

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΜΣ: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΝΕΑ ΜΕΣΑ & ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δημοσιογραφικές Αφηγήσεις & Ανθρώπινα Δικαιώματα σε Ένοπλες Συρράξεις

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία
της Αθηνάς Σιμάτου

15/5/2017

Τριμελής Επιτροπή

1. Μαρία Κακαβούλια, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων & Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών (επιβλέπουσα)
2. Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου του Τμήματος Διεθνών κι Ευρωπαϊκών Σπουδών του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών
3. Μαρίνα Ρήγου, Ειδικό Διδακτικό Προσωπικό (ΕΔΠ) του Τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων & Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών & Πολιτικών Επιστημών

Copyright © Αθηνά Σιμάτου, 2017.

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα, που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό, θα πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δε δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Βεβαιώνω ότι είμαι συντάκτρια της παρούσας πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια, την οποία είχα κατά την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Η εργασία αυτή, έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος. Οι πηγές, στις οποίες ανέτρεξα και τις οποίες χρησιμοποίησα είτε επακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους. Επίσης, βεβαιώνω ότι η εν λόγω διπλωματική εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά για τις απαιτήσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών μου «Επικοινωνία, Μέσα και Πολιτισμός» με κατεύθυνση «Νέα Μέσα & Δημοσιογραφία» του τμήματος «Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού» του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών και δεν έχει υποβληθεί ούτε εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιθυμεί να συγκεράσει δύο διαφορετικά επιστημονικά πεδία, το πεδίο της δημοσιογραφίας από τη μία και το πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την άλλη. Με μεθοδολογικά εργαλεία την κριτική ανάλυση λόγου, την ανάλυση αφήγησης και τη μελέτη περίπτωσης, η εν λόγω εργασία καλείται να διερευνήσει αν οι δημοσιογράφοι πραγματεύονται μέσα από το λόγο τους και, συγκεκριμένα, μέσα από τις αφηγήσεις τους, ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ένοπλες συρράξεις. Ειδικότερα, μελετά τις ειδησεογραφικές ιστορίες δύο μεγάλων διαδικτυακών εφημερίδων. Ειδησεογραφικές ιστορίες, οι οποίες αφορούν στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας και παρουσιάζουν έστω έναν ελάχιστο σύνδεσμο με την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μέσα από την ποιοτική ανάλυση ενός υλικού, το οποίο έχει δημοσιευθεί μέσα σε ένα διάστημα τριών μηνών, η παρούσα εργασία προσπαθεί να δώσει μια απάντηση στο ερώτημα αν και με ποιον τρόπο, εν τέλει, οι δημοσιογράφοι εντάσσουν στις αφηγήσεις τους ζητήματα αφορώντα σε ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία διακυβεύονται στις ένοπλες συρράξεις.

Η συγκεκριμένη έρευνα καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς το εν λόγω ερευνητικό αντικείμενο -αν και εξαιρετικά ενδιαφέρον και επίκαιρο- δεν έχει αποτελέσει στο παρελθόν αντικείμενο επιστημονικής έρευνας, γεγονός που το καθιστά τόσο ενδιαφέρον όσο και δύσκολο στη θεωρητική και μεθοδολογική του προσέγγιση.

Λέξεις-Κλειδιά της προκείμενης εργασίας καθίστανται οι εξής έννοιες:
Ειδησεογραφικές αφηγήσεις, Ανθρώπινα Δικαιώματα & Ένοπλες Συρράξεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : Μεθοδολογία	16
1.1 Σκοπός, ερευνητικά ερωτήματα & ερευνητική υπόθεση εργασίας	16
1.2 Μέθοδος εργασίας	17
1.3 Ερευνητικό Υλικό	20
1.4 Ερευνητικά Όρια	22
1.5 Μεθοδολογικοί Περιορισμοί	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : Βασικές Έννοιες	24
2.1 Δημοσιογραφική Αφήγηση	24
2.2 Ειδησεογραφική Ιστορία (News Story)	26
2.3 Ανθρώπινα Δικαιώματα	28
2.4 Ένοπλες Συρράξεις	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : Τι σημαίνει δημοσιογραφική αφήγηση;	31
3.1 Τι είναι -εν τέλει- η αφήγηση;	31
3.1.1 Η αφήγηση μέσα από τα 'μάτια' των θεωρητικών της γλωσσολογίας	33
3.1.2 Η αφήγηση ως λόγος και κοινωνική πρακτική: Μια κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση	41

3.2 Δημοσιογραφικές Αφηγήσεις	44
3.3 Η ειδησεογραφία ως αφήγηση	50
3.3.1 Τι είναι η ειδησεογραφική αφήγηση, πότε μια είδηση συνιστά αφήγηση και ποια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της	50
3.3.2 Αναλύοντας το λόγο των ειδησεογραφικών Αφηγήσεων	54
3.4 Η ειδησεογραφική αφήγηση στο διαδίκτυο	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο : Προσεγγίζοντας την έννοια των ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	61
4.1 Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα	61
4.2 Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην ανθρώπινη Ιστορία	64
4.3 Φιλοσοφικές θεωρήσεις περί ανθρώπινα Δικαιώματα	66
4.4 Κριτική	68
4.5 Ποια δικαιώματα είναι ανθρώπινα δικαιώματα	70
4.6 Τι σημαίνει ‘ανθρώπινα δικαιώματα’ σε ένοπλες Συρράξεις	72
4.7 Διακρίνοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα από άλλες έννοιες	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο : Ανθρώπινα Δικαιώματα & ΜΜΕ	76
5.1 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης & ο ρόλος τους στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	76

5.2 Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως ειδησεογραφικό θέμα	79
5.3 Ανθρώπινα Δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις & ΜΜΕ	81
5.3.1 Τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις ως διεθνής είδηση	83
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ^ο : Ανάλυση Ερευνητικού Υλικού	88
6.1 Επίπεδο «κοινωνικής πρακτικής»	88
6.1.1 Theguardian.com	91
6.1.2 AlJazeera.com	92
6.2 Επίπεδο «ρηματικής πρακτικής»	93
6.3 Επίπεδο «κειμενικής ανάλυσης»	94
6.3.1 The Guardian	94
6.3.2 Al Jazeera	114
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ^ο : Συμπεράσματα	137
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ	139
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	140
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	157

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία συντάχθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Νέα Μέσα και Δημοσιογραφία», με σκοπό να διερευνήσει τη σχέση των δημοσιογραφικών αφηγήσεων με τα ανθρώπινα δικαιώματα στις εμπόλεμες συρράξεις. Μέσα από μια μελέτη περίπτωσης και με μεθοδολογικά εργαλεία την ανάλυση αφήγησης και την κριτική ανάλυση λόγου, η ακόλουθη έρευνα θα επιχειρήσει να αποδείξει, αν και με ποιον τρόπο το storytelling χρησιμοποιείται από τους δημοσιογράφους, προκειμένου αυτοί να μιλήσουν για γεγονότα, που λαμβάνουν χώρα στις εμπόλεμες συρράξεις και σχετίζονται με ζητήματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ιδέα για τη συγγραφή της εν λόγω εργασίας εκκινήθη τόσο από το προσωπικό ενδιαφέρον της γράφουσας για το ρόλο της δημοσιογραφικής αφήγησης σε κρίσιμα πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα και -δη- στις εμπόλεμες συρράξεις όσο και από την έντονη ενασχόλησή της με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις παραβιάσεις τους.

Η αφήγηση αποτελεί ένα αντικείμενο, το οποίο -ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια- βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της επιστημονικής κοινότητας, σε ποικίλους τομείς των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, όπως η ψυχολογία, η ιστορία, η κοινωνιολογία, η νομική, ο κινηματογράφος και η πολιτική επιστήμη (Buthe 2002, Cornog 2004, Ezrahi 1997, Ku 1999, Lieblich et al. 1998, Roe 1994, Shehavi 2004, 2005a). Ένας εκ των επιστημονικών αυτών χώρων είναι και οι σπουδές των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Ο συσχετισμός του δημοσιογράφου με την αφήγηση είναι ένας συσχετισμός, που έχει τις ρίζες του στην ίδια την τάση του ανθρώπου να μιλά, να συζητά, να επικοινωνεί και να αντιδρά πολλές φορές μέσα από τις αφηγήσεις, που δημιουργεί. Σύμφωνα με τη γνωστική αφηγηματολογία (cognitive narratology), οι άνθρωποι οργανώνουν τις εμπειρίες και τις μνήμες τους, κυρίως, μέσα από αφηγήσεις¹. Όπως γράφουν και οι O'Shaughnessy & Stadler², για όσο καιρό τα ανθρώπινα όντα έχουν τη δύναμη του λόγου, μιλούν μέσα από αφηγήσεις. Έτσι, θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς, ότι και ο δημοσιογραφικός λόγος είναι ένας λόγος μέσα από αφηγήσεις. Το storytelling

---

¹ Berning, Nora. "Narrative Means to Journalistic Ends: A Narratological Analysis of Selected Journalistic Reportages". Springer Science and Business Media, 2010, σελ.16.

² O'Shaughnessy & Stadler. "Media & Society". Oxford: OUP Higher Education Division, 2002, σελ. 27.

και τα αφηγηματικά πρότυπα επιτρέπουν στους δημοσιογράφους να δίνουν νόημα στα ρεπορτάζ τους³. Όπως ισχυρίζεται, άλλωστε, και ο γλωσσολόγος, Allan Bell⁴, «οι δημοσιογράφοι δε γράφουν άρθρα. Αφηγούνται ειδησεογραφικές ιστορίες». Ενώ, παράλληλα, χαρακτηρίζει τους δημοσιογράφους ως τους «επαγγελματίες αφηγητές της εποχής μας»⁵. Η δουλειά του δημοσιογράφου εστιάζεται στον εντοπισμό και τη σύνταξη των αφηγήσεων-ιστοριών⁶. Πλείστοι είναι οι ερευνητές, που έχουν ασχοληθεί με τη μελέτη της δημοσιογραφικής αφήγησης, με κυριότερο τον Allan Bell, ο οποίος συνέκρινε τη δημοσιογραφική αφήγηση με την προσωπική και επιχειρήσε να προσαρμόσει το μοντέλο του Labov για τις προσωπικές αφηγήσεις στη δημοσιογραφική αφήγηση. Παράλληλα, άξιες αναφοράς είναι οι αναλύσεις και δημοσιεύσεις της Marie Vanoost⁷, μέσα από τις οποίες η ερευνήτρια επιχειρεί να προσεγγίσει και να προσδιορίσει, με τον ακριβέστερο τρόπο, την έννοια της αφηγηματικής δημοσιογραφίας.

Από την άλλη, ο διάλογος γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα και -ιδίως- εκείνα, τα οποία διακυβεύονται σε περιοχές δοκιμαζόμενες από εμπόλεμες συρράξεις, καθίσταται ολοένα πιο επίκαιρος και κρίσιμος κατά τα τελευταία χρόνια. Ειδικότερα, για περιπτώσεις κρατών, όπως η Συρία, η οποία έχει συμπληρώσει πια τον έκτο χρόνο του εμφυλίου πολέμου, η ανάγκη για αφηγήσεις γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα παρουσιάζεται αδήριτη. Περαιτέρω, τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γίνονται αντιληπτά ως θέματα, τα οποία βρίσκονται στην καρδιά πολλών διεθνών γεγονότων και τα οποία συνδέονται με κρίσιμες συζητήσεις, όπως η διεθνής οικονομική κρίση, η εκπαίδευση και η υγεία, ενώ, οι κυβερνήσεις και οι πολιτικοί αρχηγοί αναφέρονται όλο και συχνότερα σε διεθνή πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο στους επίσημους ορισμούς της πολιτικής όσο και στους δημόσιους λόγους τους⁸.

Μελετώντας τη σχέση δημοσιογραφίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρατηρείται ότι συνιστούν δύο τομείς, οι οποίοι είναι -και πρέπει να είναι- στενά συνδεδεμένοι.

³ Berning, Nora (2010) [ο.π.] σελ. 17.

⁴ Bell, Allan. Κοινωνιολογολόγος, καθηγητής γλώσσας και επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας του Aucland <http://www.aut.ac.nz/research/research-institutes/icdc-old/postgraduate/supervision2/professor-allan-bell> τελευταία επίσκεψη 01/05/2017)

⁵ Bell, Allan. "Telling Stories". Στο: "Media Texts, authors and readers: An author" των Graddol, David & Boyd- Barrett, Oliver. Multilingua Matters Ltd, 1994, σελ. 100.

⁶ Πολίτης, Π. «Γραπτός Δημοσιογραφικός Λόγος-Σημειώσεις». Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης-Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, 2005, σελ. 19.

⁷ Vanoost, Marie. Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Université catholique de Louvain <http://uclouvain.academia.edu/MarieVanoost> (τελευταία επίσκεψη 07/05/2017)

⁸ International Council of Human Rights Policy. «Journalism, Media and the Challenge of Human Rights Reporting-Summary». Versoix, Switzerland, 2002, σελ. 2.

Από τη μία, ο δημοσιογράφος διαθέτει μια αυξημένη δύναμη επιρροής στη δημόσια σφαίρα αναφορικά με τη διαμόρφωση των ηθών, καθώς και της κοινής γνώμης⁹. Από την άλλη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, συνιστούν μια έννοια νομική, η οποία είναι - ίσως- δυσνόητη στον πολίτη, ο οποίος δεν έχει νομικό υπόβαθρο. Για το λόγο αυτό, ο τελευταίος χρειάζεται ένα διαμεσολαβητή, ο οποίος θα του την εξηγήσει και θα τον φέρει κοντά σε αυτήν. Παράλληλα, τα γεγονότα, που λαμβάνουν χώρα διεθνώς και αφορούν σε ζητήματα προστασίας και κατοχύρωσης ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι όχι μόνο ποικίλα, αλλά και ιδιαίζουσας σημασίας, σήμερα. Έτσι, η σύνδεση του δημοσιογράφου με το λόγο για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι επιτακτική ανάγκη και προτεραιότητα της σύγχρονης εποχής. Οι δημοσιογράφοι, ως παραγωγοί ειδήσεων για το ευρύ κοινό, «καλούνται» να παρουσιάζουν ιστορίες, που περιέχουν πληροφορίες για ζητήματα ή παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με την ιστοσελίδα “Speak up-speak out”¹⁰ -που έχει δημιουργηθεί, ειδικά, για να προσφέρει μια χρήσιμη εργαλειοθήκη σε όσους ασχολούνται με το ρεπορτάζ για τα ανθρώπινα δικαιώματα- *«είναι ηθική υποχρέωση του δημοσιογράφου να προάγει διαρκώς και μέσα από κάθε ιστορία του τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς τα τελευταία αποτελούν μεταξύ άλλων πυξίδα για την ορθή δημοσιογραφία».*

Σε αυτό το δρόμο δρουν και οι λεγόμενοι «δημοσιογράφοι-ακτιβιστές», οι οποίοι αναζητούν να τοποθετήσουν στη δημόσια ατζέντα ζητήματα, τα οποία θεωρούν ότι χρειάζονται εξέταση, κοινωνική συζήτηση και τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε κάποια μορφή δράσης. Αυτή η μορφή δράσης μπορεί να είναι η ενημερότητα και η επίγνωση σχετικά με άλλους τρόπους δράσης ή συμπεριφοράς και μπορεί να οδηγήσει δυνητικά σε κάποια διορθωτικά μέτρα. Μια μορφή «ακτιβιστικής» δημοσιογραφίας, μπορεί να ισχυρισθεί κανείς ότι είναι και η δημοσιογραφία για τα ανθρώπινα δικαιώματα, στο βαθμό, πάντα, που επιχειρεί να αναδείξει ζητήματα παραβιάσεων και να συμβάλει στην προάσπισή τους και την ενασχόλησή του κοινού με αυτά.

---

⁹ Speak up, Speak Out. “Media, Journalism and Human Rights”. [χ.χ.] [Online] <http://www.speakup-speakout.internews.org/?q=section-2-concepts-skills-and-tools/media-journalism-and-human-rights> (τελευταία πρόσβαση 15/04/2017)

¹⁰ Speak up, Speak Out. [ο.π.]

Σήμερα, πολλά δημοσιογραφικά μέσα έχουν ειδική στήλη για θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η online εφημερίδα του δημοσιογραφικού οργανισμού Al Jazeera¹¹.

Στο χώρο της πρακτικής δημοσιογραφίας παρατηρείται, συνεπώς, μια αυξανόμενη τάση ενασχόλησης με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ παράλληλα, γίνεται λόγος για «δημοσιογραφία για τα ανθρώπινα δικαιώματα» («human rights journalism»)¹². Στο χώρο της ακαδημαϊκής κοινότητας, οι έρευνες αναφορικά με τη σχέση μέσων μαζικής ενημέρωσης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι σχετικά περιορισμένες και όχι συστηματικές¹³, ενώ -συνήθως- οι προσεγγίσεις των ζητημάτων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δε γίνονται υπό το πρίσμα των επιστημών της επικοινωνίας. Αξίζει να αναφερθεί, εδώ, η έρευνα δύο φοιτητών της Νομικής του Πανεπιστημίου Queen Mary του Λονδίνου¹⁴, οι οποίοι, το 2010, επιχείρησαν να καταγράψουν τον τρόπο, με τον οποίο γίνεται η διεθνής κάλυψη συμβάντων σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα από εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας και να μελετήσουν το κατά πόσο η κάλυψη αυτή ανταποκρίνεται στην πραγματική διάσταση των γεγονότων αυτών. Η μελέτη κλείνει με τη διαπίστωσή ότι η «δημοσιογραφία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» («human rights journalism») θα πρέπει να «αγωνίζεται», ώστε να υπάρχει μια αναλογικότητα ανάμεσα στην πραγματική διάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ανά τον κόσμο και στο βαθμό προβολής τους στα ΜΜΕ¹⁵.

Ιδιαίτερης μνείας χρήζει η έρευνα του Διεθνούς Συμβουλίου για την Πολιτική των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (International Council of Human Rights Policy)¹⁶, η οποία μελέτησε τη σχέση των μέσων και της δημοσιογραφίας με το ρεπορτάζ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και κατέληξε στο ότι η επιλογή και παρουσίαση ιστοριών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, επηρεάζει τον τρόπο, με τον οποίο το ευρύ κοινό αντιλαμβάνεται τον κόσμο γύρω του¹⁷. Σημαντικό εύρημα της παραπάνω έρευνας αποτέλεσε η διαπίστωση ότι στο χώρο της δημοσιογραφίας υπάρχει σημαντική έλλειψη γνώσεων σχετικά με το τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα

¹¹ http://www.aljazeera.com/topics/categories/human_rights.html (τελευταία επίσκεψη 13/05/2017)

¹² Δημοσιογραφία για τα ανθρώπινα δικαιώματα: «Μια κανονιστική δημοσιογραφική πρακτική, μια δημοσιογραφία βασισμένη στα δικαιώματα, στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, εθνικότητας, χρώματος, γεωγραφικής τοποθεσίας και ούτω καθεξής». Shaw, I. «Human Rights Journalism: Advances in Reporting Distant Humanitarian Interventions». Springer, 2011, σελ. 1.

¹³ Heinze, Eric & Freedman, Rosa. «Public awareness of human rights: distortions in the mass media». The International Journal of Human Rights, 14:4, 2010, σελ. 492.

¹⁴ Heinze, Eric & Freedman, Rosa. (2010) [ο.π.] σελ. 491-523.

¹⁵ Heinze, Eric & Freedman, Rosa. (2010) [ο.π.] σελ. 515.

¹⁶ International Council of Human Rights Policy. «Journalism, Media and the Challenge of Human Rights Reporting». Versoix, Switzerland, 2002.

¹⁷ International Council of Human Rights Policy (2002) [ο.π.], σελ.113.

και ότι οι δημοσιογράφοι συχνά συγχέουν το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με το δίκαιο του πολέμου. Παράλληλα, κατέληξε στο ότι αυτή η έλλειψη κατάρτισης αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα οδηγεί τους δημοσιογράφους να αποφεύγουν να εντάσσουν τις έννοιες αυτές στα ρεπορτάζ τους από φόβο μήπως τα καταστήσουν πολιτικώς μεροληπτικά¹⁸.

Στο δρόμο αυτό, της ακαδημαϊκής έρευνας γύρω από τη σχέση δημοσιογραφίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων κινείται και η παρούσα εργασία. Ειδικότερα, η εν λόγω μελέτη επιθυμεί να εστιάσει στην ειδησεογραφική αφήγηση και στον τρόπο, με τον οποίο αυτή ενσωματώνει έννοιες και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εμπόλεμες συρράξεις μέσα από τον αφηγηματικό λόγο και τις όποιες αφηγηματικές τεχνικές, λαμβάνοντας -πάντα- υπόψιν τις ιδιαιτερότητες της «είδησης» ως δημοσιογραφικού λόγου και πρακτικής, αλλά και τις ιδιαιτερότητες της «διεθνούς είδησης». Πρόκειται, συνεπώς, για μια διεπιστημονική προσέγγιση, η οποία φέρνει κοντά τις επιστήμες της κοινωνιογλωσσολογίας, της επικοινωνίας, αλλά και της νομικής και καλείται να απαντήσει στο ερώτημα αν και με ποιον τρόπο οι δημοσιογράφοι μιλούν μέσα από τις αφηγήσεις τους για γεγονότα, που πραγματεύονται ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε εμπόλεμες συρράξεις.

Για την απάντηση στο παραπάνω ερώτημα, η παρούσα διπλωματική εργασία θα μελετήσει δημοσιογραφικές αφηγήσεις, οι οποίες προέρχονται από την online έκδοση δύο εφημερίδων διεθνούς εμβέλειας, του Al Jazeera και του Guardian (πρόκειται, επομένως, για «ψηφιακές αφηγήσεις»), ανήκουν στο είδος της ειδησεογραφίας (News Stories) και έχουν δημοσιευθεί διαδικτυακά την περίοδο Οκτωβρίου, Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου 2016. Παράλληλα, η ένοπλη σύρραξη, που θα αναλυθεί -ως μελέτη περίπτωσης-, θα είναι ο εμφύλιος πόλεμος της Συρίας. Ο λόγος, για τον οποίο επιλέχθηκε να μελετηθεί η συγκεκριμένη σύγκρουση σχετίζεται πρωτίστως με το γεγονός ότι πρόκειται για έναν πόλεμο, ο οποίος αποτελεί την κρισιμότερη και πιο αιματηρή πολεμική διαμάχη την προκειμένη στιγμή, έναν πόλεμο, που έχει συμπληρώσει -ήδη- έξι χρόνια, μετρά εκατοντάδες θανάτους πολιτών και έχει οδηγήσει σε εσωτερική μετακίνηση ή στο δρόμο της «προσφυγιάς» το μισό πληθυσμό της χώρας.

---

¹⁸ International Council of Human Rights Policy (2002) [ο.π.], σελ. 114.

Η εργασία θα ξεκινήσει, στο 1^ο κεφάλαιο, με την παρουσίαση της μεθοδολογίας της εργασίας, ήτοι του τρόπου, με τον οποίο οργανώνεται μεθοδολογικά όλη η έρευνα (1.1). Στο σημείο εκείνο, θα παρουσιασθούν ο στόχος, τα συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα και η κύρια ερευνητική υπόθεση της εργασίας. Ακολούθως, θα γίνει μία παράθεση των μεθόδων εργασίας, που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του ερευνητικού σκοπού και την απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα (1.2). Στη συνέχεια, θα γίνει μια αναλυτική περιγραφή του τρόπου, με τον οποίο επιλέχθηκε το ερευνητικό υλικό (1.3) και, τέλος, θα ορισθούν τα ερευνητικά όρια (1.4) και οι μεθοδολογικοί περιορισμοί της έρευνας (1.5).

Στη συνέχεια, στο 2^ο κεφάλαιο θα γίνει ο προσδιορισμός των βασικών εννοιών της έρευνας, ήτοι των εννοιών της δημοσιογραφικής αφήγησης, της ειδησεογραφικής ιστορίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της ένοπλης σύρραξης, προκειμένου να γίνει, στο αμέσως επόμενο κεφάλαιο, η μετάβαση στο θεωρητικό υπόβαθρο της εργασίας.

Έτσι, από το 3^ο μέχρι και το 5^ο κεφάλαιο θα γίνει η θεωρητική προσέγγιση του θέματος της προκείμενης εργασίας. Αρχικά, στο κεφάλαιο 3 θα προσεγγισθεί θεωρητικά το ζήτημα της δημοσιογραφικής αφήγησης μέσα από έναν παραγωγικό συλλογισμό. Ειδικότερα, στο 3.1.1 θα παρουσιασθούν οι κυριότερες μεθοδολογικές και θεωρητικές προσεγγίσεις της αφήγησης από πλευράς γλωσσολογίας, και ακολούθως στο 3.1.2 θα μελετηθεί η αφήγηση ως λόγος και κοινωνική πρακτική μέσα από μια κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση. Στη συνέχεια, στο 3.2 η θεωρητική προσέγγιση θα εστιάσει στην έννοια της δημοσιογραφικής αφήγησης, ενώ στο 3.3 θα γίνει η ανάλυση της ειδησεογραφίας ως αφήγησης, θα απαντηθούν τα ερωτήματα σχετικά με το τι είναι η ειδησεογραφική αφήγηση, πότε μια είδηση συνιστά αφήγηση, ποια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής και θα επιχειρηθεί μια μεθοδολογική προσέγγιση της ανάλυσης του λόγου των ειδησεογραφικών αφηγήσεων. Τέλος, στο 3.4 θα γίνει η παρουσίαση και ανάλυση της έννοιας της διαδικτυακής αφήγησης και των ιδιαίτερων γνωρισμάτων, τα οποία αυτή παρουσιάζει.

Το κεφάλαιο 4 του θεωρητικού υποβάθρου, θα κληθεί να προσεγγίσει θεωρητικά τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ξεκινώντας από τη γενικότερη ιδεολογική βάση τους και εστιάζοντας στο τέλος, στο συσχετισμό τους με τις ένοπλες συρράξεις. Συγκεκριμένα, στο 4.1 θα απαντηθεί το ερώτημα τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα

μέσα από μία προσπάθεια εντοπισμού και καταγραφής της βασικής ιδέας πίσω από αυτά. Θα ακολουθήσει, στο 4.2, η σύντομη παρουσίαση της εξέλιξης της έννοιας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα στην ανθρώπινη ιστορία, ενώ στο 4.3, θα γίνει μια προσέγγιση των βασικότερων φιλοσοφικών θεωρήσεων γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παράλληλα, στο 4.4, θα παρουσιασθεί η όλη ‘κριτική’, που έχει ασκηθεί στο δόγμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους θεωρητικούς και φιλοσόφους. Όλη αυτή η θεωρητική και φιλοσοφική προσέγγιση θα καταλήξει στην ερώτηση ‘ποια δικαιώματα είναι τελικά ανθρώπινα δικαιώματα’ (στο 4.5). Τέλος, στο 4.6 θα απαντηθεί το πιο βασικό ερώτημα, το τι εννοούμε, δηλαδή, όταν αναφερόμαστε στον όρο ‘ανθρώπινα δικαιώματα σε ένοπλες συρράξεις’. Το κεφάλαιο θα κλείσει με το 4.7, ένα παρενθετικό υπο-κεφάλαιο, το οποίο έχει ως στόχο να διακρίνει τα ανθρώπινα δικαιώματα από συναφείς έννοιες, με τις οποίες τα πρώτα τείνουν να συγχέονται συχνά.

Μετά την αναλυτική θεωρητική προσέγγιση των δημοσιογραφικών αφηγήσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ξεχωριστά, θα επιχειρηθεί στο κεφάλαιο 5 μία συνδυαστική θεωρητική προσέγγιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη μία και των μέσων μαζικής ενημέρωσης από την άλλη. Σε ένα 1^ο επίπεδο (5.1), θα μελετηθεί ο ρόλος των ΜΜΕ στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αμέσως μετά θα εξετασθούν τα ανθρώπινα δικαιώματα ως ειδησεογραφικό θέμα, το οποίο καλούνται να μεταχειριστούν τα ΜΜΕ (5.2). Ακολούθως, το ενδιαφέρον θα εστιάσει στα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις σε συσχέτισμό με τα ΜΜΕ (5.3) και ειδικότερα, σε συσχέτισμό με τις διεθνείς ειδήσεις.

Στο κεφάλαιο 6, την παρουσίαση της μεθοδολογίας και του θεωρητικού υποβάθρου της εργασίας θα διαδεχθεί η ανάλυση του ερευνητικού υλικού της έρευνας. Η ανάλυση αυτή θα γίνει με βάση το τρισδιάστατο μοντέλο του Fairclough, κυρίου εκπροσώπου της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, αλλά και του μοντέλου ανάλυσης αφηγήσεων του Labov, όπως αυτό προσαρμόστηκε από τον Allan Bell, προκειμένου να εφαρμοσθεί στις δημοσιογραφικές αφηγήσεις. Κατά αυτόν τον τρόπο, στο 6.1 θα μελετηθούν οι αφηγήσεις σε επίπεδο κοινωνικής πρακτικής, στο 6.2 σε επίπεδο ρηματικής πρακτικής και, τέλος, στο 6.3 σε επίπεδο κειμενικής ανάλυσης, όπου θα εξετασθούν χωριστά οι αφηγήσεις του Guardian (6.3.1) από τις αφηγήσεις του Al Jazeera (6.3.2).

Τέλος, στο 7^ο κεφάλαιο θα γίνει η παρουσίαση των συμπερασμάτων της παρούσας έρευνας, όπως αυτά θα προκύψουν μέσα από την ανάλυση του ερευνητικού υλικού και θα δοθεί απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας και θα επιβεβαιωθεί ή θα διαψευσθεί η θεωρητική υπόθεση.

Κλείνοντας το κυρίως σώμα της εργασίας, η συντάκτρια θα κάνει μερικές προτάσεις για μελλοντική έρευνα βασισμένες στην έρευνα (θεωρητική και μεθοδολογική), την οποία πραγματοποίησε.

Στο σημείο αυτό, πριν την έναρξη του κυρίως μέρους της εργασίας, είναι κρίσιμο να τονισθεί ότι το ζήτημα, που μελετάται, εδώ, είναι ένα σύνθετο και πολυεπίπεδο θέμα, το οποίο, για να γίνει αντιληπτό σε όλες του τις διαστάσεις, θα πρέπει να μελετηθεί από διαφορετικές οπτικές και σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου. Η μελέτη, που θα γίνει για την παρούσα εργασία, θα είναι υπό το πρίσμα των επιστημών της επικοινωνίας-κοινωνιογλωσσολογίας σε ένα συγκερασμό με κάποιες βασικές θεωρίες της νομικής επιστήμης και του διεθνούς δικαίου. Φυσικά, σε μια εργασία, που έχει χρονικό περιορισμό και συγκεκριμένη μεθοδολογία (ποιοτική ανάλυση) δεν είναι δυνατό να μελετηθεί αντιπροσωπευτικό δείγμα δημοσιογραφικών αφηγήσεων, δημοσιογραφικών οργανισμών και εμπόλεμων συρράξεων. Συνεπώς, οι δυνατότητες γενίκευσης των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας είναι πολύ περιορισμένες και τα όποια πορίσματα, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν και να διαβαστούν πάντα με γνώμονα όλους τους περιορισμούς και τα ερευνητικά όρια της εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Μεθοδολογία

1.1 Σκοπός, ερευνητικά ερωτήματα & ερευνητική υπόθεση εργασίας

Η παρουσίαση του ερευνητικού θέματος και αντικειμένου, που έλαβε χώρα στην ‘εισαγωγή’ της παρούσας διπλωματικής εργασίας, ανέδειξε και το σκοπό της, ο οποίος, όπως ειπώθηκε ήδη, αφορά στη μελέτη και απόδειξη του αν και με ποιον τρόπο οι δημοσιογράφοι πραγματεύονται μέσα από το λόγο τους ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ένοπλες συρράξεις. Ιδιαίτερα, αυτό, που εξετάζεται, εδώ είναι το αν εντάσσουν οι δημοσιογράφοι μέσα στις αφηγήσεις τους έννοιες και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τις ένοπλες συρράξεις.

Έτσι, κύριο ερευνητικό ερώτημα της εν λόγω διπλωματικής εργασίας καθίσταται το αν οι δημοσιογράφοι προσεγγίζουν μέσα από το λόγο τους και, συγκεκριμένα, τις αφηγήσεις τους, ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένοπλες συρράξεις.

Παράλληλα, ως δευτερεύοντα ερωτήματα ανακύπτουν τα ακόλουθα:

- Συνιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα κεντρική έννοια και πυρήνα των αφηγήσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα;
- Παίρνουν θέση οι δημοσιογράφοι αναφορικά με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από τις αφηγήσεις τους;
- Διαφέρουν οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις από ειδησεογραφικό οργανισμό σε ειδησεογραφικό οργανισμό και από περιοχή δημοσίευσης σε περιοχή δημοσίευσης;

Βάσει των ανωτέρω εκτεθέντων, ως κύρια υπόθεση εργασίας της παρούσας μελέτης ορίζεται η ακόλουθη παραδοχή:

Οι δημοσιογράφοι μιλούν μέσα από τις αφηγήσεις τους για ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένοπλες συρράξεις.

1.2 Μέθοδος εργασίας

Η διερεύνηση του αντικειμένου της εργασίας θα γίνει μέσα από την ταυτόχρονη εφαρμογή διαφορετικών ερευνητικών μεθόδων, η χρήση καθεμίας από τις οποίες κρίνεται αναγκαία για τους ερευνητικούς σκοπούς της εργασίας, προκειμένου να καταφέρει να προσεγγισθεί κατάλληλα ένα ζήτημα τόσο σύνθετο όσο αυτό της παρούσας έρευνας.

Καταρχήν, προκειμένου να γίνει μία μεθοδευμένη ανάλυση των δημοσιογραφικών αφηγήσεων και των εννοιών, που αυτές πραγματεύονται, αναγκαία καθίσταται η μελέτη και εξέταση των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών τους με τη χρήση ορθολογικών κριτηρίων. Παράλληλα, σημαντική για τη διερεύνηση των εννοιών, που εμπεριέχει ο αφηγηματικός λόγος, είναι η εύρεση και ανάλυση του συστήματος κωδικοποίησης, που υιοθετεί ο πομπός του μηνύματος, ο οποίος στην εν λόγω εξεταζόμενη περίπτωση είναι οι διαδικτυακές εφημερίδες. Για την επιτυχημένη ανάλυση του λόγου των αφηγήσεων σκόπιμο είναι, ακόμη, να ληφθούν υπ' όψιν οι παράγοντες παραγωγής τους, όπως είναι το κανάλι μεταβίβασης, οι συνθήκες παραγωγής και πρόσληψής τους και η μορφή, με την οποία μεταβιβάζονται¹⁹. Στο πλαίσιο αυτό, οι αφηγήσεις πρέπει να αναλυθούν όχι μόνο ως λόγος αυτός καθαυτός, αλλά και ως μία μορφή κοινωνικής πρακτικής.

Έτσι, με θεωρητικό πλαίσιο την ανάλυση λόγου (discourse analysis), ήτοι την ιδέα ότι η γλώσσα και -εν προκειμένω- η δημοσιογραφική αφήγηση μελετάται ως ένα πλαίσιο συμφραζομένων, τα οποία μπορεί να είναι γλωσσικά, εξωγλωσσικά στοιχεία ή ακόμη και νοητικά σχήματα, θα χρησιμοποιηθούν δύο ερευνητικές μέθοδοι, από τη μία η Κριτική Ανάλυση Λόγου (Critical Discourse Analysis), όπως προσεγγίστηκε από το Fairclough, από την άλλη η Ανάλυση Αφήγησης, όπως προσεγγίστηκε από τους Labov & Waletzky (1967), Labov (1972) & Bell (1991).

Η συνδυαστική χρήση των δύο παραπάνω μεθόδων για την ανάλυση των δημοσιογραφικών αφηγήσεων οφείλεται στα πλεονεκτήματα, που προσφέρει καθεμία και τα οποία οδηγούν σε μία πιο πλήρη ερευνητική προσέγγιση των αφηγήσεων. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στην Κριτική Ανάλυση Λόγου, πρόκειται για μία μεθοδολογία, η οποία αντιμετωπίζοντας το λόγο ως μία κοινωνική πρακτική, ξεκινά

---

¹⁹ Ψύλλα, Μαριάννα. “Το μήνυμα ως αντικείμενο ερμηνείας και ανάλυσης”. Στο “ Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνας” (επιμέλεια: Παπαγεωργίου Γιώτα). Αθήνα: Εκδόσεις Τυποθήτω-Γιώργος Δαρδανός, 2010, σελ. 80-82.

από τη μελέτη της γλώσσας και προχωρώντας πέρα από εκείνο, το οποίο λέγεται ή είναι φανερό, «επιδιώκει να ανακαλύψει το λανθάνον περιεχόμενο» και να κάνει μία σύνδεση του λόγου με τα κοινωνικά συμφραζόμενα²⁰. Το μειονέκτημα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου εντοπίζεται στο ότι δεν προσφέρει ένα ξεκάθαρο μεθοδολογικό εργαλείο για την ανάλυση του εκάστοτε κειμένου. Το εργαλείο αυτό, θα έρθει να 'προσφέρει' η Ανάλυση Αφήγησης, η οποία θέτει την ίδια την αφήγηση ως αντικείμενο μελέτης και έρευνας^{21,22}. Ειδικότερα, η ανάλυση αφήγησης, με την κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση του Labov εστιάζει στη σημασιολογική λειτουργία και δομή της αφήγησης²³ και προσφέρει μία θεματική οργάνωση των δεδομένων και μια -εις βάθος- κατανόηση της υποκειμενικής εμπειρίας²⁴. Από την άλλη, η προσέγγιση του Bell έρχεται να προσαρμόσει το μοντέλο του Labov στην ίδια τη δημοσιογραφική αφήγηση και γι' αυτό –στην προκειμένη περίπτωση– επιλέγεται ως η πλέον κατάλληλη μέθοδος ανάλυσης.

Πέρα από τις δύο μεθόδους, που παρουσιάστηκαν ανωτέρω, η παρούσα εργασία θα χρησιμοποιήσει άλλη μία ποιοτική μέθοδο, τη μελέτη περίπτωσης (Case Study). Η μελέτη περίπτωσης προσφέρει το πλεονέκτημα της εστίασης του ερευνητικού αντικειμένου σε ένα 'περιστατικό', σε μία συγκεκριμένη περίπτωση αντιμετωπίζοντας, έτσι, ζητήματα πεδίου εφαρμογής και συλλογής υλικού και επιτρέποντας την εις βάθος και πολύπτυχη εξέταση του φαινομένου. Παράλληλα, συνιστά, ουσιαστικά, μία εμπειρική έρευνα, η οποία δίνει τη δυνατότητα μελέτης ενός σύγχρονου φαινομένου μέσα σε ένα πραγματικό πλαίσιο, ειδικά στις περιπτώσεις, στις οποίες τα όρια μεταξύ φαινομένου και πλαισίου δεν είναι ξεκάθαρα²⁵, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν είναι σαφή τα όρια μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ενόπλων συρράξεων, αλλά και μεταξύ δημοσιογραφικών αφηγήσεων και δημοσιογραφικού οργανισμού. Βέβαια, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η μελέτη περίπτωσης παρουσιάζει ένα μειονέκτημα, το οποίο αφορά στην αδυναμία γενίκευσης των αποτελεσμάτων, όπως -βέβαια- συμβαίνει και με όλες τις μεθόδους ποιοτικής ανάλυσης.

---

²⁰ Παγκουρέλια, Ε. & Παπαδοπούλου, Μ. «Κριτική ανάλυση λόγου-Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου: Μια πρόταση συνδυαστικής αξιοποίησης για την ανίχνευση της ιδεολογία των σχολικών εγχειριδίων». *Επιστήμες της Αγωγής*, 2009, σελ. 9.

²¹ Liebliech, Amia & Tuval Mashlach, Rivka & Zilber, Tamar. "Narrative Research- Reading, Analysis and Interpretation". Sage Publications, 1998, σελ.5.

²² Riessman, C. K. "Narrative Analysis". Newbury Park: Sage Publications, 1993, σελ. 4.

²³ Smith C.P. Content analysis and narrative analysis. Στο «Handbook of research methods in social and personality psychology». New York, NY: Cambridge University Press, 2000, σελ. 329.

²⁴ Smith C.P. (2000) [ο.π.] σελ. 331.

²⁵ Yin, Robert K. "Case Study Research: Design and Methods". Sage Publications, 2009, σελ. 18.

Ειδικότερα, στην εργασία αυτή, η μελέτη περίπτωσης θα εφαρμοσθεί όσον αφορά στους δύο από τους τρεις άξονες του ερευνητικού αντικειμένου, ήτοι στις δημοσιογραφικές αφηγήσεις και στις ένοπλες συρράξεις. Ξεκινώντας από το δεύτερο άξονα, η μελέτη περίπτωσης, η οποία θα μελετηθεί εδώ είναι ο εμφύλιος πόλεμος της Συρίας. Ο λόγος, για τον οποίο επιλέγεται η συγκεκριμένη ένοπλη σύρραξη, έγκειται, κυρίως, στο γεγονός ότι -αυτή τη στιγμή- συνιστά την πιο ‘μεγάλη’ ένοπλη σύρραξη διεθνώς. Ειδικότερα, ο συριακός εμφύλιος καταγράφει μόλις για το 2016 περί τους 60.000 θανάτους²⁶, ενώ, αντίστοιχα, υπολογίζεται ότι από την έναρξή του (το Μάρτιο του 2011) μέχρι και το τέλος του 2015 έχασαν τη ζωή τους και τραυματίστηκαν σε αυτόν περί τους 2.000.000 ανθρώπους²⁷, αριθμός που αποτελεί το 11.5% του συνολικού πληθυσμού της χώρας²⁸. Παράλληλα, αποτελεί μία ένοπλη σύρραξη, η οποία μετρά ήδη έξι χρόνια διαμαχών και έχει κάνει ειδικούς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις να μιλούν για γενοκτονία του Συριακού λαού. Ο εν λόγω πόλεμος συνιστά, συνεπώς, μία ένοπλη σύρραξη, η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος και, κατά συνέπεια, των μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Από την άλλη, όσον αφορά στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε σχέση με τη συγκεκριμένη ένοπλη σύρραξη, σημειωτέον είναι ότι πρόκειται για ένα διεθνές ζήτημα, το οποίο έχει εγείρει ποικίλες συζητήσεις αναφορικά με τις παραβάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίες είναι πολυάριθμες, σοβαρότατες και διαπεπραγμένες τόσο από την κυβέρνηση όσο και από τους επαναστάτες²⁹. Ταυτόχρονα, τα Ηνωμένα Έθνη σε reports τους^{30,31} έχουν κάνει λόγο για πλήρη απουσία συμμόρφωσης στους κανόνες του διεθνούς δικαίου από πλευράς των αντιμαχόμενων μερών, γεγονός, το οποίο έχει προκαλέσει ανυπολόγιστη δυστυχία στον άμαχο πληθυσμό. Ο συριακός εμφύλιος συνιστά, συνεπώς, μία ένοπλη σύρραξη, η οποία παρουσιάζει τεράστιο ερευνητικό ενδιαφέρον όχι μόνο ως σύρραξη αυτή

---

²⁶ Master. "About 60 thousand were killed in 2016 and we still wait for an international trial for the criminals". Syrian Observatory For Human Rights. 31/12/2016 [online] <<http://www.syriahr.com/en/?p=58114>> (τελευταία πρόσβαση 10/05/2017)

²⁷ Master. «About 2 millions and half killed and wounded since the beginning of the Syrian Revolution». Syrian Observatory Human Rights. 16/10/2015 [online] <<http://www.syriahr.com/en/?p=35137>> (τελευταία πρόσβαση 10/05/2017)

²⁸ Black, Ian. "Report on Syria conflict finds 11.5% of population killed or injured". The Guardian.com, 11/02/ 2016.[online] <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/11/report-on-syria-conflict-finds-115-of-population-killed-or-injured> (τελευταία πρόσβαση 10/05/2017)

²⁹ Tharoor, Ishaan. "How all sides are committing war crimes in Syria". Washington Post, 27.08.2014 [online] <<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/08/27/how-all-sides-are-committing-war-crimes-in-syria/>> (τελευταία πρόσβαση 10/05/2017)

³⁰ United Nations General Assembly-Human Rights Council. "Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic". 13.08.2014.

³¹ United Nations General Assembly-Human Rights Council. "Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic". 5.2.2015.

καθαυτή, αλλά και λόγω των εξαιρετικά σοβαρών ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που εγείρει.

Μεταφερόμενοι στον άλλο άξονα, εκείνο των δημοσιογραφικών αφηγήσεων, μελέτη περίπτωσης θα αποτελέσουν οι αφηγήσεις δύο δημοσιογραφικών οργανισμών ή – καλύτερα- μελέτη περίπτωσης θα αποτελέσουν δύο δημοσιογραφικοί οργανισμοί και, ειδικότερα, δύο διαδικτυακές εφημερίδες. Η μεθοδολογική αυτή επιλογή κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να συγκεκριμενοποιηθεί το είδος της αφήγησης (διαδικτυακή), αλλά και ο φορέας της (π.χ. ειδησεογραφικός οργανισμός του δυτικού κόσμου) με τα όποια χαρακτηριστικά του και έτσι να μπορέσει να μελετηθεί καλύτερα η αφήγηση μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο, στο οποίο ‘εμφανίζεται’. Οι διαδικτυακές εφημερίδες, που επιλέγηκαν, είναι δύο εφημερίδες ευρείας αναγνωσιμότητας και αναγνωρισιμότητας, οι οποίες έχουν διεθνή έκδοση στην αγγλική γλώσσα. Από τις δύο αυτές εφημερίδες, η πρώτη ανήκει στο λεγόμενο ‘δυτικό κόσμο’, ενώ η δεύτερη, σε χώρα του ‘αναπτυσσόμενου κόσμου’ και, ειδικότερα, της Μέσης Ανατολής. Συγκεκριμένα, οι εφημερίδες αυτές είναι ο βρετανικός ‘Guardian’³² και το αραβικό κανάλι ‘Al Jazeera’³³ αντίστοιχα.

Τέλος, να σημειωθεί ότι ερευνητικό υλικό της εργασίας θα αποτελέσουν συνολικά 14 αφηγήσεις. Ο αριθμός αυτών των αφηγήσεων προς μελέτη και ανάλυση θα οδηγήσει σε μία σχετική ποσοτικοποίηση των δεδομένων. Το γεγονός αυτό, βέβαια, δε μετατρέπει τη μεθοδολογία της έρευνας από ποιοτική σε ποσοτική.

1.3 Ερευνητικό Υλικό

Συνολικά 14 δημοσιογραφικά κείμενα συνελέχθησαν ως ερευνητικό υλικό, για τους σκοπούς της -εν λόγω- διπλωματικής εργασίας. Ειδικότερα, από κάθε εφημερίδα έγινε μια διαλογή 7 δημοσιογραφικών αφηγήσεων, η καθεμία από τις οποίες έπρεπε να πληροί σωρευτικά τα ακόλουθα κριτήρια:

- Να έχει δημοσιευθεί στο διάστημα μεταξύ Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2016.
- Να αφορά στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας.
- Να ανήκει στην ειδικότερη κατηγορία των ειδησεογραφικών ιστοριών (news stories) και ακόμη πιο συγκεκριμένα των ‘hard news’.

³² <https://www.theguardian.com/uk> (τελευταία πρόσβαση 11/05/2017)

³³ <http://www.aljazeera.com/> (τελευταία πρόσβαση 11/05/2017)

- Να αναφέρεται τουλάχιστον μία φορά μία από τις λέξεις κλειδιά: ‘human right’ (=ανθρώπινο δικαίωμα) ή ‘right’ (δικαίωμα’).

Ειδικότερα, όσον αφορά στα κριτήρια, παρατηρητέα είναι τα εξής:

Καταρχήν, αναφορικά με το χρονικό διάστημα δημοσίευσης, η συγκεκριμένη επιλογή έγινε, σε ένα πρώτο επίπεδο, προκειμένου να υπάρξει μία χρονική εγγύτητα των γεγονότων με την περίοδο συγγραφής, παρουσίασης και δημοσίευσης της παρούσας διπλωματικής έρευνας και, τοιουτοτρόπως, να μπορέσουν τα πορίσματα της να συσχετιστούν με την επικαιρότητα. Ο δεύτερος λόγος σχετίζεται με τη σημασία, που είχε για τον εμφύλιο πόλεμο και την υφιστάμενη κατάσταση στη Συρία η προκείμενη χρονική περίοδος, καθώς επρόκειτο για μία εξαιρετική κρίσιμη στιγμή για την εξέλιξη του εμφυλίου, η οποία συνδυάστηκε με την κατάληψη από τις κυβερνητικές δυνάμεις μίας από τις πιο σημαντικές πόλεις της Συρίας, του Χαλεπιού, και με διεθνείς ‘ανησυχίες’ και κατηγορίες για εγκλήματα πολέμου εκ μέρους του καθεστώτος του Άσαντ και γενοκτονία των Σύρων. Επρόκειτο ουσιαστικά για μία χρονική περίοδο, κατά την οποία ο συγκεκριμένος πόλεμος βρισκόταν στο επίκεντρο των διεθνών ειδήσεων και της διεθνούς πολιτικής σκηνής.

Από την άλλη, όσον αφορά στο δεύτερο κριτήριο, στην επιλογή, δηλαδή, των αφηγήσεων βάσει της θεματικής συσχέτισης τους με τον εμφύλιο πόλεμο στη Συρία, θα πρέπει να ειπωθεί ότι δεν αναζητήθηκαν και επιλέγησαν δια μέσω της κεντρικής σελίδας της online εφημερίδας (homepage), αλλά μέσα από το αντίστοιχο section page της καθεμιάς και -ειδικότερα- από το section page, το οποίο αφορά είτε στον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας είτε στα ανθρώπινα δικαιώματα. Συγκεκριμένα, τα section page, που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν τα ακόλουθα για κάθε εφημερίδα:

α. Guardian: <https://www.theguardian.com/world/syria>,
<https://www.theguardian.com/world/aleppo>,

β. Al Jazeera: <http://www.aljazeera.com/topics/country/syria.html>,
http://www.aljazeera.com/topics/categories/human_rights.html.

Κατά αυτόν τον τρόπο πραγματοποιήθηκε μία καταγραφή όλων των αφηγήσεων, οι οποίες δημοσιεύθηκαν στο διάστημα Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2016 και είχαν ως κεντρική θεματική το συριακό εμφύλιο πόλεμο.

Ακολουθως, από αυτές τις αφηγήσεις, που καταγράφηκαν, ‘φιλτραρίστηκαν’ μόνον εκείνες, οι οποίες συνιστούσαν ειδησεογραφικές ιστορίες (‘news stories’) και, ειδικότερα, hard news (με βάση τον ορισμό, που δίνεται στο Κεφάλαιο 2, και με βάση την προσέγγιση των ειδησεογραφικών ιστοριών, όπως αυτή πραγματοποιείται στο Κεφάλαιο 3).

Τέλος, από τις συνολικές ειδησεογραφικές ιστορίες, που συγκεντρώθηκαν, έγινε η διαλογή εκείνων των 7 από κάθε εφημερίδα, οι οποίες σχετίζονταν με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για την επιλογή αυτή χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος, που προτείνει ο Shenhav Shaul στο ερευνητικό του άρθρο “Once upon a time there was a nation: narrative conceptualization analysis. The concept of ‘nation’ in the discourse of Israeli Likud Party leaders”³⁴, όπου η επιλογή των αφηγήσεων προς ανάλυση γίνεται βάσει των κεντρικών εννοιών, οι οποίες καθίστανται λέξεις-κλειδιά (‘key-words’). Συνεπώς, βάσει του προτύπου του Shenhav, η συγκεκριμένη έρευνα όρισε ως λέξεις-κλειδιά τους όρους «ανθρώπινο δικαίωμα» (‘human right’) και «δικαίωμα» (‘right’) και επέλεξε το τελικό ερευνητικό υλικό με βάση το κριτήριο να περιέχεται σε κάθε κείμενο τουλάχιστον μία φορά ένας από τους δύο όρους-κλειδιά.

Θα πρέπει να σημειωθεί, εδώ, ότι αρχική επιδίωξη της έρευνας ήταν να συλλεχθούν 10 ειδησεογραφικές ιστορίες από κάθε εφημερίδα. Ωστόσο, από το συνολικό αριθμό των αφηγήσεων, που συγκεντρώθηκαν, εν τέλει, μόλις οι 7 από κάθε εφημερίδα θεωρήθηκε ότι πληρούσαν όλα τα ανωτέρω εκτεθέντα κριτήρια και, επομένως, αποτέλεσαν το τελικό ερευνητικό υλικό.

1.4 Ερευνητικά Όρια

Η παράθεση, που προηγήθηκε αναφορικά με τη μεθοδολογία και το ερευνητικό υλικό, καθόρισε και τα ερευνητικά όρια της εργασίας, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

Διερευνάται μόνο μία ένοπλη σύρραξη, ο συριακός εμφύλιος, και τα ανθρώπινα δικαιώματα, που έχουν διακυβευθεί εκεί. Παράλληλα, πρόκειται για μία διερεύνηση, η οποία περιορίζεται σε ένα διάστημα τριών μηνών από το συνολικό διάστημα των έξι χρόνων, που μετρά συνολικά ο συγκεκριμένος εμφύλιος πόλεμος. Ακόμη, μελετάται η προσέγγιση μόλις δύο δημοσιογραφικών οργανισμών και ακόμη -

---

³⁴ Shenhav, Shaul R. “Once upon a time there was a nation: narrative conceptualization analysis. The concept of ‘nation’ in the discourse of Israeli Likud Party leaders”. *Discourse & Society*, Vol 15 (1), 2004, σελ. 81-104.

ειδικότερα- των διαδικτυακών και διεθνών ‘εκδόσεών’ τους. Τέλος, δε μελετούνται όλα τα είδη δημοσιογραφικών αφηγήσεων, αλλά μόνο οι ειδησεογραφικές ιστορίες, οι οποίες εντάσσονται στην κατηγορία των ‘hard news’.

1.5 Μεθοδολογικοί Περιορισμοί

Οι μεθοδολογικοί περιορισμοί της προκείμενης διπλωματικής εργασίας προκύπτουν, ήδη, από την παράθεση της μεθοδολογίας και, ακόμη περισσότερο, από την παράθεση των ερευνητικών ορίων. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση ποιοτικών μεθόδων προσφέρει μεν τη δυνατότητα της ολιστικής και εις βάθος προσέγγισης ενός ζητήματος, στερείται, ωστόσο, όπως προαναφέρθηκε αντιπροσωπευτικότητας. Δεν είναι, επομένως, εφικτή η δυνατότητα γενίκευσης του αποτελέσματος και αυτό οφείλεται στον εξαιρετικό περιορισμό και εστίαση του ερευνητικού αντικειμένου σε μία ένοπλη σύρραξη, σε μία πολύ μικρή χρονική περίοδο, σε δύο μόλις δημοσιογραφικούς οργανισμούς και, τέλος, σε ένα πολύ συγκεκριμένο είδος αφηγήσεων.

Την παράθεση της μεθοδολογίας της παρούσας εργασίας, θα ακολουθήσει στο σημείο αυτό ο ορισμός των βασικών εννοιών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η περαιτέρω θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Βασικές Έννοιες

Θεμελιώδεις για την παρούσα εργασία καθίστανται οι έννοιες «δημοσιογραφική αφήγηση», «ανθρώπινα δικαιώματα» και «ένοπλες συρράξεις», οι οποίες θα ορισθούν ακολούθως. Παράλληλα, για τους μεθοδολογικούς σκοπούς της έρευνας, κρίνεται σκόπιμο να προσδιορισθεί η έννοια της «ειδησεογραφικής ιστορίας», καθώς συνιστά το ειδικότερο είδος της δημοσιογραφικής αφήγησης, η οποία θα αποτελέσει το ερευνητικό αντικείμενο της έρευνας αυτής.

2.1 Δημοσιογραφική αφήγηση

Οι ορισμοί της αφηγηματικής δημοσιογραφίας είναι πολλοί και ποικίλοι. Ορισμένοι μελετητές προτιμούν να αναφέρονται σε αυτήν ως λογοτεχνική δημοσιογραφία ή ως δημιουργικό πεζό λόγο («non-fiction»). Με απλά λόγια, η αφήγηση είναι ο τρόπος με τον οποίο μια ιστορία κατασκευάζεται μέσα από μια συγκεκριμένη άποψη και διάταξη των γεγονότων.

Το πρόγραμμα «Nieman»³⁵ του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ για την αφηγηματική δημοσιογραφία, ορίζει την αφηγηματική δημοσιογραφία ως κάτι *«περισσότερο από μια απλή εξιστόρηση ιστοριών»*, ως *«το είδος που παίρνει τις τεχνικές της φαντασίας και τις εφαρμόζει στον πεζό λόγο»*, ως ένα *«σύνθετο είδος με πολλαπλά στρώματα και περιβάλλοντα, που στην ορθή του μορφή, έχει την απαραίτητη δυναμική, ώστε να μεταρρυθμίζει τις εφημερίδες καθιστώντας τες απαραίτητες και επιτακτικές για το κοινωνικό σύνολο»*. Σύμφωνα με τους ερευνητές του εν λόγω προγράμματος, η αφηγηματική δημοσιογραφία *«απαιτεί βαθύ και εξειδικευμένο ρεπορτάζ, απόκλιση από τις διαρθρωτικές συμβάσεις των καθημερινών ειδήσεων και ευφάνταστη χρήση της γλώσσας»*.

Εν γένει, η αφηγηματική δημοσιογραφία χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα κρίσιμα στοιχεία:

- Περιέχει ακριβείς, καλά τεκμηριωμένες και ενδιαφέρουσες πληροφορίες.
- Διερευνά ενδιαφέροντα άτομα, ανθρώπινα συναισθήματα, και πραγματικές

---

³⁵ Nieman Foundation for Journalism at Harvard. "Narrative Journalism". 2013. [online] <<http://nieman.harvard.edu/NiemanFoundation/ProgramsAndPublications/NarrativeJournalism.aspx>> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

καταστάσεις και δίνει την ιδιωτική ιστορία πίσω από τη δημόσια.

- Ξεπερνά το «συνηθισμένο» αναμειγνύοντας το ρεπορτάζ με τη γραφή της φαντασίας.

Για τον προσδιορισμό, τώρα, της δημοσιογραφικής αφήγησης, θα μπορούσε να υιοθετηθεί, η εξαιρετική προσέγγιση της Marie Vanoost³⁶, σύμφωνα με την οποία τέτοια αφήγηση συνιστά κάθε ιστορία, στην οποία οι χαρακτήρες δρουν σε ένα βάθος χρόνου και σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον. Έτσι, ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί συχνά τεχνικές «λογοτεχνικές», όπως είναι -για παράδειγμα- η χρήση της φωνής. Τεχνικές, οι οποίες προσφέρουν στον αναγνώστη την ευκαιρία της εμπύθισης (“emerging”) μέσα στην ιστορία (λεπτομέρειες, παράθεση σκέψεων και συναισθημάτων) και τεχνικές, οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη (αγωνία, συγκρούσεις, ένταση από τη δημιουργία ενός προβλήματος μέχρι την επίλυσή του).

Οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις χαρακτηρίζονται αφενός ως δημοσιογραφικές, γιατί το ενδιαφέρον στρέφεται αποκλειστικά σε κείμενα πληροφοριακού χαρακτήρα, τα οποία δημοσιεύονται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αφετέρου ως αφηγήσεις, διότι αφορούν σε ένα χαρακτηρισμό, ο οποίος χρησιμοποιείται από τους ίδιους τους γράφοντες. Παράλληλα, ο όρος «αφηγήσεις» είναι ο καταλληλότερος, για να περιγραφεί το φαινόμενο, που μελετάται, χωρίς να αποκτήσει το κείμενο υπερβολικά συμβολικό χαρακτήρα³⁷.

Ο τελικός στόχος μιας δημοσιογραφικής αφήγησης είναι να προσφέρει μια καλύτερη κατανόηση του πραγματικού κόσμου, γεγονός που σημαίνει ότι κάθε λεπτομέρεια της ιστορίας θα πρέπει να αναφέρεται επακριβώς.

Για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, ως «δημοσιογραφική αφήγηση» ορίζεται κάθε εξιστόρηση γεγονότων, η οποία στηρίζεται σε πραγματικά (non-fiction) γεγονότα, έχει πληροφοριακό χαρακτήρα και χρησιμοποιεί λογοτεχνικές τεχνικές. Τέλος η δημοσιογραφική αφήγηση συντάσσεται από πρόσωπο, το οποίο έχει τη δημοσιογραφική ιδιότητα ή/και δημοσιεύεται σε κάποιο δημοσιογραφικό μέσο.

---

³⁶ Vanoost, Marie. “Defining Narrative Journalism Through the Concept of Plot”. DIEGESIS 2, H. 2, 2013 [online] <https://www.diegesis.uni-wuppertal.de/index.php/diegesis/article/view/135/167> (τελευταία επίσκεψη 08/05/2017)

³⁷ Vanoost, Marie. “Journalisme narratif : proposition de définition, entre narratologie et éthique”. Les Cahiers du journalisme, vol 25, 2013, σελ. 147.

2.2 Ειδησεογραφική ιστορία (news story)

Η ειδησεογραφική ιστορία³⁸ συνιστά ένα είδος πεζού δημοσιογραφικού λόγου (non-fiction), που χρησιμοποιεί την αφήγηση ως μέσο, παρά το γεγονός ότι -παραδοσιακά- η τελευταία (storytelling) είναι στην αντίληψη του κόσμου συνδεδεμένη με το φανταστικό και το επινοημένο. Η ειδησεογραφία περιλαμβάνει ένα σύνολο συμβάσεων για τις αναπαραστάσεις και την αφήγηση, οι οποίες διαμορφώνουν μια εικόνα της πραγματικότητας.³⁹

Σύμφωνα με την Anne Dunn⁴⁰, «στη γλώσσα της ειδησεογραφικής δημοσιογραφίας, ιστορία συνιστά κάθε αφήγηση πραγματικών γεγονότων ή κάθε έκθεση γεγονότων». Η Dunn ισχυρίζεται⁴¹, ακόμη, ότι η ειδησεογραφική ιστορία είναι, ουσιωδώς, διαφορετική από την ιστορία μυθιστορηματικού τύπου (“story in its fictional senses”) και, άρα, δε συγκεντρώνει τα κλασικά χαρακτηριστικά των αφηγήσεων του Χόλλυγουντ, του κινηματογράφου και -εν γένει- της τηλεόρασης, χαρακτηριστικά, όπως η διαδοχική ανάπτυξη της ιστορίας, οι σχέσεις αιτίου-αιτιατού, η διπλή χρονικότητα του αφηγημένου χρόνου και του χρόνου της αφήγησης, η λύση και το κλείσιμο. Έτσι, «κάθε αφήγηση, για να οριστεί ως τέτοια, θα πρέπει να παρουσιάσει αυτό, που ο Ytreberg⁴² ορίζει ως «focused chain» («εστιασμένη αλυσίδα») ή ως «συνδεδεμένη αλληλουχία γεγονότων».

Η Helen Fulton⁴³ στο ερώτημα αν οι ειδησεογραφικές ιστορίες συνιστούν όχι μόνο πραγματικές πληροφορίες, αλλά και αφηγήσεις, αλλά και αν είναι διαφορετικές από εκείνο το είδος, το οποίο αφηγείται μια δραματοποιημένη ιστορία με συγκεκριμένους χαρακτήρες, διαπιστώνει ότι υπάρχει -στην ουσία- επικάλυψη μεταξύ των αφηγηματικών και πληροφοριακών μοντέλων των ειδήσεων.

Η εγκυκλοπαίδεια της δημοσιογραφίας⁴⁴ (Encyclopedia of journalism) σε μια στενή ερμηνεία, ορίζει την αφηγηματική ειδησεογραφική ιστορία ως «ένα κείμενο, το οποίο ξεκινά με μια σύντομη αφήγηση αντί για περίληψη και προχωρά περιγράφοντας τα γεγονότα σε μια διαδοχική σειρά αντί να ακολουθήσει μια φθίνουσα σειρά

³⁸ Dunn, Anne “Television news as narrative”. Στο “Narrative and Media” των Fulton, Helen Elizabeth & Huisman, Rosemary & Murphet, Julian & Dunn, Anne. Cambridge University Press, 2005, σελ. 140 .

³⁹ Dunn, Anne. (2005) [ο.π.] σελ. 141.

⁴⁰ Dunn, Anne. (2005) [ο.π.] σελ. 145.

⁴¹ Dunn, Anne. (2005) [ο.π.] σελ. 145.

⁴² Ytreberg, Espen. “Moving Pyramid: narrative & descriptions in television news”. Journalism Studies, 2 (3), 2001, σελ. 48.

⁴³ Fulton, Helen. “Print news as narrative”. Στο “Narrative and Media” των Fulton, Helen Elizabeth & Huisman, Rosemary & Murphet, Julian & Dunn, Anne. Cambridge University Press, 2005, σελ. 225-226.

⁴⁴ Sterling, Christofer. “Encyclopedia of Journalism”. Sage publications, 2009, σελ. 954.

σπουδαιότητας». Αντίθετα, μια ευρύτερη ερμηνεία της έννοιας της ειδησεογραφικής ιστορίας προτείνει την ενσωμάτωση σε αυτήν περισσότερων αφηγηματικών τεχνικών, όπως είναι «η ευρεία χρονική δομή, η σκηνογραφία, η οπτική γωνία, η εξατομίκευση, οι χαρακτηρισμοί, οι διαμάχες, οι διάλογοι, η αγωνία, η κλιμάκωση, οι μεταφορές ή η ειρωνεία». Όλες αυτές οι αφηγηματικές τεχνικές, μπορούν να εντοπισθούν σε διαφορετικούς συνδυασμούς και διαφορετική συχνότητα στα ειδησεογραφικά κείμενα. Η εγκυκλοπαίδεια καταλήγει ότι τα ειδησεογραφικά κείμενα μπορούν να ειπωθούν περισσότερο ως κείμενα έχοντα μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό αφηγηματικότητας, παρά ως αφηγήσεις ή μη.

Ο Allan Bell⁴⁵ διακρίνει τις ειδησεογραφικές ιστορίες σε δύο κύριες κατηγορίες, στα αποκαλούμενα «hard news», στα οποία ανήκουν ειδήσεις, στον πυρήνα των οποίων βρίσκονται συμβάντα, όπως ατυχήματα ή καταστροφές και ειδήσεις, αφορώσες στη διπλωματία και την πολιτική, και στα «soft news», ήτοι τα άρθρα (features), τα οποία επιτρέπεται να παρεκκλίνουν από τη δομή της ειδησεογραφίας. Κατά Bell μια ειδησεογραφική ιστορία αποτελείται από την περίληψη, τον προσανατολισμό, την περιπλοκή και -ενδεχομένως- τη συνέχεια, την προϊστορία και το σχόλιο⁴⁶.

Σύμφωνα με τον White⁴⁷, οι ειδησεογραφικές ιστορίες διακρίνονται, συνήθως, σε δύο μέρη, στην πρώτη πρόταση, η οποία συνιστά την ‘εισαγωγή’ (‘lead’ or ‘intro’), τονίζει το κύριο σημείο της είδησης ή τη ‘γωνία’ (‘angle’) της ιστορίας και συνοψίζει τα ουσιώδη σημεία της είδησης (Lloyd 1994), και στο κυρίως σώμα. Παράλληλα, υποστηρίζει ότι κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη στην εισαγωγή των «πέντε W και του ενός H», ήτοι των ‘what’, ‘when’, ‘where’ ‘why’ and ‘how’ (‘ποιος’, ‘πότε’, ‘που’, ‘γιατί’ και ‘πως’). Τέλος, ο White αναφέρει ως οργανωτική αρχή του σώματος της ειδησεογραφικής ιστορίας την έλλειψη χρονολογικής σειράς στην παρουσίαση των γεγονότων και την ύπαρξη αντ’ αυτής μίας αξιολογικής σειράς σπουδαιότητας. Η συγκεκριμένη αρχή συχνά απεικονίζεται μέσω της δομής της ‘ανεστραμμένης πυραμίδας’ (‘inverted pyramid’).

Για τους σκοπούς της συγκεκριμένης εργασίας, ως ειδησεογραφική ιστορία θα νοηθεί κάθε δημοσιογραφική αφήγηση -όπως αυτή ορίστηκε παραπάνω-, η οποία έχει ως κεντρικό άξονα ένα πραγματικό γεγονός (ή γεγονότα), το οποίο συνιστά την κύρια

⁴⁵ Bell, Allan. (1994) [ο.π.], σελ.100.

⁴⁶ Bell, Allan. (1994) [ο.π.], σελ.100-113.

⁴⁷ White, Peter. “Death disruption and the moral order: The narrative impulse in mass media ‘hard news’ reporting”. Στο “Genre & Institutions-Social Processes in the Workplace & the School”. London & New York: Continuum, 1997, σελ. 96.

είδηση και της οποίας η συνήθης οργανωτική δομή είναι εκείνη της ανεστραμμένης πυραμίδας. Παράλληλα, ως ειδησεογραφική ιστορία νοείται η αφήγηση, που χρησιμοποιεί αφηγηματικές τεχνικές της λογοτεχνίας, όπως είναι, για παράδειγμα, η δράση, η αξιολόγηση, οι κεντρικοί δρώντες και η διευρυμένη χρονικότητα.

2.3 Ανθρώπινα δικαιώματα

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών⁴⁸, τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι δικαιώματα, τα οποία κληρονομούν όλοι οι άνθρωποι, ήδη, από τη γέννησή τους ανεξαρτήτως εθνικότητας, τόπου διαμονής, φύλου, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, χρώματος, θρησκείας, γλώσσας ή οποιουδήποτε άλλου χαρακτηριστικού τους. Αυτά τα δικαιώματα είναι αδιαίρετα, αλληλένδετα και αλληλοεξαρτώμενα μεταξύ τους.

Κάθε άνθρωπος απολαμβάνει το ίδιο δικαίωμα πρόσβασης στα δικαιώματά του αυτά χωρίς καμία απολύτως διάκριση. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν μπορούν να αφαιρεθούν από κανέναν άνθρωπο. Κάποιες φορές, ωστόσο, υπόκεινται σε περιορισμούς, όπως στην περίπτωση, κατά την οποία ένα άτομο υφίσταται την ποινή της στέρησης της προσωπικής του ελευθερίας για κάποιο αδίκημα, που έχει διαπράξει⁴⁹.

Τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα βασίζονται σε αξίες, όπως η αξιοπρέπεια, η δικαιοσύνη, η ισότητα, ο σεβασμός και η ελευθερία. Συχνά ορίζονται και κατοχυρώνονται μέσα από νόμους, συμφωνίες, το εθιμικό διεθνές δίκαιο, τις γενικές αρχές ή άλλες πηγές του διεθνούς δικαίου. Παράλληλα, το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο καθορίζει την υποχρέωση των κρατών να ενεργούν με συγκεκριμένους τρόπους ή να απέσχουν από ορισμένες πράξεις, με σκοπό την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των ατόμων ή ομάδων.

Για τους σκοπούς της συγκεκριμένης εργασίας τα ανθρώπινα δικαιώματα θα μελετηθούν υπό την έννοια, που λαμβάνουν στην Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών του 1948, ήτοι ως θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες όλων των ανθρώπων, όπως είναι το δικαίωμα

---

⁴⁸ United Nations Human Rights – Office of the High Commissioner. “What are human rights?” [χ.χ.] [online] <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

⁴⁹ Equality and Human Rights Commission. “What are human rights?”. 23/01/2017 [online] <https://www.equalityhumanrights.com/en/human-rights/what-are-human-rights> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

στη ζωή, την ελευθερία και την ιθαγένεια, το δικαίωμα στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, το δικαίωμα στην τροφή και την κατοικία, το δικαίωμα μη υποβολής σε βασανιστήρια.

2.4 Ένοπλες Συρράξεις

Σύμφωνα με το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, ως «ένοπλες συρράξεις/ συγκρούσεις» (“armed conflicts”) ορίζονται οι διεθνείς ένοπλες συρράξεις μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών και οι μη διεθνείς ένοπλες συρράξεις, δηλαδή οι συγκρούσεις μεταξύ κυβερνητικών δυνάμεων και μη κυβερνητικών ένοπλων ομάδων ή οι συγκρούσεις μόνο μεταξύ μη κυβερνητικών ένοπλων ομάδων.

Από την άλλη, σύμφωνα με τον ορισμό του Τμήματος Έρευνας για την Ειρήνη και τις Συγκρούσεις του Πανεπιστημίου της Ουψάλα (Department of Peace and Conflict Research - Uppsala Universitet)⁵⁰, ένοπλη σύρραξη συνιστά μια επίδικη ασυμβατότητα, η οποία αφορά σε μία κυβέρνηση ή/και μια εδαφική περιοχή. Η χρήση ένοπλης βίας μεταξύ των δύο μερών, εκ των οποίων τουλάχιστον το ένα είναι η κυβέρνηση ενός κράτους, θα πρέπει να έχει ως απόρροια το θάνατο τουλάχιστον 25 ατόμων μέσα σε ένα ημερολογιακό έτος.

Οι πιο αιματηρές συρράξεις, που καταγράφονται -σήμερα- διεθνώς, είναι ο πόλεμος στο Αφγανιστάν, του οποίου η έναρξη πηγαίνει πίσω στο 1978 και ο οποίος μετρά συνολικά περί τους 1.240.000–2.000.000 θανάτους⁵¹, ο πόλεμος στο Ιράκ, με ημερομηνία έναρξης το 2003 και περί τους 251.000⁵² με 1.000.000⁵³ θανάτους Ιρακινών, η εξέγερση της Boko Haram στη Νιγηρία, το Καμερούν, το Νίγηρα και το Τσαντ το 2009 με περισσότερους των 21.400 θανάτους⁵⁴ και, τέλος, ο συριακός εμφύλιος, ο οποίος ξεκίνησε το Μάρτιο του 2011 και έχει -ήδη- μετρήσει 250.000-470.000 θανάτους Σύρων πολιτών⁵⁵.

---

⁵⁰ Department of Peace and Conflict Research. “Definition of Armed Conflicts”. Uppsala Universitet, Definitions. [online] <http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

⁵¹ Dowling, Timothy C. “Russia at War: From the Mongol Conquest to Afghanistan, Chechnya, and Beyond”. ABC- CLIO, 2015, σελ. 7 [online] <https://books.google.gr/books?id=KTq2BQAAQBAJ&pg=PA7&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

⁵² Iraq body Count Database. [online] <https://www.iraqbodycount.org/> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

⁵³ PSR: Physicians for social responsibility. “Casualty Figures after 10 years of the ‘War on Terror’”. Iraq, Afghanistan, Pakistan”. Body Count. 1st International Edition. March 2015.

⁵⁴ Allen, Nathaniel & Lewis, Peter M. & Matfess, Hilary. «The Boko Haram insurgency, by the numbers». The Washington Post, 06/10/2014. [online] <<https://www.washingtonpost.com/blogs/monkey-cage/wp/2014/10/06/the-boko-haram-insurgency-by-the-numbers/>> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

⁵⁵ Black, Ian. “Report on Syria conflict finds 11.5% of population killed or injured”. The Guardian, 11/02/2016. [online] <<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/11/report-on-syria-conflict-finds-115-of-population-killed-or-injured>> (τελευταία επίσκεψη 15/04/2017)

Ως ένοπλες συρράξεις -στην εν λόγω εργασία- θα νοηθούν οι συγκρούσεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα μεταξύ κρατικών και/ή μη κρατικών δυνάμεων στην εδαφική επικράτεια ενός ή περισσότερων κρατών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Τι σημαίνει Δημοσιογραφική Αφήγηση;

Η δημοσιογραφική αφήγηση συνιστά μια εξαιρετικά επίκαιρη έννοια, η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο τόσο της επιστημονικής κοινότητας όσο και της πρακτικής δημοσιογραφίας. Η ιδέα της χρήσης της αφήγησης, προκειμένου να μιλήσει ο δημοσιογράφος για ένα γεγονός, που έχει λάβει χώρα, υιοθετείται ολοένα και περισσότερο από τη μεγάλη πλειοψηφία όσων εργάζονται τόσο στην τηλεόραση όσο και στον έντυπο τύπο, το ραδιόφωνο και –ιδιαίτερα- τα νέα μέσα. Όπως αναφέρει η Dunn⁵⁶ ένας πολύ δυναμικός τρόπος, για να διατηρηθεί η προσοχή του κοινού είναι η επιστράτευση αφηγηματικών τεχνικών, με σκοπό την εξιστόρηση μιας καλής ιστορίας. Ειδικότερα, με τα νέα τεχνολογικά μέσα, τα οποία έχει στη διάθεσή του, σήμερα, ο κάθε ειδησεογραφικός οργανισμός, αλλά και ο κάθε δημοσιογράφος σα μονάδα, ο τρόπος, με τον οποίο δημιουργούνται οι αφηγήσεις, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον και ταυτόχρονα προσφέρει -συνεχώς- στην επιστημονική κοινότητα νέο υλικό προς μελέτη. Πλέον, η ιδέα της δημοσιογραφικής αφήγησης έχει ξεπεράσει τα όρια της απλής εξιστόρησης ενός συμβάντος σε γραπτό ή προφορικό λόγο. Η κάθε αφήγηση στα νέα μέσα περιλαμβάνει τη χρήση περισσότερων μέσων, όπως η εικόνα, ο γραπτός και προφορικός λόγος, το βίντεο και ο ήχος, τη χρήση μη γραμμικών αφηγήσεων, καθώς και τη διαδραστικότητα.

Στο νέο αυτό επικοινωνιακό περιβάλλον, πολλά είναι τα ερωτήματα, που αναδύονται. Τι είναι η δημοσιογραφική αφήγηση; Τι είναι η αφήγηση στα νέα μέσα (digital narrative), τι είναι η online είδηση και ούτω καθεξής.

Έτσι, το παρόν κεφάλαιο καλείται να προσεγγίσει αρχικά την έννοια της αφήγησης και -εν συνεχεία- την έννοια της δημοσιογραφικής αφήγησης, καθώς και την έννοια της ψηφιακής αφήγησης και των διαδικτυακών νέων.

3.1 Τι είναι -εν τέλει- η αφήγηση;

Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα «τι είναι η δημοσιογραφική αφήγηση;», είναι απαραίτητο να γίνει -πρώτα- η προσέγγιση της έννοιας της «αφήγησης», όπως αυτή έχει γίνει από τους ερευνητές και τους ακαδημαϊκούς στο χώρο της γλωσσολογίας κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας. Γιατί –ενώ η

---

⁵⁶ Dunn, Anne. (2005), [ο.π.] σελ. 142 .

αφήγηση είναι μία από τις πιο πολυσυζητημένες έννοιες των τελευταίων δεκαετιών κι ενώ όλοι γνωρίζουμε λίγο πολύ τι μπορεί να εννοεί κάποιος, όταν κάνει λόγο για αφήγηση- στην πραγματικότητα δεν είναι πάντα εύκολο να εντοπίσει κανείς, αν ένα συγκεκριμένο κείμενο αποτελεί αφήγηση, εν όλω ή εν μέρει.

Ο κυρίαρχος ρόλος της αφήγησης στο πλαίσιο των ανθρώπινων κοινωνιών έχει αναγνωρισθεί από μελετητές και ερευνητές ποικίλων και διαφορετικών επιστημονικών χώρων⁵⁷ (π.χ. Blum-Kulka, 1997, Bruner, 1987, Chafe, 1990, Hardy, 1987, Heilke, 2004, Mishler, 1995, Roe, 1994, Sarbin, 1986, Shenhav, 2004, White, 1981), καθώς συνιστά μία από τις πιο σημαντικές μορφές ανθρώπινης επικοινωνίας, η οποία επιτρέπει την ανταλλαγή απόψεων, αξιών και συναισθημάτων. Για το λόγο αυτό, είναι πιθανόν κάποιος να τη θεωρήσει ως στοιχείο κλειδί για τη διαμόρφωση και εξέλιξη των ανθρώπινων κοινωνιών⁵⁸. Εντοπίζεται σε πλείστες εκφάνσεις της ανθρώπινης δημιουργικότητας, της τέχνης και της ψυχαγωγίας, ήτοι στη μουσική, τη λογοτεχνία, το θέατρο, τη δημοσιογραφία, την τηλεόραση, τον κινηματογράφο κ.ο.κ. Ειδικότερα, οι έννοιες τόσο της αφήγησης όσο και της ανθρώπινης ιστορίας έχουν καταστεί εξαιρετικά εμφανείς στο λογοτεχνικό χώρο, στις κοινωνικές επιστήμες και έχουν «κερδίσει» μια θέση στο χώρο της θεωρίας, της έρευνας και της εφαρμογής επιστημών, όπως η ψυχολογία, η ψυχοθεραπεία, η ιστορία, η κοινωνιολογία και η εκπαίδευση⁵⁹. «Στην πιο ισχυρή διατύπωσή της, η έννοια της αφήγησης αποτελεί μέρος ενός θεωρητικού πλαισίου, το οποίο θεωρεί ότι ο άνθρωπος λόγος παρουσιάζει ένα αφηγηματικό στοιχείο σε κάθε κείμενο, το οποίο 'δρα' αναγκαστικά για την κατασκευή και διατήρηση των κοινωνικών πραγματικοτήτων. Έτσι, ο άνθρωπος χαρακτηρίζεται για μία ακόμη φορά, ως "homo narrans" ("άνθρωπος αφηγητής")»⁶⁰.

Σύμφωνα με την Huisman Rosemary⁶¹ «μια αφήγηση σε ένα οποιοδήποτε μέσο ή αφηγηματικό είδος -προφορικό ή γραπτό, μυθιστόρημα ή γράμμα, ταινία ή σαπουνόπερα- συνιστά έναν τρόπο κατασκευής και παρουσίασης μιας βιωμένης εμπειρίας». Και συνεχίζει υποστηρίζοντας ότι «όπως ακριβώς περιγράφουμε εμπειρίες μόνον μέσω της γλώσσας, που έχουμε στη διάθεσή μας, αντίστοιχα χρησιμοποιούμε τα

---

⁵⁷ Shenhav, Shaul R. «Concise narratives: a structural analysis of political discourse». Discourse Studies, Vol. 7 (3), 2005, σελ. 315.

⁵⁸ Shenhav, Shaul R. (2005) [ο.π.] σελ. 315.

⁵⁹ Liebliech, Amia & Tuval Mashlach, Rivka & Zilber, Tamar (1998) [ο.π.] σελ.1.

⁶⁰ Frances, Christie & Martin, J.R. "Genre & Institutions-Social Processes in the Workplace & the School". London & New York: Continuum, 1997, σελ. 124.

⁶¹ Huisman, Rosemary. "Narrative Concepts". Στο "Narrative and Media" των Fulton, Helen Elizabeth & Huisman, Rosemary & Murphet, Julian & Dunn, Anne. Cambridge University Press, 2005, σελ.27.

υπάρχοντα αφηγηματικά πρότυπα, για να κατασκευάσουμε και να κάνουμε αίσθηση με τις νέες εμπειρίες μας».

3.1.1 Η αφήγηση μέσα από τα «μάτια» των θεωρητικών της γλωσσολογίας

Επανερχόμενοι στο ερώτημα πως έχει προσεγγισθεί η αφήγηση από τους ερευνητές και τους ακαδημαϊκούς κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ιστορίας, διαπιστώνεται ότι από τον Αριστοτέλη έως και σήμερα οι περισσότεροι θεωρητικοί της αφήγησης έχουν χρησιμοποιήσει την έννοια της γλώσσας, προκειμένου να προσδιορίσουν τι είναι η αφήγηση.

Το έργο του Αριστοτέλη, το οποίο σχετίζεται περισσότερο με τη μεταγενέστερη μελέτη περί αφήγησης, είναι η «Ποιητική» του, στην οποία μελετώνται τα ποιητικά είδη της εποχής του (επική, λυρική και δραματική ποίηση). Εστιάζοντας στην τραγωδία ο Αριστοτέλης προσδιόρισε τα έξι συστατικά στοιχεία της τραγωδίας -την πλοκή, το χαρακτήρα, τη διατύπωση, το θέαμα, τη σκέψη και το τραγούδι- ξεχωρίζοντας ως πιο σημαντική την πλοκή (το μύθο), ήτοι την πλοκή των γεγονότων, η οποία συνιστά την εκπροσώπηση της δράσης⁶². Η δράση αυτή (πράξις), προκειμένου να καταστεί μύθος, θα πρέπει να τύχει καλλιτεχνικής επεξεργασίας⁶³. Έτσι, πρώτος ο Αριστοτέλης έκανε τη διάκριση μεταξύ δράσης (που συνιστά τα γεγονότα της ιστορίας) και μύθου (που συνιστά τον τρόπο, με τον οποίο τα γεγονότα καταγράφηκαν και πήραν τη μορφή κειμένου), μια διάκριση η οποία αργότερα χρησιμοποιήθηκε από πλείστους μελετητές της αφήγησης.

Αρκετούς αιώνες αργότερα, ένας εκπρόσωπος του φορμαλισμού⁶⁴, ο Vladimir Propp (1895-1970), επιχείρησε μια δική του προσέγγιση της αφήγησης. Αφού μελέτησε τα ρώσικα παραμύθια, «ανακάλυψε» σε αυτά 31 λειτουργίες των γεγονότων. Αυτό δε σημαίνει ότι σε κάθε παραμύθι εντοπίζονται όλες αυτές οι λειτουργίες, πάντως σίγουρα περιγράφουν –κατά Propp- τη μέγιστη αφήγηση, ενώ -ταυτόχρονα- η σειρά εμφάνισής τους είναι πάντα συγκεκριμένη και αμετάβλητη. Κάθε λειτουργία επικεντρώνεται σε μία ή περισσότερες πράξεις του παραμυθιού, ενώ όλες μαζί διαμορφώνουν ένα μοντέλο ή αλλιώς τη γλώσσα (langue) του παραμυθιού, η οποία διαφοροποιείται από τα γεγονότα του κειμένου, τα οποία συνιστούν το λόγο (parole).

⁶² Huisman, Rosemary. "From Structuralism to post-structuralism". Στο "Narrative and Media" των Fulton, Helen Elizabeth & Huisman, Rosemary & Murphet, Julian & Dunn, Anne. Cambridge University Press, 2005, σελ.29.

⁶³ Κακαβούλια, Μαρία. «Αφηγηματικές τεχνικές στο Δημοσιογραφικό Λόγο». Περιοδικό Γλωσσολογία, 2001, 13, 80.

⁶⁴ Ο σκοπός των φορμαλιστών ήταν να προσδιορίσουν τι είναι αυτό, το οποίο τυπικά προσδίδει σε ένα κείμενο το χαρακτήρα του λογοτεχνικού κειμένου.

Βέβαια, η γλώσσα δεν προϋπάρχει του λόγου, αλλά απλούστατα αποτελεί ένα παράδειγμα λόγου, το οποίο παρουσιάζεται σε μορφή κειμένου. Η μελέτη του Propp, σχετικά με το συνταγματικό άξονα των παραμυθιών και το συνδυασμό των λειτουργιών στην ακολουθία της αφήγησης, συνέδεσε το έργο του με μια στρουκτουραλιστική κατανόηση της γλώσσας και του κειμένου. Ωστόσο η προσέγγισή του δεν ήταν καθαρά στρουκτουραλιστική. Παρόλο που το έργο του θεωρήθηκε πρωτοποριακό για την εποχή του, δε διαδόθηκε γρήγορα, αφού μεταφράστηκε στα γαλλικά μόλις το 1958. Παρά ταύτα, η μέθοδός του χρησιμοποιήθηκε από διάφορους θεωρητικούς των πολιτισμικών σπουδών και έγινε αντικείμενο έντονης κριτικής από άλλους θεωρητικούς⁶⁵, όπως ο στρουκτουραλιστής Lévi-Strauss, ο οποίος χρησιμοποίησε το μοντέλο του, προκειμένου να αποδείξει την ανωτερότητα του στρουκτουραλισμού σε σχέση με το φορμαλισμό⁶⁶.

Μετά την αναφορά στον εκπρόσωπο του φορμαλισμού, ιδιάζουσα σημασία έχει η παρουσίαση της στρουκτουραλιστικής προσέγγισης της αφήγησης, όπως αυτή έγινε μέσα από μια πληθώρα ερευνητών, εκ των οποίων θα παρουσιασθούν -ως σημαντικότεροι- οι Lévi-Strauss, Todorov και Rimmon-Kenan. Βέβαια, θα πρέπει, καταρχήν, να μνημονευθεί ο θεμελιωτής του γαλλικού στρουκτουραλισμού, Ferdinand de Saussure, που είναι εκείνος, ο οποίος πρότεινε τη μελέτη της γλώσσας ως κατασκευής και υποστήριξε τη διάκριση μεταξύ γλώσσας (la langue: αφηρημένη κατασκευή της γλώσσας) και λόγου (la parole: συγκεκριμένη χρήση της γλώσσας από οποιονδήποτε ομιλητή/γράφοντα)⁶⁷.

Ο ανθρωπολόγος και εθνολόγος Lévi-Strauss (1908-2009) επιχείρησε να εφαρμόσει τη θεωρία της στρουκτουραλιστικής γλωσσολογίας του Saussure στην ανθρωπολογία. Αντιμετωπίζοντας τις στρουκτουραλιστικές διαδικασίες ως έναν «αντικειμενικό» και «επιστημονικό» τρόπο μελέτης και ερμηνείας του «μύθου» θέλησε να μελετήσει τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του μύθου, προκειμένου να προσδιορίσει την οργανωτική δομή του. Για το σκοπό αυτό, μελέτησε τη δομή της αφήγησης και την ακολουθία της ιστορίας του Οιδίποδα⁶⁸. Ο Lévi-Strauss θεωρούσε ότι το νόημα ενός μύθου είναι ανεξάρτητο του εμφανούς αφηγηματικού περιεχομένου του, καθώς ο μύθος στην αφηγηματική του εκροή είναι απλά ένα μείγμα ακατάλληλων στοιχείων

---

⁶⁵ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.30-33.

⁶⁶ Lévi-Strauss, Claude. "Structure and Form: Reflection on a Work by Vladimir Propp". Στο "Anthropologie structurale". Paris: Plon, 1958.

⁶⁷ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.32-33.

⁶⁸ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.34.

και γι' αυτό το λόγο πρέπει να αποδομηθεί, να αναλυθεί και να αναδιανεμηθεί βάσει των κανόνων περί της δομής του μύθου⁶⁹. Σύμφωνα με αυτόν, ο τρόπος, που κατανοούμε τις λέξεις δε βασίζεται τόσο στο άμεσο νόημα, που έχουν, όσο στον τρόπο, που εμείς αντιλαμβανόμαστε τη διαφορά μεταξύ της κάθε λέξης και της αντίθετής της («δυναδικά αντίθετα»). Έτσι, η αφηγηματική δομή μελετάται με όρους δυαδικών αντιθέσεων (π.χ. καλός-κακός, λογικό-παράλογο, φυσικό-υπερφυσικό), καθώς κάθε μύθος αφηγείται ορισμένες θεμελιώδεις αντιθέσεις και το αφηγηματικό κέντρο του εντοπίζεται –ακριβώς– στην πράξη διαμεσολάβησης μεταξύ των αντιθέσεων αυτών⁷⁰.

Η ερμηνεία του Lévi-Strauss χρησιμοποιήθηκε εκτεταμένα από τους ερευνητές των αφηγηματολογικών σπουδών, ωστόσο αποτέλεσε και αντικείμενο ευρείας κριτικής από τους υποστηρικτές του μεταδομισμού, καθώς θεωρήθηκε ότι δίνει μια υποκειμενική ερμηνεία του μύθου⁷¹. Θα πρέπει να σημειωθεί, βέβαια, ότι η προσέγγιση του έστρεψε –για πρώτη φορά– την προσοχή των ερευνητών στις ενδοκειμενικές σχέσεις και επηρέασε έτσι την ανάπτυξη της αφηγηματικής σημειωτικής και σχεδόν κάθε τάσης του λογοτεχνικού στρουκτουραλισμού⁷².

Ιδιαίτερη συμβολή στην επιστημονική μελέτη της αφήγησης είχε και ο Tzvetan Todorov (1939-2017), κοινωνιολόγος, ο οποίος είναι εκείνος, που πρότεινε και τον όρο «αφηγηματολογία», προκειμένου να ορίσει ένα γενικό τομέα σπουδών, ο οποίος θα καλύπτει την έρευνα τόσο για τη δομή της πλοκής (ιστορία) όσο και για τη δομή του κειμένου (λόγος)⁷³. Σύμφωνα με την αφηγηματική θεωρία του Todorov, οι αφηγήσεις λειτουργούν, όπως μία γλώσσα. Για το λόγο αυτό, η περιγραφή των αφηγήσεων ευνοείται από τη χρήση κατηγοριών, οι οποίες εντοπίζονται στις φυσικές γλώσσες και κάθε ιστορία έχει μία σημασιολογική, μία λεκτική και μία συντακτική πτυχή. Η μονάδα στην αφηγηματική σύνταξη είναι μία αφηγηματική πρόταση, η οποία αποτελείται από υποκείμενο και κατηγορούμενο. Ακολουθώς, οι αφηγηματικές προτάσεις συνδέονται μεταξύ τους σε μία αφηγηματική αλληλουχία. Οι αφηγηματικές ακολουθίες προκαλούν ορισμένους τύπους σχέσεων μεταξύ των προτάσεων, που τις συνιστούν, ήτοι σχέσεις λογικές (όπως η επιθυμία, το κίνητρο, το

---

⁶⁹ Bal, Mieke. "Narrative Theory. Critical Concepts in Literary and cultural studies". Routledge, 2004, σελ.27.

⁷⁰ Bal, Mieke (2004) [ο.π.] σελ.29.

⁷¹ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.35.

⁷² Bal, Mieke (2004) [ο.π.] σελ.29

⁷³ Bal, Mieke (2004) [ο.π.] σελ.26

αποτελεσμα, η τιμωρία) ή σχέσεις χρονικές (όπως η έμφαση και η αντιστροφή)⁷⁴. Ο Todorov περιέγραψε πέντε σημεία στην αφηγηματική δομή, τα οποία είναι τα ακόλουθα: η κατάσταση της ισορροπίας στην αρχή (κατάσταση 1), η διαταραχή της ισορροπίας με κάποια ενέργεια, η αναγνώριση ότι υπήρξε διαταραχή, η προσπάθεια επιδιόρθωσης της διαταραχής και η αποκατάσταση της ισορροπίας (κατάσταση 2)⁷⁵.

Θα μπορούσε να λεχθεί ότι ο Todorov θέλησε –κατά κάποιο τρόπο- να επιστρέψει σε γενικές περιγραφές της αφήγησης, όπως αυτές του Αριστοτέλη, ενώ –ταυτόχρονα- υπήρξε ένας από εκείνους, που εξίσωσαν άμεσα τη γλώσσα (langue) και το λόγο (parole) του Saussure με τη μελέτη της αφήγησης⁷⁶. Παράλληλα, η ταξινόμησή του ήταν μία απ’ τις πιο πλουραλιστικές και διέθετε ένα ξεχωριστό εμπειρικό περιεχόμενο. Ωστόσο, η θεωρία του είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο ευρείας κριτικής λόγω των ατελειών της, αλλά και της χρήσης ad hoc τεχνικών⁷⁷.

Τέλος, η Shlomith Rimmon-Kenan (1942-), στη δική της προσέγγιση της θεωρίας της αφήγησης, προτείνει ένα ολόκληρο σύστημα εννοιών, οι οποίες πραγματεύονται διαφορετικές πτυχές της αφήγησης. Πρόκειται για ένα σύστημα, το οποίο εντοπίζει τρία συστατικά, τα οποία ενυπάρχουν τόσο στις φανταστικές όσο και στις μη-φανταστικές αφηγήσεις. Τα στοιχεία αυτά είναι το κείμενο («text»), η ιστορία («story») και η αφήγηση («narration»): πρόκειται για έναν όρο, που δανείζεται από το G.Genette). Κατ’ αυτήν, κείμενο είναι ο γραπτός ή προφορικός λόγος, ο οποίος αναλαμβάνει να αφηγηθεί τα γεγονότα, ιστορία είναι τα αφηγημένα γεγονότα, όπως διαμορφώνονται, αν αφαιρεθούν από το κατασκευασμένο κείμενο και ανακατασκευασθούν βάσει χρονολογικής σειράς μαζί με τους συμμετέχοντες των γεγονότων αυτών. Τέλος, αφήγηση είναι μία επικοινωνιακή διαδικασία, στην οποία η αφήγηση ως μήνυμα μεταδίδεται από τον αποστολέα στον παραλήπτη⁷⁸. Έτσι, «η αφήγηση ορίζεται ως η διήγηση μιας σειράς γεγονότων⁷⁹». Πρόκειται για ένα μινιμαλιστικό στρουκτουραλιστικό ορισμό της αφήγησης, ο οποίος προσδιορίζει την πράξη της αφήγησης –ουσιαστικά- ως έναν τρόπο μετάδοσης και πραγματοποίησης της ιστορίας, χωρίς να είναι αναγκαία η ύπαρξη μιας συγκεκριμένης δομής, μεθόδου ή αποτελέσματος της αφήγησης. Έτσι, η αφήγηση, κατά τη Rimmon-Kenan, δεν

⁷⁴ Bal, Mieke (2004) [ο.π.] σελ.33.

⁷⁵ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.35.

⁷⁶ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.36.

⁷⁷ Bal, Mieke (2004) [ο.π.] σελ.33.

⁷⁸ Shenhav, Shaul R. “Thin and thick narrative analysis. On the question of defining and analyzing political narratives”. Narrative Inquiry, 15:1, 2005, σελ.79.

⁷⁹ Rimmon-Kenan, S. «Narrative fiction». London: Routledge, 1983, σελ.2.

απαιτεί ούτε αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των γεγονότων ούτε αναφορά σε ένα σταθερό σύνολο χαρακτήρων⁸⁰.

Τη στρουκτουραλιστική προσέγγιση της αφήγησης ακολούθησε η μεταδομιστική ή -αλλιώς- μεταστρουκτουραλιστική. Σε αντίθεση με το στρουκτουραλισμό, ο οποίος εστίαζε στο κείμενο ως αντικείμενο σπουδής, ο μεταδομισμός, έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο υποκείμενο, ήτοι στο άτομο, που παράγει το κείμενο ή το πρόσωπο, που ερμηνεύει την αφήγηση. Η συσχέτιση της αφήγησης με το υποκείμενο αυτής οδήγησε σε μία σταδιακά αυξανόμενη εστίαση στην ιδεολογία, την ιδεολογία εκείνου, που παράγει το κείμενο, αλλά και του ερμηνευτή του⁸¹. Χαρακτηριστικό είναι ότι ο όρος «από-κατασκευή» (“deconstruction”), ο οποίος χρησιμοποιήθηκε από το Derrida, συνδέθηκε ιδιαίτερα με το μεταδομισμό. Στο μεταδομισμό η κατασκευή είναι το αντικείμενο μαζί με την υποκειμενική νοημοσύνη του παρατηρητή, είναι ένα ομοίωμα της πραγματικότητας⁸².

Ένας εκ των πρώτων γλωσσολόγων, ο οποίος μεταπήδησε από το δομισμό στο μεταδομισμό υπήρξε ο φιλόσοφος, γλωσσολόγος, κριτικός της λογοτεχνίας και του πολιτισμού, Roland Barthes (1915-1980)⁸³. Είναι πολύ δύσκολο να παρουσιασθεί -εν συντομία- όλο το εύρος της θεωρητικής προσέγγισης και του έργου του Barthes τόσο απ’ την πλευρά του στρουκτουραλισμού όσο και απ’ την πλευρά του μεταστρουκτουραλισμού/μεταδομισμού. Αν θέλουμε να δώσουμε τα βασικά σημεία της θεωρίας του, θα ξεκινήσουμε από μία απ’ τις πρώτες του γραφές, την «Εισαγωγή στη στρουκτουραλιστική ανάλυση της αφήγησης»⁸⁴, η οποία είχε ιδιαίτερα μεγάλη επιρροή.

Στην «Εισαγωγή» του, ο Barthes εστιάζει στη μελέτη της αντιστοιχίας μεταξύ της δομής μίας πρότασης και μιας μεγαλύτερης αφήγησης, επιτρέποντας έτσι στην αφήγηση να γίνει ορατή κατά μήκος των γλωσσολογικών γραμμών. Ο ίδιος βεβαιώνει ότι είναι αδύνατον να παραγάγουμε μία αφήγηση χωρίς να γίνει αναφορά σε ένα σιωπηρό σύστημα μονάδων και κανόνων⁸⁵. Κατ’ αυτόν, «η αφηγηματική ανάλυση υπόκειται σε μια παραγωγική διαδικασία, η οποία οφείλει πρώτα να

⁸⁰ Shenhav, Shaul R. (2005) [ο.π.] σελ.79.

⁸¹ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.39.

⁸² Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.38.

⁸³ Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.40.

⁸⁴ Barthes, Roland. “Introduction to the structural analysis of narratives”. New Literary History, Vol. 6, No. 2, On Narrative and Narratives, 1985, σελ.237-272.

⁸⁵ Toolan, Michael J. “Narrative. A critical Linguistic Introduction”. Routledge, 1988, σελ. 31.

δημιουργήσει ένα υποθετικό περιγραφικό μοντέλο και, στη συνέχεια, να προχωρήσει σταδιακά από αυτό το μοντέλο προς τα επιμέρους αφηγηματικά είδη, τα οποία –την ίδια στιγμή- συμμετέχουν και απομακρύνονται από το μοντέλο αυτό»⁸⁶. Θεωρεί ότι για να περιγραφεί και να ταξινομηθεί όλο το φάσμα των διαφορετικών αφηγήσεων, που υπάρχουν, χρειάζεται μία θεωρία. Ο ίδιος εντοπίζει τη θεωρία αυτή στη γλωσσολογία και θεωρεί λογική τη χρήση της ως βασικού μοντέλου για τη στρουκτουραλιστική ανάλυση της αφήγησης⁸⁷. Παρατηρεί, ωστόσο, ότι η ανάλυση του λόγου απαιτεί μία δεύτερη γλωσσολογία (τη ρητορική), η οποία διαβάζει πίσω από την πρόταση⁸⁸. Ακόμη περισσότερο, ο Barthes δίνει έμφαση στην ανάγκη διάκρισης των διαφορετικών επιπέδων ανάλυσης και στην ανάγκη ιεραρχικής τυπολογίας των μονάδων και προτείνει τρία κυρίαρχα επίπεδα αφηγηματικής κατασκευής: τις λειτουργίες (functions, όπως και ο Propp), τις δράσεις (actions) και την αφήγηση/διήγηση (narration)⁸⁹.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό σημείο αναφοράς του ερευνητικού έργου του Barthes είναι το σύγγραμμά του, *S/Z*⁹⁰, στο οποίο κάνει μια συνειδητή ιδιοσυγκρασιακή ανάλυση μίας νουβέλας του Balzac, της «Sarrasine» και -κινούμενος μεθοδολογικά μέσα από το κείμενο της ιστορίας- υποδεικνύει που και πως λειτουργούν διαφορετικοί σημασιολογικοί κώδικες. Ο ίδιος εντοπίζει πέντε κώδικες ανάγνωσης⁹¹ και χωρίς να υποστηρίζει ότι αυτοί είναι απόλυτοι, αλλά απλά χρήσιμοι για τον ίδιο τους εφαρμόζει και προχωρά σε μια δική του ερμηνεία της νουβέλας, καθιστώντας σαφή τον τρόπο με τον οποίο οι εμπειρίες κι η ιστορία του ως αναγνώστη πλαισιώνουν την αφήγηση γι' αυτόν και καθιστούν το κείμενο σημαντικό για τον ίδιο. Το *S/Z* είναι μία μελέτη, η οποία αποτελεί μία εξαιρετικά ενημερωμένη ανάγνωση ενός πολύ ικανού και πολυμαθή αναγνώστη και προσφέρει ένα είδος μοντελοποίησης μιας υποθετικής ανάγνωσης⁹².

Η πιο σημαντική, ίσως, συμβολή στη μελέτη της αφήγησης είναι εκείνη του Gérard Genette (1930-) με τη μελέτη του «Discours du récit: essai de méthode», η οποία καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου του «Figures III». Η αφηγηματική θεωρία

---

⁸⁶ Barthes, Roland. (1985) [ο.π.] σελ.238-239.

⁸⁷ Barthes, Roland. (1985) [ο.π.] σελ.239.

⁸⁸ Barthes, Roland. (1985) [ο.π.] σελ. 240.

⁸⁹ Toolan, Michael J. (1988) [ο.π.] σελ. 21.0

⁹⁰ Barthes, Roland. "S/Z: An Essay". Hill and Wang, 1975.

⁹¹ Οι πέντε κώδικες του Barthes είναι οι ακόλουθοι: Ο ερμηνευτικός, ο προπαρασκευαστικός, ο σημασιολογικός, ο συμβολικός και ο πολιτισμικός κώδικας.

⁹² Huisman, Rosemary (2005) [ο.π.] σελ.40.

του Genette είχε ιδιαίτερα μεγάλη επιρροή από τη δεκαετία του 1980 κι έπειτα, καθώς προσπάθησε ν' αναλύσει πολλές διαφορετικές πλευρές της αφήγησης, σε αντίθεση με τις προηγούμενες στρουκτουραλιστικές θεωρίες (π.χ. Todorov), οι οποίες ασχολούνταν με ένα μόλις θέμα, -κατά κύριο λόγο- τα δρώμενα⁹³. Συνιστά, ουσιαστικά, την πιο εμπεριστατωμένη προσπάθεια προσδιορισμού, κατονομασίας και διευκρίνησης των βασικών συστατικών και τεχνικών της αφήγησης, καθώς παρουσίασε μια ολοκληρωμένη μεθοδολογική και θεωρητική πρόταση. Η θεωρία του Genette εντάσσεται -κατά Huisman- στο ρεύμα του στρουκτουραλισμού, καθώς η προσέγγιση, που κάνει και οι όροι, που χρησιμοποιεί περιγράφουν τα χαρακτηριστικά, που ενυπάρχουν μέσα στο σώμα του κειμένου. Ωστόσο, κάποια από τα σχόλια, που κάνει μέσα στη μελέτη του, μπορεί να θεωρηθεί ότι συσχετίζονται με μεταμοντέρνες έννοιες⁹⁴.

Στο «Discours du récit: essai de méthode», ο Genette μελετά το «Αναζητώντας το Χαμένο Χρόνο» (*À la recherche du temps perdu*) του Marcel Proust και προσπαθεί (και καταφέρνει) ν' αποκαλύψει το γενικό μέσα από το ειδικό» κι έτσι να δημιουργήσει ένα υπόδειγμα εφαρμογής της μεθόδου που προτείνει. Προκειμένου να στηρίξει την αφηγηματική θεωρία του, επιχειρεί να προσδιορίσει την έννοια της αφήγησης. Διακρίνει, έτσι, τις τρεις έννοιες-χρήσεις της: Η πρώτη αναφέρεται στο γραπτό ή προφορικό λόγο, ο οποίος διηγείται ένα ή περισσότερα συμβάντα (récit/μύθος), η δεύτερη δηλώνει την αλληλουχία των συμβάντων, τα οποία συνιστούν το θέμα του αφηγηματικού λόγου (histoire/ιστορία), ενώ η τρίτη αφορά στην πράξη της αφήγησης (narration/διήγηση). Επισημαίνει ότι η αφήγηση σχετίζεται -πρωτίστως- με την πρώτη χρήση της, καθώς το κείμενο είναι άμεσα διαθέσιμο στον αναγνώστη. Ωστόσο, χωρίς τη δεύτερη (θέμα) και την τρίτη (αφήγηση) έννοια-χρήση το αφηγηματικό κείμενο δεν μπορεί να υπάρξει, πράγμα που δηλώνει την αλληλεξάρτηση, που υφίσταται μεταξύ των τριών αυτών εννοιών. Ένα από τα κυριότερα κριτήρια του Genette για την ανάλυση της αφήγησης είναι η βασική διάκριση, την οποία κάνουν και οι περισσότεροι αφηγηματολόγοι, η διάκριση δηλαδή μεταξύ μύθου (πλοκής, «récit») και ιστορίας («histoire»). Πρόκειται για μία διάκριση, που αναδεικνύει τις σχέσεις και τις διαφορές μεταξύ ιστορίας και διήγησης, οι οποίες είναι αποκαλυπτικές για την εσωτερική διάρθρωση του συστήματος της αφήγησης

⁹³ Τζιόβας, Δημήτρης. «Αφηγηματολογία του στρουκτουραλισμού». Στο «Μετά την αισθητική», Αθήνα: Οδυσσέας, 2003, σελ. 54-68 [online] <http://users.sch.gr/symfo/sholio/kimena/theoria/1agimimatologia_tziovas.htm>

⁹⁴ Huisman, Rosemary (2005) [o.π.] σελ.40-41.

και αποτελούν για τον Genette ένα από τα θεμελιώδη αφηγηματολογικά ενδιαφέροντα. Ο ίδιος αποφασίζει να τις εξετάσει από την προοπτική του χρόνου (της σχέσης ανάμεσα στην ιστορία και την αφήγηση), της έγκλισης (των δυνατών τρόπων αφηγηματικής ‘αναπαράστασης’ του θέματος) και της φωνής (οτιδήποτε σχετικού με την αφηγηματική πράξη ή στιγμή, με τον αφηγητή ή με το ακροατήριό του)⁹⁵.

Στο σημείο αυτό, είναι πολύ σημαντικό να παρατεθεί και μία ακόμη, η πιο σημαντική συμβολή στην προσέγγιση της αφήγησης στο πεδίο της γλωσσολογίας⁹⁶. Πρόκειται για μία κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση, την οποία έκανε ο αμερικανός γλωσσολόγος, William Labov (1927-), ο οποίος στη μελέτη του⁹⁷ "Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience", πραγματοποίησε -μαζί με τον Joshua Waletzky- μια κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση της αφήγησης, με σκοπό να εξετάσει, με ποιον τρόπο λειτουργεί η γλώσσα μεταξύ των ανθρώπων. Στο έργο αυτό, ο Labov επικεντρώνοντας το ερευνητικό ενδιαφέρον στις προσωπικές αφηγήσεις και -ειδικότερα- στις προφορικές εκδοχές τους, κατασκεύασε τα πλαίσια μελέτης της δομής και της μορφής της αφήγησης, με στόχο να απομονώσει τα στοιχεία της αφήγησης⁹⁸. Η ανάλυση του αναφέρεται ως τυπική και λειτουργική. Μάλιστα, ο ίδιος διέκρινε τις δύο λειτουργίες της αφήγησης, την ‘αναφορική’ (‘referential’) και την αξιολογική (‘evaluative’)⁹⁹ και πρότεινε ένα δομικό μοντέλο ανάλυσης της αφήγησης το οποίο αποτελείται από τα ακόλουθα έξι στάδια¹⁰⁰:

«1. Την περίληψη, η οποία συνοψίζει τη βασική ενέργεια και το κύριο σημείο της αφήγησης. Ο αφηγητής τη χρησιμοποιεί στην αρχή για να προλάβει τα ερωτήματα «ποιο είναι το θέμα της αφήγησης» ή «γιατί εξιστορείται;».

2. Τον προσανατολισμό, ο οποίος στήνει το σκηνικό: θέτει τα ερωτήματα ποιος, πότε, τι, πού εισάγει την αρχική κατάσταση ή ενέργεια της υπόθεσης και μερικές φορές σκιαγραφεί συμβάντα πριν ή και στη διαδρομή των βασικών αφηγηματικών συμβάντων.

3. Την περιπλοκή (‘περιπέτεια’), η οποία συνιστά το κεντρικό τμήμα της αφήγησης απαντώντας στο ερώτημα «τι συνέβη;».

---

⁹⁵ Τζιόβας, Δημήτρης.(2003) [ο.π.]

⁹⁶ Herman, David & Manfred, Jahn & Ryan, Marie-Laure. "Routledge Encyclopedia of Narrative Theory". London & New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2005,σελ. 115.

⁹⁷ Labov, William & Waletzky, Joshua. "Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience". Journal of Narrative and Life History. Volume 7(numbers 1-4), p. 3-38, 1997.

⁹⁸ Labov, William & Waletzky, Joshua. (1997) [ο.π.] σελ.3.

⁹⁹ Labov, William & Waletzky, Joshua. (1997) [ο.π.] σελ.4.

¹⁰⁰ Labov, William & Waletzky, Joshua. (1997) [ο.π.] σελ.4.

4. Την αξιολόγηση, η οποία υποβάλλει ουσιαστικά το ερώτημα «ε, και λοιπόν;». Μια ακολουθία προτάσεων χωρίς συγκεκριμένη κατεύθυνση δεν είναι αφήγηση. Η αφήγηση έχει εστιακό σημείο και η πρωταρχική πρόθεση του αφηγητή είναι να δικαιολογήσει την αξία της υπόθεσης που αφηγείται, να δείξει γιατί αξίζει να εξιστορηθούν αυτά τα συμβάντα.

5. Τη λύση, η οποία απαντά στο «τι συνέβη τελικά;», ολοκληρώνει την ακολουθία των συμβάντων και «εκτονώνει» την υπόθεση της αφήγησης.

6. Την κατακλείδα, με την οποία τελειώνουν πολλές αφηγήσεις («έτσι έγιναν τα πράγματα»), μια πρόσθετη παρατήρηση που γεφυρώνει το χάσμα ανάμεσα στον αφηγηματικό και τον πραγματικό χρόνο»¹⁰¹.

Παρόλο που δεν είναι αναγκαίο να εμφανίζονται σε κάθε αφήγηση και έξι δομικά στοιχεία, που παρουσιάστηκαν ανωτέρω (υποχρεωτικά συστατικά των προσωπικών αφηγήσεων είναι μόνο η περιπλοκή και η αξιολόγηση), ο σκοπός της υποδιαίρεσής αυτής είναι να δείξει ότι οι αφηγήσεις παρουσιάζουν μια εγγενή δομική τάξη.

Τέλος, ο Labov έδωσε τον ορισμό της ελάχιστης αφήγησης, της βασικής αφηγηματικής μονάδας. Αφού προσδιόρισε την αφήγηση ως μία μέθοδο ανασυγκρότησης εμπειριών του παρελθόντος, η οποία ακολουθεί τη σειρά των γεγονότων, όπως αυτά συνέβησαν σε πραγματικό χρόνο, υποστήριξε ότι ελάχιστη είναι η αφήγηση, η οποία περιλαμβάνει μία και μόνη χρονική ζεύξη, ή αλλιώς, μία ακολουθία δύο προτάσεων, οι οποίες είναι διευθετημένες χρονικά (υπάρχει χρονική ζεύξη). Αν γίνει μια αλλαγή στη σειρά των δύο αυτών προτάσεων, τότε θα προκληθεί αλλαγή στη χρονική ακολουθία της αρχικής ερμηνείας¹⁰².

3.1.2 Η αφήγηση ως λόγος και κοινωνική πρακτική- μια κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση

Τελευταίος σταθμός στην προσέγγιση της αφήγησης, ως λόγου, είναι η σχολή της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Critical Discourse Analysis), με κυριότερους εκπροσώπους τους Fairlough, Wodak, Van Leeuwen και Van Dijk. Η Κριτική Ανάλυση Λόγου αποτελεί μια διεπιστημονική προσέγγιση του λόγου, η οποία

¹⁰¹ Bell, Allan. "Telling Stories". Στο: "Media Texts, authors and readers: An author" των Graddol, David & Boyd-Barrett, Oliver. Multilingua Matters Ltd, 1994, σελ. 101.

¹⁰² Labov, William & Waletzky, Joshua. (1997) [ο.π.] σελ. 20-21.

αντιμετωπίζει το λόγο ως μία μορφή κοινωνικής πρακτικής. Θεωρεί ότι η ανάλυση του λόγου ανοίγει ένα παράθυρο για τα κοινωνικά προβλήματα, διότι αυτά σε μεγάλο βαθμό εντοπίζονται μέσα στο λόγο. Η Κριτική Ανάλυση Λόγου, λοιπόν, «αποτελεί εκείνο το πεδίο ανάλυσης του λόγου, το οποίο υπηρετεί την έννοια της κοινωνικής αλλαγής και της χειραφέτησης επιχειρώντας την κριτική ανάλυση της γλώσσας, για να 'υπηρετήσει' τις καταπιεσμένες κοινωνικές ομάδες»¹⁰³. Πρόκειται για μία θεωρητική και ερευνητική μέθοδο, η οποία «απορρίπτει την έννοια της έρευνας, που είναι απηλλαγμένη αξιών». Περαιτέρω δε, η Κριτική Ανάλυση Λόγου εντάσσεται το πεδίο της κριτικής κοινωνιολογίας, καθώς ασκεί ένα είδος κριτικής αφορών σε όλα τα γλωσσικά μέσα, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν, με σκοπό τη νομιμοποίηση στο δημόσιο λόγο πρακτικών ρατσισμού και αποκλεισμού¹⁰⁴. Έτσι, υπό αυτό το πρίσμα, θεωρεί ότι η γλώσσα βρίσκεται σε μία διαρκή διαλεκτική σχέση αλληλοεπίδρασης και αλληλεξάρτησης με την κοινωνία^{105,106}. Μία διαλεκτική σχέση, την οποία αποκαλεί 'Λόγο'¹⁰⁷. Σε αυτή την πλαισίωση, επιχειρεί να καταγράψει τις σχέσεις ανάμεσα στη γλώσσα και στις κοινωνικές δομές¹⁰⁸.

Το ρεύμα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου δεν περιλαμβάνει μονάχα το έργο του Fairclough, αλλά και την κοινωνιο-γνωστική ανάλυση λόγου του Van Dijk, καθώς και την κοινωνική σημειωτική. Εστιάζοντας στο έργο του Fairclough, αυτό είναι επηρεασμένο από τη μαρξιστική θεωρία, ενώ μεθοδολογικά ακολουθεί τη μεταδομιστική θεώρηση της γλώσσας, σύμφωνα με την οποία «νέοι λόγοι μπορούν να ανατρέψουν μία θεωρητικά παγιωμένη γλωσσική δομή». Η κριτική ανάλυση ενός κειμένου μπορεί να αποτελέσει πρόκληση όχι μόνο για το τι περιέχεται σε ένα κείμενο, αλλά και για το τι δεν περιέχεται (αποσιώπηση)¹⁰⁹.

---

¹⁰³ Ντούνης, Αντρέας. «Εισαγωγή στην κριτική ανάλυση λόγου». Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Μεθοδολογία και Εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική, Φεβρουάριος 2011, σελ. 7.

¹⁰⁴ Ντούνης, Αντρέας. (2011) [ο.π.] σελ.12.

¹⁰⁵ Stubbs, Michael. "Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language". University Of Chicago Press, 1983, σελ: 8.

¹⁰⁶ Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. «Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας». Αθήνα: Νήσος, 2004, σελ: 37.

¹⁰⁷ Στάμου, Α. Γ. «Η Κριτική Ανάλυση Λόγου. Συμπληρωματικές Σημειώσεις για το Μάθημα 'Κοινωνιογλωσσολογία'». Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, 2005, σελ: 2.

¹⁰⁸ Halliday, M. A. K. «Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning». London: Arnold, 1978

¹⁰⁹ Fairclough, Norman. "Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language". Addison Wesley Publishing Company, 1995, σελ. 5.

Οι Fairclough και Wodak, το 1997, πρότειναν ένα πρόγραμμα οκτώ σημείων¹¹⁰, προκειμένου να προσδιορίσουν τα χαρακτηριστικά της κριτικής ανάλυσης λόγου. Τα σημεία αυτά συνοψίζονται στα εξής:

- «1. Η κριτική ανάλυση λόγου επιλαμβάνεται των κοινωνικών προβλημάτων.
4. Οι σχέσεις δύναμης διαμορφώνονται μέσα από τις πρακτικές λόγου.
5. Ο λόγος συνθέτει την κοινωνία και την κουλτούρα.
6. Ο λόγος διαμορφώνει το ιδεολογικό πεδίο.
7. Ο λόγος διέπεται από ιστορικότητα.
8. Τα κείμενα και το κοινωνικό περιβάλλον συνδέονται μέσω της διαμεσολάβησής τους
9. Η ανάλυση λόγου είναι ερμηνευτική και επεξηγηματική
10. Ο λόγος είναι μία μορφή κοινωνικής δράσης»

Στην Κριτική Ανάλυση Λόγου η ερευνητική προσπάθεια προσδιορίζεται από το επικοινωνιακό συμβάν, το οποίο συνιστά μία περίπτωση γλωσσικής χρήσης με γραπτό, προφορικό ή οπτικό μέσο, και την τάξη του λόγου, ήτοι το σύνολο των «τύπων λόγου, που χρησιμοποιούνται σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό πεδίο ή στην ολότητα ενός κοινωνικού θεσμού»¹¹¹.

Ο Fairclough χρησιμοποίησε ένα τρισδιάστατο πρότυπο κριτικής ανάλυσης των κειμένων. Κάθε χρήση της γλώσσας αποκτά κατευθείαν την ιδιότητα του επικοινωνιακού συμβάντος, το οποίο έχει «τρία επίπεδα ανάλυσης: α) αποτελεί κείμενο (ομιλία, γραπτό, οπτική εικόνα ή συνδυασμό των παραπάνω) β) αποτελεί ρηματική πρακτική, η οποία αφορά στην παραγωγή και την κατανάλωση κειμένων και λαμβάνει υπόψιν τις ιδεολογικές βάσεις υπό τις οποίες ένα κείμενο παράγεται (μεταδίδεται) και καταλώνεται (αφομοιώνεται) και γ) αποτελεί κοινωνική πρακτική. Η χρήση της γλώσσας δε μετατρέπει τους λόγους σε αυτόνομες κοινωνικές πρακτικές, αλλά επηρεάζεται από τις ευρύτερες κοινωνικές δομές και τα περιβάλλοντα, από τα οποία διαμορφώνεται»¹¹².

---

¹¹⁰ Fairclough, N. L., & Wodak, R. "Critical discourse analysis". Στο: "Discourse Studies. A multidisciplinary introduction". London: Sage. Discourse as social interaction, Vol. 2., 1997, σελ. 271– 280.

¹¹¹ Ντούνης, Αντρέας (2011) [ο.π.] σελ.14.

¹¹² Phillips, Louise & Jorgensen W. Marianne. "Ανάλυση Λόγου. Θεωρία και Μέθοδος". Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2009, σελ: 129.

Συνοψίζοντας, το πρώτο αυτό μέρος της προσέγγισης της αφήγησης, σημειώνεται ότι η παρουσίαση μερικών από τις πιο σημαντικές θεωρίες της αφήγησης, καθιστά πιο ξεκάθαρο τον τρόπο, με τον οποίο η τελευταία έχει προσεγγισθεί ως έννοια ήδη από την αρχαιότητα, τον τρόπο με τον οποίο οι διάφορες θεωρίες (της γλωσσολογίας και της κοινωνιογλωσσολογίας) επηρέασαν η μία την άλλη και καθιστά σαφές ότι η αφήγηση είναι ένα αντικείμενο, του οποίου η μελέτη και οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις εξελίσσονται συνεχώς. Παράλληλα, η προσέγγιση, που έγινε εδώ, τονίζει τη σημασία των γλωσσολογικών εννοιών στην κατανόηση της αφήγησης, αλλά και την ιδιαίτερη συμβολή των δομικών/στρουκτουραλιστικών προσεγγίσεων στη μελέτη της αφήγησης, αλλά και την εξαιρετικά σημαντική μεθοδολογική και θεωρητική προσέγγιση της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, θα γίνει μια πιο στοχευμένη προσέγγιση της δημοσιογραφικής αφήγησης και -ακόμη ειδικότερα- της ειδησεογραφικής αφήγησης.

3.2 Δημοσιογραφικές Αφηγήσεις

Την παρουσίαση των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων της αφήγησης, θα ακολουθήσει -όπως ειπώθηκε και ανωτέρω- η προσέγγιση και ανάλυση των δημοσιογραφικών αφηγήσεων. Ένας πρώτος ορισμός της δημοσιογραφικής αφήγησης, έγινε ήδη στο πρώτο κεφάλαιο, όπου και ορίστηκε ως *«κάθε εξιστόρηση γεγονότων, η οποία στηρίζεται σε πραγματικά (non-fiction) γεγονότα, έχει πληροφοριακό χαρακτήρα, χρησιμοποιεί λογοτεχνικές τεχνικές και δημοσιεύεται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης»*. Αυτό, το οποίο θα γίνει στην παρούσα ενότητα, είναι μία παρουσίαση ορισμένων θεωρητικών προσεγγίσεων απέναντι στην αφήγηση στη δημοσιογραφία - εν όλω-, αλλά και στα επιμέρους αφηγηματικά είδη λόγου.

Για τη σχέση δημοσιογραφίας και αφήγησης έχουν τοποθετηθεί ποικίλοι ερευνητές. Ο Erik Neveu¹¹³ ισχυρίζεται¹¹⁴ ότι η δημοσιογραφία συνιστά μία «αφηγηματική τέχνη», ενώ (όπως γράφηκε και στην Εισαγωγή) ο Allan Bell θεωρεί¹¹⁵ ότι «οι δημοσιογράφοι δε γράφουν άρθρα. Αφηγούνται ειδησεογραφικές ιστορίες». Από την

---

¹¹³ http://www.crape.univ-rennes1.fr/membres/neveu_erik.htm (τελευταία πρόσβαση 05/05/2017)

¹¹⁴ Neveu, Erik. "Revisiting Narrative Journalism as One of The Futures of Journalism. Journalism Studies, Taylor & Francis (Routledge), 15 (5), 2014, σελ.539.

¹¹⁵ Bell, Allan. Κοινωνιογλωσσολόγος, καθηγητής γλώσσας και επικοινωνίας στο Πανεπιστήμιο Τεχνολογίας του Aucland <http://www.aut.ac.nz/research/research-institutes/icdc-old/postgraduate/supervision2/professor-allan-bell> (τελευταία πρόσβαση 05/05/2017)

άλλη, η Marie Vanoost υποστηρίζει¹¹⁶ ότι «η αφηγηματική δημοσιογραφία είναι ένα μοντέλο, το οποίο έχει αναπτυχθεί εκ νέου τα τελευταία χρόνια στο χώρο της δημοσιογραφίας». Αντίστοιχα, οι Pélissier και Eyriès πιστεύουν¹¹⁷ ότι «η δημοσιογραφία έχει σταδιακά επιφορτισθεί με έναν ακόμη ρόλο, την αφήγηση ιστοριών, με στόχο της άμβλυνση των σκληρών, ρεαλιστικών περιγραφών της πραγματικότητας».

Συνεχίζοντας με τη διερεύνηση του τρόπου, με τον οποίο η δημοσιογραφία και η αφήγηση τέμνονται και αλληλοδιαπλέκονται, ο Neveu γράφει¹¹⁸ ότι η σύγχρονη δημοσιογραφία απαιτεί αφηγηματικές ικανότητες, αλλά και μια αφηγηματική διάσταση στην περιγραφή του ρεπορτάζ αντίστοιχη με τη δύναμη του «μια φορά κι έναν καιρό». Πρόκειται, κατ' αυτόν, για μια αφηγηματική διάσταση, η οποία δεν αφορά μόνο στο να μεταφέρει ο δημοσιογράφος-αφηγητής το κοινό σε «μυστικά, άγνωστα ή εκπληκτικά μέρη», αλλά και στην συμπερίληψη και «οργάνωση ενός καστ χαρακτήρων, στην κατασκευή μίας πλοκής και στην κινητοποίηση του κοινού σε μία λεπτή χρήση των γεγονότων και των εκπλήξεων, στις οποίες ξεδιπλώνονται οι ζωές των χαρακτήρων». Αυτή η αφηγηματική δημοσιογραφία δανείζεται τις συγγραφικές της τεχνικές από τη λογοτεχνία.

Με τη σειρά της, η Vanoost θεωρεί¹¹⁹ ότι το μοντέλο αυτό της δημοσιογραφίας (ήτοι η αφηγηματική δημοσιογραφία) παράγει υβριδικές αφηγήσεις, οι οποίες βρίσκονται στο όριο μεταξύ δημοσιογραφίας και λογοτεχνίας, κάτι που το καθιστά ένα φαινόμενο ιδιαίτερα πολύπλοκο, που μπορεί να προσεγγισθεί και να διερευνηθεί με ποικίλους τρόπους και από πολλές διαφορετικές απόψεις. Μ' αυτόν τον τρόπο, η Vanoost θέτει το επίκεντρο του ενδιαφέροντος στη χρήση τεχνικών δανεισμένων από τη λογοτεχνία στο πλαίσιο της δημοσιογραφικής συγγραφικής πρακτικής¹²⁰.

Τι είναι η δημοσιογραφική αφήγηση;

Η προσέγγιση των δημοσιογραφικών αφηγήσεων, ο προσδιορισμός και η ταξινόμησή τους διαφέρει από ερευνητή σε ερευνητή. Δεν υπάρχει μια κοινή αντίληψη ως προς το

---

¹¹⁶ Vanoost, Marie. "Journalisme narratif: proposition de définition, entre narratologie et éthique". Les Cahiers du journalisme, vol 25, 2013, σελ.140.

¹¹⁷ Pélissier, Nicolas & Eyriès, Alexandre. "Fictions du réel: Le journalisme narratif". Cahiers de narratologie, vol 26, 2014, σελ.2.

¹¹⁸ Neveu, Erik (2014) [ο.π.] σελ. 539.

¹¹⁹ Vanoost, Marie (2013) [ο.π.] σελ. 141.

¹²⁰ Vanoost, Marie (2013) [ο.π.] σελ. 141.

τι συνιστά δημοσιογραφική αφήγηση, αλλά και ως προς το ποια είναι τα στοιχεία, που αθροιστικά στοιχειοθετούν μια αφήγηση δημοσιογραφική.

Κατά τη Vanoost¹²¹ αυτά τα κείμενα, τα οποία αφηγούνται πραγματικές ιστορίες και είναι δημιούργημα της αφηγηματικής δημοσιογραφίας, είναι που χαρακτηρίζονται ως δημοσιογραφικές αφηγήσεις και διακρίνονται από άλλες αφηγήσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όπως τις λεγόμενες κατά Lits (1997 & 2008) μιντιακές αφηγήσεις ή την ταξινόμηση των Françoise Revaz, Stéphanie Pahud και Raphaël Baroni¹²² για τις αφηγήσεις στον ημερήσιο τύπο (Revaz et al. 2007). Ειδικότερα, ως δημοσιογραφική αφήγηση ορίζεται κατ' αυτήν¹²³ κάθε «ιστορία, στην οποία οι χαρακτήρες δρουν μέσα στο χρόνο μέσα σε μία συγκεκριμένη τοποθέτηση (“setting”). Για το σκοπό αυτό, ο δημοσιογράφος χρησιμοποιεί τεχνικές, οι οποίες θεωρούνται λογοτεχνικές. Τέτοιες τεχνικές είναι η χρήση της φωνής, καθώς και τεχνικές, οι οποίες επιτρέπουν τη δημιουργία κάποιας μορφής εμπειρίας για τον αναγνώστη και τεχνικές, οι οποίες στοχεύουν στην ‘αιχμαλώτιση’ και τη διατήρηση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη (π.χ. αγωνία, διαφωνία, ένταση μεταξύ κάποιας επιπλοκής και της λύσης της). Ο τελικός σκοπός της δημοσιογραφικής αφήγησης είναι να προσφέρει μια καλύτερη κατανόηση του πραγματικού κόσμου». Ως εκ τούτου, η ιστορία υπόκειται σε μία πραγματική απαίτηση ακρίβειας, η οποία κατά κύριο λόγο αγκυροβολεί στις διαδικασίες του ρεπορτάζ, που πραγματοποιούνται από το δημοσιογράφο¹²⁴.

Ο ανωτέρω ορισμός της Vanoost καταδεικνύει αυτό, που αναφέρει¹²⁵ και ίδια, ότι κεντρικό ρόλο στο πλαίσιο των δημοσιογραφικών αφηγήσεων κατέχει η αφήγηση/ιστορία/πλοκή (récit). Δίνοντας έμφαση, λοιπόν, στην έννοια της ιστορίας/αφήγησης, η Vanoost υποστηρίζει¹²⁶ ότι οι αφηγήσεις/ιστορίες παρουσιάζουν έναν αυξημένο βαθμό διάρθρωσης, αλλά και μία διαφορετική σχέση με το χρόνο, τα εκάστοτε γεγονότα, αλλά και όλο το υπόλοιπο της δημοσιογραφικής παραγωγής. Οι ιστορίες αυτές παρουσιάζουν -γενικότερα- γεγονότα ‘ολοκληρωμένα’ ή γεγονότα με συγκεκριμένο κλείσιμο, το οποίο είναι κατ' ανάγκην κατασκευασμένο βάσει των αφηγηματικών επιλογών του δημοσιογράφου και όχι των απαιτήσεων της

---

¹²¹ Vanoost, Marie (2013) [ο.π.]

¹²² Revaz, F. & S. Pahud & R. Baroni. «Classer les “récits” médiatiques : entre narrations ponctuelles et narrations sérielles». Στο: «Classer les récits. Théories et pratiques». Paris: L’Harmattan, 2007, σελ. 59-82.

¹²³ Vanoost, Marie (2013) [ο.π.]

¹²⁴ Vanoost, Marie. “Journalisme narratif: proposition de définition, entre narratologie et éthique”. Les Cahiers du journalisme, vol 25, 2013, σελ. 153.

¹²⁵ Vanoost, Marie. (2013) [ο.π.] σελ.148.

¹²⁶ Vanoost, Marie. (2013) [ο.π.] σελ.154.

δημοσίευσης ή το ρυθμό των ειδήσεων. Έτσι, κρίνει¹²⁷ ότι οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις βρίσκονται πιο κοντά στις κλασικές αφηγήσεις φανταστικού χαρακτήρα από ότι στις συμβατικές ιστορίες του τύπου, τουλάχιστον όσον αφορά στις τεχνικές γραφής και στο είδος της αλήθειας, που επιχειρούν αυτά τα δύο είδη να μεταφέρουν.

Η έννοια της αφήγησης στην αφηγηματική δημοσιογραφία, γίνεται αντιληπτή από το Mark Kramer σε ένα μοντέλο έξι σημείων, τα οποία συνθέτουν «α) ένα σύνολο σκηνών β) χαρακτήρες γ) δράση, που εκτυλίσσεται μέσα στο χρόνο δ) η ερμηνεύσιμη φωνή ενός αφηγητή με μια κάπως διακριτή προσωπικότητα ε) Κάποια αίσθηση σχέσης με τον αναγνώστη/θεατή/ακροατή και στ) όλα να είναι έτσι διατεταγμένα, ώστε να οδηγούν το ακροατήριο προς ένα σημείο ή μία πραγμάτωση ή έναν προορισμό». Τα τρία πρώτα στοιχεία σχετίζονται με τον τρόπο, που αντιλαμβάνεται την ιστορία ο Gérard Genette. Από την άλλη, οι έννοιες της δράσης, του χρόνου και των παραγόντων φαίνεται να πηγάζουν από το έργο του Vladimir Propp¹²⁸.

Οι ανωτέρω προσεγγίσεις της δημοσιογραφικής αφήγησης, καταδεικνύουν εκείνο, το οποίο σημειώνει και η Κακαβούλια Μαρία, ότι δηλαδή «η ανάλυση του λόγου των μέσων έχει υιοθετήσει και επεκτείνει σε βάθος βασικές αναλυτικές κατηγορίες και τυπολογικές διακρίσεις της δομικής αφηγηματολογίας». Ακόμη, σύμφωνα με την ίδια, παρατηρείται ότι το τρίπτυχο της στρουκτουραλιστικής αφηγηματολογίας, που προτείνει και ο Genette –πλοκή, ιστορία & αφήγηση- απλοποιείται υπέρ της δυαδικής διάκρισης της αφήγησης σε ιστορία & λόγο, μια διάκριση, την οποία κάνει και ο Fairclough¹²⁹, ο οποίος διακρίνει ανάμεσα σε ‘ιστορία’ (‘story’) και παρουσίαση ή λόγο (‘presentation’, ‘discourse’)¹³⁰. Μία άλλη διαπίστωση της Κακαβούλια αφορά στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η ανάλυση των αφηγήσεων στα μέσα, η οποία εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο γίνεται η πρόσληψη του αφηγηματικού λόγου, αλλά «και στους μηχανισμούς προσδιορισμού αυτής της πρόσληψης στον άξονα αφηγητής - παραλήπτης της αφήγησης»¹³¹. Το αφήγημα στα μέσα συστήνεται ως ολοκληρωμένη νοηματική ενότητα μόνο στο νου του αποδέκτη της αφήγησης.

¹²⁷ Vanoost, Marie. “Defining Narrative Journalism Through the Concept of Plot”. DIEGESIS 2, H. 2, 2013. [online] <https://www.diegesis.uni-wuppertal.de/index.php/diegesis/article/view/135/167> (τελευταία πρόσβαση: 08/05/2017)

¹²⁸ Vanoost, Marie. “Journalisme narratif: proposition de définition, entre narratologie et éthique”. Les Cahiers du journalisme, vol 25, 2013, σελ. 148-149.

¹²⁹ Κακαβούλια, Μαρία. «Αφηγηματικές τεχνικές στο Δημοσιογραφικό Λόγο». Περιοδικό Γλωσσολογία, 2001, 13, σελ.81.

¹³⁰ Fairlough, Norman. “Media Discourse”. Redwood Books, 1995, σελ. 91.

¹³¹ Κακαβούλια, Μαρία. (2001) [ο.π.] σελ. 81-82.

Μια άλλη τάση και προσέγγιση των αφηγήσεων του δημοσιογραφικού λόγου στηρίζεται στην ιδέα ότι οι αφηγήσεις επιτελούν μια κοινή κειμενική λειτουργία, η οποία εντοπίζεται στο ότι αυτές πληροφορούν ή εξηγούν. Έτσι, ένας υποστηρικτής της συγκεκριμένης ιδέας, ο José de Broucker διακρίνει δύο θεμελιώδη «είδη δημοσιογραφικού λόγου», την ενημέρωση και τον σχολιασμό ανάλογα με το στόχο του καθενός. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του¹³² επιδίωξη του ειδησεογραφικού άρθρου είναι «να γνωστοποιήσει και, πιθανότατα, να καταστήσει κάτι σαφές», να πληροφορήσει και ίσως να εξηγήσει, ενώ του σχολιαστικού άρθρου «να προβάλλει μια πεποίθηση, μια κρίση, ένα συναίσθημα, μια διάθεση», να αποδείξει. Με βάση αυτή τη διάκριση, λοιπόν, αφηγηματικά δημοσιογραφικά είδη συνιστούν η είδηση και το ρεπορτάζ, τα οποία συνιστούν και την ειδησεογραφία. Αντίθετα, το κύριο άρθρο, το χιουμοριστικό σημείωμα ή κάθε άλλο άρθρο «γνώμης», ταξινομούνται στην κατηγορία του σχολιασμού¹³³.

Την ταξινόμηση αυτή φαίνεται να ακολουθεί και ο Allan Bell¹³⁴, ο οποίος διακρίνει τις δημοσιογραφικές αφηγήσεις σε ειδησεογραφία και σχόλια και κατατάσσει στην ειδησεογραφία τις ειδήσεις, οι οποίες λαμβάνονται υπόψιν με την έννοια, που τους προσδίδει όλος ο κόσμος (“news as we all recognize it”) και που στον πυρήνα τους βρίσκονται οι ειδήσεις συμβάντων, όπως ατυχήματα, καταστροφές, «πραξικοπήματα και σεισμοί» (κατά τον τίτλο του Rosenblum (1979). Παράλληλα, κατατάσσει στην ειδησεογραφία –ως δεύτερη κατηγορία- ό, τι σχετίζεται με την «πολιτική και τη διπλωματία: ειδήσεις για εκλογές, κυβερνητικές εξαγγελίες, διεθνείς διαπραγματεύσεις, κομματικές πολιτικές». Πρόκειται, συνεπώς, για έναν προσδιορισμό των δημοσιογραφικών αφηγήσεων βάσει της θεματολογίας και του στόχου τους. Βέβαια, ο Bell συνεχίζει την προσέγγιση του εστιάζοντας στην ανάλυση της ειδησεογραφικής αφήγησης, στην οποία εφαρμόζει το γνωστό μοντέλο των Labov & Waletzky (1967) και Labov (1972) για τις προσωπικές αφηγήσεις.

Και -επειδή αναφέρθηκε η ταξινόμηση των Revaz, Pahud και Baroni- αξίζει να παρουσιασθεί, εδώ, η δική τους προσέγγιση στην έννοια της δημοσιογραφικής αφήγησης. Ο ίδιος ο Revaz θεωρεί ότι η τάση να θεωρούνται όλα τα κείμενα, που εμφανίζονται στον τύπο ως αφηγήσεις είναι λανθασμένη, δημιουργεί μια ασάφεια και

¹³² de Broucker, José. «Pratique de l'information et écritures journalistiques». CFPJ, 1995, σελ.123.

¹³³ Revaz, Françoise. “Le récit dans la presse écrite”. In: Pratiques 94, 1997, σελ.20.

¹³⁴ Bell, Allan. (1994) [ο.π] σελ.100.

«Μια ‘σύγχυση στον κόσμο του κειμένου’¹³⁵. Ειδικότερα, μαζί με τους Revaz, Pahud και Baroni προτείνει μία ταξινόμηση των διαφορετικών τύπων των αφηγήσεων, οι οποίες λαμβάνονται υπόψη ως κείμενα δράσεως υπό την ευρεία έννοια, τα οποία εμφανίζονται στον ημερήσιο τύπο. Ειδικότερα, στην ταξινόμηση και προσέγγισή τους αυτή, οι ανωτέρω ακολουθούν την ιδέα του Revaz (1997a) για την ύπαρξη τριών αφηγηματικών επιπέδων στον ημερήσιο τύπο. Στο πρώτο εξ αυτών των επιπέδων, εντάσσονται, κατ’ αρχήν, κείμενα, τα οποία παρουσιάζουν μια συνέχεια γεγονότων ή πράξεων οργανωμένων με αυστηρή χρονολογική σειρά. Τα κείμενα αυτά χαρακτηρίζονται ως ‘χρονικά’(‘chroniques’) ¹³⁶. Σε ένα δεύτερο επίπεδο αφηγηματικότητας, εντοπίζονται κείμενα, τα οποία περιγράφουν πράξεις ή γεγονότα, τα οποία εκτός από χρονολογική σύνδεση, παρουσιάζουν και μια αιτιώδη συνάφεια, ήτοι κάποια περιστατικά λαμβάνουν χώρα ως απόρροια κάποιων άλλων. Τα κείμενα, που εντοπίζονται σε αυτό το επίπεδο αφηγηματικότητας, χαρακτηρίζονται ως ‘σχέσεις’ (‘relations’). Τέλος, στο τρίτο επίπεδο αφηγηματικότητας, το οποίο παρουσιάζει και την ‘υψηλότερη’ αφηγηματικότητα όλων, ανήκουν κείμενα, των οποίων η πλοκή παρουσιάζει πραγματικά μεστή δομή και τα οποία παρουσιάζουν μια επιπλοκή και τη λύση της. Αυτά τα κείμενα αναφέρονται ως ‘ιστορίες’ (‘récits’) αυτές καθαυτές¹³⁷, οι οποίες κατά Revaz εντοπίζονται στα δημοσιογραφικά είδη της πραγματικότητας (‘factual genres’), όπως το ρεπορτάζ και τα άρθρα γνώμης.

Παράλληλα, οι ανωτέρω, προτείνουν ¹³⁸ μία ακόμη κατηγοριοποίηση των αφηγηματικών κειμένων, που εντοπίζονται στον ημερήσιο τύπο, βάσει της σχέσης τους με το χρόνο. Διακρίνουν, τοιουτοτρόπως, τις αφηγήσεις σε ‘αναδρομικές’ (‘retrospective’) (π.χ. ρεπορτάζ, άρθρο γνώμης) και σε ‘προσδοκώμενες’ (prospective) (π.χ. μετεωρολογικό δελτίο ή αστρολογική πρόβλεψη). Επιπροσθέτως, καταγράφουν δύο τύπους αφηγηματικής ανάπτυξης, οι οποίοι καταλήγουν στη διαμόρφωση δύο μορφών αφηγήσεων, τις ‘απομονωμένες αφηγήσεις’ (‘narrations ponctuelles’) και τις αφηγήσεις σε σειρές (‘narrations sérielles’). Αυτές οι αφηγήσεις σε σειρά χαρακτηρίζονται ως «μιντιακά σίριαλ» («feuilletons médiatiques») και πρόκειται ουσιαστικά για συνέχειες άρθρων, οι οποίες αφορούν σε γεγονότα, τα οποία

¹³⁵ Revaz, Françoise. (1997) [ο.π.] σελ. 20.

¹³⁶ Revaz, F. & S. Pahud & R. Baroni (2007) [ο.π.] σελ.62.

¹³⁷ Revaz, F. & S. Pahud & R. Baroni (2007) [ο.π.] σελ.63.

¹³⁸ Revaz, F. & S. Pahud & R. Baroni (2007) [ο.π.] σελ.63.

εμφανίζουν κάποια χρονική διάρκεια ή αποτελούνται από επιμέρους ‘επεισόδια’ δημιουργώντας έτσι κάποια αγωνία για την εξέλιξη¹³⁹.

Αν γίνει δεκτό, συνεπώς, ότι οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις δε γίνονται αντιληπτές με έναν ενιαίο τρόπο από τους θεωρητικούς, τότε η ταξινόμησή τους και διάκριση τους δε γίνεται βάσει ενός κοινώς αποδεκτού μεθοδολογικού μοντέλου. Εδώ, θα ληφθεί, επομένως, ως δεδομένο ότι δεν υπάγεται μόνο η ειδησεογραφία στην κατηγορία των δημοσιογραφικών αφηγήσεων, αλλά ότι υπάρχουν και άλλες κατηγορίες, που μπορούν να υπαχθούν σε αυτήν, όπως για παράδειγμα τα σχολιαστικά άρθρα (κατά de Broucker, 1995 & Bell, 1997).

3.3 Η ειδησεογραφία ως αφήγηση

3.3.1 Τι είναι η ειδησεογραφική αφήγηση, πότε μια είδηση συνιστά αφήγηση και ποια τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Ως ειδικότερη κατηγορία των δημοσιογραφικών αφηγήσεων, λοιπόν, θα εξετασθούν στο σημείο αυτό οι ειδησεογραφικές αφηγήσεις ή –αλλιώς– οι ειδήσεις, τα νέα, οι οποίες συνιστούν ένα είδος λόγου μη φανταστικό (‘non-fiction genre’)¹⁴⁰, αλλά ένα είδος, που στηρίζεται στην πραγματικότητα. Ωστόσο, οι ειδήσεις δεν αποτελούν μια πραγματικότητα αδιαμεσολάβητη, αλλά κατασκευάζονται μέσα από διαδικασίες συντακτικών επιλογών και μέσα από τα οπτικά και ηχητικά τους στοιχεία. Χωρίς τα παραπάνω να σημαίνουν ότι η ειδησεογραφία συνιστά μία δημοσιογραφική εφεύρεση, ψέματα ή προκατάληψη, αυτό που πρέπει να γίνεται αντιληπτό είναι ότι κάθε είδηση, που παρουσιάζεται στα ΜΜΕ, επηρεάζεται από πολιτιστικούς, ιστορικούς, πολιτικούς, οικονομικούς παράγοντες και κανονικοποιείται από τον εκάστοτε ειδησεογραφικό οργανισμό βάσει μιας ιδεολογίας, η οποία νοείται εδώ με την έννοια συγκεκριμένων πολιτιστικών αντιλήψεων, οι οποίες λαμβάνονται υπόψιν ως δεδομένες¹⁴¹.

Ξεκινώντας την προσέγγιση των ειδήσεων ως αφηγήσεων, είναι πολύ σημαντικό να σημειωθεί ότι ήδη από το 1926, έχει αναπτυχθεί μία συζήτηση γύρω από το κατά πόσο μπορεί μία είδηση να αποτελέσει αφήγηση, καθώς η είδηση αποτελεί μία πληροφορία, ένα πραγματικό γεγονός, σε αντίθεση με την αφήγηση, η οποία δίνει

¹³⁹ Revaz, F. & S. Pahud & R. Baroni (2007) [ο.π.] σελ.64-65.

¹⁴⁰ Dunn, Anne. (2005) [ο.π.] σελ. 140.

¹⁴¹ Dunn, Anne. (2005) [ο.π.] σελ. 140.

«ιστορίες». Το ζήτημα αυτό έχει υπάρξει αντικείμενο διαφωνίας μεταξύ των ερευνητών, με κάποιους να υποστηρίζουν ότι υπάρχει προφανής διάκριση μεταξύ αφήγησης και πληροφορίας και άλλους να θεωρούν ότι η αφήγηση συνιστά βασική δομική αρχή, που εντοπίζεται σε όλες τις μορφές νέων¹⁴². Σε μια πιο διπλωματική προσέγγιση του ζητήματος, θα μπορούσε να λεχθεί ότι η αφήγηση συνιστά μεν έναν τρόπο οργάνωσης των γεγονότων σε ένα συνεχές κείμενο, όχι το μοναδικό δε¹⁴³.

Πηγαίνοντας σε ένα άλλο ζήτημα, το οποίο έχει απασχολήσει, επίσης, τους θεωρητικούς των αφηγήσεων στα νέα, εστιάζουμε την προσοχή στη διάκριση των ειδήσεων στα λεγόμενα ‘hard news’ και ‘soft news’. Πρόκειται για έναν διαχωρισμό, που έκανε ο John Hartley¹⁴⁴, ο οποίος αρχικά όρισε έξι μεγάλες κατηγορίες νέων, την πολιτική, την οικονομία, τις διεθνείς σχέσεις, τα εγχώρια νέα, τα σπορ και τις τυχαίες ιστορίες και έκανε τη διάκριση μεταξύ ‘hard news’ και ‘soft news’, εκ των οποίων, από τη μία, τα πρώτα χαρακτηρίζονται από κάποιου είδους σύγκρουση, από την άλλη τα δεύτερα αφορούν σε ιστορίες χιουμοριστικές ή ανθρωπίνου ενδιαφέροντος. Ωστόσο, ακόμη και αυτή η διάκριση δεν μπορεί να είναι απολύτως ξεκάθαρη, καθώς σε πρώτη ανάγνωση οι έξι προαναφερθείσες κατηγορίες νέων μπορούν να εντοπισθούν τόσο στα hard news όσο και στα soft news. Και, ενώ θα μπορούσε να υποτεθεί ότι υπάρχει μια διάκριση μεταξύ τους αφού τα hard news κατασκευάζονται βάσει ενός ‘πληροφοριακού μοντέλου’ και τα soft news ως αφηγήσεις, η πραγματικότητα στη σύγχρονη πολιτισμική θεωρία και στη θεωρία του λόγου είναι ότι λαμβάνεται ως θεωρητική υπόθεση ότι τόσο τα hard news όσο και τα soft news μπορούν να αποτελέσουν αφηγηματικά είδη¹⁴⁵.

Αναλύοντας, περαιτέρω, την ανωτέρω διάκριση κατατάσσουμε στην κατηγορία των soft news, ειδήσεις, οι οποίες δεν αφορούν απαραίτητα σε κάποια συγκεκριμένη μέρα, αλλά προσφέρουν ένα υπόβαθρο ή έναν χαρακτήρα ‘ανθρώπινου ενδιαφέροντος’ στην ιστορία, αναφορικά με διάφορα γεγονότα της επικαιρότητας¹⁴⁶, στα οποία συμπεριλαμβάνεται η πολιτική, η οικονομία ή διεθνή ζητήματα (π.χ. προσφυγικό).

Αντίθετα, στην κατηγορία των ‘hard news’ κατατάσσονται νέα και ειδήσεις, οι οποίες σχετίζονται με την εκδήλωση «εκρηκτικής βίας, ανατροπές της τύχης, κοινωνικά

---

¹⁴² Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ.226.

¹⁴³ Ytreberg, Espen. “Moving out of the converted pyramid: Narratives and descriptions in television news”. Journalism studies, 2.3, 2001, σελ. 359.

¹⁴⁴ Hartley, John. “Understanding News”. London: Routledge, 1982, σελ.38-39.

¹⁴⁵ Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ. 227.

¹⁴⁶ Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ. 226.

σημαντικές παραβιάσεις της ηθικής τάξης», με γεγονότα, δηλαδή, που διασαλεύουν την κοινωνική τάξη και συνοχή. Τα γεγονότα αυτά, μπορούν είτε να έχουν κάποια υλική εκδήλωση (π.χ. φυσική καταστροφή, πόλεμος, ατύχημα) είτε να αποτελούν απλά επικοινωνιακά συμβάντα (π.χ. λόγος, δελτίο τύπου)¹⁴⁷. Ο White διακρίνει¹⁴⁸ δύο υποκατηγορίες hard news, η πρώτη αφορά στη λεγόμενη ‘γεγονοτική ιστορία’ (‘event story’), η οποία περιγράφει «τι έγινε σε περίπτωση κάποιου άσχημου συμβάντος, άσκησης βίας πολιτικής ή διάπραξης κάποιου αδικήματος». Από την άλλη, η δεύτερη κατηγορία στηρίζεται σε επικοινωνιακά γεγονότα και πράξεις, οι οποίες μπορεί να περιγράφουν «κριτικές, κατηγορίες, αιτήματα, ανακαλύψεις, προειδοποιήσεις, ανακοινώσεις από κάποια εξουσιοδοτημένη αρχή, όπως στην περίπτωση κάποιου πολιτικού». Ένα άλλο ζήτημα, που συνδέεται άμεσα με τα hard news είναι εκείνο της γλώσσας ή της ‘φωνής’ των αφηγήσεων αυτών, η οποία ‘οφείλει’ κατά πολλούς δημοσιογράφους, θεωρητικούς και αναλυτές των μέσων να είναι ‘ουδέτερη’, ‘αντικειμενική’ και ‘πραγματική’¹⁴⁹ μέσω τη χρήσης διαφόρων «πρακτικών του λόγου, όπως είναι η τριτοπρόσωπη αφήγηση, η εξωτερική εστίαση, η συμπερίληψη ενός μεγάλου βαθμού εμπειρικών πληροφοριών αναφορικά με ημερομηνίες, μέρη» κ.ο.κ., καθώς και μια κάποια έλλειψη τροπικότητας, όπως είναι η απουσία επιθέτων, επιρρημάτων, φράσεων, που δηλώνουν αξιολόγηση ή γνώμη¹⁵⁰.

Μια άλλη παρατήρηση, που αφορά στον τρόπο οργάνωσης των ειδησεογραφικών αφηγήσεων, σχετίζεται με το γεγονός ότι -ενώ στα soft news χρησιμοποιούνται σε μεγάλο βαθμό ποικίλες λογοτεχνικές τεχνικές (π.χ. έναρξη της αφήγησης in media res)- τα hard news έχουν αναπτύξει ένα μοντέλο, το οποίο είναι γνωστό ως το ‘μοντέλο της ανεστραμμένης πυραμίδας’ (inverted pyramid). Συνιστά ευρέως αποδεκτή αντίληψη¹⁵¹ ότι ο τρόπος οργάνωσης των αφηγήσεων για ‘hard news’ είναι εκείνος της ανεστραμμένης πυραμίδας και με τον όρο ανεστραμμένη πυραμίδα νοείται μια τέτοια οργάνωση των πληροφοριών, ώστε οι πιο σημαντικές και συναφείς πληροφορίες (το ποιος, το πότε, το τι, το που) να τοποθετούνται στην αρχή ακολουθούμενες από υποστηρικτικές πληροφορίες, λόγια εμπλεκόμενων μερών, διαφορετικές απόψεις ή άλλα σχόλια. Πρόκειται για έναν τρόπο παράθεσης πληροφοριών, ο οποίος κινείται από το πιο γενικό στο ειδικό και ο οποίος

---

¹⁴⁷ White, Peter. (1997) [ο.π.] σελ. 101.

¹⁴⁸ White, Peter. (1997) [ο.π.] σελ. 102.

¹⁴⁹ White, Peter. (1997) [ο.π.] σελ. 106.

¹⁵⁰ Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ. 232.

¹⁵¹ Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ. 228.

«συνεπάγεται μια κατάταξη κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας». Έτσι, λοιπόν, η εναρκτήρια πρόταση ή παράγραφος, παρουσιάζει την πτυχή του δημοσιογράφου σχετικά με εκείνο, που θεωρείται πιο άξιο λόγου βάσει των συμβατικών ειδησεογραφικών αξιών του ασυνήθους, της σύγκρουσης, της εγγύτητας, του αδιαμφισβήτητου, των ελίτ προσώπων και άλλων.

Αν θέλουμε να επανέλθουμε στο λόγο των ειδήσεων, δύο πράγματα αξίζει να αναφέρουμε: α. την χρήση αφηγηματικών στρατηγικών για την παρουσίαση των εκάστοτε νέων και β. την ύπαρξη ορισμένων ειδησεογραφικών αξιών ('news values'), οι οποίες καθιστούν την πληροφορία άξια δημοσίευσης.

Όσον αφορά στο πρώτο εκ των δύο ανωτέρω στοιχείων, οι αφηγηματικές τεχνικές/στρατηγικές είναι εκείνες, που συμβάλουν, ώστε η πληροφορία να καταστεί ειδησεογραφική αφήγηση. Αυτές οι τεχνικές θεωρούνται τυπικές στο λόγο των ειδήσεων και διακρίνονται στις ακόλουθες: α. τη 'γωνία' ('angle'), η οποία καθορίζει το αφηγηματικό πρότυπο και συγκρίνεται με την αντίστοιχη πλοκή στις φανταστικές αφηγήσεις, β. το 'σημείο κλεισίματος' ('point of closure'), το οποίο στα 'hard news', τοποθετείται στην αρχή της αφήγησης βάσει του μοντέλου της ανεστραμμένης πυραμίδας, γ. την 'εξατομίκευση' ('individualisation'), δηλαδή το συσχετισμό των γεγονότων με συγκεκριμένα πρόσωπα, δ. την 'εστίαση' ('focalisation'), ήτοι την οπτική γωνία, βάσει της οποίας περιγράφονται και παρουσιάζονται τα γεγονότα στο κοινό και ε. τη 'χρονολογικότητα' ('chronology'), δηλαδή το χρονικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο λαμβάνουν χώρα τα συμβάντα της αφήγησης.¹⁵²

Μεταφέροντας τη συζήτηση στις λεγόμενες ειδησεογραφικές αξίες (news values) το πρώτο, που πρέπει να ειπωθεί εδώ είναι ότι πρόκειται για «αξίες, οι οποίες επιστρατεύονται από τους δημοσιογράφους κατά τη συλλογή, επιλογή, το γράψιμο και την παρουσίαση των νέων»¹⁵³. Σύμφωνα με τον Πολίτη¹⁵⁴, οι ειδησεογραφικές αξίες, συνιστούν κριτήρια, τα οποία προσδιορίζουν πότε ένα γεγονός είναι πιο ενδιαφέρον από ένα άλλο και καθορίζουν -ουσιαστικά- τον τρόπο, με τον οποίο παρουσιάζονται οι ειδήσεις. Άλλωστε, ο ίδιος θεωρεί ότι «δεν μπορούμε να μελετήσουμε τη δομή των ειδήσεων ανεξάρτητα από τη λειτουργία», που επιτελούν, ούτε να διαχωρίσουμε τη

¹⁵² Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ. 233-242.

¹⁵³ Dunn, Ann (2005) [ο.π.] σελ. 141.

¹⁵⁴ Πολίτης, Π. (2005) [ο.π.] σελ. 33-34.

μορφή από το περιεχόμενό τους. Βέβαια, σύμφωνα με την Fulton¹⁵⁵ οποιοδήποτε θέμα μπορεί να επαναδιατυπωθεί στο λόγο των «ειδήσεων» και, ως εκ τούτου, να μετατραπεί σε ειδησεογραφικό στοιχείο, που συγκεντρώνει μία ή περισσότερες από τις ειδησεογραφικές αξίες, τις οποίες μία είδηση, ‘οφείλει’ να έχει, αν θεωρήσουμε ότι οι «ειδήσεις» συνιστούν λόγο.

Με βάση τη μελέτη των Galtung & Ruge¹⁵⁶ για τις ειδησεογραφικές αξίες, ο Πολίτης τις διακρίνει¹⁵⁷ σε τρεις ομάδες, εκ των οποίων η πρώτη σχετίζεται με το «περιεχόμενο των ειδήσεων (δηλαδή την ιδιαίτερη φύση των συμβάντων και την ταυτότητα των δραστών τους)» η δεύτερη «με την επεξεργασία των ειδήσεων και η τρίτη με την ποιότητα του ειδησεογραφικού κειμένου». Αν θέλουμε να δούμε επιγραμματικά ορισμένες από τις αξίες αυτές, στην πρώτη ομάδα εντοπίζουμε αξίες, όπως η αρνητικότητα της είδησης, η ιδιότητα του προσφάτου, η γεωγραφική εγγύτητα, η ιδιότητα του απροσδόκητου, η προσωποποίηση, η ταυτότητα της πηγής μιας είδησης, η γεγονοτικότητα και η αναφορά σε συγκεκριμένα πρόσωπα ή έθνη. Ακολούθως, στη δεύτερη ομάδα, συμπεριλαμβάνονται αξίες, όπως η συνέχεια, ο ανταγωνισμός, η συνεπιλογή, η σύνθεση και η προβλεψιμότητα. Τέλος, στην τελευταία ομάδα αξιών, κατατάσσονται οι παράγοντες της σαφήνειας, της συντομίας και του χρώματος.

3.3.2 Αναλύοντας το λόγο των ειδησεογραφικών αφηγήσεων

Οι δύο αναλύσεις των οργανωτικών ιδιοτήτων των ειδήσεων με τη μεγαλύτερη επιρροή είναι από τη μία η ανάλυση του van Dijk στο έργο του «News as Discourse» (1988)¹⁵⁸ και, στη συνέχεια, του Allan Bell (1991, 1998), ο οποίος υιοθέτησε και ανέπτυξε τη θεωρία του Van Dijk¹⁵⁹.

Εκκινώντας από την προσέγγιση του έργου του Van Dijk σημειώνεται –καταρχήν- ότι αυτό αποτέλεσε μία πρωτοποριακή συμβολή για τη μελέτη των ειδήσεων ως λόγων (αφηγήσεων). Προς συμπλήρωση προαναφερθείσας μελέτης του, μάλιστα, ο Van Dijk, δημοσίευσε την ίδια χρονιά το έργο του “News Analysis”¹⁶⁰, στο οποίο

¹⁵⁵ Fulton, Helen. (2005) [ο.π.] σελ. 221.

¹⁵⁶ Galtung & Ruge. «Structuring and Selecting News». Στο «The manufacture of news: social problems, deviance and the mass media». London: Constable, 1981.

¹⁵⁷ Πολίτης, Π. (2005) [ο.π.] σελ. 34-46.

¹⁵⁸ Van Dijk, T. A. “News as discourse”. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1988a.

¹⁵⁹ White, P.R.R. «Telling Media Tales - the news story as rhetoric», unpublished PhD dissertation, Linguistics Department, University of Sydney, 1998 (unpublished), σελ. 8.

¹⁶⁰ Van Dijk, T. A. “News analysis: Case studies of international and national news in the press”. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1988b.

πραγματοποίησε μια εκτενέστατη μελέτη του τρόπου με τον οποίο ο διεθνής τύπος¹⁶¹ κάλυψε τη δολοφονία του τότε πρωθυπουργού του Λιβάνου.

Ο Van Dijk, εκπρόσωπος της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, πρότεινε μία καινούρια, διεπιστημονική θεώρηση των νέων¹⁶², η οποία στηρίχθηκε σε μία γνωστική θεωρία περί της κειμενικής κατανόησης¹⁶³. Κύριο άξονα στην προσέγγιση του συνέστησε ο εντοπισμός και η ερμηνεία του γνωστικού μηχανισμού, με τον οποίο οι αναγνώστες ερμηνεύουν τα μηνύματα του εκάστοτε κειμένου. Παράλληλα, η μελέτη του προσανατολίστηκε βάσει των ιδεολογικών μηνυμάτων των ειδήσεων, γεγονός, που αντικατοπτρίζεται στον τρόπο, με τον οποίο προσέγγισε τη ρητορική λειτουργικότητα του δελτίου ειδήσεων: Κατ' αυτόν, η ανάλυση των ρητορικών δυνατοτήτων του περιορίζεται σε ζητήματα «πραγματικότητας», καθώς και στις στρατηγικές, οι οποίες διασφαλίζουν ότι οι αναγνώστες θα εκλάβουν αυτή την «πραγματική» πληροφορία ως «αληθινή» και «έμπιστη».

Ο Van Dijk θέλησε να διαμορφώσει ένα μοντέλο γνωστικής διαδικασίας, μέσω του οποίου οι αναγνώστες θα μπορούν να κατανοούν τα διάφορα στοιχεία του κειμένου ως αποτελούντα ένα ευρύτερο σύνολο θεμάτων, τις αποκαλούμενες κατ' αυτόν 'μακροπροθέσεις'. Πρόκειται για ένα μοντέλο *«προσανατολισμένο σε ζητήματα κατανόησης και περίληψης και όχι αναλυτικής περιγραφής των λεξικογραφικών ιδιοτήτων»*. Για το σκοπό αυτό, πρότεινε ορισμένους κανόνες, με σκοπό την ανάδειξη του πυρήνα του κειμένου και κατ' επέκταση την εξαγωγή των 'μακροπροθέσεων' του κειμένου¹⁶⁴. Οι κανόνες αυτοί χαρακτηρίζονται από τον Van Dijk ως μακροκανόνες¹⁶⁵ και με -κατ' ουσίαν- στόχο τη μείωση των πληροφοριών του κειμένου διακρίνονται σε τρεις τύπους, σε εκείνους, που απαλείφουν πληροφορίες, σε εκείνους, που γενικεύουν, και σε εκείνους, οι οποίοι κατασκευάζουν ('Deletion, generalization, and construction').

Βέβαια, ο Van Dijk θεώρησε ότι το όλο νόημα (η μακροδομή) του κειμένου χρειάζεται εκτός από τις δικές του οργανωτικές αρχές, οι οποίες φανερώνουν την σημασιολογική δομή της αφήγησης, και ένα είδος καθολικής σύνταξης, η οποία θα παρουσιάζει την οργανωτική δομή της αφήγησης προσδιορίζοντας τις μορφές, με τις

---

¹⁶¹ 138 εφημερίδες από 99 χώρες

¹⁶² Πολίτης, Π. (2005) [ο.π.] σελ. 47.

¹⁶³ White, P.R.R. (1998) [ο.π.] σελ.97.

¹⁶⁴ White, P.R.R. (1998) [ο.π.] σελ.97-98.

¹⁶⁵ Van Dijk, T. A. (1988a) [ο.π.] σελ. 32.

οποίες τα διάφορα θέματα μπορούν να ενσωματωθούν σε ένα κείμενο. Αυτές οι μορφές, οι οποίες συνιστούν παγκόσμιες συντακτικές μορφές ειδήσεων, μπορούν να οριστούν βάσει ενός σχήματος κανόνων, του 'ειδησεογραφικού σχήματος' ή σχημάτων ('news schema'), το οποίο αποτελείται από μία «σειρά ιεραρχικά ταξινομημένων κατηγοριών». Ένα γνωστό παράδειγμα τέτοιου οργανωτικού αφηγηματικού σχήματος, κατ' αυτόν, συνιστά και το μοντέλο του Labov (Labov & Waletzky, 1967 & Labov, 1972) για τις προσωπικές αφηγήσεις, το οποίο εντοπίζεται στις ιστορίες¹⁶⁶. Μία κύρια κατηγορία των ειδησεογραφικών σχημάτων, που εντοπίζει ο Van Dijk, είναι η λεγόμενη 'περίληψη' ('summary'), η οποία αποτελείται από την 'επικεφαλίδα' και την 'εισαγωγή' ('Headline', 'Lead')¹⁶⁷. Άλλα στοιχεία των οργανωτικών σχημάτων των ειδήσεων επικαλούνται –κατά κανόνα– δημοσιογραφικές τυποποιήσεις, όπως για παράδειγμα το 'κύριο γεγονός', τις 'συνέπειες', τα προγενέστερα γεγονότα, τις 'αξιολογήσεις', τις 'ρηματικές αντιδράσεις' κ.ο.κ.¹⁶⁸.

Λίγα χρόνια μετά τον Van Dijk, το 1991, ο Allan Bell¹⁶⁹, προσαρμόζοντας το μοντέλο των Labov & Waletzky (1967) & Labov (1972) για τις προσωπικές αφηγήσεις (το οποίο παρουσιάστηκε ανωτέρω) στις ειδησεογραφικές ιστορίες, παρουσίασε μία λεπτομερή ανάλυση των τελευταίων. Παρόλο που αναγνώρισε ότι πρόκειται για δύο διαφορετικά είδη αφηγήσεων, κατέγραψε τα χαρακτηριστικά, που εμφανίζουν αμφότερες ως κοινά αναλύοντας ταυτόχρονα τις διαφορές τους. Έτσι, εντοπίζει στην ειδησεογραφική αφήγηση α. την 'Περίληψη' ('Abstract'), η οποία παρέχει μία επισκόπηση/γενική εικόνα της ιστορίας, β. τον 'Προσανατολισμό' ('Orientation'), ο οποίος «δίνει το σκηνικό: που και πότε συνέβησαν τα γεγονότα, ποια ήταν η αρχική κατάσταση», γ. την 'Αξιολόγηση' ('Evaluation'), η οποία φανερώνει τη σπουδαιότητα της ιστορίας, «εστιάζει στα γεγονότα και αποδεικνύει τη σπουδαιότητα αυτού, το οποίο λέγεται» και δ. την 'Περιπλοκή' ('Action'). Στην ειδησεογραφική ιστορία τα γεγονότα δεν παρουσιάζονται με χρονική σειρά, καθώς βασική αρχή της ειδησεογραφίας είναι η μία μη-γραμμική παρουσίαση των γεγονότων, αλλά η

---

¹⁶⁶ Van Dijk, T. A. (1988a) [ο.π.] σελ. 49.

¹⁶⁷ Van Dijk, T. A. (1988a) [ο.π.] σελ. 53.

¹⁶⁸ White, P.R.R. (1998) [ο.π.] σελ. 98.

¹⁶⁹ Bell, Allan. "The language of news media". Oxford Blackwell, 1991.

οργάνωσή τους βάσει της αξιολογικής τους σημασίας. Έτσι, το αποτέλεσμα της ιστορίας παρουσιάζεται πρώτο¹⁷⁰.

Από την άλλη, τα άλλα δύο στοιχεία του μοντέλου του Labov, η ‘Λύση’ και η ‘Κατακλείδα’, δεν εντοπίζονται στις ειδησεογραφικές ιστορίες, καθώς -από τη μία- δεν παρουσιάζουν κάποιο κλείσιμο στο τέλος, αλλά αντίθετα μένουν μετέωρες και από την άλλη η λειτουργία της ‘Κατακλείδας’ (‘Coda’) δεν κρίνεται απαραίτητη στην είδηση. Παρόλα αυτά, ο Bell αναφέρει την ύπαρξη ενός στοιχείου αντίστοιχου με την κατακλείδα στη διαδικτυακή αφήγηση¹⁷¹. Ο Bell, συμπεραίνοντας, κρίνει την ύπαρξη της περίληψης ως υποχρεωτικής σε κάθε ειδησεογραφική ιστορία (σε αντίθεση με τις προσωπικές αφηγήσεις, όπου κάτι τέτοιο δεν είναι απαραίτητο)¹⁷² σημειώνοντας, μάλιστα, ότι αυτή αποτελείται από την εισαγωγή (η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον από το κύριο γεγονός) και -για τον τύπο- και την επικεφαλίδα¹⁷³. Θεωρεί ότι η αξιολόγηση και ο προσανατολισμός παρουσιάζονται στις ειδησεογραφικές ιστορίες με τρόπο ανάλογο εκείνου των προσωπικών αφηγήσεων¹⁷⁴. Τέλος, ο Bell καταγράφει άλλες τρεις κατηγορίες, οι οποίες μπορεί να εντοπιστούν σε μία ειδησεογραφική αφήγηση συνεισφέροντας σε ένα γεγονός και αυτές είναι α. η συνέχιση, η οποία αφορά σε οποιαδήποτε πράξη είναι μεταγενέστερη της κύριας δράσης του γεγονότος, β. η προϊστορία, η οποία καλύπτει γεγονότα, πριν της τρέχουσας δράσεως και γ. το σχόλιο, το οποίο αποτελεί τις παρατηρήσεις του δημοσιογράφου ή των κεντρικών προσώπων σχετικά με τα συμβάντα¹⁷⁵.

3.4 Η ειδησεογραφική αφήγηση στο διαδίκτυο

Στο σημείο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να προσεγγιστεί η έννοια της ειδησεογραφικής αφήγησης, όταν αυτή λαμβάνει χώρα σε ψηφιακό περιβάλλον, καθώς ερευνητικό αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι οι ειδησεογραφικές ιστορίες των διαδικτυακών εφημερίδων.

Το τέλος του 20^{ου} αιώνα συνδυάστηκε με την έλευση του διαδικτύου και την εμφάνιση μίας νέας μορφής επικοινωνίας, της ηλεκτρονικής, η οποία ακολουθήθηκε από τη δημιουργία νέων μέσων επικοινωνίας. Ένα από τα νέα αυτά μέσα επικοινωνία

---

¹⁷⁰ Bell, Allan. (1994) [ο.π.] σελ. 100-106.

¹⁷¹ Bell, Allan. (1994) [ο.π.] σελ. 106-107.

¹⁷² Bell, Allan. (1994) [ο.π.] σελ. 107.

¹⁷³ Bell, Allan. (1994) [ο.π.] σελ. 112.

¹⁷⁴ Bell, Allan. (1994) [ο.π.] σελ. 107.

¹⁷⁵ Bell, Allan. (1994) [ο.π.] σελ. 113.

είναι και η διαδικτυακή εφημερίδα, της οποίας η κατασκευή είχε ως άμεση απόρροια τη διαμόρφωση μιας νέας κατηγορίας ειδήσεων, των διαδικτυακών.

Η εμφάνιση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας συνδέθηκε με τέσσερα χαρακτηριστικά, τα οποία αφορούν στη διανομή των ειδήσεων. Πρώτο εξ αυτών είναι η δυνατότητα ενσωμάτωσης με ένα μόλις μηχανισμό κωδικοποίησης κειμένου, ήχου, εικόνας και βίντεο, ενώ δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η απεριόριστη ποσότητα διαφορετικών αντικειμένων πληροφόρησης, τα οποία μπορούν να συσσωρευθούν σε έναν ενιαίο κειμενικό χώρο. Ακολούθως, τρίτο ίδιον των ηλεκτρονικών επικοινωνιών είναι η ικανότητά τους να οδηγήσουν σε διαφορετικά είδη αλληλεπίδρασης και, τέλος, κάθε μέσο έχει διαφορετικές υποδηλώσεις¹⁷⁶.

Μεταφερόμενοι, τώρα, στον τρόπο, με τον οποίο διαμορφώνονται οι ειδησεογραφικές ιστορίες στο διαδίκτυο, παρατηρούμε ότι πρόκειται για ένα νέο σχετικά είδος ειδήσεων συνεχώς εξελισσόμενο και αναβαθμιζόμενο, το οποίο παρουσιάζει διαφορές τόσο από τις έντυπες ειδήσεις όσο και από τα δελτία ειδήσεων. Το κειμενικό αυτό είδος είναι ταυτόχρονα δυναμικό και ρευστό, καθώς αφενός χρησιμοποιεί στοιχεία των παραδοσιακών ειδησεογραφικών ιστοριών του τύπου και της τηλεόρασης, αφενός πειραματίζεται πάνω σ' αυτό, που αποκαλείται 'υπερκείμενο' απαντώντας –κατά τον τρόπο αυτό- στις τεχνολογικές ανάγκες και εξελίξεις, αλλά και στις απαιτήσεις των νέων κοινών¹⁷⁷. Ειδικότερα, ο 'σχεδιασμός' των ειδήσεων στο διαδίκτυο γίνεται με τρόπο τέτοιο, ώστε να επιτυγχάνεται μια ισορροπία μεταξύ της επιθυμίας για μία μινιμαλιστική παρουσίαση των πληροφοριών, από τη μία και για την παροχή μίας εικόνας πέρα από την ιστορία, από την άλλη¹⁷⁸. Έτσι, διαμορφώνεται 'υπερκείμενο' ('hypertext').

Αν θέλουμε να δούμε τι είναι ακριβώς το 'υπερκείμενο', αυτό ορίζεται¹⁷⁹ «ως ένα σύνολο ψηφιακών κειμένων, τα οποία συλλέγουν δεδομένα σε ένα δίκτυο, στο οποίο ένας (δυνητικά ακαθόριστος) αριθμός κόμβων συνδέεται μεταξύ του με ένα (δυνητικά ακαθόριστο) αριθμό τρόπων». Μέρη του υπερκειμένου μπορούν να είναι τόσο γλωσσικά στοιχεία, όσο και γραφικά, ηχητικό και οπτικοακουστικό (βίντεο) υλικό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα υπερκειμένου είναι οι πολυμεσικές ιστορίες. Δύο είναι οι βασικότερες πτυχές αυτού του νέου τύπου κειμένου. Η πρώτη αφορά στη

¹⁷⁶ Lewis, Diana M. "Online news-a new genre?". Στο "New Media Language". London & New York: Routledge, 2003, σελ.96.

¹⁷⁷ Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ 99

¹⁷⁸ Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ 97.

¹⁷⁹ Herman, Luc & Vernaecq, Bart. "Handbook of Narrative Analysis". University of Nebraska Press, 2005, σελ. 106.

διαστρωμάτωσή του περιεχομένου του σε διαφορετικά κειμενικά επίπεδα πληροφοριών και λεπτομερειών, τα οποία είναι εμφανή την ίδια χρονική στιγμή με τη βοήθεια των ‘υπερσυνδέσμων’ (‘hyperlinks’), οι οποίοι προσφέρουν τη δυνατότητα - με το πάτημα μόνις ενός ‘κλικ’ του ποντικιού- μεταφοράς σε ένα άλλο κείμενο¹⁸⁰. Η δεύτερη εξαιρετικά σημαντική πτυχή των ‘υπερκειμένων’ εντοπίζεται στο σημαντικό ρόλο, που διαδραματίζει ο αναγνώστης, ο οποίος συχνά καθίσταται δρώντας. Η σημασία του ρόλου του θεωρητικοποιείται με τη χρήση των όρων της ‘εμβύθισης’ (‘immersion’) και της ‘διαδραστικότητας’ (‘interactivity’). Ειδικότερα, ο ενεργός αναγνώστης/δρώντας χάνει τον εαυτό του μέσα στο κείμενο (‘εμβυθίζεται’ σε αυτό), καθώς συμμετέχει στη δημιουργία ή διαμόρφωση του με τη χρήση των τεχνικών του υπολογιστή (‘διαδραστικότητα’)¹⁸¹.

Η κατασκευή της διαδικτυακής ιστορίας σε ‘υπερκείμενο’ έχει ως άμεση απόρροια να απομακρύνεται, κατά κάποιον τρόπο, από την παραδοσιακή δομή της ειδησεογραφικής ιστορίας¹⁸². Η εν λόγω απομάκρυνση λαμβάνει χώρα, καταρχήν, διότι δεν υφίσταται πλέον η ανάγκη για ένα μόνις βασικό επίπεδο αφήγησης, το οποίο παραδοσιακά επέλεγε ο δημοσιογράφος, προκειμένου να κτίσει την ιστορία του βασισμένος στο θέμα και τη σημασία της ημέρας δημοσίευσης. Η πολυεπίπεδη ιστορία, προσφέρει τη δυνατότητα για μία μη-γραμμική αφήγηση, η οποία μπορεί να αναλυθεί σε κειμενικά και οπτικά στοιχεία, καθένα από τα οποία είναι αυτό-υποστηριζόμενο¹⁸³.

Δευτερευόντως, η απομάκρυνση από την παραδοσιακή δομή των ειδησεογραφικών αφηγήσεων οφείλεται στο ότι η διαστρωμάτωση των πληροφοριών ‘χαλαρώνει’ τα όρια μεταξύ των ιστοριών. Η μη γραμμική αφήγηση, η οποία επιτυγχάνεται μέσω τη χρήσης των ‘υπερσυνδέσμων’ (‘hyperlinks’) μειώνει την ανάγκη για την ύπαρξη μέσα στο κείμενο της ιστορίας ξεκάθαρων και διακριτών συμβάντων-ειδήσεων. Ταυτόχρονα, τα διάφορα ειδησεογραφικά στοιχεία ενσωματώνονται και συνδέονται με ένα ευρύτερο περιεχόμενο. Έτσι, για παράδειγμα, το βασικό γεγονός μιας ειδησεογραφικής ιστορίας μπορεί να συνιστά ταυτόχρονα και λεπτομέρεια μιας άλλης ιστορίας. Η υπερκειμενικότητα των διαδικτυακών ειδήσεων σημαίνει ουσιαστικά ότι ένα ειδησεογραφικό θέμα δεν αναπτύσσεται πλέον σε μία σειρά κειμένων, τα οποία

---

¹⁸⁰ Herman, Luc & Vernaek, Bart. (2005) [ο.π.] σελ. 106.

¹⁸¹ Herman, Luc & Vernaek, Bart. (2005) [ο.π.] σελ. 107.

¹⁸² Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ. 97.

¹⁸³ Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ. 97.

συνδέονται μεταξύ τους με άρρητους δεσμούς και τα οποία μεταδίδονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, αλλά -αντίθετα- «αναπτύσσεται ως ένα σύμπλεγμα δυναμικών, συναφών, ιεραρχικά δομημένων κειμένων», τα οποία θυμίζουν σχηματικά «αλληλοεπικαλυπτόμενες ομάδες ομόκεντρων κύκλων»¹⁸⁴.

Βεβαίως, οι διαφορές των διαδικτυακών ιστοριών από τις παραδοσιακές, δε σημαίνει αυτόματα ότι οι πρώτες δεν 'αφηγούνται' πλέον τις ειδήσεις. Αντίθετα, κατά μία άποψη, οι διαδικτυακές αφηγήσεις γίνονται αντιληπτές ως αποτελούσες μέρη πολύ μεγαλύτερων και πιο σύνθετων αφηγήσεων και αυτό είναι κάτι, το οποίο έχει χαρακτηριστεί ως 'σχολιαστική δημοσιογραφία' (Paul 1995) ή 'δημοσιογραφία σε πλαίσια (Pavlik 2001)¹⁸⁵.

Η δημοσιογραφία αυτή διαμορφώνει σταδιακά τις δικές της στυλιστικές και αφηγηματικές συνθήκες. Έτσι, συχνά οι ειδησεογραφικές ιστορίες αποτελούνται από παραγράφους μίας μόλις ιδέας, η οποία αναπτύσσεται σε μία μόλις πρόταση. Επίσης, συνήθης είναι και η χρήση πινάκων, γραφημάτων, χαρτών. Από την άλλη, οι φωτογραφίες, που εντάσσονται σε μια αφήγηση, δεν είθισται πλέον να ονοματίζουν εκείνο, το οποίο αναπαρίσταται, αλλά να δίνουν σημεία κλειδιά της είδησης. Οι διάφορες πτυχές των ειδήσεων παρουσιάζονται με τον τρόπο, ο οποίος θεωρείται καταλληλότερος είτε αυτός είναι η εικόνα είτε το κείμενο είτε τα γραφικά είτε το βίντεο, γεγονός, που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των οπτικών εκφράσεων των πληροφοριών στις διαδικτυακές αφηγήσεις¹⁸⁶.

---

¹⁸⁴ Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ 97.

¹⁸⁵ Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ 98.

¹⁸⁶ Lewis, Diana M. (2003) [ο.π.] σελ 99.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Προσεγγίζοντας την Έννοια των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Όσο και αν γίνεται λόγος για ανθρώπινα δικαιώματα -ολοένα και συχνότερα στη σύγχρονη κοινωνία- η αλήθεια είναι ότι ελάχιστοι είναι εκείνοι, οι οποίοι έχουν μπει στη διαδικασία να σκεφτούν τι σημαίνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ποιο το περιεχόμενό τους και ποιες οι προσωπικές τους αξιώσεις αναφορικά με την προστασία των δικαιωμάτων τους. Από την άλλη, τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι μια έννοια ασαφής για πολλούς και δύσκολα προσδιορίσιμη. Θα μπορούσε να ειπωθεί, μάλιστα, ότι το γεγονός αυτό είναι απόλυτα λογικό, καθώς τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν μια έννοια ηθική και νομική, αλλά και πολιτική, για την οποία ελάχιστες πληροφορίες παρέχονται μέσα στη δημόσια σφαίρα. Είναι σύνηθες, συνεπώς, να ακούγεται συχνά ο όρος ανθρώπινα δικαιώματα ή παράβαση δικαιώματος, αλλά να μην είναι σαφές το τι εννοείται ακριβώς. Και, φυσικά, αυτό είναι ακόμη πιο έντονο στις περιπτώσεις των ενόπλων συρράξεων, όπου εμφιλοχωρούν και άλλα θεωρητικά ζητήματα, όπως η ανθρωπιστική βοήθεια ή η ανθρωπιστική επέμβαση, οπότε και η διαφοροποίηση ανάμεσα στα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανθρωπιστική βοήθεια δημιουργεί σύγχυση όχι μόνο στο ευρύ κοινό, αλλά και στους ίδιους τους δημοσιογράφους.

Ο στόχος, συνεπώς, του εν λόγω κεφαλαίου, είναι να δώσει μια πιο ξεκάθαρη εικόνα της έννοιας των δικαιωμάτων και να καταστήσει πιο σαφή τα όρια της σε σχέση με άλλες έννοιες, με τις οποίες τείνει να συγχέεται.

4.1 Τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν ορισμένες ηθικές αρχές ή κανόνες¹⁸⁷, οι οποίες αναγνωρίζονται σε κάθε άτομο ως δικαιώματα σύμφωνα με το διεθνές και εθιμικό δίκαιο λόγω της ανθρώπινης ιδιότητάς του. Κάθε άνθρωπος δικαιούται να διεκδικήσει τα δικαιώματά του κατά κάθε άλλου και, κυρίως, κατά των φορέων των κοινωνικών θεσμών¹⁸⁸. Ο όρος «ανθρώπινα δικαιώματα» προσδιορίζει τόσο τη φύση όσο και την πηγή τους: Πρόκειται για κοινώς αντιλαμβανόμενα δικαιώματα, τα οποία

---

¹⁸⁷ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). «Human Rights». Stanford Encyclopedia of Philosophy, *Human Rights*, 07/02/2003. [online] <https://plato.stanford.edu/entries/rights-human/#GenIdeHumRig> (τελευταία πρόσβαση 30/04/2017)

¹⁸⁸ Orend, Brian. «Human Rights: Concept and Context». Broadview Press, 2002, σελ. 37.

κάθε άτομο δικαιούται από τη στιγμή της γέννησής του για το μόνο λόγο ότι είναι ανθρώπινο ον^{189,190}.

Ο όρος «δικαίωμα» στα αγγλικά (“right”) εμπεριέχει δύο κεντρικές πολιτικές και ηθικές έννοιες: την ορθότητα και την αξίωση. Η ορθότητα αναφέρεται «σε αυτό, που είναι σωστό να γίνει», σε εκείνο, το οποίο είναι το δίκαιο, το ορθό. Από την άλλη, ο όρος αξίωση εν στενή εννοία κάνει λόγο για αυτό, το οποίο κάποιος έχει το δικαίωμα να ζητήσει¹⁹¹.

Αν επιχειρήσει κανείς να εντοπίσει την κεντρική ιδέα, στην οποία στηρίζεται το σύγχρονο σύστημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα εντοπίσει τέσσερα κύρια σημεία αναφοράς, τα οποία τα προσδιορίζουν ως έννοια¹⁹².

Πρώτο προσδιοριστικό στοιχείο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η ιδιότητά τους να είναι δικαιώματα. Πρόκειται για το πασιφανές («Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι δικαιώματα»). Αυτό, με άλλα λόγια, σημαίνει ότι τα περισσότερα εκ των δικαιωμάτων συνιστούν αξιώσεις, οι οποίες δημιουργούν υποχρεώσεις και ευθύνες στους αποδέκτες τους. Οι ευθύνες αυτές ανάγονται σε ανάγκη ανάληψης δράσης για την προστασία, το σεβασμό και τη διευκόλυνση άσκησης των δικαιωμάτων, καθώς και για την πρόληψη των όποιων παραβιάσεων. Παράλληλα, τα δικαιώματα είναι, συνήθως, προστακτικά και επιτακτικά.

«Ένας κανόνας ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να είναι α) ένας κοινός κανόνας της ανθρώπινης ηθικής β) μία δικαιολογημένη ηθική νόρμα, η οποία στηρίζεται σε ένα ισχυρό αιτιολογικό γ) ένα νομικό δικαίωμα σε εθνικό επίπεδο, όπου μπορεί να αναφέρεται ως ‘πολιτικό’ ή ‘συνταγματικό’ δικαιώματα ή δ) ένα νομικό δικαίωμα στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου. Ένας υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να επιθυμεί να δει τα ανθρώπινα δικαιώματα να συμπληρώνουν όλα τα ανωτέρω κριτήρια¹⁹³».

¹⁸⁹ Donnelly, J. «International human rights». Boulder, Co.: Westview Press, 1998, σελ. 18.

¹⁹⁰ Sepúlveda, Magdalena & van Banning, Theo. & Gudmundsdóttir, Guðrún & Chamoun, Christine. & van Genugten, Willem J.M. «Human rights reference handbook». Ciudad Colon, Costa Rica: University of Peace, 2004, σελ.3.

¹⁹¹ Donnelly, Jack. “Universal Human Rights in theory and practice”. Cornell University Press, [χ.χ.] σελ. 12.

¹⁹² Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

¹⁹³ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εντοπίζεται στο γεγονός ότι αναγνωρίζονται ως οικουμενικά. Η ιδιότητα της «οικουμενικότητας» οφείλεται, σε ένα πρώτο επίπεδο, στο γεγονός ότι ένα συγκεκριμένο σύνολο δικαιωμάτων, τα οποία προσδιορίστηκαν ως «ανθρώπινα» και δηλώθηκαν ως «οικουμενικά», κωδικοποιήθηκε σε ένα νομικό μηχανισμό¹⁹⁴. Η οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναγνωρίζεται τόσο στη Διακήρυξη της Βιέννης για τα ανθρώπινα δικαιώματα (1993) όσο και στα ψηφίσματα του ΟΗΕ (1998) με αφορμή την 50^η επέτειο από την υιοθέτηση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹⁹⁵. Οικουμενικότητα σημαίνει ότι τα δικαιώματα αναγνωρίζονται σε όλα τα ανθρώπινα όντα, σε κάθε εν ζωή άτομο ανεξαρτήτως του έθνους, της φυλής, της θρησκείας, του φύλου ή οποιουδήποτε άλλου χαρακτηριστικού του. Οικουμενικότητα σημαίνει, επίσης, ότι τα δικαιώματα μπορούν να εφαρμοστούν οποτεδήποτε, οπουδήποτε¹⁹⁶. Τα δικαιώματα αυτά κατέχει κάθε άτομο ανεξαρτήτως του, αν εφαρμόζονται πρακτικά, ηθικά, νομικά στη χώρα του ή στον πολιτισμό του. Βεβαίως, η ιδέα της οικουμενικότητας υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς και επιφυλάξεις, καθώς κάποια δικαιώματα επιφυλάσσονται σε συγκεκριμένες ομάδες πολιτών ή κατοίκων (π.χ. δικαιώματα μειονοτήτων, γυναικών, παιδιών ή δικαίωμα ψήφου μόνο για τους ενήλικες πολίτες), ενώ κάποια άλλα μπορούν να αφαιρεθούν για κάποιο διάστημα από το άτομο ως τιμωρία για κάποιο αδίκημα (π.χ. αφαίρεση του δικαιώματος της ελεύθερης μετακίνησης)¹⁹⁷.

Παρά ταύτα, υπάρχουν ορισμένα δικαιώματα, τα οποία αναφέρονται ως «αναπαλλοτρίωτα» (ή αλλιώς *aparata*) με την έννοια ότι δεν μπορούν να χορηγηθούν με ανθρώπινη εξουσία, καθώς πρόκειται για δικαιώματα με θεμελιώδη σημασία και αξία. Ως τέτοια δικαιώματα αναγνωρίζονται το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα να είναι κάποιος ελεύθερος από τη δουλεία, το δικαίωμα μη υποβολής σε βασανιστήρια, καθώς και το δικαίωμα μη υπαγωγής σε αναδρομική εφαρμογή της

---

¹⁹⁴ External Program. “International Protection of Human Rights”. University of London, [χ.χ.] σελ. 46.

¹⁹⁵ Wolfgang, Benedek. “Understanding Human Rights-Manual on Human Rights Education”. European Training and Research Centre for Human Rights and Democracy (ETC), 2006, σελ.32.

¹⁹⁶ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

¹⁹⁷ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

ποινικής νομοθεσίας¹⁹⁸. Σύμφωνα, μάλιστα, με την εγκυκλοπαίδεια του Stanford για τα ανθρώπινα δικαιώματα¹⁹⁹,

«το αναπαλλοτρίωτο των δικαιωμάτων δε σημαίνει ότι αυτά είναι απόλυτα ή ότι δεν μπορούν ποτέ να αντικατασταθούν από άλλους παράγοντες. Μάλλον σημαίνει ότι ο κάτοχός τους δεν μπορεί να τα χάσει είτε προσωρινά είτε μόνιμα λόγω κακής συμπεριφοράς ή οικειοθελούς εγκατάλειψής τους».

Τρίτο κύριο χαρακτηριστικό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συνιστά η ιδέα ότι υπάρχουν πλείστα ανθρώπινα δικαιώματα. Τα ανθρώπινα δικαιώματα, ως αρχές και κανόνες, αφορούν σε μια πληθώρα ζητημάτων, όπως είναι για παράδειγμα η εξασφάλιση της δίκαιης δίκης, ο τερματισμός της δουλειάς ή η προστασία της ανθρώπινης ζωής. Υπάρχουν κάποιοι φιλόσοφοι, οι οποίοι υποστηρίζουν συγκεκριμένα δικαιώματα. Ακόμη και αυτοί, ωστόσο, αποδέχονται τον πλουραλισμό και την πολλαπλότητά τους²⁰⁰.

Τέλος, τέταρτο προσδιοριστικό στοιχείο των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι ότι γίνονται, αντιληπτά ως ζητήματα υψηλής προτεραιότητας και ιδιάζουσας σημασίας, των οποίων η παράβαση και η προσβολή συνιστούν σοβαρή προσβολή της δικαιοσύνης (Cranston, 1967). Η υψηλή προτεραιότητα προσδίδει στα δικαιώματα την ευχέρεια να «ανταγωνιστούν» άλλα εξίσου σοβαρά ζητήματα, όπως η εθνική σταθερότητα και ασφάλεια ή η παγκόσμια ευημερία. Παρά ταύτα, τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι απόλυτα, ενώ φαίνεται να υπάρχει μια διακύμανση προτεραιότητας μεταξύ των δικαιωμάτων ή –καλύτερα- σε περίπτωση, που δύο εξ αυτών έρθουν σε σύγκρουση μεταξύ τους γίνεται μια διαβάθμιση και επικρατεί εκείνο, το οποίο θεωρείται πιο σημαντικό (π.χ. το δικαίωμα στη ζωή επικρατεί του δικαιώματος στην ιδιωτικότητα ή την προσωπική ιδιοκτησία)²⁰¹.

4.2 Τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσα στην ανθρώπινη ιστορία

Η ιδέα ότι κάθε άνθρωπος, δυνάμει της ιδιότητάς του αυτής, δικαιούται ορισμένα δικαιώματα συνιστά ένα ζητούμενο, το οποίο έχει τεθεί επανειλημμένα μέσα στην

¹⁹⁸ United Nations. «International Norms and Standards Relating to Disability, Part II. The International Human Rights System, 10.2 Human Rights in Times of Emergency». United Nations Enable. 6/5/2015 [online] <<http://www.un.org/esa/socdev/enable/comp210.htm>> (τελευταία πρόσβαση 29/04/2017)

¹⁹⁹ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²⁰⁰ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²⁰¹ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

ανθρώπινη ιστορία. Εντοπίζεται, μάλιστα, σε αρχαία κείμενα-σταθμούς, όπως είναι ο Κώδικας του Χαμουραμί, η Μάγκνα Κάρτα, η Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη και η Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας²⁰². Βέβαια, -παρά την ιστορική σημασία των υπόλοιπων- ως αρχικά κείμενα στην ιστορία του κινήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρούνται η Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, το Αμερικανικό Σύνταγμα και η Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (1791). Η γαλλική Διακήρυξη, μάλιστα, χρησιμοποίησε για πρώτη φορά λόγο τον όρο «ανθρώπινα δικαιώματα»²⁰³.

Το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου υπήρξε ένα πολύ κρίσιμο σημείο για την ανάπτυξη και διαμόρφωση του σύγχρονου διεθνούς δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁰⁴. Ειδικότερα, ορισμένες από τις βασικότερες ιδέες του κινήματος για τα ανθρώπινα δικαιώματα πυροδοτήθηκαν ως ένα εγχείρημα απάντησης στις θηριωδίες του εν λόγω πολέμου²⁰⁵. Η ανάγκη για την αναγνώριση και το σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων ανεδείχθη ως αδήριτη ανάγκη²⁰⁶.

Σήμερα, τα δικαιώματα θεωρούνται διεθνή και στηρίζονται σε ένα ολόκληρο δικαιοσύνη σύστημα. Στην αρχαιότητα, όμως, οι άνθρωποι δεν είχαν την ίδια αντίληψη περί δικαιωμάτων, τα οποία θεωρούσαν φυσικά, δηλαδή δικαιώματα, τα οποία δεν αποδίδονται στο άτομο βάσει κάποιου νομικού ή ηθικού συστήματος, αλλά λόγω της ίδιας την ανθρώπινης φύσης του²⁰⁷ και, γι' αυτό, είναι οικουμενικά και αναπαλλοτρίωτα. Η ιδέα των φυσικών δικαιωμάτων στηρίζεται στη θεωρία περί φυσικού δικαίου, η οποία χρησιμοποιήθηκε κατά τα χρόνια του Διαφωτισμού, προκειμένου να αμφισβητηθεί το θεϊκό δικαίωμα των βασιλιάδων και χρησιμοποιήθηκε ως μια εναλλακτική δικαιολογία, προκειμένου να δημιουργηθεί και να εφαρμοσθεί το κοινωνικό συμβόλαιο, το θετικό δίκαιο, η κυβέρνηση και, συνεπώς, και τα νόμιμα δικαιώματα.

---

²⁰² TEWELDEBIRHAN, SEBLE. «The role of media in the promotion of Human Rights in Ethiopia». Thesis for Master of Laws in Human Rights Law, Faculty of Law, 2011, σελ. 11.

²⁰³ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 12.

²⁰⁴ Moyn, Samuel. «The last utopia: Human Rights in History». Στο «The Old New Thing» του New Republic, 20/10/2010 [online] <https://newrepublic.com/article/78542/the-old-new-thing-human-rights> (τελευταία πρόσβαση 30/04/2017)

²⁰⁵ Beitz, Charles. 'What Human Rights Mean'. Daedalus On International Justice, The MIT Press on behalf of American Academy of Arts & Sciences, Vol. 132, No. 1, 2003, Σελ. 36.

²⁰⁶ Moyn, Samuel. (20/10/2010) [ο.π.]

²⁰⁷ MacKinnon, Barbara. "Ethics: Theory and Contemporary Issues, Concise Edition". Cengage Learning, 2012, σελ.102.

Βέβαια, η όλη θεωρία περί φυσικών δικαιωμάτων είναι στενά συνδεδεμένη με τη σύγχρονη αντίληψη περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αφού, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγνωρίζονται και σήμερα στον άνθρωπο μόνο εκ του λόγου ότι έχει την ανθρώπινη ιδιότητα. Μάλιστα, αυτό είναι μια αντίληψη περί φυσικών δικαιωμάτων, η οποία κατέστη διεθνές δίκαιο μέσα από την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου²⁰⁸. Ορισμένοι θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι δεν υπάρχει καμία διάκριση ανάμεσα στα φυσικά και τα ανθρώπινα δικαιώματα, αξιολογώντας τους δύο αυτούς όρους ως συνώνυμους, ενώ άλλοι συνεχίζουν να διακρίνουν τις έννοιες αυτές, προκειμένου να περιορίσουν κάποιους συσχετισμούς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με ορισμένα χαρακτηριστικά, τα οποία συνδέονταν ανέκαθεν με τα φυσικά δικαιώματα²⁰⁹.

Παρά ταύτα, ενώ τα ανθρώπινα δικαιώματα αναφέρθηκαν ως έννοια πολλές φορές μέσα στα ιστορικά κείμενα, το πρώτο διεθνές κείμενο, το οποίο αναγνώρισε την υποχρέωση προστασίας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο από κάθε άτομο ξεχωριστά όσο και από τα κράτη, ήταν η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ (1948)²¹⁰. Με το κείμενο αυτό η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατέστη μια από τις πιο επίκαιρες και κρίσιμες έννοιες παγκοσμίως²¹¹, ενώ παράλληλα απέκτησε νομική υπόσταση.

4.3 Φιλοσοφικές θεωρήσεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Το δόγμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει επηρεάσει ιδιαίτερα τόσο τη διαμόρφωση του διεθνούς δικαίου, όσο και τη δράση παγκόσμιων και υπερεθνικών-περιφερειακών οργανισμών²¹². Τα ανθρώπινα δικαιώματα στηρίζονται στην ιδέα ότι αν ο δημόσιος λόγος για μια ειρηνική παγκόσμια κοινότητα έχει μια κοινή ηθική γλώσσα, τότε αυτή είναι η γλώσσα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²¹³.

---

²⁰⁸ MacKinnon, Barbara (2012) [ο.π.] σελ. 102.

²⁰⁹ Jones, Peter. «Rights». Palgrave Macmillan, 1994, σελ. 73.

²¹⁰ Langley, W. «Encyclopedia of human rights issues since 1945». West Port: Greenwood Press, 1999.

²¹¹ Nwankwo, Victoria Chioma. «THE ROLE OF THE MEDIA IN PROMOTING HUMAN RIGHTS: An analysis of the BBC documentary, 'Chocolate: the bitter truth'». School of Global Studies, University of Gothenburg, School of Business and Social sciences, Roehampton University, Department of Social Anthropology, Universitetet I Tromsø: MA Human Rights Practice, Dissertation, 2011, σελ.1.

²¹² The United Nations, Office of the High Commissioner of Human Rights, «What are human rights?». 14/08/2014 [online] <http://www.ohchr.org/en/issues/pages/whatarehumanrights.aspx> (τελευταία πρόσβαση 29/04/2017)

²¹³ Βοζγιεχόφσκι, Μπάρτοζ. «Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως Βάση της Πολυπολιτισμικής Κοινωνίας». Intellectum Περιοδική Έκδοση στοχασμού, 23/12/2012 [online] <http://www.intellectum.org/2012/12/23/human-rights-as-the-basis-of-a-multicultural-society/> (τελευταία πρόσβαση 29/04/2017)

Η ιδιαίτερα μεγάλη επιρροή των αρχών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη διαμόρφωση των σύγχρονων κοινωνιών ανέδειξε ποικίλα φιλοσοφικά ρεύματα, τα οποία καλούνται να εξετάσουν ερωτήματα αναφορικά με την ύπαρξη, το περιεχόμενο, τη φύση, την οικουμενικότητα, την αιτιολογική βάση και τη νομική κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου²¹⁴.

Τα σύγχρονα ανθρώπινα δικαιώματα εντοπίζουν την καταγωγή τους στην αναγεννησιακή Ευρώπη και στην αντίληψη περί φυσικών δικαιωμάτων, η οποία παραμένει η πιο ισχυρή φιλοσοφική θεμελίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέχρι και σήμερα²¹⁵. Το φιλοσοφικό αυτό ρεύμα (το οποίο αναφέρθηκε και ανωτέρω) είναι ένα από τα παλαιότερα στη φιλοσοφία του δυτικού πολιτισμού²¹⁶ και στηρίζεται στην ιδέα ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι προνόμια, προερχόμενα από το φυσικό δίκαιο²¹⁷.

Φυσικά, υφίστανται και άλλες θεωρήσεις γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι οποίες, όμως, στη μεγάλη πλειοψηφία τους, είναι δύσκολα διακριτές από την ιδέα του φυσικού δικαίου όσον αφορά στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τους²¹⁸. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου του Ρουσσώ, σύμφωνα με την οποία παρόλο που οι όροι του κοινωνικού συμβολαίου ίσως να μη διατυπώθηκαν ποτέ επίσημα, είναι παντού οι ίδιοι και παντού σιωπηρά αποδεκτοί και αναγνωρισμένοι, μέχρις ότου ο καθένας να επανακτήσει τα αρχικά του δικαιώματα και τη φυσική του ελευθερία, οπότε και θα παραιτηθεί από τη συμβατική του ελευθερία²¹⁹. Και στην περίπτωση αυτή, συνεπώς, ιδεολογικός πυρήνας της θεωρίας είναι η ιδέα των φυσικών δικαιωμάτων και της φυσικής ελευθερίας.

Μια άλλη φιλοσοφική θεώρηση, η οποία παρουσιάζει, επίσης, κοινά στοιχεία με τη θεωρία του φυσικού δικαίου, είναι εκείνη του Hume²²⁰, η οποία βασίζεται στην ιδέα ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα κωδικοποιούν την ηθική συμπεριφορά. Σύμφωνα με αυτήν, η δικαιοσύνη και -κατά κύριο λόγο- τα ανθρώπινα δικαιώματα συσχετίζεται με τη φύση σε τέτοιο βαθμό, ώστε η ηθική συμπεριφορά, από την οποία αυτά πηγάζουν, να μην είναι τίποτε άλλο από μία κοινωνική κατασκευή, η οποία

---

²¹⁴ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²¹⁵ Lenzenini, Federico. "The Culturalization of Human Rights Law". OUP Oxford, 2012, σελ. 12.

²¹⁶ MacKinnon, Barbara. (2012) [ο.π.] σελ. 102

²¹⁷ Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 12.

²¹⁸ Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 14.

²¹⁹ Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 14.

²²⁰ Hume, D. "A treatise of human nature". Courier Corporation, 2003.

προέρχεται από την εξέλιξη του ανθρώπου, όπως αυτή καθορίστηκε με τη φυσική επιλογή²²¹.

Μιλώντας με επιστημολογικούς όρους, δύο είναι οι κύριες θεωρίες σήμερα, στη βάση των οποίων δικαιολογείται η ύπαρξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι θεωρίες αυτές είναι η λεγόμενη θεωρία του συμφέροντος και η θεωρία της βούλησης²²². Η θεωρία του συμφέροντος στηρίζεται στην ιδέα ότι κύρια λειτουργία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η προαγωγή και προστασία συγκεκριμένων ουσιωδών συμφερόντων του ανθρώπου και εντοπίζει την αιτιολογική και ηθική της βάση στην αναγκαιότητα διαφύλαξης αυτών των συμφερόντων²²³. Από την άλλη, η θεωρία της βούλησης επιχειρεί να εδραιώσει το αιτιολογικό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων βασιζόμενη πάνω σε μία μόλις ανθρώπινη ιδιότητα, την ικανότητα ελευθερίας²²⁴.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η λεγόμενη πολιτική αντίληψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι υποστηρικτές της οποίας δεν αντιμετωπίζουν τα δικαιώματα ως μια ανεξάρτητη ηθική πραγματικότητα, αλλά ως δυναμικούς κανόνες μιας εξαιρετικά χρήσιμης πολιτικής πρακτικής. Από αυτή την άποψη τα ανθρώπινα δικαιώματα διαδραματίζουν ποικίλους πολιτικούς ρόλους σε εθνικό, υπερεθνικό και διεθνές επίπεδο και μπορούν να λειτουργήσουν ως προωθητές κρίσιμων πολιτικών ή ατομικών συμφερόντων. Οι πολιτικοί ρόλοι των δικαιωμάτων μπορεί να αφορούν στην παροχή προτύπων για διεθνείς αξιολογήσεις του τρόπου με τον οποίο οι κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν τους πολίτες τους αλλά και στον καθορισμό του πότε θα πρέπει να είναι επιτρεπτή η επιβολή οικονομικών κυρώσεων ή μία στρατιωτική επέμβαση²²⁵.

4.4 Κριτική

Το «δόγμα» των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι ισχυρές αξιώσεις του έχουν προκαλέσει έντονο σκεπτικισμό και αντιδράσεις αναφορικά τόσο με το περιεχόμενο όσο και με τη φύση και την αιτιολογική βάση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²²⁶.

---

²²¹ Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 15.

²²² Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 23.

²²³ Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 23.

²²⁴ Lenzenini, Federico. (2012) [ο.π.] σελ. 23.

²²⁵ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²²⁶ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

Ούτως ή άλλως, το ερώτημα του τι συνιστά ανθρώπινο δικαίωμα είναι ένα αμφιλεγόμενο φιλοσοφικό ζήτημα από μόνο του²²⁷.

Ένα από τα ζητήματα, που έχουν τεθεί σε αμφισβήτηση, είναι η ιδέα ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι οικουμενικά, καθότι και σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου τα δικαιώματα εφαρμόζονται σε όλα τα άτομα ανεξαρτήτως γεωγραφικής τοποθεσίας, κράτους, φυλής, φύλου, κουλτούρας, έθνους κ.ο.κ. Η ιδέα αυτή έχει υπάρξει αντικείμενο κριτικής από διάφορους φιλοσόφους, μεταξύ των οποίων ο Τζέρεμι Μπένθαμ και ο Καρλ Μαρξ και έχει πυροδοτήσει μια τεράστια φιλοσοφική συζήτηση αναφορικά με το αν τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι –εν τέλει– οικουμενικά ή σχετικά. Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί φυσικά ότι όλη η σύγχρονη ιδέα και φιλοσοφία περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι γέννημα του δυτικού πολιτισμού και της δυτικής κουλτούρας και σκέψης. Αυτό δημιουργεί την εύλογη σκέψη ότι τόσο η ιδέα όσο και το περιεχόμενο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μπορεί να μην είναι ικανά να ικανοποιήσουν επαρκώς και να συμπεριλάβουν την ποικιλομορφία όλων των λαών και των χωρών της γης, οι οποίοι παρουσιάζουν διαφορετικές πρακτικές, παραδόσεις, θρησκείες και επίπεδα οικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης²²⁸. Η αμφιβολία αυτή έχει εκφραστεί μέσα από το κίνημα του «σχετικισμού», σύμφωνα με το οποίο τα ηθικά, πολιτικά και νομικά πρότυπα μιας χώρας ή περιοχής θα πρέπει να διαμορφώνονται κυρίως βάσει των παραδόσεων, των αντιλήψεων και των συνθηκών, που λαμβάνουν εκεί χώρα. Οι υποστηρικτές του σχετικισμού υποστηρίζουν την αποδοχή πολιτισμών, οι οποίοι μπορεί να έχουν και πρακτικές, οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι σχετικιστές ασκούν κριτική στους υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατηγορώντας τους για εθνοκεντρισμό, αλαζονεία και πολιτιστικό ιμπεριαλισμό²²⁹, θεωρώντας μάλιστα τα δικαιώματα ως κοινωνικές κατασκευές, διαμορφωμένες σε συγκεκριμένα πολιτιστικά και γεωγραφικά πλαίσια. Οι ίδιοι ισχυρίζονται ότι οφείλει να εμφυσηθεί και να προωθηθεί η ανοχή των διαφορετικών πρακτικών και παραδόσεων μέσω της εκτεταμένης μάθησης και γνωριμίας με άλλους πολιτισμούς και κουλτούρες.

²²⁷ Shaw, Malcolm. «International Law». Leiden: Cambridge University Press, 2008, σελ.275.

²²⁸ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²²⁹ Talbott, W., 2005. Which Rights Should be Universal?, Oxford: Oxford University Press, σελ. 39-42.

Άλλες κριτικές στο κίνημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν γίνει από τον καθηγητή πολιτικής φιλοσοφίας, Charles Blattberg, σύμφωνα με τον οποίο η γλώσσα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι εξαιρετικά αφηρημένη²³⁰, αλλά και από το νομικό επιστήμονα, David Kennedy, ο οποίος στη μελέτη του «The international Human Rights Movement»²³¹ θέτει ορισμένους προβληματισμούς και ανησυχίες, όπως αυτοί προκύπτουν από το όλο κίνημα υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι οποίοι -θεωρεί- ότι μπορεί να ενδιαφέρουν κάθε άτομο, που ασχολείται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ένας τέτοιος προβληματισμός στηρίζεται στο ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα βλέπουν το πρόβλημα και τη λύση του σε πολύ στενά όρια²³². Ένας άλλος προβληματισμός, αντίστοιχος με αυτόν του Blattberg, στηρίζεται στο επιχείρημα ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα μια πολύ γενική και αφηρημένη ιδέα για τους ανθρώπους, την πολιτική και την κοινωνία²³³.

4.5 Ποια δικαιώματα είναι ανθρώπινα δικαιώματα;

Πρόκειται για ένα ερώτημα, το οποίο θέτει το ζήτημα του ποια δικαιώματα και ποιοι κανόνες, θα πρέπει να αναγνωριστούν ως ανθρώπινα δικαιώματα. Φυσικά, είναι ένα ερώτημα ιδιαίτερης δυσκολίας, όπως, άλλωστε, και το αντίστοιχο φιλοσοφικό ερώτημα του τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μάλιστα, οι λίστες και οι κατηγορίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διευρύνονται σταδιακά ολοένα και περισσότερο, ώστε να συμπεριλαμβάνουν περισσότερο ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εποχής.

Βέβαια, η συμπερίληψη υπερβολικά πολλών δικαιωμάτων, θα μπορούσε δυνητικά να οδηγήσει σε έναν «πληθωρισμό» και μια υποτίμηση της αξίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Αυτός είναι ένας κίνδυνος, που μπορεί να αποφευχθεί με την παραδοχή ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι εκείνα, τα οποία έρχονται να προστατεύσουν εξαιρετικά σημαντικά αγαθά και ελευθερίες, καθώς και εκείνα, που έχουν αποδεδειγμένα μια πολλή ισχυρή αιτιολογική βάση²³⁴.

---

²³⁰ Blattberg, Charles. «The Ironic Tragedy of Human Rights». Στο «PATRIOTIC ELABORATIONS: ESSAYS IN PRACTICAL PHILOSOPHY», Κεφάλαιο 3ο. McGill-Queen's University Press, 2009.

²³¹ Kennedy, David. «The International Human Rights Movement: Part of the Problem?». Harvard Human Rights Journal, Vol. 15, 2002.

²³² Kennedy, David. (2002) [ο.π.] Σελ.109

²³³ Kennedy, David. (2002) [ο.π.] Σελ.111

²³⁴ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

Σήμερα, τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι συγκεκριμένα και προσανατολισμένα σε συγκεκριμένα προβλήματα, τα οποία καλούνται να επιλύσουν (Dershowitz 2004, Donnelly 2003, Shue 1996, Talbott 2005)²³⁵. Σε μεγάλο βαθμό προσδιορίζονται από τις διεθνείς συνθήκες, οι οποίες συνιστούν έναν οδηγό και την κυριότερη νομική βάση, ενώ παράλληλα ανακλούν τις ηθικές και πολιτικές αξίες της εκάστοτε εποχής. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το πρώτο διεθνές κείμενο για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, θέτει και τους κύριους πυλώνες του σύγχρονου συστήματος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίοι συνίστανται στην ελευθερία, την ισότητα και την αλληλεγγύη και αναγνωρίζει ως εναρκτήριο σημείο του, την έννοια της ανθρώπινης αξιοπρέπειας²³⁶.

Ωστόσο, δε θα μπορούσε να λεχθεί ότι οι διεθνείς συνθήκες προσφέρουν όλη τη γνώση γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά ούτε και ότι όταν ένα δικαίωμα βρίσκεται σε μια συνθήκη ή σε μία λίστα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθίσταται αυτόματα και ανθρώπινο δικαίωμα. Κάτι τέτοιο, θα εμπειρείχε μια μορφή φονταμενταλισμού. Και αυτό, γιατί η διαδικασία επικύρωσης ενός δικαιώματος σε διεθνές επίπεδο, είναι πάνω απ' όλα μια πολιτική διαδικασία²³⁷. Κάθε δικαίωμα θα πρέπει να στηρίζεται, συνεπώς, -όπως προελέχθη- και σε μία αιτιολογική βάση, η οποία θα δικαιολογεί γιατί αυτό αποτελεί ανθρώπινο δικαίωμα.

Πως ταξινομούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα;

Τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν να οργανωθούν και να ταξινομηθούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Ένας βασικός διαχωρισμός, που γίνεται σε διεθνές επίπεδο, είναι η διάκρισή τους σε α. αστικά και πολιτικά δικαιώματα (π.χ. ελευθερία του λόγου) και β. σε οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά δικαιώματα (π.χ. κοινωνική ασφάλιση). Τη δεκαετία του 1980 αναγνωρίστηκε και μια τρίτη κατηγορία δικαιωμάτων του ανθρώπου, τα λεγόμενα δικαιώματα αλληλεγγύης (π.χ. δικαίωμα στην ειρήνη, δικαίωμα στην ανάπτυξη, δικαίωμα σε ένα καθαρό περιβάλλον)²³⁸, τα οποία αναγνωρίζονται ως δικαιώματα 3^{ης} γενιάς. Τέλος, τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγνωρίζονται ως αδιαίρετα και αλληλεξαρτώμενα²³⁹.

---

²³⁵ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²³⁶ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.32.

²³⁷ Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). (07/02/2003) [ο.π.]

²³⁸ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.32-33.

²³⁹ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.32.

4.6 Τι σημαίνει «ανθρώπινα δικαιώματα σε ένοπλες συρράξεις»;

Η παρούσα εργασία εξετάζει το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ένοπλες συρράξεις, το οποίο συνιστά από μόνο του ένα τεράστιο θέμα μελέτης, καθώς η ένοπλη σύρραξη είναι μία από εκείνες τις περιπτώσεις, οι οποίες θέτουν την ανθρώπινη ασφάλεια σε ανυπολόγιστο κίνδυνο και απειλή. Μπορεί να λεχθεί, μάλιστα, ότι ο πόλεμος αποτελεί, ίσως, τη μεγαλύτερη απειλή για την ανθρώπινη ασφάλεια²⁴⁰, καθώς πρόκειται για μια μορφή συστηματικής και οργανωμένης βίας²⁴¹, η οποία εύλογα οδηγεί σε συνεχείς και ποικίλες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁴² και -ακόμη περισσότερο- των θεμελιωδών αρχών τους²⁴³, όπως είναι για παράδειγμα η ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Στην περίπτωση της ένοπλης σύρραξης, πολλές κυβερνήσεις δυσκολεύονται να επιλέξουν ανάμεσα στις ανάγκες της κοινωνίας και τους κράτους από τη μία και στις ανάγκες του ατόμου από την άλλη, το οποίο μπαίνει –ουσιαστικά- σε δεύτερη μοίρα.

Αυτή η υπονόμηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, θεωρήθηκε από τη διεθνή κοινότητα ότι έχει κάποια όρια, τα οποία δε θα πρέπει παραβιάζονται ποτέ όσον αφορά σε ορισμένα δικαιώματα, τα οποία θεωρούνται θεμελιώδη. Έτσι, θέσπισε και ορισμένους κανόνες το λεγόμενο Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο, το οποίο έρχεται να προστατεύσει -κυρίως- τα άτομα, που δεν συμμετέχουν στις εχθροπραξίες (ήτοι τους πολίτες, τους τραυματίες, τους αρρώστους, τους αιχμαλώτους πολέμου, τους ναυαγούς και το θρησκευτικό και ιατρικό προσωπικό²⁴⁴) και να μειώσει τις συνέπειες της βίας²⁴⁵. Διεθνές ανθρωπιστικό Δίκαιο, λοιπόν, είναι το δίκαιο, που εφαρμόζεται στο πλαίσιο των ενόπλων συρράξεων, με σκοπό να προστατεύσει τα δικαιώματα των προσώπων εκείνων, τα οποία δε συμμετέχουν ή έχουν διακόψει τη συμμετοχή τους στις εχθροπραξίες, αλλά και τους ίδιους τους στρατιώτες²⁴⁶. Το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο προστατεύει τα θύματα του πολέμου και, ειδικότερα, τη ζωή και την αξιοπρέπεια τους απαγορεύοντας τα βασανιστήρια ή τη βάνανυση μεταχείριση, ορίζοντας τα δικαιώματα των ατόμων, που υπόκεινται σε μια ποινική διαδικασία, απαγορεύοντας τις διακρίσεις και προβλέποντας την προστασία των γυναικών και

²⁴⁰ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.252.

²⁴¹ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.252.

²⁴² Icelandic Human Rights Centre. «Human Rights and Armed Conflict». [online] [χ.χ.] <http://www.humanrights.is/en/human-rights-education-project/human-rights-concepts-ideas-and-fora/human-rights-in-relation-to-other-topics/human-rights-and-armed-conflict> (τελευταία πρόσβαση 29/04/2017)

²⁴³ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.252.

²⁴⁴ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.257.

²⁴⁵ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.253.

²⁴⁶ Icelandic Human Rights Centre [ο.π.]

των ανηλίκων²⁴⁷. Παράλληλα, το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο προβλέπει την προστασία ορισμένων μερών και πραγμάτων, όπως τα νοσοκομεία και τα ασθενοφόρα, τα οποία απαγορεύεται να γίνουν αντικείμενο επίθεσης.

Έτσι, η σχέση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου με τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι άμεση, καθώς το πρώτο έχει στο επίκεντρό του την προστασία του «σκληρού πυρήνα» των τελευταίων. Ο σκληρός αυτός πυρήνας συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα στη ζωή, την απαγόρευση της δουλείας, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης και την απαγόρευση της αναδρομικής εφαρμογής του νόμου. Αυτό, που προσφέρει το ανθρωπιστικό δίκαιο -σε αντίθεση με το δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων- είναι η συνεχής προστασία των συγκεκριμένων προστατευόμενων δικαιωμάτων. Πρόκειται για μία προστασία, η οποία δεν μπορεί να ανασταλεί ή να παρακαμφθεί²⁴⁸.

Φυσικά, δεν είναι μόνο το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, το οποίο προστατεύει, σήμερα, τα θύματα του πολέμου. Αντίθετα, την ίδια λειτουργία επιτελούν και το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (όπως προαναφέρθηκε), καθώς και το προσφυγικό δίκαιο. Ο συσχετισμός των τριών αυτών κλάδων του δικαίου με τον πόλεμο, είναι το στοιχείο, που τους καθιστά άρρηκτα συνδεδεμένους μεταξύ τους²⁴⁹ και συχνά μπορεί να τους καταστήσει και δυσδιάκριτους μεταξύ τους. Μάλιστα, το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο μοιράζονται τις ίδιες αρχές.

Όταν, συνεπώς, κάνουμε λόγο για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο των ενόπλων συρράξεων, εννοούμε σε πρώτο επίπεδο όλα –ανεξαιρέτως- τα δικαιώματα του ανθρώπου, όπως αυτά σκιαγραφούνται μέσα από το διεθνές δίκαιο. Ωστόσο, λόγω των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών της ένοπλης σύρραξης, όπως αυτή περιγράφηκε ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι η επικέντρωση γίνεται στα δικαιώματα, τα οποία προστατεύονται από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο -ως θεμελιώδη- (ήτοι στο δικαίωμα στη ζωή, την απαγόρευση της δουλείας, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης μεταχείρισης και την απαγόρευση της αναδρομικής εφαρμογής του νόμου). Παρά ταύτα, αυτό δε σημαίνει ότι δεν εξετάζονται και ζητήματα δικαιωμάτων, τα οποία δεν υπάγονται άμεσα στο πλαίσιο

---

²⁴⁷ Icelandic Human Rights Centre. [ο.π.]

²⁴⁸ Wolfgang, Benedek. (2006) [ο.π.], σελ.253.

²⁴⁹ Icelandic Human Rights Centre. [ο.π.]

προστασίας του ανθρωπιστικού δικαίου. Άλλωστε, η προσέγγιση της παρούσας εργασίας απέναντι στο ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αφορά σε κάθε δικαίωμα του ανθρώπου, που κατοχυρώνεται στο διεθνές δίκαιο.

4.7 Διακρίνοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα από άλλες έννοιες.

Αφού είδαμε ότι το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο δεν ταυτίζεται ως όρος με τα ανθρώπινα δικαιώματα, είναι χρήσιμο και σκόπιμο να γίνει ένας αντίστοιχος προσδιορισμός ορισμένων άλλων εννοιών, ώστε να γίνει σαφής η διάκριση τους από τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και ώστε να καταστεί ξεκάθαρο το εννοιολογικό φάσμα τους μέσα στο πλαίσιο μιας ένοπλης σύρραξης. Αυτές οι έννοιες είναι η ανθρωπιστική βοήθεια, η ανθρωπιστική επέμβαση και το έγκλημα πολέμου.

Η ανθρωπιστική βοήθεια είναι ένας όρος, ο οποίος έχει υπάρξει αντικείμενο μελέτης ποικίλων μελετητών και του έχει αποδοθεί μια πλειάδα διαφορετικών προσδιορισμών. Ίσως ο πιο εύκολος τρόπος να προσδιοριστεί είναι μέσω του σκοπού της, ο οποίος εντοπίζεται στην «παροχή μιας απάντησης έκτακτης ανάγκης, με σκοπό την προστασία της ανθρώπινης ζωής, την πρόληψη και ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου και τη διατήρηση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κάθε φορά που αυτό κρίνεται αναγκαίο, εφόσον οι κυβερνήσεις ή οι τοπικοί φορείς είναι συντετριμμένοι, ανίκανοι ή χωρίς βούληση για δράση²⁵⁰».

Ως ανθρωπιστική επέμβαση ορίζεται η χρήση βίας από ένα ή περισσότερα κράτη εναντίον ενός τρίτου κράτους, με σκοπό την άρση ή μείωση των «δεινών», που λαμβάνουν χώρα στο εσωτερικό του τελευταίου. Τα «δεινά» αυτά μπορεί να οφείλονται σε έναν εμφύλιο πόλεμο, σε μια ανθρωπιστική κρίση ή σε εγκλήματα, που διαπράττονται από την κυβέρνηση ή την εξουσιαστική αρχή (π.χ. γενοκτονία). Συνήθως αιτιολογική βάση μιας ανθρωπιστικής επέμβασης είναι οι μαζικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁵¹.

Τέλος, ως έγκλημα πολέμου ορίζεται -κατ' ουσίαν- η σοβαρή παραβίαση του εθιμικού δικαίου ή του δικαίου των συνθηκών, το οποίο αφορά στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, το έγκλημα πολέμου διακρίνεται από τις αρχές

---

²⁵⁰ European Universities on Professionalisation on Humanitarian Action (EUPRHA). «The State of Art of Humanitarian Action». European Universities on Professionalization on Humanitarian Action-Research Report, 2013, Σελ. 7.

²⁵¹ Icelandic Human Rights Centre [ο.π.]

του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου. Πρόκειται για ένα ποινικό αδίκημα, για το οποίο υπάρχει ατομική ευθύνη. Επομένως, το δίκαιο για τα εγκλήματα πολέμου αφορά στην ατομική ευθύνη, ενώ το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο στην κρατική²⁵².

---

²⁵² Shaw, M.N. (2008) [ο.π.] σελ. 433-434.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: Ανθρώπινα Δικαιώματα & ΜΜΕ

Μελετώντας τον κόσμο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από τη μία, και των μέσων μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ), από την άλλη, διαπιστώνεται ότι αυτοί οι δύο φαινομενικά «αποστασιοποιημένοι» μεταξύ τους επιστημονικοί χώροι, παρουσιάζουν δύο κύρια σημεία τομής. Πρώτο εξ αυτών, ο αξιοσημείωτος βαθμός αλληλοεπικάλυψης μεταξύ των αντικειμένων τους, καθώς, για παράδειγμα, μεγάλο μέρος των δημοσιογραφικών ρεπορτάζ αφορά σε θέματα, τα οποία έχουν περιεχόμενο άμεσα ή έμμεσα σχετιζόμενο με τα δικαιώματα του ανθρώπου²⁵³. Δεύτερο σημείο τομής, το γεγονός ότι η ελευθερία του τύπου και, ειδικότερα, της έκφρασης είναι από μόνη της ένα ανθρώπινο δικαίωμα, το οποίο κατοχυρώνεται, ήδη, στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΗΕ²⁵⁴.

Επιπρόσθετα σημεία σύγκλισης εντοπίζονται αφενός στη λειτουργία των μέσων μαζικής ενημέρωσης ως μηχανισμών διαφάνειας, που διασφαλίζουν στους πολίτες το δικαίωμα ελέγχου της πολιτικής εξουσίας²⁵⁵, αφετέρου στον πολύ σημαντικό ρόλο, που διαδραματίζουν τα μέσα στη διαμόρφωση των διεθνών αντιλήψεων γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα²⁵⁶. Μάλιστα, υποστηρίζεται²⁵⁷ ότι ο ρόλος αυτός σχετίζεται με μια ηθική υποχρέωση των μέσων να εκπαιδεύουν το κοινό και να το ευαισθητοποιούν σχετικά με τα δικαιώματά του, καθώς και να ελέγχουν, να καταγράφουν και να διερευνούν τις όποιες παραβιάσεις δικαιωμάτων λαμβάνουν χώρα.

5.1 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και ο ρόλος τους στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Η υποχρέωση των μέσων, η οποία αναφέρθηκε ανωτέρω, συνιστά εκτός από μια ηθική και μια κοινωνική υποχρέωση, η οποία πηγάζει από τη θεωρία της κοινωνικής ευθύνης των μέσων και η οποία προκύπτει από την ικανότητά τους να επηρεάζουν τις αντιλήψεις, τις ιδέες, τα πιστεύω και τη συμπεριφορά του κοινού σε πολύ σημαντικά

²⁵³ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 27.

²⁵⁴ Άρθρο 19, Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, 1948.

²⁵⁵ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 27.

²⁵⁶ Heinze, Eric & Freedman, Rosa. (2010) [ο.π.] σελ. 491.

²⁵⁷ Shaw, I. "Human Rights Journalism: Advances in Reporting Distant Humanitarian Interventions". Springer, 2011, σελ. 2.

ζητήματα²⁵⁸, καθώς και να «κατασκευάζουν» την κοινή γνώμη²⁵⁹. Η επίδραση των μέσων στην κοινωνία είναι τεράστια (Herdís 2003, Marsh & Melville, όπως αναφέρονται από τον Wolfeman 2010). Η κοινωνική ευθύνη τους, συνεπώς, συνδέεται άμεσα με το ρόλο, που τεκμαίρεται ότι έχουν σε μια δημοκρατική κοινωνία, ήτοι την υποχρέωσή τους να ενημερώνουν αναφορικά με τα ημερήσια συμβάντα, να προσφέρουν μια «πλατφόρμα» για δημόσιο πολιτικό διάλογο, να διευκολύνουν τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, καθώς και να τροφοδοτούν το δημόσιο (ή αλλιώς τη δημόσια σφαίρα κατά Habermas) με τη γνώμη αυτή (Curran 2005, McNair 2011, Negrine and Stayer 2007)²⁶⁰. Άλλωστε, οι «φύλακες» των ειδήσεων, ήτοι οι ρεπόρτερ, οι συντάκτες και οι εκδότες (Sanchez, 2002) είναι υπεύθυνοι για τον καθορισμό του τι μετρά ως είδηση (Dainton and Zelly, 2011)²⁶¹. Η δημοσιογραφία συνιστά, δηλαδή, εκτός από έναν παρατηρητή των καταστάσεων και ένα δυνατό και «δογματικό» δρώντα του δημοσίου χώρου.

Ως περαιτέρω έκφραση του ρόλου των ΜΜΕ αναφέρεται η υποχρέωσή τους να λειτουργούν ως άγρυπνοι «φρουροί» και ελεγκτές της κρατικής εξουσίας, να αναφέρουν τις όποιες παραβιάσεις της δημόσιας αρχής, να καταγγέλλουν κυβερνητικά παραπτώματα²⁶², να δημιουργούν το κατάλληλο έδαφος για συζητήσεις χωρίς αποκλεισμούς, να κινητοποιούν το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των πολιτών στο δημόσιο διάλογο, καθώς και να ενθαρρύνουν δημόσιες συζητήσεις, που χαρακτηρίζονται από λογική, αμεροληψία, πνευματική εντιμότητα και ισότητα²⁶³.

Εστιάζοντας στο ρόλο και τη συμβολή των μέσων στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο πλαίσιο της κοινωνίας, αυτή αναγνωρίζεται ως καθοριστική²⁶⁴, καθώς τα μέσα είναι εκείνα, που προσφέρουν στο κοινό τη μεγαλύτερη ποσότητα πληροφοριών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς για την πλειοψηφία του κόσμου συνιστούν την κύρια πηγή ενημέρωσης^{265, 266}. Σε περίπτωση, επομένως, που η

---

²⁵⁸ Nwankwo, Victoria Chioma. "THE ROLE OF THE MEDIA IN PROMOTING HUMAN RIGHTS: An analysis of the BBC documentary, 'Chocolate: the bitter truth'". School of Global Studies, University of Gothenburg, School of Business and Social sciences, Roehampton University, Department of Social Anthropology, Universitetet I Tromsø: MA Human Rights Practice, Dissertation, 2011, σελ. 11.

²⁵⁹ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. «The role of media in the promotion of Human Rights in Ethiopia». Thesis for Master of Laws in Human Rights Law, Faculty of Law, 2011, σελ. 26.

²⁶⁰ Balabanova, Ekaterina. "The media and the human rights: The cosmopolitan promise". Routledge, 2014, σελ. 34.

²⁶¹ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 13.

²⁶² Balabanova, Ekaterina. (2014), σελ. 34.

²⁶³ Strömbäck, Jesper. «In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism». Taylor and Francis Group, 2005, σελ. 341.

²⁶⁴ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 11.

²⁶⁵ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 25.

²⁶⁶ Middleton, Melisande. «Social Responsibility in the Media». Center for International Media Ethics CIME, Oxford University PCMLP, 2011, σελ. 2.

ενημέρωση αυτή δε γίνεται δίκαια, με ακρίβεια και επιμονή, οι δημόσιες πεποιθήσεις για τα δικαιώματα θα είναι άδικες, ανακριβείς και ασυνεπείς²⁶⁷. Παράλληλα, τα μέσα είναι αυτά, που διαχέουν τις πληροφορίες και τις ειδήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, δίνουν κίνητρα στις οργανώσεις, που έχουν ως στόχο την προάσπισή τους, ενώ παράλληλα προωθούν την ανεκτικότητα και την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία των πολιτών²⁶⁸. Υποστηρίζεται²⁶⁹ ότι, μέχρι σήμερα, η συμβολή των μέσων στην προώθηση των εννοιών των δικαιωμάτων του ανθρώπου έχει υπάρξει καθοριστική.

Βεβαίως, παρά την όποια κοινωνική ή ηθική υποχρέωση των μέσων, στην πραγματικότητα, δεν προβλέπεται από τη διεθνή νομοθεσία καμία νομική υποχρέωση των δημοσιογράφων να διερευνούν τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να τα προωθούν ή να προστατεύουν. Το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δημιουργεί νομικές υποχρεώσεις μόνο για τα κράτη και καμία ή σχεδόν καμία για τους ιδιωτικούς φορείς²⁷⁰. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολλοί μιντιακοί οργανισμοί διεθνώς είναι κυβερνητικής ιδιοκτησίας, γεγονός που δημιουργεί για αυτούς μια υποχρέωση, αλλά και μια ευκαιρία να προωθήσουν –ως κυβερνητικά μέσα- τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων²⁷¹.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η ανάγκη ορισμένων ερευνητών και δημοσιογράφων, να αναδείξουν τη σημασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως δημοσιογραφικής θεματικής και είδησης, οδήγησε στη διαμόρφωση ενός νέου είδους δημοσιογραφίας, της δημοσιογραφίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα (human rights journalism). Στο πλαίσιο του «human rights journalism», σύμφωνα με τον Ibrahim Shaw²⁷², «όλα τα θύματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δικαιούνται ίση μεταχείριση και προβολή στα μίντια, αν γίνει δεκτό ότι οι ανθρωπιστικές παρεμβάσεις, που γίνονται με στόχο την πρόληψη ή άρση τέτοιων προσβολών, έχουν κάποια σημασία²⁷³». Ο ίδιος, όπως έχει αναφερθεί και ανωτέρω, ορίζει τη δημοσιογραφία για τα ανθρώπινα δικαιώματα ως «μια κανονιστική δημοσιογραφική πρακτική, μια δημοσιογραφία

---

²⁶⁷ Heinze, E. & Freedman, R. «Public awareness of human rights: distortions in the mass media», *The journal of human rights*, 2010, 14:4, σελ. 492.

²⁶⁸ Apodaca, Clair. «The Whole World Could Be Watching: Human Rights and the Media». *Journal of Human Rights*, vol. 6, issue 2, 2007, σελ. 151.

²⁶⁹ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 29.

²⁷⁰ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 28.

²⁷¹ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 28.

²⁷² Shaw, Ibrahim Seaga, Λέκτορας στα Μέσα και την Πολιτική & Διευθύνων του προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Μαζικής Επικοινωνίας» στο Northumbria University. <https://www.northumbria.ac.uk/about-us/our-staff/s/ibrahim-seaga-shaw/> (τελευταία πρόσβαση 01/05/2017)

²⁷³ Shaw, I. (2001) [ο.π.], σελ. 4.

βασισμένη στα δικαιώματα, στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, εθνικότητας, χρώματος, γεωγραφικής τοποθεσίας και ούτω καθεξής²⁷⁴». Υποστηρίζει ότι η εν λόγω δημοσιογραφία δίνει προτεραιότητα στη χρήση πλαισίων, που αναπτύσσουν την ενσυναίσθηση, αλλά και την κριτική και τοιουτοτρόπως προωθούν την ανάπτυξη παρεμβατικών στάσεων, με στόχο την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του ανθρώπου²⁷⁵. Στο πλαίσιο αυτή της νέας μορφής δημοσιογραφικής ιδεολογίας και πρακτικής, έχει δημιουργηθεί ένας μεγάλος μιντιακός οργανισμός, με την ονομασία «Journalists for Human Rights»²⁷⁶. Οι αποκαλούμενοι «Journalists for Human Rights», ένας από τους μεγαλύτερους οργανισμούς μέσω του Καναδά αυτή τη στιγμή, έχουν θέσει στο επίκεντρο τους τα «ανθρώπινα δικαιώματα», με στόχο να καταστήσουν τους δημοσιογράφους ικανούς για μια αποτελεσματική και αντικειμενική κάλυψη ιστοριών σχετιζόμενων με ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Βέβαια, όπως τα ΜΜΕ και οι δημοσιογράφοι μπορούν να λειτουργήσουν ως προωθητές και υπερασπιστές των δικαιωμάτων του ανθρώπου, έτσι μπορούν αντίστοιχα (και έχει συμβεί) να λειτουργήσουν και ως παραβάτες των εν λόγω αρχών. Από τη στιγμή, που μπορούν να επηρεάσουν σε τόσο μεγάλο βαθμό την κοινή γνώμη και να εμφιλοχώρησουν στο μυαλό του κάθε ατόμου, μπορούν να αποτελέσουν και πανίσχυρα εργαλεία προώθησης της βίας (Frohardt & Temin, 2007), του ρατσισμού, των διακρίσεων, ακόμη και να προκαλέσουν ευρείες παραβιάσεις δικαιωμάτων, όπως συνέβη για παράδειγμα στη γενοκτονία της Ρουάντας μέσω της χρήσης ρητορικής μίσους²⁷⁷.

5.2 Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως ειδησεογραφικό θέμα

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων παρατηρείται από μελετητές και δημοσιογράφους μια αύξηση της αξίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως ειδησεογραφικού είδους και θέματος. Βέβαια, δεν υπάρχει μια καταγεγραμμένη ποσοστιαία αύξηση των ιστοριών για τα ανθρώπινα δικαιώματα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο για την Πολιτική των

---

²⁷⁴ Shaw, I. (2001) [ο.π.], σελ. 1.

²⁷⁵ Shaw, I. (2001) [ο.π.], σελ. 1011.

²⁷⁶ <http://www.jhr.ca/en/about-2/> (τελευταία πρόσβαση 10/05/2017)

²⁷⁷ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 17.

Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (International Council of Human Rights Policy)²⁷⁸, είναι βέβαιο ότι ο αριθμός των ιστοριών, που αναφέρονται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχει αυξηθεί. Μάλιστα, το Διεθνές Συμβούλιο υποστηρίζει ότι σε ορισμένες ιστορίες, που αφορούν, για παράδειγμα, στην πολιτική ή τη διπλωματία, ενυπάρχει μια οπτική ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γεγονός, που δε συνέβαινε κατά τα προηγούμενα χρόνια. Εντούτοις, οι έρευνες²⁷⁹ δείχνουν ότι η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δε χρησιμοποιείται ως κεντρική θεματική πολλών ειδησεογραφικών ιστοριών. Αντίθετα, συνήθως χρησιμοποιούνται κάποιοι όροι, οι οποίοι σχετίζονται έμμεσα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, γεγονός, το οποίο δεν ενισχύει την πλήρη και ολοκληρωμένη κατανόηση της έννοιας αυτής.

Παράλληλα, εντοπίζεται αυξημένο ενδιαφέρον των μέσων όχι μόνο για ζητήματα, που αφορούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά και για τα θεσμικά όργανα και μέσα, τα οποία προωθούν και προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό μπορεί να αποδοθεί, εν μέρει, στο γεγονός ότι πολλές κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμοί έχουν ενσωματώσει αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο της δράσης και της πολιτικής τους. Από την άλλη, έχει ιδρυθεί ένας μεγάλος αριθμός οργανώσεων, οι οποίες μάχονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ελέγχουν την τήρησή τους και καταγράφουν τις όποιες παραβιάσεις τους ανά τον κόσμο, ενημερώνουν τον τύπο και ασκούν πιέσεις για μεταρρυθμίσεις²⁸⁰. Υποστηρίζεται²⁸¹, ακόμη, ότι το ενδιαφέρον για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αυξάνεται όσο διευρύνεται η χρήση της αποκαλούμενης «γλώσσας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Βέβαια, παρά τη διαπίστωση ότι το δημοσιογραφικό ενδιαφέρον για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διεθνή κάλυψή τους έχει αυξηθεί συγκριτικά με το παρελθόν, είναι γεγονός ότι πολλά επιμέρους ζητήματα, υπο-καλύπτονται ή, ακόμη, δεν καλύπτονται καθόλου από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Γεγονός, που μπορεί να καταλογιστεί στο ότι ακόμη και σήμερα, τα ανθρώπινα δικαιώματα γίνονται αντιληπτά, κυρίως, ως πολιτικά και ατομικά δικαιώματα, ενώ η σημασία των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών δικαιωμάτων, καθώς και των δικαιωμάτων τρίτης γενιάς αγνοείται από τους δημοσιογράφους, με αποτέλεσμα να μην τα συμπεριλαμβάνουν σε ρεπορτάζ,

---

²⁷⁸ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 16.

²⁷⁹ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 20.

²⁸⁰ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 16.

²⁸¹ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 31.

που αφορούν, για παράδειγμα, οικονομικά θέματα (όπως η φτώχεια, οι κοινωνικές και οικονομικές διακρίσεις και οι αδικίες)²⁸².

Το ερώτημα, που ανακύπτει εδώ, είναι το αν και κατά πόσο τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνιστούν μία κατηγορία νέων από μόνα τους ή αν είναι νέα μόνον εφόσον σχετίζονται με κάποια άλλη κατηγορία νέων. Στην ερώτηση αυτή, πολλά ειδικότερα ζητήματα, αναδύονται, όπως -για παράδειγμα- το για ποια δικαιώματα κάνουμε λόγο, από την οπτική ποιου και με ποια κριτήρια καθίστανται άξια δημοσίευσης τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο λόγος για τα ανθρώπινα δικαιώματα συμπεριλαμβάνει ζητήματα νομικά, ηθικής, πολιτικής φιλοσοφίας, αλλά και πρακτικά ζητήματα και προβλήματα. Από τη στιγμή, που -όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω- οι δημοσιογράφοι δεν έχουν καμία νομική υποχρέωση να καλύπτουν ζητήματα σχετιζόμενα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο τρόπος προσέγγισης των δικαιωμάτων γίνεται κάθε φορά από τον εκάστοτε δημοσιογραφικό οργανισμό βάσει των δικών του κριτηρίων, τα οποία καθορίζουν και τη στάση του απέναντι στο ζήτημα αυτό²⁸³.

Επομένως, στο ερώτημα αν τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν από μόνα τους μια ειδησεογραφική κατηγορία, η απάντηση διαφέρει ανάλογα με τον ειδησεογραφικό οργανισμό, αλλά και τη χώρα (ή την ευρύτερη περιοχή)²⁸⁴. Είναι, πάντως, λογικό τα ειδησεογραφικά μέσα να ενδιαφέρονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο βαθμό, κατά τον οποίο αυτά σχετίζονται με κάποια είδηση, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, στην περίπτωση ενός πολέμου εν εξελίξει, ο οποίος παρουσιάζει μεγαλύτερο ενδιαφέρον έρευνας και κάλυψης για τους δημοσιογράφους²⁸⁵ και -κυρίως- σε τέτοια περίπτωση να τους δίνουν το χαρακτήρα ξεχωριστής κατηγορίας ειδήσεων.

5.3 Ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις & MME

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί, επίσης, ότι η κάλυψη και αναφορά σε ζητήματα δικαιωμάτων του ανθρώπου έχει αυξηθεί λόγω των πολλών ανθρωπιστικών κρίσεων (π.χ. Συριακός εμφύλιος), οι οποίες λαμβάνουν χώρα τα τελευταία χρόνια, καθώς μερικές από τις σοβαρότερες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων παγκοσμίως γίνονται στο πλαίσιο ενόπλων συρράξεων ή συνιστούν το αίτιο για το ξέσπασμα μιας

---

²⁸² International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 16.

²⁸³ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 28.

²⁸⁴ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 16-17.

²⁸⁵ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 27.

κρίσης ή μιας διαμάχης²⁸⁶. Άλλωστε τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην πορεία της ιστορίας έχει φανεί ότι επιστούν την προσοχή τους στις ένοπλες διαμάχες, οι οποίες αποτελούν ένα ενδιαφέρον πεδίο έρευνας για τους δημοσιογράφους²⁸⁷. Η σύνδεση των εννοιών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τα όσα λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο των συρράξεων δημιουργεί, συχνά, σύγχυση ανάμεσα στα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη μία και στα γεγονότα, που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο ενός πολέμου από την άλλη, με αποτέλεσμα να μην είναι ξεκάθαρη η διάκριση της έννοιας από τους δημοσιογράφους. Για πολλούς καθίσταται δύσκολο να μιλήσουν για συγκεκριμένα δικαιώματα ή παραβάσεις τους, καθώς και να εξηγήσουν τις διαφορές, που υφίστανται μεταξύ των διαφορετικών μηχανισμών προστασίας και τήρησης των συμφωνιών για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ παράλληλα τα όρια μεταξύ ανθρωπιστικού δικαίου και δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι, στην αντίληψη πολλών, ασαφή και όχι ξεκάθαρα²⁸⁸. Αυτό οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη επαρκούς κατάρτισης των δημοσιογράφων αναφορικά με το τι είναι ακριβώς τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι παραβιάσεις τους, ποιο το περιεχόμενό τους και ποιος ο ακριβής ρόλος των θεσμικών οργάνων²⁸⁹.

Έτσι, συχνά ασκείται κριτική στους δημοσιογράφους λόγω της επιφανειακής και ανεπαρκούς γνώσης, που έχουν αναφορικά με το θεσμικό μηχανισμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία οδηγεί σε μια σύγχυση και ανεπαρκή κάλυψη των ζητημάτων, που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ειδικότερα σε χώρες, όπου η κουλτούρα της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι καινούρια, λίγοι μόλις δημοσιογράφοι είναι σε θέση να αναγνωρίσουν κάποια από τα θεμελιώδη δικαιώματα, που έχει κατοχυρώσει η Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και άλλα θεσμικά όργανα, γεγονός, που συνιστά εμπόδιο στην προώθηση και προαγωγή των δικαιωμάτων του Ανθρώπου²⁹⁰. Παρόλα αυτά, κρίνεται²⁹¹ ότι η ανάδειξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο προσκήνιο της ειδησεογραφίας οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις ανθρωπιστικές κρίσεις και τις εμφύλιες συρράξεις.

Κάτι, που θα πρέπει να σημειωθεί στην περίπτωση των γεγονότων, που σχετίζονται με τις ένοπλες συρράξεις, είναι ότι μεγάλο μέρος των ρεπορτάζ γίνεται αναγκαστικά

---

²⁸⁶ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 16.

²⁸⁷ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 27.

²⁸⁸ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 30.

²⁸⁹ Nwankwo, Victoria Chioma. (2011) [ο.π.] σελ. 19.

²⁹⁰ TEWELDEBIRHAN, SEBLE. (2011) [ο.π.] σελ. 30.

²⁹¹ International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 16.

μετά το εκάστοτε γεγονός, καθώς είναι δύσκολο ή και αδύνατο πολλές φορές να γίνει το ρεπορτάζ και η αναμετάδοση του συμβάντος απευθείας. Μέσα στο πεδίο της μάχης είναι τεχνικά δύσκολο έως και ακατόρθωτο να γίνει μια απευθείας μετάδοση του ποια δικαιώματα ακριβώς παραβιάστηκαν, ποιανού, τι συνέβη, ποιος φέρει την ευθύνη κ.ο.κ. Εντούτοις, αν και «καθυστερημένη» η κάλυψη των γεγονότων από τους δημοσιογράφους είναι εξαιρετικά σημαντική και αξιόλογη, εφόσον διεξάγουν πολύπλευρες έρευνες, συγκεντρώνουν πληροφορίες, διερευνούν το ιστορικό υπόβαθρο και συγκεραάζουν όλες αυτές τις πληροφορίες²⁹².

5.3.1 Τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις ως διεθνής είδηση

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις ως ειδησεογραφική θεματική εντάσσονται στην ευρύτερη κατηγορία των διεθνών νέων. Τα διεθνή νέα, ακολούθως, ως ειδησεογραφική κατηγορία, συγκεντρώνουν ορισμένα γνωρίσματα και χαρακτηριστικά, που τα διαφοροποιούν από άλλες κατηγορίες ειδήσεων και, κυρίως, από τα εγχώρια ή τα περιφερειακά νέα (π.χ. ειδήσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση) και που καθορίζουν το περιεχόμενο των ειδήσεων και των ειδησεογραφικών ιστοριών. Στον εκδοτικό χώρο, τα διεθνή νέα καταλαμβάνουν ένα μεγάλο ποσοστό των συνολικών ειδήσεων, το οποίο σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να πλησιάζει το 40-50% ²⁹³. Από αυτές τις ειδήσεις το μεγαλύτερο μέρος αφορά σε γεγονότα πολιτικά, οικονομικά και στρατιωτικά και όχι σε κοινωνικά και πολιτισμικά²⁹⁴.

Όπως αναφέρθηκε και στο 2^ο Κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, μια από τις πληρέστερες μελέτες του τρόπου, με τον οποίο γίνεται η κάλυψη και παραγωγή διεθνών νέων από τους μιντιακούς οργανισμούς, καθώς και της δομής των διεθνών ειδήσεων, είναι αυτή του εκπροσώπου της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, Teun A. van Dijk, ο οποίος στο έργο του News Analysis²⁹⁵ μελέτησε τον τρόπο, με τον οποίο έγινε η κάλυψη της δολοφονίας του εκλεγμένου προέδρου του Λιβάνου από τα διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης. Εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η «παραγωγή» των διεθνών ειδήσεων στον τύπο και -εν γένει- στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ο Van

---

²⁹² International Council of Human Rights Policy. (2002) [ο.π.] σελ. 31.

²⁹³ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.37.

²⁹⁴ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.40.

²⁹⁵ Van Dijk(1988b) [ο.π.]

Dijk εντόπισε²⁹⁶ μια πλειάδα πλαισιακών περιορισμών, οι οποίοι ανακλούν άμεσα ή έμμεσα στο περιεχόμενο και τη δομή των παραγόμενων ειδήσεων. Οι περιορισμοί αυτοί σχετίζονται με το ρόλο των διεθνών πρακτορείων ειδήσεων, των ανταποκριτών και των εξωτερικών συνεργατών και με τον τρόπο, με τον οποίον διανέμονται οι ειδήσεις από και προς ποικίλα κράτη μέσω διαφορετικών επικοινωνιακών δικτύων.

Ένα κύριο χαρακτηριστικό των διεθνών ειδήσεων είναι ότι διαπνέονται από ορισμένες αξίες, οι οποίες -κατά κάποιο τρόπο- τις προσδιορίζουν και ως έννοια (Galtung & Ruge, 1985). Τέτοιες αξίες είναι η ιδεολογική και τοπική εγγύτητα, η αρνητικότητα, η περιοδικότητα, οι ελίτ χώρες και οι ελίτ δρώντες. Πρόκειται για αξίες, οι οποίες συνιστούν θεμελιώδεις κοινωνικούς και γνωστικούς περιορισμούς στην ερμηνεία και την όλη διαδικασία επιλογής των ειδήσεων από τα πρακτορεία, μια διαδικασία η οποία στηρίζεται στο ίδιο φάσμα αξιών²⁹⁷. Πέρα από τις αξίες αυτές, υφίστανται και ορισμένα κοινωνιο-γνωσιακά πλαίσια, τα οποία επηρεάζουν καθοριστικά την ερμηνεία και την επιλογή των διεθνών γεγονότων, που παρουσιάζονται από τους δημοσιογράφους. Τα πλαίσια αυτά παρέχουν κριτήρια για τη διαμόρφωση μιας σταθερής και έγκυρης ημερήσιας διάταξης, για την κατανόηση των γεγονότων και για την επιλογή και τον τρόπο κάλυψής τους²⁹⁸. Αν, επομένως, υπάρχουν ειδήσεις και γεγονότα, τα οποία μπορούν να υπαχθούν στα πλαίσια αυτά, τα χαρακτηριζόμενα από το Van Dijk ως «Δημοσιογραφικά Παγκόσμια Μοντέλα» («Journalistic World Models»), τότε τείνουν να προτιμούνται. Έτσι μπορεί να εξηγηθεί το γιατί ακόμη και οι ανεξάρτητοι συντάκτες τείνουν να επιλέγουν ιστορίες, οι οποίες σχετίζονται με καταστάσεις και γεγονότα ήδη γνωστά και οικεία στο ευρύ κοινό, καθώς και το γιατί -εδώ και πολλά χρόνια- η επικαιρότητα επικεντρώνεται σε περιορισμένο αριθμό «καυτών» περιοχών, όπως είναι -για παράδειγμα- η Μέση Ανατολή, η οποία συγκεντρώνει ορισμένες κοινές ειδησεογραφικές αξίες, όπως η αρνητικότητα (βία, πόλεμος), τα ελίτ έθνη (ΗΠΑ, Ρωσία), η ιδεολογική εγγύτητα (αγώνας κατά της τρομοκρατίας) και τα οικονομικά συμφέροντα της Δύσης (πετρέλαιο)²⁹⁹.

Ένας άλλος περιορισμός, που εντοπίζεται στη διαδικασία παραγωγής των διεθνών ειδήσεων, αφορά στις πηγές τους. Τρεις είναι οι κύριες πηγές των νέων, οι οποίες

---

²⁹⁶ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.36-38.

²⁹⁷ Van Dijk, T. A. (1988b) [ο.π.] σελ. 39.

²⁹⁸ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.40.

²⁹⁹ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.39-40.

μπορεί να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά κατά την παραγωγή τους: τα εθνικά και διεθνή πρακτορεία ειδήσεων, οι ξένοι ανταποκριτές ή οι ειδικοί απεσταλμένοι και τα παραγόμενα άρθρα από τους εκδότες ή τους συντάκτες των ειδησεογραφικών οργανισμών³⁰⁰.

Τόσο στις αναπτυσσόμενες χώρες όσο και στις χώρες του Δυτικού Κόσμου, στις οποίες τα μέσα έχουν τη δυνατότητα να έχουν δικούς τους ανταποκριτές στα μεγαλύτερα κέντρα ειδήσεων του κόσμου, το μεγαλύτερο μέρος των ειδήσεων προέρχεται από τα διεθνή πρακτορεία, τα οποία είναι αυτά, που συμβάλλουν ουσιαστικά στην παγκοσμιοποίηση και εμπορευματοποίηση της διεθνούς πληροφορίας (Boyd-Barrett and Rantanen, 1998), καθώς ακόμη και οι μεγαλύτεροι ειδησεογραφικοί οργανισμοί έχουν σχετικά μικρό αριθμό ανταποκριτών σε πολύ συγκεκριμένα ειδησεογραφικά κέντρα κυρίως του Δυτικού Κόσμου (ήτοι στη Β. Αμερική και την Ευρώπη). Για το λόγο αυτό, το μεγαλύτερο ποσοστό ειδήσεων, που προέρχονται από τα υπόλοιπα μέρη του κόσμου, καλύπτονται από τα πρακτορεία ειδήσεων, τα οποία λειτουργούν σε 24ωρη βάση, ενώ οι συντάκτες και οι ανταποκριτές των ΜΜΕ προσφέρουν το υπόβαθρο και την ανάλυση αυτών. Αυτό έχει ως συνέπεια η διεθνής ειδησεογραφική ατζέντα να καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τα ειδησεογραφικά πρακτορεία³⁰¹. Πρόκειται για έναν καθορισμό, ο οποίος συνδέεται με μια εξάρτηση του μιντιακού οργανισμού από το πρακτορείο και η οποία γίνεται ακόμη πιο έντονη στην περίπτωση των μικρότερων επιχειρήσεων μέσω (Hester, 1971).

Βέβαια, αυτό είναι κάτι, το οποίο διαφοροποιείται λίγο στις περιπτώσεις σημαντικών γεγονότων, όπως είναι οι εμφύλιοι πόλεμοι, οι φυσικές καταστροφές ή οι πολιτικές εκλογές, γεγονότων, τα οποία συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον της διεθνούς σκηνης και, άρα, το ειδησεογραφικό ενδιαφέρον. Σε τέτοια γεγονότα, οι ειδησεογραφικοί οργανισμοί αποστέλλουν δικούς τους ανταποκριτές και απεσταλμένους.

Η πλειοψηφία των χωρών παγκοσμίως έχει ένα εθνικό πρακτορείο ειδήσεων, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις είναι κρατικής ιδιοκτησίας ή κυβερνητικού μονοπωλίου. Αντίθετα, υπάρχουν ελάχιστα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, τα οποία ανήκουν

---

³⁰⁰ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.36.

³⁰¹ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.37.

σε χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου³⁰², με αποτέλεσμα η Δύση, καθοδηγούμενη από τις ΗΠΑ, να κυριαρχεί στα παγκόσμια δίκτυα ενημέρωσης³⁰³. Σύμφωνα με τον Teun A. van Dijk³⁰⁴, αυτό το ολιγοπώλιο δημιουργεί ανισότητες στη διεθνή ροή των ειδήσεων. Τέσσερα είναι τα μεγάλα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία: το Associated Press (AP), το Reuter, το Γαλλικό Πρακτορείο Ειδήσεων (AFP) και το United Press International (UPI), τα οποία συγκεντρώνουν και διανέμουν συγκριτικά πολύ λιγότερες ειδήσεις για τις αναπτυσσόμενες χώρες και, ειδικότερα, για τις χώρες της Αφρικής και της Νότιας Αμερικής. Πολύ σημαντικό είναι ότι τα νέα για τις εν λόγω περιοχές είναι μόνιμα πλαισιωμένα από μια συγκεκριμένη ιδεολογική και πολιτισμική οπτική, αυτήν της Δύσης³⁰⁵. Πρόκειται για μια οπτική, η οποία εξαρτάται και επηρεάζεται σημαντικά από τα όποια οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα της χώρας ή της περιοχής, στην οποία εδράζεται το πρακτορείο³⁰⁶.

Μια άλλη πτυχή του γεγονότος αυτού είναι ότι η πώληση των ειδήσεων από τα λίγα αυτά πρακτορεία σε πολλούς, διαφορετικούς πελάτες, οδηγεί σε μια σχετική τυποποίηση αυτών από τη μία και σε μια προσαρμογή τους στις επιθυμίες των αγοραστών τους (ήτοι των δυτικών μέσων) από την άλλη³⁰⁷. Η πραγματικότητα αυτή σε συνδυασμό με την έλλειψη ανταγωνισμού για τα λιγοστά διεθνή πρακτορεία προκαλεί μια τυποποίηση τόσο της μορφής όσο και του περιεχομένου των διεθνών νέων³⁰⁸ και στο σχηματισμό ενός δικτύου διαρθρωτικών σχέσεων μεταξύ των ανεπτυγμένων, βιομηχανικών χωρών και των αναπτυσσόμενων χωρών, ενός δικτύου το οποίο αποτελείται από τα ακόλουθα στοιχεία: Η παραγωγή των ειδήσεων λαμβάνει χώρα και ελέγχεται σχεδόν αποκλειστικά από μερικούς οργανισμούς της Δύσης και τα διεθνή νέα στη μεγάλη τους πλειοψηφία αφορούν στις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου, την ίδια στιγμή που τα θέματα, τα ενδιαφέροντα, οι απόψεις και οι λεπτομέρειες, που περιγράφονται, είναι κυρίως δυτικής σκέψης και προέλευσης. Ακόμη, οι βασικές αξίες των ειδήσεων καθορίζονται από τους δημοσιογράφους των ανεπτυγμένων χωρών και μοιράζονται από εκείνους των αναπτυσσόμενων. Τέλος, τα νέα για τις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου, συχνά, παρουσιάζονται ελλιπώς, μεροληπτικά, με προκατάληψη, εθνοκεντρισμό, ενώ ακόμη και όταν οι ειδήσεις

³⁰² School of Global Journalism and Communication (SWUPL) "International news reporting". China: Law Press, 2015, σελ. 27-28.

³⁰³ School of Global Journalism and Communication (SWUPL), (2015) [ο.π.] σελ. 39-40.

³⁰⁴ Van Dijk, T. A. (1988b) [ο.π.], σελ. 34.

³⁰⁵ Van Dijk, T. A. (1988b) [ο.π.], σελ. 34.

³⁰⁶ Van Dijk, T. A. (1988b) [ο.π.], σελ. 42.

³⁰⁷ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.42, 38.

³⁰⁸ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ.37-38.

παράγονται από δημοσιογράφους του αναπτυσσόμενου κόσμου, η τελική επιλογή, διανομή και επεξεργασία λαμβάνει χώρα στα κέντρα ειδήσεων του δυτικού κόσμου³⁰⁹.

Οι παρατηρήσεις και οι διαπιστώσεις, που έγιναν ανωτέρω, καθιστούν ιδιαίτερα ενδιαφέρον το ερευνητικό ερώτημα αν διαφέρει και –αν ναι- με ποιο τρόπο το περιεχόμενο των ειδήσεων ενός μιντιακού οργανισμού του δυτικού κόσμου από αυτό ενός οργανισμού του αναπτυσσόμενου κόσμου. Για το λόγο αυτό, στην παρούσα εργασία κρίνεται σκόπιμο να γίνει η μελέτη δύο online εφημερίδων, μίας της Δύσης (ΗΠΑ & Μ. Βρετανίας) και μίας online εφημερίδας του αναπτυσσόμενου χώρου και - ειδικότερα- της Μέσης Ανατολής.

---

³⁰⁹ Van Dijk (1988b) [ο.π.] σελ. 41.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: Ανάλυση Ερευνητικού Υλικού

Μετά την παρουσίαση της μεθοδολογίας και του θεωρητικού υποβάθρου, σειρά έχει η ανάλυση του ερευνητικού υλικού της έρευνας. Η ανάλυση αυτή θα γίνει με ένα συνθετικό τρόπο, έτσι ώστε να μπορέσει να αναλυθεί -στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής έρευνας με πληρότητα, αλλά και μεστότητα- όλο το ερευνητικό υλικό, το οποίο απαρτίζεται συνολικά 14 ειδησεογραφικές ιστορίες για τον εμφύλιο πόλεμο της Συρίας

Βάσει του τρισδιάστατου μοντέλου του Fairclough, που αναλύθηκε παραπάνω, το οποίο εισάγει το διαχωρισμό μεταξύ ρηματικής πρακτικής, κειμένου και κοινωνικής πρακτικής, θα αναλυθεί παρακάτω κάθε ένα από τα επίπεδα αυτά ξεχωριστά.

6.1 Επίπεδο «κοινωνικής πρακτικής»

Εκκινώντας από την «κοινωνική πρακτική», στην οποία ανήκουν οι εξεταζόμενες ειδησεογραφικές ιστορίες, το επίκεντρο της ανάλυσης στρέφεται στο χώρο της δημοσιογραφίας, η οποία συνιστά το φορέα και το δημιουργό των ιστοριών αυτών, αλλά και στον ευρύτερο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης, στον οποίο εντάσσεται η δημοσιογραφία.

Εστιάζοντας στο κομμάτι της δημοσιογραφίας μέσα στο χώρο της μαζικής επικοινωνίας, τώρα, αυτό, που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι πρόκειται για ένα είδος επικοινωνίας, με πολλές ιδιαιτερότητες, οι οποίες τη διακρίνουν από άλλες μορφές και είδη επικοινωνίας και αυτό είναι ένα γεγονός, που οφείλεται σε διαφορετικούς παράγοντες. Ειδικότερα, παρόλο που η δημοσιογραφία απασχολεί λιγότερο χώρο από ότι η ψυχαγωγία, η γνώμη, η διαβεβαίωση και η διαφήμιση, οι οποίες κυριαρχούν στο σύμπαν των μέσων μαζικής ενημέρωσης, θεωρείται ότι είναι πιο πολύτιμη από τα περισσότερα άλλα ζητήματα³¹⁰. Αυτή η αξία πηγάζει από το σκοπό της δημοσιογραφίας, αφού στη συνείδηση του κόσμου οι δημοσιογράφοι είναι επιφορτισμένοι με έναν ρόλο, ο οποίος τους δημιουργεί μια ιδεολογική και κοινωνική υποχρέωση, την υποχρέωση τους να παρέχουν στους πολίτες όλες εκείνες τις πληροφορίες, οι οποίες είναι απαραίτητες, προκειμένου να κάνουν τις καλύτερες

---

³¹⁰ Dean, Walter. "What makes journalism different than other forms of communication?". American Press Institute [χ.χ.] [online] <<https://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials/what-is-journalism/elements-journalism/>> (τελευταία επίσκεψη 11/05/2017)

επιλογές, για τους ίδιους, την κοινωνία, τις κοινότητες και τις ομάδες στις οποίες ανήκουν, καθώς και για την πολιτική τους ζωή³¹¹. Μέσα στο πλαίσιο αυτό οι δημοσιογράφοι -μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης- οφείλουν να παρουσιάζουν αντικειμενικά τα γεγονότα, αλλά και να αγωνίζονται για την ανεύρεση της αλήθειας, «που βρίσκεται μέσα στα γεγονότα». Στις υποχρεώσεις των δημοσιογράφων αναφέρεται³¹² ακόμη η ανεξαρτησία τους από τα όποια οικονομικά ή άλλα συμφέροντα, αλλά και η ανάγκη για δημιουργία μιας πλατφόρμας για δημόσιο διάλογο και συμβιβασμό. Κάτι, που είναι ιδιαίτερα έντονο από την έλευση του διαδικτύου και του Web 2.0 και Web 3.0, οπότε και δημιουργήθηκαν τα νέα μέσα. Παράλληλα, οι δημοσιογράφοι καλούνται να διατηρήσουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τα πιο σημαντικά γεγονότα, τα οποία θα πρέπει να παρουσιάζουν με τρόπο κατανοητό και αναλογικό στο ευρύ κοινό.

Άλλωστε, τα μέσα και οι δημοσιογράφοι είναι, που συγκεντρώνουν στο πρόσωπό τους την ιδιότητα του διαμεσολαβητή μεταξύ της πραγματικότητας και των πολιτών, η οποία πραγματικότητα μπορεί να περιλαμβάνει μια πολιτική διάσταση, μία διεθνή διάσταση, μία κοινωνική διάσταση κ.ο.κ. Αναγνωρίζεται, συνεπώς, ιδιαίτερα μεγάλη εξουσία στους δημοσιογράφους και τα ΜΜΕ τόσο θεσμικά όσο και κοινωνικά. Πρόκειται για μία εξουσία, η οποία δεν πηγάζει μόνο από τη συνείδηση του κόσμου (γνωστή είναι, μάλιστα, η έκφραση ότι τα μέσα μαζικής ενημέρωσης συνιστούν την τέταρτη εξουσία), αλλά αναγνωρίζεται και σε νομοθετικό επίπεδο, τόσο διεθνές όσο και εθνικό. Παραδειγματικά αναφέρεται ότι το ελληνικό Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία του τύπου στο άρθρο 14, το οποίο στην παράγραφο 2 ορίζει ότι «Ο τύπος είναι ελεύθερος» και ότι «η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται».

Παίρνοντας αφορμή από την αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο προστασίας της ελευθερίας του τύπου, κρίνεται σκόπιμο να ειπωθεί στο σημείο αυτό ότι η ελευθερία του δημοσιογραφικού λόγου (προφορικός ή γραπτός) έρχεται σε αντίθεση με περιορισμούς, οι οποίοι τίθενται σε άλλα είδη λόγων, όπως είναι ο κοινοβουλευτικός. Οι μόνοι –ουσιαστικά- περιορισμοί του δημοσιογραφικού λόγου και επαγγέλματος

---

³¹¹ Dean, Walter. «What is the purpose of journalism?». American Press Institute [χ.χ.] [online] <<https://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials/what-is-journalism/purpose-journalism/>> (τελευταία επίσκεψη 11/05/2017)

³¹² Dean, Walter. «The elements of journalism». American Press Institute [χ.χ.] [online] <<https://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials/what-is-journalism/elements-journalism/>> (τελευταία επίσκεψη 11/05/2017)

είναι εκείνοι, οι οποίοι στην Ελλάδα είναι γνωστοί ως ‘κώδικας δημοσιογραφικής δεοντολογίας’³¹³ και αφορούν στην εν γένει συμπεριφορά, που οφείλουν να έχουν οι δημοσιογράφοι ως επαγγελματίες. Ο κώδικας αυτός αφορά σε γενικούς κανόνες ηθικής και κοινωνικής συμπεριφοράς εκ των οποίων ένας βασικός κανών αφορά στην υποχρέωση, η οποία αναφέρθηκε και ανωτέρω, «σεβασμού της αλήθειας και του δικαιώματος του πολίτη για αντικειμενική, ολοκληρωμένη και έγκυρη πληροφόρηση». Παράλληλα, ο δημοσιογραφικός λόγος εμπίπτει και σε εκείνους τους περιορισμούς, οι οποίοι υφίστανται συνολικά ως περιορισμοί της ελευθερίας του λόγου και, οι οποίοι αναφέρονται στην υποχρέωση σεβασμού κάποιων άλλων ελευθεριών ή δικαιωμάτων.

Αν θέλουμε να δούμε μερικά ακόμη χαρακτηριστικά γνωρίσματα της δημοσιογραφίας, ως μέσου μαζικής επικοινωνίας, τα οποία την ξεχωρίζουν από άλλες μορφές επικοινωνίας, αυτά εντοπίζονται, καταρχήν, στην ικανότητα της να επιδρά στα όρια μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου βίου και θεσμών. Δημόσια γεγονότα, όπως μία συζήτηση στη βουλή καθίσταται διαθέσιμη στο κοινό για διεθνή ιδιωτική ‘κατανάλωση’ μέσω της προβολής της στην τηλεόραση ή στο διαδίκτυο. Παράλληλα, ανάλογα με το δίαυλο επικοινωνίας, η δημοσιογραφία επιτρέπει διαφορετική μορφή συμμετοχής του κοινού. Χαρακτηριστική είναι η συμμετοχή του ‘κοινού’ στη δημοσιογραφία των νέων μέσων, στα οποία ο χρήστης αναλαμβάνει ενεργό ρόλο (όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο 3.4) μέσω της διαδραστικότητας, που προσφέρουν ή μέσω της δυνατότητας για το λεγόμενο ‘citizen journalism’. Τέλος, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης –λόγω των τεχνολογιών, που χρησιμοποιούν- δίνουν μία άλλη χωροχρονική διάσταση στα γεγονότα, αφού αφενός ‘μεταφέρουν’ ένα γεγονός στο ‘σπίτι’ των πολιτών, αφετέρου τα online μέσα, για παράδειγμα, δίνουν τη δυνατότητα σε κάθε χρήστη να ανατρέξει και να πληροφορηθεί για ένα γεγονός κατ’ επιλογήν του³¹⁴.

Η ανωτέρω προσέγγιση της δημοσιογραφίας και των μέσων μαζικής ενημέρωσης κατέστη απαραίτητη, προκειμένου να μπορέσουν να γίνουν αντιληπτές οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις ως ‘κοινωνική πρακτική’. Βέβαια, για μια πλήρη προσέγγιση του λόγου ως κοινωνικής πρακτικής, η μελέτη εκτείνεται και στον τρόπο,

---

³¹³ Κώδικας Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας: <http://www.cmcc.org.cy/code_practice2_gr.html> (τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

³¹⁴ Fairlough, Norman. “Media Discourse”. Redwood Books, 1995,σελ.36-39.

με τον οποίο η δημοσιογράφοι και τα ΜΜΕ αντιμετωπίζουν το ζήτημα, το οποίο εξετάζεται στην παρούσα εργασία, ήτοι τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις, τα οποία συνιστούν ταυτόχρονα ένα διεθνές, ηθικό και κοινωνικό θέμα. Η εν λόγω προσέγγιση έγινε στο 5^ο κεφάλαιο, όπου παρουσιάστηκε αναλυτικά τόσο ο ρόλος των ΜΜΕ αναφορικά με την προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (5.1) όσο και ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζεται από αυτά το ζήτημα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ένοπλες συρράξεις (5.3) ως διεθνής είδηση (5.4).

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η ανάλυση του δημοσιογραφικών αφηγήσεων ως κοινωνικής πρακτικής, θεωρείται απαραίτητο να γίνει μία σύντομη παρουσίαση του 'προφίλ' των εφημερίδων, οι οποίες εξετάζονται ως μελέτες περίπτωσης, προκειμένου να καταστεί σαφής η κοινωνική και δημόσια ταυτότητά τους, αλλά και ο τρόπος, με τον οποίο αυτό το προφίλ μπορεί να επηρεάζει την κάλυψη, που οι συγκεκριμένες εφημερίδες κάνουν όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις.

6.1.1. Theguardian.com (επίσημος γνωστή ως «Guardian Unlimited»)

Η "TheGuardian.com" είναι μία διαδικτυακή εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας, η οποία είναι μέρος του μιντιακού οργανισμού «Guardian Media Group» (GMG), ο οποίος περιλαμβάνει, επίσης, τον «The Guardian», τον «The Observer» και τον «The Guardian Weekly» και ο οποίος ανήκει στη «Scott Trust Limited». Η τελευταία έχει δηλώσει ότι κύριος στόχος δημιουργίας της ήταν η εξασφάλιση «της οικονομικής και συντακτικής ανεξαρτησίας του the Guardian για πάντα: ως μίας ποιοτικής εθνικής εφημερίδα χωρίς υπαγωγή σε κάποιο κόμμα. Παραμένοντας πατρική λαϊκή παράδοση, παραμένοντας έτσι 'πατέρας' της φιλελεύθερης παράδοσης, ως μία εταιρία, η οποία επιδιώκει το κέρδος με κατά τρόπο αποτελεσματικό και οικονομικά αποδοτικό»³¹⁵.

Η "TheGuardian.com", περιλαμβάνει –ουσιαστικά- σχεδόν όλο το περιεχόμενο, το οποίο δημοσιεύεται στις δύο έντυπες εφημερίδες «The Guardian» και «The Observer», ενώ παράλληλα, ένα σημαντικό μέρος του δημοσιευόμενου υλικού συνιστά δουλειά, που παράγεται μόνο για τη διαδικτυακή αυτή έκδοση από προσωπικό, που εργάζεται ειδικά για αυτήν. Το Νοέμβριο του 2014 ήταν η τέταρτη πιο δημοφιλής διαδικτυακή εφημερίδα του της Μεγάλης Βρετανίας μετρώντας πάνω

---

³¹⁵ The Guardian News and Media Limited. "The Scott Trust: values and history". The Guardian, 26/07/2015 [online] <<https://www.theguardian.com/the-scott-trust/2015/jul/26/the-scott-trust>> (τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

από 16 εκατομμύρια αναγνώστες ανά μήνα³¹⁶. Να σημειωθεί ακόμη ότι το περιεχόμενο της εφημερίδας είναι διαθέσιμο στους αναγνώστες δωρεάν και χωρίς να απαιτείται κάποια εγγραφή.

Ως η διαδικτυακή 'έκδοση' του the Guardian, αλλά και των άλλων δύο εφημερίδων του ομίλου, αξίζει να αναφερθούν μερικά στοιχεία της πολιτικής στάσης και εκδοτικής άποψης του 'theGuardian', εξέλιξη του οποίου αποτελεί ο "TheGuardian.com". Ο 'theGuardian', έχοντας ιδρυθεί από εμπόρους κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, είχε πάντοτε τη φήμη του «οργάνου της μέσης κοινωνικής τάξης³¹⁷». Αξίζει να αναφερθεί ότι το αναγνωστικό κοινό της εφημερίδας ανήκει, κατά βάση, στην επικρατούσα αριστερά των βρετανικών πολιτικών πεποιθήσεων. Μια δημοσκόπηση του 2005 έδειξε ότι το 48% των αναγνωστών της ήταν ψηφοφόροι του Εργατικού Κόμματος (Labour party), ενώ 34% ψηφοφόροι των Φιλελεύθερων Δημοκρατικών (Liberal Democrat). Η φήμη της εφημερίδας ως μίας πλατφόρμας για την έκφραση φιλελεύθερων και αριστερών απόψεων οδήγησε στη δημιουργία των επιθέτων "Guardian reader" ("αναγνώστης του Guardian") και "Guardianista", προκειμένου να χαρακτηρίσει ανθρώπους, οι οποίοι ενστερνίζονταν τέτοιες απόψεις, αλλά και ως ένα αρνητικό στερεότυπο για ανθρώπους, οι οποίοι ανήκουν στη μεσαία τάξη.

6.1.2 AlJazeera.com

Το AlJazeera.com συνιστά τη διαδικτυακή έκδοση του Al Jazeera English channel και συνιστά μέρος ενός δικτύου αποτελούμενου από 10 κανάλια και τμήματα³¹⁸, το οποίο ανήκει στον όμιλο «Al Jazeera Media Network». Ο -εν λόγω- μιντιακός οργανισμός έχει στην ιδιοκτησία του και το αραβόφωνο κανάλι Al Jazeera και την αντίστοιχη διαδικτυακή ιστοσελίδα Aljazeera.net.

Το Al Jazeera English, το οποίο έχει τη βάση του στη Ντόχα του Κατάρ, είναι ένα ειδησεογραφικό κανάλι 24ωρης ροής ειδήσεων και το πρώτο αγγλόφωνο ειδησεογραφικό δίκτυο με έδρα τη Μέση Ανατολή³¹⁹. Στόχος του είναι να παράσχει

---

³¹⁶ Ponsford, Dominic. "NRS: Daily Mail most popular UK newspaper in print and online with 23m readers a month". www.pressgazette.co.uk, 26/02/2015 [online] <<http://www.pressgazette.co.uk/nrs-daily-mail-most-popular-uk-newspaper-print-and-online-23m-readers-month/>>. (τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

³¹⁷ Engels, Frederick. «The Condition of the Working Class in England». Progress, 1973, σελ. 109.

³¹⁸ <http://www.aljazeera.com/aboutus/> (τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

³¹⁹ Krane, Jim. "Al-Jazeera Says Its English-Language News Channel Will Launch November 15". The Post-Star, 1/11/2006 [online] < http://poststar.com/news/al-jazeera-says-its-english-language-news-channel-will-launch/article_89c63833-6251-5415-82b7-00cb431924eb.html> (τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

μια φωνή τόσο περιφερειακή όσο και παγκόσμια προοπτική για ένα δυναμικό παγκόσμιο αγγλόφωνο ακροατήριο (άνω του ενός δισεκατομμυρίου), το οποίο δε ασπάζεται την αγγλοαμερικανική κοσμοθεωρία³²⁰. Ακόμη αναφέρει ως στόχο του την επιθυμία του «να δώσει φωνή σε άγνωστες ιστορίες, να προωθήσει τη συζήτηση και να αμφισβητήσει τις καθιερωμένες αντιλήψεις»³²¹. Η μεγάλη απήχηση του διεθνώς³²² είχε ως αποτέλεσμα να ελκύσει βετεράνους δημοσιογράφους απ' όλον τον κόσμο, ενώ -παράλληλα- μεταδίδει ειδήσεις από την Ντόχα, το Λονδίνο, την Ουάσινγκτον και την Κουάλα Λουμπόρ³²³.

Το Al Jazeera συνέβαλε ουσιαστικά στη δημιουργία ενός παναραβικού πολιτικού δημόσιου χώρου, ο οποίος προσφέρει τη δυνατότητα συζήτησης –χωρίς λογοκρισία- ζητημάτων, τα οποία αποσιωπούνται από τα κυβερνητικά κανάλια, όπως συμβαίνει -λόγου χάρι- στην περίπτωση των Ισραηλο-Αμερικάνικων σχέσεων ή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ο σταθμός, σπώντας όλα τα 'ταμπού' της αραβικής επικοινωνίας, κατόρθωσε να κερδίσει την εμπιστοσύνη εκατομμυρίων αράβων, οι οποίοι τον ανήγαγαν σε μια από τις πιο αξιόπιστες πηγές πολιτικής ενημέρωσης³²⁴.

Αυτό, που αξίζει να αναφερθεί για το Al Jazeera, είναι ότι έχει κατηγορηθεί για άδικη κάλυψη του πολέμου στη Συρία και, συγκεκριμένα, για ευρεία στήριξη της Συριακής κυβέρνησης και ταυτόχρονη δαιμονοποίηση της συριακής κυβέρνησης.

6.2 Επίπεδο «ρηματικής πρακτικής»

Συνεχίζοντας με τη «ρηματική πρακτική» παραγωγής του εν λόγω δημοσιογραφικού λόγου, αυτό, το οποίο μελετάται είναι οι ιδιαίτερες συνθήκες παραγωγής του, οι οποίες επηρεάζουν σημαντικά επιμέρους εκδοχές του κειμένου³²⁵. Όπως έχει ήδη αναφερθεί και αναλυθεί αρκετές φορές μέσα στο κομμάτι της μεθοδολογίας και του θεωρητικού υποβάθρου, η παρούσα εργασία εξετάζει δημοσιογραφικές αφηγήσεις και, συγκεκριμένα, ειδησεογραφικές ιστορίες, οι οποίες αφορούν σε ανθρώπινα δικαιώματα σε ένοπλες συρράξεις και οι οποίες δημοσιεύονται σε διαδικτυακές

³²⁰ Tischler, Linda "Al Jazeera's (Global) Mission". Fast Company, 04/01/2006 [online] <<https://www.fastcompany.com/55936/al-jazeeras-global-mission>> (τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

³²¹ Al Jazeera English. "Corporate Profile". Aljazeera.com, 16/12/2012 [online] <<http://www.aljazeera.com/aboutus/2006/11/200852518555444449.html>>(τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)

³²² Το κανάλι Al Jazeera English είχε ως αρχικό στόχο να «μπει» σε 40 εκατομμύρια σπίτια. Παρά ταύτα, κατάφερε πολύ σύντομα να ξεπεράσει τον αρχικό του στόχο, φθάνοντας τα 80 εκατομμύρια σπίτια.

³²³ Sterling, Christofer. "Encyclopedia of Journalism". Sage publications, 2009, σελ. 72.

³²⁴ Sterling, Christofer. (2009) [ο.π.] σελ. 73.

³²⁵ Phillips, Louise & Jorgensen W. Marianne. "Ανάλυση Λόγου. Θεωρία και Μέθοδος". Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2009, σελ: 152.

εφημερίδες. Οι ιδιαίτερες συνθήκες παραγωγής, συνεπώς, του συγκεκριμένου λόγου παρουσιάστηκαν αναλυτικά στο 2^ο κεφάλαιο, όπου αναλύθηκαν τα γενικά χαρακτηριστικά της αφήγησης, της δημοσιογραφικής αφήγησης, της ειδησεογραφικής ιστορίας, καθώς και της αφήγησης στο διαδίκτυο.

6.3 Επίπεδο «κειμενικής ανάλυσης»

Αναγόμενοι, τέλος, σε επίπεδο «κειμενικής ανάλυσης» των αφηγήσεων, προκειμένου να επιτευχθεί η ερμηνεία του τρόπου, με τον οποίο ενεργοποιούνται κειμενικά οι λόγοι³²⁶, θα εφαρμοσθεί το μοντέλο του Labov (1967 & 1972) για τις προσωπικές αφηγήσεις, με ορισμένες τροποποιήσεις και προσαρμογές, τις οποίες έκανε ο Bell (1991) για τις δημοσιογραφικές αφηγήσεις.

Να σημειωθεί ότι όλα τα άρθρα, που εξετάζονται, αφορούν σε υπερκείμενα (όπως αυτά ορίστηκαν στο κεφάλαιο 3.4) και, ειδικότερα, πολυμεσικές αφηγήσεις, στις οποίες το γραπτό κείμενο συνιστά το κύριο αφηγηματικό μέσο.

Σημείωση: Όλες οι αφηγήσεις, παρατίθενται στο παράρτημα της εργασίας.

6.3.1 The Guardian.com

Ένα 1^ο βήμα, πριν τη διάρθρωση των αφηγήσεων στα βασικά δομικά συστατικά τους, είναι να πραγματοποιηθεί μία καταγραφή των αναφορών των όρων-κλειδιών μέσω στο κείμενο της αφήγησης.

- ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ή ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (human rights/rights)

---

³²⁶ Phillips, Louise & Jorgensen W. Marianne. (2009) [ο.π.] σελ: 153-154.

Πίνακας 1

1 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 3^η: <u>«UN’s human rights office».</u> 2. Παράγραφος 9^η, περίοδος 1^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u>
2 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 3^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u>
3 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 8^η: : <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> 2. Παράγραφος 17^η & 18^η: Εννοείται το <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως “The observatory (for Human Rights)” & “The monitor (for the Human Rights)”.
4 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Υπότιτλος: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> 2. Παράγραφος 5^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> 3. Παράγραφος 9^η: Εννοείται το <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως “The observatory (for Human Rights)”.
5 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 2^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u>
6 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 10^η, 1^η περίοδος: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u>
7 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 10^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Παράγραφος 16^η, 1^η περίοδος: Εννοείται το <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως “The observatory (for Human Rights)”.

Μία παρατήρηση, που θα πρέπει να γίνει μετά την καταγραφή των λέξεων-κλειδιών μέσα στην αφήγηση, είναι ότι όλες οι αναφορές στη λέξη-κλειδί -εκτός από μία στην 1^η ειδησεογραφική ιστορία- γίνονται για τον προσδιορισμό του «Syrian Observatory for Human Rights», ήτοι του Συριακού Παρατηρητηρίου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, μίας οργάνωσης, η οποία ελέγχει τον πόλεμο στη Συρία και καταγράφει τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο σημείο αυτό και πριν την ανάλυση της αφήγησης στα βασικά δομικά της συστατικά, κρίνεται χρήσιμο να καταγραφούν τα χαρακτηριστικά των υπερκειμένων, που εξετάζονται:

Όλα τα κείμενα, όπως προλέχθηκε, είναι πολυμεσικά αποτελούμενα από γραπτό κείμενο, φωτογραφίες ή/και βίντεο. Παράλληλα, όλα τα κείμενα εμπεριέχουν υπερσυνδέσμους, οι οποίοι παραπέμπουν είτε σε άλλα άρθρα, είτε σε κάποια δημοσίευση σε social media (όπως στην περίπτωση του 2^{ου} news story, το οποίο εμπεριέχει δημοσίευση από το twitter). Επίσης, σε όλες τις αφηγήσεις οι υπερσύνδεσμοι βρίσκονται είτε σε κάποια λέξη ή φράση του κειμένου είτε σε κάποιο βίντεο. Ειδικότερα, όλα τα βίντεο των αφηγήσεων αυτών έχουν ενσωματωμένο υπερσύνδεσμο, ο οποίος παραπέμπει σε ένα άρθρο με κεντρικό μέσο το βίντεο αυτό. Επίσης, σε κάθε κείμενο υπάρχει μια σχετική διαδραστικότητα, καθώς υπάρχει δυνατότητα απευθείας δημοσίευσης ενός αποσπάσματος του κειμένου της αφήγησης στο twitter ή αποστολής μέσω e-mail. Επίσης, το 2^ο news story, όπως προαναφέρθηκε,

εμπεριέχει ως υπερσύνδεσμο μία δημοσίευση από το twitter, η οποία δίνει τη δυνατότητα απευθείας αντίδρασης σε αυτήν.

Ακόμη, όσον αφορά στα αφηγηματικά μέσα, που χρησιμοποιούνται, έχει –ήδη- ειπωθεί ότι βασικό αφηγηματικό μέσο συνιστά το γραπτό κείμενο, το οποίο και εξετάζεται –κυρίως- εξ αυτού του λόγου, τα υπόλοιπα μέσα, σύνδεσμοι και δυνατότητες διαδραστικότητας εξετάζονται σε συσχετισμό με το κύριο αφηγηματικό μέσο. Τέλος, θα πρέπει να προστεθεί ότι ορισμένες αφηγήσεις εμφανίζουν μέσα στο κείμενο τους μικρότερες ενσωματωμένες αφηγήσεις ('embedded narratives').

- ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΣΤΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Συνεχίζοντας με την ανάλυση στα δομικά συστατικά των αφηγήσεων, τώρα, η διάρθρωση γίνεται -ως ακολούθως- με βάση το μοντέλο του Labov και τις τροποποιήσεις του Bell.

Να σημειωθεί ότι όλα τα γεγονότα, που είναι μεταγενέστερα ή προηγηθέντα του κυρίου και κεντρικού συμβάντος της αφήγησης έχουν τεθεί υπό τον ευρύτερο όρο 'περιπλοκή-δράση' του Labov, καθώς δεν κρίνεται μεθοδολογικά απαραίτητο και σκόπιμο να γίνει ο συγκεκριμένος διαχωρισμός.

Πίνακας 2

	1°	2°	3°	4°	5°	6°	7°
Περίληψη	Τίτλος & Υπότιτλος						
Προσανατολισμός (ποιος, που, τι, πότε)	§1 (λείπει ο χρόνος, το πότε, το οποίο τεκμαίρεται ότι είναι ίδιος με το χρόνο της απόδοσης)			§1	§1 (λείπει ο χρόνος, το πότε, το οποίο τεκμαίρεται ότι είναι ίδιος με το χρόνο της απόδοσης)		§1
Δράση/Επιπλοκή	§2-6, 8-10, 12,13,17,19	§2-4, 8-10, 12-14	§2,5,6,8, 9,11,13-19	§2,5-9,11,12	§2,4,6-10,12,14,16-20	§2,4-6,8,10-16,19	§2,3,4,6,8-16,18,20
Αξιολόγηση	§2,4,6-11,13-16,18,20,21,22	§5-7, 11-15	§2-4,7,10-12	Τίτλος, §3,4,6, 8,10,12	§2,3,5,7-11,13,15,16,21	§3,7,9,11, 13,17,18	§5-7,9,14,17,19
Coda/Κατακλείδα	§22	§15	-	-	-	-	-

Μερικές γενικές παρατηρήσεις, βάσει της παραπάνω διάρθρωσης του αφηγηματικού λόγου, αφορούν στα εξής:

1. Παρατηρείται ότι η 'δράση' και η 'αξιολόγηση' καταλαμβάνουν μαζί το μεγαλύτερο κομμάτι της αφήγησης. Παράλληλα, η αναλογικότητά τους στο σώμα του κειμένου είναι περίπου η ίδια.
2. Οι αφηγήσεις ακολουθούν τη δομή του hard news story, ήτοι τη δομή της ανεστραμμένης πυραμίδας, καθώς τα πιο σημαντικά γεγονότα τίθενται στην αρχή και ακολουθούνται από εκείνα, τα οποία συμπληρώνουν την αφήγηση.
3. Επιβεβαιώνεται, κατά βάση, η θέση του Labov ότι στις ειδησεογραφικές ιστορίες δεν υπάρχει το στοιχείο της 'κατακλείδας' ('non-closure journalistic narratives'). Ωστόσο, παρατηρείται ότι δύο από τις αφηγήσεις (η 1^η και η 2^η) 'κλείνουν' με έναν τρόπο, που θυμίζει κατακλείδα.
4. Όλες οι αφηγήσεις έχουν μία περίληψη, η οποία αποτελείται από τίτλο και υπότιτλο. Ο τίτλος περιγράφει το κύριο συμβάν της αφήγησης και, ίσως, μια κάποια αξιολόγηση του δημοσιογράφου ή κάποιου τρίτου αξιολογητή. Ο υπότιτλος παραθέτει κάποιο συμπληρωματικό του κυρίου συμβάντος γεγονός (π.χ. 6^η αφήγηση) ή/και κάποια αξιολόγηση (π.χ. 1^η αφήγηση).
5. Ενώ ο προσανατολισμός 'πρέπει' να συμπεριλαμβάνει το χρόνο, το λεγόμενο 'πότε', του κεντρικού συμβάντος, όλες οι αφηγήσεις εκτός από δύο, την 4^η

και την 7^η, δεν είχαν χρονικό προσδιορισμό. Το γεγονός αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι η αφήγηση λαμβάνει χώρα σχεδόν ταυτόχρονα με το συμβάν, οπότε ο χρόνος συγγραφής ‘ταυτίζεται’ με το γεγονοτικό χρόνο και, άρα, ο τελευταίος παραλείπεται.

Την ανάλυση της αφήγησης στα δομικά της συστατικά, θα ακολουθήσει μια ανάλυση κάποιων επιμέρους στοιχείων, όπως αυτό κρίνεται κατάλληλο για τους ειδικότερους στόχους της έρευνας. Έτσι, στο σημείο αυτό θα εντοπισθεί το κεντρικό συμβάν της κάθε αφήγησης, το οποίο συνιστά ουσιαστικά το επίκεντρο και το θεματικό πυρήνα όλης της αφήγησης.

- ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Όπως έχει ήδη υποστηριχθεί στο αντίστοιχο κεφάλαιο, το κεντρικό συμβάν, στην περίπτωση των *hard news stories*, ‘παρουσιάζεται’ -κατά βάση- στην αρχή των αφηγήσεων. Έτσι, και στην περίπτωση των συγκεκριμένων αφηγήσεων, το κύριο συμβάν εμπεριέχεται και προσδιορίζεται στην περίληψη και στον προσανατολισμό, ήτοι στην 1^η παράγραφο του κάθε κειμένου. Το κύριο συμβάν καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και το επίκεντρο της αφήγησης.

Συνεπώς, το κύριο συμβάν κάθε αφήγησης διαμορφώνεται ως εξής:

1^ο news story: Η παγίδευση παιδιών (ποιος) μέσα σ’ ένα κτήριο (τι), στο πολιορκημένο Ανατολικό Χαλέπι (που), μετά από μία επίθεση των κυβερνητικών δυνάμεων (ποιος). [πότε: 13.12.2016] (Τίτλος: “Children trapped in building under attack in Aleppo, doctor tells UN”, 1^η παράγραφος: “Children are reportedly...has said”)

Ως πολύ σημαντικό αξιολογείται και ένα δεύτερο γεγονός, το οποίο αναφέρεται επίσης, στην 1^η παράγραφο της αφήγησης (“amid reports that...opposition”). Το συμβάν αυτό αφορά σε reports για εξωδικαστικές θανατώσεις πολιτών από κυβερνητικές δυνάμεις.

Πρόκειται για δύο γεγονότα, τα οποία εστιάζουν την αφήγηση σε μία καταγραφή και ‘καταγγελία’ –κατά κάποιον τρόπο- των τραγικών συνθηκών, με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι κάτοικοι του Ανατολικού Χαλεπιού και οι οποίες οδηγούν τον

εκπρόσωπο του ΟΗΕ να κάνει λόγο, στον υπότιτλο του κειμένου, για «κατάρρευση της ανθρωπότητας».

2^ο news story: Η κατάληψη του μεγαλύτερου μέρους του (τι) ανατολικού επαναστατο-κρατούμενου Χαλεπιού (που), από τις κυβερνητικές δυνάμεις (ποιος). [πότε: 04.12.2016] (Τίτλος: “Syrian forces seize control of more than half of Aleppo's rebel districts”, 1^η παράγραφος: “Syrian government forces ...forced tens of thousands to flee.”)

Ως πολύ σημαντικό αξιολογείται και ένα δεύτερο γεγονός, το οποίο αναφέρεται στον υπότιτλο της περίληψης (“UN envoy warns...heavy bombing”) και στη 2^η παράγραφο της αφήγησης (“the UN envoy...of the city”). Το συμβάν αυτό αφορά στην προειδοποίηση του απεσταλμένου του ΟΗΕ για μία δύσκολη επερχόμενη μάχη. Πρόκειται για ένα λεκτικό γεγονός με στοιχεία αξιολόγησης από πλευράς του απεσταλμένου του ΟΗΕ.

3^ο news story: Η ανακατάληψη μίας (τι) από τις επαναστατο-κρατούμενες περιοχές του ανατολικού Χαλεπιού (που) από τις κυβερνητικές δυνάμεις (ποιος) μετά από άγριους βομβαρδισμούς από ξηράς και αέρα. [πότε: 27.11.2016] (Τίτλος: “Syrian army recaptures part of rebel-held east Aleppo”, 1^η παράγραφος: “The Syrian army has claimed control of an important district in rebel-held eastern Aleppo after fierce fighting”)

4^ο news story: Ο θάνατος σχεδόν 150 πολιτών (ποιος) μέσα σε μία εβδομάδα (πότε) έντονης βίας (τι), η οποία έλαβε χώρα στο ανατολικό Χαλέπι (που) από τις κυβερνητικές δυνάμεις (ποιος) μετά από άγριους βομβαρδισμούς από ξηράς και αέρα. [πότε: 22/11/2016] (Υπότιτλος: “Almost 150 civilians ... bombardment continues”, 1^η παράγραφος: “Almost 150 civilians... activists said.”)

Η βία αυτή εντάσσεται σε μία συνεχόμενη καταγεγραμμένη βία διάρκειας δύο μηνών, στην πόλη του Χαλεπιού, η οποία έχει οδηγήσει στην απώλεια 800 ανθρώπινων ζωών. (Παράγραφος 2^η)

5^ο news story: Η προετοιμασία του Ανατολικού Χαλεπιού (που) για βαρύ βομβαρδισμό (τι) από τις Ρώσικες και Συριακές δυνάμεις (ποιος) λόγω των

αυξανόμενων προσπαθειών των επαναστατών να ‘σπάσουν’ την πολιορκία χρησιμοποιώντας καμικάζι αυτοκτονίας και βαρύ πυροβολικό [πότε:05/11/2016] (Τίτλος: “Russia and Assad to pound rebels as east Aleppo braces for attack ”, 1^η παράγραφος: “Besieged east Aleppo... artillery.”)

Έτσι, στο επίκεντρο της αφήγησης τίθεται η κατάσταση στο πολιορκημένο ανατολικό Χαλέπι μετά την προσωρινή παύση πυρός, αλλά και η προετοιμασία των μερών για την επικείμενη επίθεση σε αυτό.

6^ο news story: Η έναρξη μάχης (τι) έξω από το Χαλέπι (που) από την πλευρά των επαναστατών (ποιος), με σκοπό να σπάσουν την πολιορκία του ανατολικού Χαλεπιού. [πότε: 28/10/2016] (Τίτλος: “Rebel fighters advance on Aleppo in attempt to break siege”, 1^η παράγραφος: “Rebels outside Aleppo... east of the city.”)

7^ο news story: Ο βομβαρδισμός του μεγαλύτερου νοσοκομείου (τι) της επαναστατοκρατούμενης πλευράς του Χαλεπιού (που) εν μέσω μίας μεγάλης επίθεσης (χρόνος) εκ μέρους των Ρωσικών δυνάμεων (ποιος), με σκοπό να σπάσουν την πολιορκία του ανατολικού Χαλεπιού. [πότε: 01/10/2016] (Τίτλος: “Syria: Aleppo hospital hit by barrel bombs and cluster bombs, reports say”, 1^η παράγραφος: “The largest hospital in....offensive.”)

Ως πολύ σημαντικό αξιολογείται και ένα δεύτερο γεγονός, το οποίο αναφέρεται στον υπότιτλο της περίληψης (“Crucial facility in rebel-held district had already been bombed earlier in week in an assault described by UN chief as war crime”) και στη 2^η παράγραφο της αφήγησης (“The crucial facility, known .... earlier”). Το συμβάν αυτό αφορά σε ένα συμβάν προγενέστερο της καταστροφής του νοσοκομείου, στην καταστροφή ενός πολύ κρίσιμου ιατρικού μηχανισμού μετά από έναν άλλο πολύ ισχυρό βομβαρδισμό 3 ημέρες πριν από το κεντρικό γεγονός.

Έτσι, μέσα από τα δύο αυτά γεγονότα, το επίκεντρο της αφήγησης τίθεται στην πολύ άσχημη εξέλιξη για την υγειονομική περίθαλψη στο ανατολικό Χαλέπι.

• ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση συνιστά ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στις αφηγήσεις, καθώς είναι αυτή, που φανερώνει τόσο τη στάση του αφηγητή όσο και των εκάστοτε δρώντων και προσώπων, που συμμετέχουν στα γεγονότα. Μάλιστα, οι αξιολογήσεις φανερώνουν τις επιλογές και τη στάση του αφηγητή-δημοσιογράφου, ακόμη και όταν αυτό γίνεται μέσω της ‘σιωπηρής’ προβολής ή υπερτονισμού μίας συγκεκριμένης θέσης ή άποψης.

Για το λόγο αυτό στο σημείο αυτό, θα γίνει μία καταγραφή των γλωσσικών στοιχείων των αξιολογήσεων, προκειμένου να αναλυθούν στην πορεία εκείνα, τα οποία θεωρούνται πιο σημαντικά.

Πίνακας 3

	1 ^ο news story	2 ^ο news story	3 ^ο news story	4 ^ο news story	5 ^ο news story	6 ^ο news story	7 ^ο news story
Μεταφορές	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Επίθετα που δηλώνουν τρόπο, ποσότητα, μέγεθος	✓		✓	✓	✓	✓	✓
Δεικτικές Εκφράσεις	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λέξεις/φράσεις, που επαναλαμβάνονται	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λέξεις/φράσεις, που δηλώνουν σύγκριση	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
Λέξεις/Φράσεις, που δηλώνουν ψυχικό πάθος	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓
Χρήση Εισαγωγικών	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Υποθετική αφήγηση	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Μελλοντική Αφήγηση	-	✓		✓	✓	✓	✓
Προστακτική	✓	-	-	-	-	-	-
Αναφερόμενος Λόγος	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ρήματα επιστημικής τροπικότητας	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
Ερωτηματικές προτάσεις	-	-	-	-	✓	-	-

Με βάση τον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται ότι όλες οι αφηγήσεις εμφανίζουν σχεδόν τα ίδια σημεία αξιολόγησης. Κάποια εξ αυτών, μάλιστα, εμφανίζονται σε όλες τις αφηγήσεις, όπως είναι οι μεταφορές, οι δεικτικές εκφράσεις, η υποθετική αφήγηση, η χρήση των εισαγωγικών και ο αναφερόμενος λόγος.

Από τα ανωτέρω αναφερθέντα γλωσσικά στοιχεία αξιολόγησης θα δοθεί βάση, εδώ, στις λέξεις, οι οποίες επαναλαμβάνονται, καθώς αυτές σε συνδυασμό με το κεντρικό συμβάν κάθε αφήγησης, είναι, που προσδιορίζουν τις κεντρικές έννοιες της κάθε αφήγησης, οι οποίες θεωρείται σκόπιμο να καταγραφούν στο επόμενο βήμα.

Λέξεις, φράσεις ή έννοιες, που επαναλαμβάνονται:

1^ο news story: “Children” (τίτλος, §1,2), “trapped” (τίτλος, §1,2,12), “extrajudicial killings/killing/killed” (§1,3,4,5), “civilians” (§3,4,6,12).

2^ο news story: “Forces/forced” (τίτλος, §1,4), “control” (τίτλος, υπότιτλος, §1,2), “bombing/bombardment/pounded” (υπότιτλος, §1,3), “battle” (υπότιτλος, §2,7)

3^ο news story: “control” (υπότιτλος, §1,8,14,18), “air strikes/air assault” (§1,2,9), “shelling” (§9,18), “bombardment(s)” (§10,17), “killed” (§3,18), “dead/died/deaths” (§10,17,18,19)

4^ο news story: “killed” (υπότιτλος, §1, 2, 5, 9), “violence” (§ 1, 2, 5), “civilians” (υπότιτλος, §1, 5, 7, 9), “children” (§5, 7, 9)

5^ο news story: “attack/attackers” (τίτλος, §1, 2, 3, 5, 9, 14), “bombardment/ bombing/ bombed” (§1,5,6,11,12,14,21)

6^ο news story: “break siege/siege was briefly broken” (τίτλος, §1, 3, 7, 14, 17), “battle” (υπότιτλος, §1), “shells/shelling” (υπότιτλος, §2, 8)

7^ο news story: “hospital” (τίτλος, §1, 3, 10), “bombs/bombardment/bombed/bombing” (τίτλος, υπότιτλος, §1, 2, 4, 6, 15), “war crime” (υπότιτλος, §2,6), “assault” (υπότιτλος, §1, 2), “attack” (§2,5,11), “killed” (§10, 15, 16, 18).

• **KΕΝΤΡΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ**

Όπως γράφθηκε και ανωτέρω, οι λέξεις, που επαναλαμβάνονται, σε συνδυασμό με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης προσδιορίζουν τις κεντρικές θεματικές έννοιες της εκάστοτε ειδησεογραφικής ιστορίας.

Έτσι, οι έννοιες αυτές διαμορφώνονται ως ακολούθως:

1^ο news story: α. Παιδιά σε κατάσταση κινδύνου, β. Θανατώσεις πολιτών

γ. Απώλειες ανθρωπίνων ζωών

2^ο news story: α. Η ανάληψη του ελέγχου, β. Βομβαρδισμοί γ. Μάχες

3^ο news story: α. Στρατιωτικός έλεγχος περιοχών, β. Κατάληψη περιοχών
γ. Επιθέσεις & βομβαρδισμοί, δ. Απώλειες ανθρωπίνων ζωών

4^ο news story: α. Απώλειες ανθρωπίνων ζωών, πολιτών & παιδιών β. Ύπαρξη βίας

5^ο news story: α. Επιθέσεις & Βομβαρδισμοί

6^ο news story: α. Πολιορκία β. Μάχη γ. Επιθέσεις

7^ο news story: α. Βομβαρδισμός νοσοκομείου, β. Έγκλημα πολέμου, γ. Επιθέσεις,
δ. Απώλειες ανθρωπίνων ζωών

• ΔΡΩΝΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

Πολύ σημαντικό ‘στοιχείο’ των αφηγήσεων, συνιστούν και οι λεγόμενοι key-actors, ήτοι οι δρώντες της αφήγησης. Για το λόγο αυτό θα γίνει η καταγραφή όλων των δρώντων των αφηγήσεων, που εξετάζονται εδώ.

Οι δρώντες λειτουργούν –μέσα στις αφηγήσεις- ως πηγές, οι οποίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα της ιστορίας και λαμβάνουν ένα ρόλο αξιόπιστης πηγής λόγω αυτής της χρήσης τους από τον δημοσιογράφο, ο οποίος επιλέγει να παραθέσει τα γεγονότα της ιστορίας μέσω αυτών. Από την άλλη, μπορεί να λειτουργούν (και ή μόνο) ως αξιολογητές ενός γεγονότος δίνοντας την κρίση τους.

Πίνακας 4

	ΠΗΓΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ
1 ^ο news story	-UN’s children agency -Unicef -UN’s human rights office -Rupert Colville, UN spokesman -Syrian Observatory for Human Rights	-Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Unicef -Rupert Colville, UN spokesman -Turkish Foreign minister (Mevlüt Çavuşoğlu) & ministry -Sergei Lavrov, Russian foreign minister -Syrian Observatory for Human Rights -Jens Laerke, UN spokesman -Pavel Krzysiek, Red Cross & Redd Cross

		<ul style="list-style-type: none"> -People of East Aleppo -doctor -Syrian military source -Lieut Gen Zaid al-Saleh, the head of the government's Aleppo security committee
2 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights 	<ul style="list-style-type: none"> - Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Mohammed Abu Jaafar, a medical official in eastern Aleppo -Staffan de Mistura, UN envoy in Syria -Sergei Lavrov, Russian foreign minister -Fatema- Bana Alabed -Zakaria Malahifji, the head of the political office of the Aleppo-based Fastaqim faction
3 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian army -Syrian Observatory for Human Rights -Yasser al-Yousef, from the political office of the Nour al-Din al-Zinki rebel group -Rebels -Syrian state media 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Syrian government -Official in an Aleppo rebel group -Official form Jabha Shamiya rebel group
4 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Activists - Syrian Observatory for Human Rights 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Doctor in Eastern Aleppo -Observers -UN's top humanitarian official
5 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Omar Arab, a local journalist in East Aleppo -Syrian regime - Sharif al-Halabi, a spokesperson for Fastaqim, one of the main rebel factions in east Aleppo -Syrian Observatory for Human Rights 	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights -Δημοσιογράφος-Αφηγητής - Mohammad Abu Rajab, a hospital director (&doctors) -Syrian regime -Staffan de Mistura, UN envoy in Syria - Former official from Ahrar al-Sham, a hardline Islamist group also fighting in Aleppo -Sharif al-Halabi, a spokesperson for Fastaqim, one of the main rebel factions in east Aleppo
6 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights -State media/Syrian state news agency 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Ahrar al-Sham spokesman -Kremlin spokesman -Observers
7 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights -Syrian American medical 	<ul style="list-style-type: none"> - Δημοσιογράφος-Αφηγητής -France & France's foreign minister, Jean-Marc Ayrault

	society (SAMS) & Adham Sahloul from Sams -witnesses -France	-Russian foreign ministry spokeswoman Maria Zakharova -Syrian Army -Abu Hamam, a rebel from the Failaq al-Sham group. -Médecins Sans Frontières -Resident of government held neighborhood
--	---	---

Η ανωτέρω παράθεση των πηγών και των αξιολογητών της αφήγησης οδηγεί σε κάποιες παρατηρήσεις, οι οποίες παρατίθενται ακολούθως:

Ο δημοσιογράφος-αφηγητής επιλέγει να παραθέσει μέσα στην αφήγησή του την αξιολόγηση και προσωπική θέση όλων των πλευρών ή –τουλάχιστον- επιθυμεί να παραθέσει τόσες γνώμες, ώστε να γίνει μια σφαιρική προσέγγιση των γεγονότων και να προβληθούν οι γνώμες όλων των αντιμαχόμενων πλευρών ή των μερών, που εμπλέκονται με το εκάστοτε συμβάν. Για το λόγο αυτό, συχνά δίνει φωνή και σε απλούς πολίτες ή ‘θύματα’ κάποιου συμβάντος. Έτσι για παράδειγμα, στην 1^η αφήγηση δίνεται η τοποθέτηση τόσο της Συριακής κυβέρνησης και των συμμάχων της όσο και της Τουρκίας, υποστηρίκτριας των επαναστατών, αλλά και των κατοίκων του Ανατολικού επαναστατο-κρατούμενου Χαλεπιού. Ακόμη, ο αφηγητής θεωρεί απαραίτητο να παραθέσει την αξιολόγηση πιο αντικειμενικών κριτών, όπως είναι οι ΜΚΟ ή ο ΟΗΕ, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την προστασία των αμάχων και την εύρεση της καλύτερης πιθανής λύσης.

- ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ-ΚΛΕΙΔΙΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ

Στο σημείο αυτό καλούμαστε να εξετάσουμε, τον τρόπο με τον οποίο οι λέξεις-κλειδιά εντάσσονται μέσα στην αφήγηση, ποιος ο ρόλος τους, δηλαδή, μέσα στην αφήγηση και ποια η σχέση τους με το κεντρικό συμβάν και τις κεντρικές έννοιες αυτής.

Οι λέξεις-κλειδιά καταγράφηκαν στον 1^ο πίνακα της ανάλυσης. Με βάση τη συγκεκριμένη καταγραφή, την καταγραφή των δρώντων της κάθε αφήγησης, αλλά και των κεντρικών συμβάντων και των κεντρικών εννοιών, γεννώνται τα ακόλουθα ερωτήματα: Πως εντάσσονται στο κείμενο της αφήγησης τα key-words; Πως σχετίζονται τα key-words με τον κεντρικό πυρήνα της αφήγησης (κεντρικό συμβάν &

κεντρικές έννοιες); Πως σχετίζονται τα key-words με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Αναφορικά με τα εν λόγω ερωτήματα, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

1. 1^ο news story:

- a. Παράγραφος 3^η: «UN's human rights office». Δρών της αφήγησης, που λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών σχετικά με το 2^ο κυριότερο συμβάν της αφήγησης, ήτοι την εξωδικαστική και αυθαίρετη θανάτωση πολιτών μετά από βίαιες εισβολές στα σπίτια τους ή κατά τη διάρκεια της προσπάθειάς τους να το 'σκάσουν' από το Ανατολικό Χαλέπι. Βρίσκεται, συνεπώς, πολύ κοντά στο θεματικό πυρήνα της αφήγησης. Παράλληλα, βρίσκεται πολύ κοντά σε δύο κεντρικές θεματικές ενότητες, τη θανάτωση πολιτών και, άρα, την απώλεια των ανθρωπίνων ζωών. Η σημασία του συγκεκριμένου δρώντα στην αφήγηση διαφαίνεται και από τη θέση, που λαμβάνει στο κείμενο, καθώς τα λόγια του παρατίθενται στην 3^η παράγραφο του κειμένου. Μάλιστα, στην 4^η παράγραφο –χωρίς να προσδιορίζεται ότι ο Colville είναι ο εκπρόσωπος του γραφείου για τα ανθρώπινα δικαιώματα- γίνεται μια περαιτέρω και πληρέστερη αναφορά και καταγραφή των εκτελέσεων, που αναφέρονται στην 3^η παράγραφο του κειμένου.

Αναφορικά με τη σχέση του συγκεκριμένου δρώντα με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρείται ότι το ενδιαφέρον εστιάζεται στις αυθαίρετες εισβολές στα σπίτια και στις θανατώσεις πολιτών. Ενώ, λοιπόν, δε γίνεται άμεσα αναφορά σε κάποια παραβίαση, το γεγονός ότι το γραφείο του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα παίρνει δημόσια θέση για τα γεγονότα αυτά, μπορεί να δημιουργήσει ένα νοηματικό σύνδεσμο μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη μία και αυθαίρετων θανατώσεων, οι οποίες παραβιάζουν το δικαίωμα στη ζωή, από την άλλη.

- b. Παράγραφος 9^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, που λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών & αξιολογητής της κατάστασης στο Ανατολικό Χαλέπι. Ειδικότερα, περιγράφει την εικόνα των πτωμάτων στους δρόμους του Χαλεπιού (πληροφορίες) και την ψυχολογική κατάσταση των κατοίκων, οι οποίοι αποφεύγουν να τα περιμαζέψουν

(πληροφορίες), λόγω του πανικού, που τους δημιουργούν οι διαρκείς βομβαρδισμοί (αξιολόγηση: ‘too terrified’). Η περιγραφή ακολουθείται από την αξιολόγηση ενός εκπροσώπου του ΟΗΕ, ο οποίος μιλά για θηριωδίες στο Χαλέπι και χαρακτηρίζει την κατάσταση ως μία ‘πλήρη κατάρρευση της ανθρωπότητας’ (χρήση μεταφορών).

Γίνεται, λοιπόν, λόγος για τη γενικότερη υφιστάμενη κατάσταση στο ανατολικό Χαλέπι, η οποία δε συνδέεται άμεσα με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης (την ‘παγίδευση’ των παιδιών). Συνδέεται, βέβαια, με το 2^ο σημαντικότερο γεγονός, τις αυθαίρετες θανατώσεις πολιτών και με αφορμή αυτό κάνει μία περιγραφή της γενικότερης κατάστασης στο πολιορκημένο ανατολικό Χαλέπι. Παράλληλα, ο συγκεκριμένος λόγος του Παρατηρητηρίου (Syrian Observatory for Human Rights) δε συνδέεται άμεσα με κάποιες από τις κεντρικές θεματικές ενότητες και έννοιες της αφήγησης. Συνεπώς, ο συγκεκριμένος δρώντας απομακρύνεται από τον όλο πυρήνα της αφήγησης, συνιστά καθαρά δευτερεύοντα δρώντα και αυτό φαίνεται και από το γεγονός ότι καλύπτει μόλις μία περίοδο μέσα στο κείμενο.

Αν θέλουμε, τώρα, να δούμε τη σχέση του δρώντα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, δε φαίνεται ούτε εδώ να γίνεται κάποια άμεση σύνδεση με ζητήματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντίθετα, ο εν λόγω δρών φαίνεται να λειτουργεί περισσότερο ως έγκυρη και έμπιστη πηγή αναφορικά με τον πόλεμο και τις συνθήκες στο Χαλέπι.

2. 2^ο news story:

- a. Παράγραφος 3^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, που λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών σχετικά με το κύριο συμβάν της αφήγησης, ήτοι τους βομβαρδισμούς, που οδήγησαν στην κατάληψη του ανατολικού κομματιού του Χαλεπιού. Βρίσκεται, συνεπώς, πολύ κοντά στο θεματικό πυρήνα της αφήγησης. Παράλληλα, βρίσκεται πολύ κοντά σε δύο κεντρικές θεματικές ενότητες («Κατάληψη περιοχών» & «Επιθέσεις & βομβαρδισμούς»). Η σημασία του συγκεκριμένου δρώντα στην αφήγηση διαφαίνεται και από τη θέση, που λαμβάνει στο κείμενο, καθώς τα λόγια του παρατίθενται στην 3^η παράγραφο του κειμένου.

Αναφορικά με τη σχέση του συγκεκριμένου δρώντα με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δε φαίνεται εδώ να γίνεται κάποια άμεση σύνδεση με ζητήματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντίθετα, ο εν λόγω δρών φαίνεται να λειτουργεί περισσότερο ως έγκυρη και έμπιστη πηγή αναφορικά με τον πόλεμο και τις συνθήκες στο Χαλέπι.

3. 3^ο news story:

- a. Παράγραφος 8^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, ο οποίος λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών, αναφορικά με την ‘εγκατάσταση’ των κυβερνητικών δυνάμεων στο Hanano του Ανατολικού Χαλεπιού, η οποία συνιστά και το κύριο συμβάν της αφήγησης, για το οποίο το «Syrian Observatory for Human Rights» δίνει περισσότερες πληροφορίες. Παράλληλα, βρίσκεται κοντά σε μία από τις κεντρικές θεματικές ενότητες, το «στρατιωτικό έλεγχο περιοχών».

Αναφορικά με τη σχέση του συγκεκριμένου δρώντα με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρείται ότι δε φαίνεται να γίνεται κάποια άμεση ή έστω έμμεση αναφορά σε ζητήματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντίθετα, ο εν λόγω δρών φαίνεται να λειτουργεί περισσότερο ως έγκυρη και έμπιστη πηγή αναφορικά με τον πόλεμο και τις συνθήκες στο Χαλέπι.

- b. Παράγραφος 17^η & 18^η: Εννοείται το «Syrian Observatory for Human Rights». Γράφεται ως “The observatory (for Human Rights)” & “The monitor (for the Human Rights)”. Ο δρών, ο οποίος έχει ήδη ενταχθεί και συστηθεί στην αφήγηση στην παράγραφο 8, λειτουργεί πάλι ως πηγή, η οποία ενημερώνει (παράγραφος 17) για τις συνέπειες του βομβαρδισμού του ανατολικού επαναστατο-κρατούμενου Χαλεπιού από τις κυβερνητικές δυνάμεις. Ειδικότερα, ενημερώνει για τις ανθρώπινες απώλειες και τους τραυματισμούς. Παράλληλα, προσφέρει πληροφορίες (παράγραφος 18) και για τις συνέπειες του βομβαρδισμού των κυβερνο-κρατούμενων και κουρδο-κρατούμενων περιοχών του Χαλεπιού από τους επαναστάτες. Συνέπειες, οι οποίες μετρούνται σε ανθρώπινες απώλειες και τραυματισμούς. Δε είναι, επομένως, στενά συνδεδεμένος με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης.

Ωστόσο, αναφέρεται σε μία από τις θεματικές ενότητες, τις «Απώλειες των ανθρωπίνων ζώων».

Όσον αφορά στη σχέση της συγκεκριμένης λέξης-κλειδιού με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρείται ότι το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις θανατώσεις πολιτών. Ενώ, λοιπόν, δε γίνεται άμεσα αναφορά σε κάποια παραβίαση, το γεγονός ότι μία οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα καταγγέλλει δημόσια θέση τους θανάτους πολιτών και, κυρίως, παιδιών από τους βομβαρδισμούς και τις επιθέσεις, δημιουργεί εύλογα ένα νοηματικό σύνδεσμο μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη μία και ενεργειών, οι οποίες προσβάλλουν το δικαίωμα στη ζωή, από την άλλη.

4. 4^ο news story:

- a. Υπότιτλος: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, που λειτουργεί ως πηγή. Τα 'λόγια' του παρατίθενται στον 'υπότιτλο' (στην περίληψη) της αφήγησης. Είναι –ουσιαστικά- εκείνος ο δρώντας, που προσδιορίζει το κύριο συμβάν της αφήγησης (η θανάτωση 150 ανθρώπων από τους βομβαρδισμούς των κυβερνητικών δυνάμεων στο ανατολικό Χαλέπι). Τίθεται, συνεπώς, στο επίκεντρο της αφήγησης. Γεγονός, που τον φέρνει σε άμεση σχέση με την κεντρική θεματική ενότητα της αφήγησης, τις απώλειες ανθρωπίνων ζώων.

Όσον αφορά στη σχέση της συγκεκριμένης λέξης-κλειδιού με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρείται ότι το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις θανατώσεις πολιτών. Εδώ, λοιπόν, όπως και στις προηγούμενες ειδησεογραφικές ιστορίες, ενώ δε γίνεται άμεσα αναφορά σε κάποια παραβίαση, το γεγονός ότι μία οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα καταγγέλλει δημόσια θέση τους θανάτους πολιτών δημιουργεί εύλογα ένα νοηματικό σύνδεσμο μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη μία και ενεργειών, οι οποίες προσβάλλουν το δικαίωμα στη ζωή, από την άλλη.

- b. Παράγραφος 5^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, που αναφέρεται για 2^η φορά, αυτή τη φορά μέσα στο σώμα της αφήγησης και αναφέρει ξανά αυτά, τα οποία έχουν παρατεθεί και στον υπότιτλο αναφορικά με τους θανάτους των πολιτών στο Ανατολικό Χαλέπι, εντάσσοντας αυτή τη φορά στο λόγο και την έννοια της βίας. Βρίσκεται, λοιπόν, ως είναι λογικό, σε άμεση σύνδεση με το κεντρικό συμβάν της

αφήγησης, το θεματικό πυρήνα και τις κεντρικές θεματικές ενότητες της ιστορίας, ήτοι τις απώλειες ανθρωπίνων ζωών και τη βία.

Αναφορικά με τη σχέση της συγκεκριμένης λέξης-κλειδιού με τα ζητήματα και τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρείται το ίδιο ακριβώς, που παρατηρήθηκε και αναφορικά με τη χρήση της λέξης-κλειδιού στον υπότιτλο.

- c. Παράγραφος 9^η: Εννοείται το «Syrian Observatory for Human Rights». Γράφεται ως “The observatory (for Human Rights)”. Για 3^η φορά, ο ήδη γνωστός δρών της αφήγησης, το παρατηρητήριο, καθίσταται παραθέτει στοιχεία αναφορικά με το συνολικό αριθμό θανάτων πολιτών, οι οποίοι έχουν καταγραφεί στο Χαλέπι κατά τους 2 μήνες της πολιορκίας του. Στο σημείο αυτό, η αφήγηση γενικεύει εστιάζοντας στην ολική άθλια κατάσταση στο Χαλέπι, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αφανισμό των ανθρώπων του Χαλεπιού. Σ’ αυτό το πλαίσιο λαμβάνει λόγο και το συριακό παρατηρητήριο. Ενώ, λοιπόν, απομακρύνεται από το κεντρικό συμβάν, η σημασία του εν λόγω δρώντα στην όλη αφήγηση έχει φανεί από το γεγονός ότι χρησιμοποιείται 3 φορές μέσα στην ιστορία, γεγονός, που δημιουργεί αυτομάτως μία σύνδεση μεταξύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της απώλειας της ανθρώπινης ζωής ως προσβολής δικαιώματος.

5. 5^ο news story:

- a. Παράγραφος 2^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, ο οποίος λειτουργεί ως πηγή, καθώς δίνει πληροφορίες σχετικά με το υπόβαθρο του κύριου συμβάντος της αφήγησης και, συγκεκριμένα, σχετικά με τις συνέπειες των επιθέσεων και των βομβαρδισμών των επαναστατών στο Δυτικό κυβερνο-κρατούμενο Χαλέπι. Οι συνέπειες αυτές προσμετρούνται σε απώλειες ζωών. Παράλληλα, το Παρατηρητήριο δρα και ως αξιολογητής δίνοντας την κρίση του για την επικινδυνότητα του συμβάντος, συγκρίνοντάς το (“far less dangerous”) με τις αντίστοιχες επιθέσεις στην άλλη πλευρά του Χαλεπιού. Σχετίζεται, συνεπώς, άμεσα με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης και τις κεντρικές θεματικές ενότητες (‘επιθέσεις’, ‘βομβαρδισμοί’).

Αναφορικά με το συσχετισμό της συγκεκριμένης λέξης-κλειδί με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γίνεται η ίδια παρατήρηση με τις προηγούμενες αφηγήσεις, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις θανατώσεις πολιτών. Εδώ, λοιπόν, όπως και στις προηγούμενες ειδησεογραφικές ιστορίες,

ενώ δε γίνεται άμεσα αναφορά σε κάποια παραβίαση ή ενέργεια προσβάλλουσα κάποιο δικαίωμα, η αναφορά στους θανάτους ως αποτέλεσμα των επιθέσεων, δημιουργεί το συσχετισμό μεταξύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προσβολής της ανθρώπινης ζωής, ως παραβίασης τέτοιου δικαιώματος.

- b. Εκείνο το οποίο έχει σημασία να αναφερθεί στη συγκεκριμένη ειδησεογραφική ιστορία σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, είναι η αναφορά μέσα στο κείμενο (στην παράγραφο 8) των εννοιών ‘imprisoned’, ‘murdered’, ‘tortured’, ‘disappearance’. Πρόκειται για μία έμμεση αναφορά σε ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς οι έννοιες αυτές αφορούν σε ενέργειες, οι οποίες συνιστούν παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων, δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα μη υποβολής σε βασανιστήρια (Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, άρθρο 5) ή η απαγόρευση αυθαίρετης κράτησης (Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, άρθρο 9, παράγραφος 4). Παρά ταύτα, δε γίνεται κάποια άμεση και ρητή σύνδεση των ενεργειών αυτών με παραβιάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου.

6. 6^ο news story:

- a. Παράγραφος 10^η, 1^η περίοδος: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, ο οποίος λειτουργεί ως πηγή, η οποία παρέχει πληροφορίες αναφορικά με τα επακόλουθα του κεντρικού συμβάντος της και –ειδικότερα- αναφορικά με τις απώλειες και τους τραυματισμούς αμάχων, οι οποίες ήταν απόρροια της επίθεσης των επαναστατών στις κυβερνητικές δυτικές περιοχές του Χαλεπιού. Έχει, συνεπώς, μία άμεση σχέση με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης, ωστόσο, δεν έχει κεντρικό ρόλο σε αυτήν γεγονός, που φαίνεται και από την τοποθέτηση του στην 10^η παράγραφο του κειμένου και την ‘κάλυψη’ μόλις μίας περιόδου.

Τέλος, αναφορικά με τον όποιο συσχετισμό με τα ανθρώπινα δικαιώματα, σημειώνεται (όπως και ανωτέρω) ότι η αναφορά και καταγραφή των ανθρωπίνων απωλειών, δημιουργεί το νοηματικό συσχετισμό μεταξύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προσβολής της ανθρώπινης ζωής, ως παραβίασης τέτοιου δικαιώματος.

7. 7^ο news story:

- a. Παράγραφος 10^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, λειτουργεί ως πηγή αναφορικά με ένα δευτερεύον &

συμπληρωματικό γεγονός της αφήγησης, ένα γεγονός το οποίο έρχεται να συμπληρώσει το κεντρικό συμβάν και αφορά στο βομβαρδισμό ενός μικρότερου νοσοκομείου. Συνάμα, καταγράφει την απώλεια μίας ζωής, ως μίας εκ των συνεπειών της συγκεκριμένης επίθεσης. Επομένως, δε βρίσκεται πολύ κοντά στο κεντρικό συμβάν, σχετίζεται, ωστόσο, με 3 από τις κεντρικές θεματικές ενότητες («Βομβαρδισμός νοσοκομείου», «Επιθέσεις», «Απώλειες ανθρώπινων ζώων»).

Τέλος, όσον αφορά στο λόγο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σημειώνεται –για μία ακόμη φορά– ότι η αναφορά και καταγραφή των ανθρώπινων απωλειών, δημιουργεί το νοηματικό συσχετισμό μεταξύ των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της προσβολής της ανθρώπινης ζωής, ως παραβίασης τέτοιου δικαιώματος.

- b. Παράγραφος 16^η, 1^η περίοδος: Εννοείται το «Syrian Observatory for Human Rights». Γράφεται ως “The observatory (for Human Rights)”. Για 2^η φορά, προστίθεται ως δράστης της αφήγησης, λειτουργώντας και -λειτουργώντας πάλι ως πηγή- έρχεται να συμπληρώσει την αφήγηση με τις συνέπειες ενός άλλου συμπληρωματικού της αφήγησης γεγονότος, του βομβαρδισμού εκ μέρους των Συριακών και των Ρωσικών δυνάμεων των επαναστατοκρατούμενων περιοχών του Χαλεπιού. Ειδικότερα, καταγράφει την απώλεια 20 ανθρώπινων ζώων. Συνεπώς, ενώ απομακρύνεται, εδώ, από το κεντρικό συμβάν της αφήγησης, πραγματεύεται 2 από τις κεντρικές θεματικές ενότητες («Επιθέσεις», «Απώλειες ανθρώπινων ζώων»).

Έτσι, για 2^η φορά μέσα στην αφήγηση, το Συριακό Παρατηρητήριο έρχεται να δημιουργήσει ένα νοηματικό σύνδεσμο μεταξύ των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της απώλειας της ανθρώπινης ζωής, ως τέτοιου δικαιώματος, το οποίο προσβάλλεται στις εν λόγω περιστάσεις.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Μετά την ολοκλήρωση της ανάλυσης των 7 ειδησεογραφικών ιστοριών, κρίνεται σημαντικό να γίνουν ορισμένες γενικές παρατηρήσεις επί του συνόλου αυτών:

1. Όλες οι αφηγήσεις αφορούν στο Χαλέπι.

2. Τα κεντρικά συμβάντα των αφηγήσεων αφορούν, ως επί το πλείστον, ζητήματα καθαρά ‘πολεμικά’, όπως μία επίθεση, ένας βομβαρδισμός, μια επικείμενη στρατιωτική επιχείρηση. Σε μία περίπτωση βλέπουμε, βέβαια, το ενδιαφέρον να επικεντρώνεται στην ασφάλεια των παιδιών (1^η ειδησεογραφική ιστορία) και σε μία άλλη στους θανάτους των αμάχων και στον κίνδυνο αφανισμού των κατοίκων του Χαλεπιού (4^η ειδησεογραφική ιστορία).
3. Αντίστοιχη με την παραπάνω παρατήρηση είναι και η παρατήρηση αναφορικά με τις κεντρικές θεματικές ενότητες των αφηγήσεων: Οι περισσότερες αφορούν σε ζητήματα του πολέμου (επιθέσεις, βομβαρδισμοί, στρατιωτικές επιχειρήσεις, μάχες). Ωστόσο, στην πλειοψηφία των αφηγήσεων, κεντρική θεματική ενότητα συνιστά και η απώλεια των ανθρώπινων ζώων και οι θάνατοι των αμάχων.
4. Οι λέξεις-κλειδιά εντοπίζονται αποκλειστικά ως προσδιορίζουσες φορείς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι οποίοι λαμβάνουν ρόλο δρώντα (πηγής ή/και αξιολογητή) μέσα στην αφήγηση.
5. Ο δημοσιογράφος-αφηγητής δεν τοποθετείται αναφορικά με τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δε φαίνεται να παίρνει θέση. Ωστόσο, φαίνεται να αναγνωρίζει αυξημένο κύρος στις οργανώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως φαίνεται από το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις τους δίνει αρκετά κεντρικό ρόλο μέσα στην αφήγηση, ενώ μία φορά (4^η αφήγηση) δίνει στο Συριακό Παρατηρητήριο πρωταγωνιστικό ρόλο. Σε αυτή την περίπτωση, ο δημοσιογράφος θέτοντας το Παρατηρητήριο στην αφήγηση –ως δρώντα- ήδη από τον υπότιτλο της αφήγησης, φαίνεται να θέλει να αναδείξει και να υπογραμμίσει τη σημασία και το κύρος του ως οργάνωσης, που προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα.
6. Το Συριακό Παρατηρητήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα χρησιμοποιείται –κυρίως- ως πηγή πληροφοριών για τα διάφορα γεγονότα και όχι ως αξιολογητής των εξελίξεων.
7. Όπως έχει ειπωθεί στο αντίστοιχο κεφάλαιο (4.7), το δικαίωμα στη ζωή είναι ένα από τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ένα από τα δικαιώματα του ανθρώπου, το οποίο τίθεται στο σκληρό πυρήνα τους και προστατεύεται τόσο από το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Στην πλειοψηφία των αφηγήσεων, που αναλύθηκαν, η

απώλεια της ζωής είναι το ζήτημα, το οποίο απασχολεί το Συριακό Παρατηρητήριο για τα ανθρώπινα δικαιώματα ακόμη και χωρίς να κάνει άμεσα και ρητά το συγκεκριμένο συσχετισμό. Μπορεί να θεωρηθεί, επομένως, ότι η εστίαση του λόγου του Παρατηρητηρίου, αλλά και του γραφείου του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα (στην 1^η αφήγηση) στις ανθρώπινες απώλειες, οφείλεται στην αυξημένη βαρύτητα του συγκεκριμένου δικαιώματος.

8. Στις δύο τελευταίες αφηγήσεις γίνεται αναφορά σε ‘εγκλήματα πολέμου’. Στην 6^η αφήγηση στην 6^η παράγραφο και στην 7^η αφήγηση στην 2^η και την 6^η παράγραφο. Παρόλο που, όπως αναλύθηκε και στο κεφάλαιο 4, οι προσβολές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διακρίνονται από τα εγκλήματα πολέμου, στο πλαίσιο της ένοπλης σύρραξης, οι δύο αυτές έννοιες τέμνονται, καθώς το έγκλημα πολέμου αφορά στην παραβίαση του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, το οποίο προστατεύει τα δικαιώματα του ανθρώπου εν καιρώ πολέμου. Συνεπώς, όταν ένα έγκλημα πολέμου (6^η αφήγηση) συσχετίζεται με προσβολή της ανθρώπινης ζωής, τότε νομικά υφίσταται σίγουρα προσβολή δικαιώματος του ανθρώπου. Ωστόσο, αφηγηματικά είναι αμφιλεγόμενο κατά πόσο η νοηματική αυτή σύνδεση μπορεί να γίνει από κάποιον, ο οποίος δεν έχει το απαραίτητο νομικό υπόβαθρο.

6.3.2 Al Jazeera.com (Al Jazeera English)

Για την ανάλυση των αφηγήσεων του Al Jazeera, θα ακολουθηθούν τα ίδια βήματα, που έγιναν και κατά την ανάλυση των αφηγήσεων του The Guardian.

Έτσι, το 1^ο βήμα, πριν τη διάρθρωση των αφηγήσεων στα βασικά δομικά συστατικά τους, είναι να γίνει η καταγραφή των αναφορών των όρων-κλειδιών μέσω στο κείμενο της αφήγησης.

- ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ: ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ή ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (human rights/rights)

Πίνακας 5

1 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 2^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> 2. Παράγραφος 3^η: α. Εννοείται <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως <u>«SOHR».</u> β. <u>«Human rights abuses»</u>
2 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 2^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u>
3 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 2^η: <u>«The UN rights office spokesperson».</u> 2. Παράγραφος 20^η: <u>«The UN human rights chief».</u> 3. Παράγραφος 26^η: <u>«the UK-based Syrian Observatory for Human Rights (SOHR)».</u>
4 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 4^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u>
5 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 1^η: <u>«Human rights office»</u> 2. Παράγραφος 2η: <u>«The UN human rights spokesman»</u> 3. Παράγραφος 7^η: <u>«The UK-based Syrian Observatory for Human Rights»</u> 4. Παράγραφος 15^η: Εννοείται <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως <u>«Syrian Observatory»</u>
6 ^ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Παράγραφος 7^η: <u>«Syrian Observatory for Human Rights»</u> 2. Παράγραφος 8^η: Εννοείται <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως <u>«Syrian Observatory»</u> 3. Παράγραφος 23^η: Εννοείται <u>«Syrian Observatory for Human Rights».</u> Γράφεται ως <u>«Syrian Observatory»</u>
7ο news story	<ol style="list-style-type: none"> 1. Τίτλος: <u>«UN rights chief»</u> 2. Υπότιτλος: <u>«UN human rights chief»</u> 3. Παράγραφος 1^η: <u>«top United Nations human rights official»</u> 4. Παράγραφος 2^η: <u>«UN human rights chief»</u> 5. Παράγραφος 8^η: <u>«UK-based Syrian Observatory for Human Rights».</u> 6. Παράγραφος 11^η: <u>«rights council»</u>

Σημειώνεται ότι εκτός από το κείμενο της αφήγησης, οι λέξεις-κλειδιά εντοπίζονται και στο 1^ο βίντεο της 1^{ης} ειδησεογραφικής ιστορίας. Ειδικότερα, στο 00:26 ο αφηγητής, που κάνει το σπικάζ, αναφέρει “Now that we see a complete absence of Russian air force in this area, it has opened the way for the return of the popular participation in the Syrian revolution. What is happening in ..... shows that the issue isn’t just a fight between arm opposition and regime of authority, but in reality it is a popular uprising, a revolution that asks for certain rights in (a) bill of rights». Στο προφορικό αυτό κείμενο εντοπίζονται, συνεπώς, δύο φορές οι λέξεις-κλειδιά: «rights», «bill of rights».

Στο σημείο αυτό και πριν την ανάλυση της αφήγησης στα βασικά δομικά της συστατικά, κρίνεται χρήσιμο να καταγραφούν τα χαρακτηριστικά των υπερκειμένων, που εξετάζονται:

Όλα τα κείμενα, όπως προλέχθηκε, είναι πολυμεσικά αποτελούμενα από γραπτό κείμενο, φωτογραφίες ή/και βίντεο. Παράλληλα, όλα τα κείμενα εμπεριέχουν υπερσυνδέσμους, οι οποίοι παραπέμπουν είτε σε άλλα άρθρα, είτε σε κάποια δημοσίευση σε social media (όπως στην περίπτωση του 3^{ου}, του 4^{ου} και του 7^{ου} news story, τα οποία ενσωματώνουν δημοσιεύσεις από το twitter). Επίσης, στις αφηγήσεις οι υπερσύνδεσμοι βρίσκονται είτε σε κάποια φράση του κειμένου είτε σε κάποια πρόταση –εν μέσω του κειμένου της αφήγησης- για περαιτέρω ανάγνωση (π.χ. «READ MORE: Idlib overwhelmed by influx of Aleppo's wounded», 1^ο news story). Επίσης, μπορεί να ειπωθεί ότι τα βίντεο των περισσότερων αφηγήσεων λειτουργούν ως υπερσύνδεσμοι, καθώς –στην πλειοψηφία τους- συνιστούν αυτοτελείς αφηγήσεις με ξεχωριστό θεματικό κέντρο και πυρήνα. Επίσης, τα βίντεο αυτά, έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο κάποιας άλλης εκπομπής του Al Jazeera, όπως είναι -για παράδειγμα- το βίντεο της 2^{ης} ειδησεογραφικής ιστορίας, το οποίο τιτλοφορείται ως «Inside Story - What are President Putin's plans for Syria?» και αποτελεί προϊόν της εκπομπής-show «Inside Story». Τα βίντεο αυτά ενσωματώνονται στο κείμενο της αφήγησης λόγω του γενικότερου νοηματικού και θεματικού συσχετισμού τους με αυτήν.

Επίσης, κάθε κείμενο χαρακτηρίζεται από διαδραστικότητα, καθώς υπάρχει δυνατότητα σχολιασμού του κάθε άρθρου, αλλά και δημοσίευσής του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ακόμη περισσότερο, στα βίντεο δίνεται η δυνατότητα να γίνει απευθείας 'like' ή 'dislike' από το χρήστη-αναγνώστη. Παράλληλα, τα news stories, τα οποία ενσωματώνουν δημοσιεύσεις από το twitter, δίνουν τη δυνατότητα απευθείας αντίδρασης σε αυτές. Τέλος, ορισμένες αφηγήσεις, όπως η 3^η αφήγηση εμφανίζουν μέσα στο κείμενο τους μικρότερες ενσωματωμένες αφηγήσεις ('embedded narratives')

Όσον αφορά στο ζήτημα των αφηγηματικών μέσων, που χρησιμοποιούνται, έχει – ήδη- ειπωθεί ότι βασικό αφηγηματικό μέσο συνιστά το γραπτό κείμενο, το οποίο και εξετάζεται –κυρίως- εξ αυτού του λόγου, τα υπόλοιπα μέσα, σύνδεσμοι και δυνατότητες διαδραστικότητας εξετάζονται σε συσχετισμό με το κύριο αφηγηματικό μέσο.

• ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΣΤΑ ΔΟΜΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ

Συνεχίζοντας με την ανάλυση στα δομικά συστατικά των αφηγήσεων, τώρα, η διάρθρωση γίνεται -ως ακολούθως- με βάση το μοντέλο του Labon και τις τροποποιήσεις του Bell.

Να σημειωθεί, και πάλι, ότι όλα τα γεγονότα, που είναι μεταγενέστερα ή προηγηθέντα του κυρίου και κεντρικού συμβάντος της αφήγησης έχουν τεθεί υπό τον ευρύτερο όρο ‘περιπλοκή - δράση’ του Labon, καθώς δεν κρίνεται μεθοδολογικά απαραίτητο και σκόπιμο να γίνει ο συγκεκριμένος διαχωρισμός.

Πίνακας 6

	1°	2°	3°	4°	5°	6°	7°
Περίληψη	Τίτλος & Υπότιτλος						
Προσανατολισμός (ποιος, που, τι, πότε)	§2	§1 (λείπει το που και το πότε)	§1	§2	§1		§2
Δράση/Επιπλοκή	§3,4,6,11, 12, 14,16-18,20-22	§2-4, 7-10, 12-20	§2,4,6-11,15,18 ,20,24-30	§1, 3,4,6-8,10,13 ,15,18-25-28	§4-7,11-20, 24-27	§1-3,8-13,16,18, 19,21,23-26	§3,4,6-10,12,13, 15,17-22
Αξιολόγηση	§1,5,7-10,13,15-19, 23-25, Τίτλοι υποενοτήτων	Τίτλος, Υπότιτλος, §1,3,5,6, 10,11,13, 15-18	Τίτλος, §3,5,7, 12-14, 16,17,19 ,21-23,31-33, Τίτλοι υποενοτήτων	Τίτλος, §1,5,9, 11,12, 14-17, 24-28, Τίτλοι υποενοτήτων	Τίτλος, §1-3, 8-10, 14, 20-23, 28,29, Τίτλοι υποενοτήτων	Τίτλος, Υπότιτλος, §1,3, 6-10, 13-20,22, Τίτλοι υποενοτήτων	Τίτλος, Υπότιτλος §1, 3-5, 10, 11, 13, 14,16, Τίτλοι υποενοτήτων
Coda/Κατακλείδα	-	-	-	-	§28	-	-

Μερικές γενικές παρατηρήσεις, βάσει της παραπάνω διάρθρωσης του αφηγηματικού λόγου, αφορούν στα εξής:

1. Παρατηρείται ότι η ‘δράση’ και η ‘αξιολόγηση’ καταλαμβάνουν μαζί το μεγαλύτερο κομμάτι της αφήγησης. Παράλληλα, η αναλογικότητά τους στο σώμα του κειμένου είναι περίπου η ίδια.
2. Οι αφηγήσεις ακολουθούν –ως επί το πλείστον- τη δομή του hard news story, ήτοι τη δομή της ανεστραμμένης πυραμίδας, καθώς τα πιο σημαντικά γεγονότα τίθενται στην αρχή και ακολουθούνται από εκείνα, τα οποία συμπληρώνουν την αφήγηση. Σε τρεις περιπτώσεις (1^η, 4^η και 7^η ειδησεογραφική αφήγηση) είδαμε ότι το κύριο συμβάν (ο προσανατολισμός) δεν εκτίθεται στην 1^η παράγραφο, αλλά στη 2^η. Αυτό οφείλεται πιθανότατα στο ότι ο αφηγητής θεώρησε πιο σημαντικό να παραθέσει πρώτα μια αξιολόγηση, η οποία κρίνεται ως το αξιολογικά κυριότερο σημείο της αφήγησης. Η αξιολόγηση αυτή μπορεί να ειπωθεί και ως μορφή συμπεράσματος, το οποίο εκτίθεται στην αρχή ακολουθώντας το ‘σύστημα’ της ‘ανεστραμμένης πυραμίδας’.
3. Επιβεβαιώνεται, κατά βάση, η θέση του Labov ότι στις ειδησεογραφικές ιστορίες δεν υπάρχει το στοιχείο της ‘κατακλείδας’ (‘non-closure journalistic narratives’). Μόλις μία ιστορία (η 5^η) παρουσιάζει στο τέλος της ένα είδος συμπεράσματος-κλεισίματος (‘coda’).
4. Όλες οι αφηγήσεις έχουν μία περίληψη, η οποία αποτελείται από τίτλο και υπότιτλο. Ο τίτλος περιγράφει το κύριο συμβάν της αφήγησης ή/και μια αξιολόγηση του δημοσιογράφου ή κάποιου τρίτου δρώντα. Ο υπότιτλος συμπληρώνει το κύριο συμβάν (7^η αφήγηση) ή προσδιορίζει το κύριο γεγονός (6^η αφήγηση).
5. Ενώ ο προσανατολισμός ‘πρέπει’ να συμπεριλαμβάνει 4 στοιχεία, το χώρο, το χρόνο, την ενέργεια και τα πρόσωπα του κεντρικού συμβάντος, η 2^η αφήγηση δεν είχε χωροχρονικό προσδιορισμό.
6. Εντοπίζονται μέσα στις συγκεκριμένες αφηγήσεις παράγραφοι, οι οποίες αποτελούνται μόλις από μία πρόταση-σειρά (1^η & 4η ειδησεογραφική ιστορία)

7. Τέλος, παρατηρείται ότι όλες οι ειδησεογραφικές ιστορίες, εκτός από την τελευταία, διαρθρώνονται σε υποενότητες, καθεμία από τις οποίες έχει έναν υπότιτλο.

Την ανάλυση της αφήγησης στα δομικά της συστατικά, θα ακολουθήσει μια ανάλυση κάποιων επιμέρους στοιχείων, όπως αυτό κρίνεται κατάλληλο για τους ειδικότερους στόχους της έρευνας. Έτσι, στο σημείο αυτό θα εντοπισθεί το κεντρικό συμβάν της κάθε αφήγησης, το οποίο συνιστά ουσιαστικά το επίκεντρο και το θεματικό πυρήνα όλης της αφήγησης.

- ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΣΥΜΒΑΝ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Όπως έχει ήδη υποστηριχθεί στο αντίστοιχο κεφάλαιο, το κεντρικό συμβάν, στην περίπτωση των *hard news stories*, ‘παρουσιάζεται’ -κατά βάση- στην αρχή των αφηγήσεων. Έτσι, και στην περίπτωση των συγκεκριμένων αφηγήσεων, το κύριο συμβάν εμπεριέχεται και προσδιορίζεται στην περίληψη και στον προσανατολισμό. Το κύριο συμβάν καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και το επίκεντρο της αφήγησης.

Συνεπώς, το κύριο συμβάν κάθε αφήγησης διαμορφώνεται ως εξής:

1^ο news story: Οι συγκρούσεις (τι) μεταξύ επαναστατών και κυβερνητικών στρατευμάτων (ποιος) στην κεντρική επαρχία της Χάμα, δίπλα στη Δαμασκό (που), την Παρασκευή (πότε) παρά τη συνθήκη ειρήνης (Τίτλος: “Clashes erupt...truce”, 2^η παράγραφος: “The Syrian Observatory...Damascus”)

Έτσι, στο επίκεντρο της αφήγησης τίθενται οι εκδηλωθείσες συγκρούσεις μεταξύ των δύο αντιμαχόμενων πλευρών παρά τη συνθήκη ειρήνη.

2^ο news story: Η προειδοποίηση (τι) εκ μέρους των επαναστατών (ποιος) για ακύρωση της συνθήκης ειρήνης σε περίπτωση, που οι κυβερνητικές δυνάμεις συνεχίζουν να την παραβιάζουν. Λείπει το μέρος (εννοείται στη Συρία) και το πότε (εννοείται η ημερομηνία δημοσίευσης του άρθρου (31/12/2016) (Τίτλος: “Rebels: Ceasefire 'void' if government bombing persists”, υπότιτλος: “Opposition groups warn they will cancel truce if government offensive persists in area northwest of Damascus”, 1^η παράγραφος: “Syrian rebel groups ... continued to violate it”).

Έτσι, στο επίκεντρο της αφήγησης τίθεται το μέλλον της συνθήκης ειρήνης.

3^ο news story: Η εκτέλεση (τι) δεκάδων πολιτών, κατοίκων του Χαλεπιού (που), γυναικών και αντρών από τις κυβερνητικές δυνάμεις (ποιος) όσο η μάχη για το Χαλέπι πλησιάζει στο τέλος της (πότε). (Τίτλος: “Civilians killed as battle for Aleppo nears end”, υπότιτλος: “Reports of civilians... biggest city” 1^η παράγραφος: “Pro-government forces... near its end”)

Συνεπώς, στο επίκεντρο της αφήγησης τίθεται η εκτέλεση των πολιτών του Χαλεπιού από τις κυβερνητικές δυνάμεις.

4^ο news story: Η παράδοση, τη Δευτέρα (πότε), έξι γειτονιών του Ανατολικού Χαλεπιού (τι) από τους επαναστάτες στις κυβερνητικές δυνάμεις (ποιος) λόγω των πιέσεων, που οι τελευταίες άσκησαν. (2^η παράγραφος: “the fighters withdrew... opposition control.”)

Το κύριο συμβάν οδηγεί στο συμπέρασμα, το οποίο παρατίθεται ως αξιολόγηση στον τίτλο του κειμένου και στην 1^η παράγραφο του κειμένου. Σύμφωνα με αυτό, οι επαναστάτες είναι έτοιμοι να παραδώσουν τις εναπομείνουσες επαναστατοκρατούμενες περιοχές του Χαλεπιού.

Συνεπώς, το επίκεντρο της αφήγησης εντοπίζεται στην ‘κατάρρευση’ των επαναστατο-κρατούμενων περιοχών του Χαλεπιού.

5^ο news story: Η εξαφάνιση (τι), την Παρασκευή (πότε), εκατοντάδων ανδρών (ποιος) μετά τη μετακίνησή τους από το Ανατολικό Χαλέπι προς τις κυβερνο-κρατούμενες περιοχές του Χαλεπιού (που). (Τίτλος: “Hundreds of men from east Aleppo go ‘missing’”, υπότιτλος: “UN says men reported... divided city”, 1^η παράγραφος: “Hundreds of men from... government forces”)

Το επίκεντρο της αφήγησης εντοπίζεται στο γεγονός της εξαφάνισης εκατοντάδων ανδρών μετά τη μετακίνησή τους από το Ανατολικό στο Δυτικό Χαλέπι.

6^ο news story: Η οριακή κατάσταση μιας πολύ σημαντικής περιοχής του επαναστατοκρατούμενου Χαλεπιού από τις κυβερνητικές δυνάμεις. (Τίτλος: “Syria’s army... Aleppo district”, Υπότιτλος: “Syrian forces... leave”, 1^η παράγραφος: “Syrian forces were... destroyed.”)

Το επίκεντρο της αφήγησης εντοπίζεται στη σκληρή πολιορκία μιας πολλή σημαντικής περιοχής του επαναστατο-κρατούμενου Χαλεπιού από τις κυβερνητικές δυνάμεις.

7^ο news story: Το αίτημα (τι) του ανωτάτου επιτρόπου του γραφείου των Ηνωμένων Εθνών (ποιος) για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο συμβούλιο για τα ανθρώπινα δικαιώματα (που) για τη διεξαγωγή ειδικής έρευνας όσον αφορά στις παραβιάσεις του δικαίου του πολέμου. Πότε: την Παρασκευή (2^η παράγραφος: “Zeid Ra’ad al ... Criminal Court”)

Το κύριο συμβάν ‘πηγάζει’ από την αξιολόγηση-καταγγελία, που τίθεται στον τίτλο του κειμένου και στην 1^η παράγραφο του κειμένου. Σύμφωνα με αυτή, ο ανώτατος επίτροπος του ΟΗΕ αποκάλυψε τις επιδρομές στο Χαλέπι ως «εγκλήματα πολέμου» και «εγκλήματα ιστοριών διαστάσεων».

Έτσι, μέσα από τα δύο αυτά γεγονότα, το επίκεντρο της αφήγησης τίθεται στα εγκλήματα πολέμου και τα γενικότερα εγκλήματα, τα οποία λαμβάνουν χώρα στο Χαλέπι.

- ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση συνιστά ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στις αφηγήσεις, καθώς είναι αυτή, που φανερώνει τόσο τη στάση του αφηγητή όσο και των εκάστοτε δρώντων και προσώπων, που συμμετέχουν στα γεγονότα. Μάλιστα, οι αξιολογήσεις φανερώνουν τις επιλογές και τη στάση του αφηγητή-δημοσιογράφου, ακόμη και όταν αυτό γίνεται μέσω της ‘σιωπηρής’ προβολής ή υπερτονισμού μίας συγκεκριμένης θέσης ή άποψης.

Για το λόγο αυτό στο σημείο αυτό, θα γίνει μία καταγραφή των γλωσσικών στοιχείων των αξιολογήσεων, προκειμένου να αναλυθούν στην πορεία εκείνα, τα οποία θεωρούνται πιο σημαντικά.

Πίνακας 7

	1 ^o news story	2 ^o news story	3 ^o news story	4 ^o news story	5 ^o news story	6 ^o news story	7 ^o news story
Μεταφορές	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Επίθετα που δηλώνουν τρόπο, ποσότητα, μέγεθος	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Δεικτικές Εκφράσεις	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-
Λέξεις/φράσεις, που επαναλαμβάνονται	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Λέξεις/φράσεις, που δηλώνουν σύγκριση	✓	-	✓	✓	-	✓	-
Λέξεις/Φράσεις, που δηλώνουν ψυχικό πάθος	-	✓	✓	✓	-	-	-
Χρήση Εισαγωγικών	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Υποθετική αφήγηση	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓
Μελλοντική Αφήγηση	-	✓	✓	✓	-	✓	✓
Προστακτική	✓	-	✓	-	-	-	-
Αναφερόμενος Λόγος	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ρήματα επιστημικής τροπικότητας	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓
Ερωτηματικές προτάσεις	-	-	-	-	-	-	-

Με βάση τον παραπάνω πίνακα, παρατηρείται ότι όλες οι αφηγήσεις εμφανίζουν σχεδόν τα ίδια σημεία αξιολόγησης. Κάποια εξ αυτών, μάλιστα, εμφανίζονται σε όλες τις αφηγήσεις, όπως είναι οι μεταφορές, επίθετα προσδιοριστικά, τρόπου ή ποσού, η χρήση των εισαγωγικών και ο αναφερόμενος λόγος.

Από τα ανωτέρω αναφερθέντα γλωσσικά στοιχεία αξιολόγησης θα δοθεί βάση, εδώ, στις λέξεις, οι οποίες επαναλαμβάνονται, καθώς αυτές σε συνδυασμό με το κεντρικό συμβάν κάθε αφήγησης, είναι, που προσδιορίζουν τις κεντρικές έννοιες της κάθε αφήγησης, οι οποίες θεωρείται σκόπιμο να καταγραφούν στο επόμενο βήμα.

Λέξεις, φράσεις ή έννοιες, που επαναλαμβάνονται:

1° news story: “truce” (τίτλος, υπότιτλος, §9), “fighting” (υπότιτλος, §1,7), “ceasefire” (§1,8,13,18,20,22)

2° news story: “ceasefire” (τίτλος, §1, 5-8, 10-14), “bombing/bombardment/bomb” (τίτλος, §1, 3, 13), “rebels/rebel groups/revolutionary factions” (τίτλος, §1, 3, 6, 10),

“government” (τίτλος, υπότιτλος, §3, 4, 6, 10, 15, 16), “opposition groups/opposition” (υπότιτλος, §9-13), “talks” (τίτλος υποενότητας, §18,19)

3° news story: “civilians” (τίτλος, υπότιτλος, §1, 2, 4, 5, 8, 18, 26, 32), “killed” (τίτλος, §1, 2, 4, 19, 26, 27, 33)

4° news story: “east Aleppo/ eastern Aleppo/eastern half of Aleppo” (τίτλος, §1, 2, 6, 11, 14, 17, 22, 23, 24), “government” (υπότιτλος, §2, 3, 4, 6-8, 10, 12, 16,),

5° news story: “men” (τίτλος, υπότιτλος §1, 2), “gone missing/gone missing” (τίτλος, §1, 2), “civilians” (τίτλος υποενότητας, §22-25)

6° news story: “district” (τίτλος, υπότιτλος, §1, 2, 7, 8, 9), “forces” (§1, 2, 7, 8), “rebels” (§1, 2, 6, 7, 10, 17, 19, 24), “government” (§5, 9, 10), “ceasefire” (12, 13, 15)

7° news story: “rights/ human rights” (τίτλος, υπότιτλος §1, 2), “war crimes” (τίτλος, §9, 13, 14, 17, 19).

- ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Όπως γράφθηκε και ανωτέρω, οι λέξεις, που επαναλαμβάνονται, σε συνδυασμό με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης προσδιορίζουν τις κεντρικές θεματικές ενότητες της ειδησεογραφικής ιστορίας, οι οποίες διαμορφώνονται ως ακολούθως:

1° news story: α. Εκεχειρία β. Διαμάχες

2° news story: α. Εκεχειρία β. Βομβαρδισμοί γ. Αντιμαχόμενες δυνάμεις (Κυβέρνηση VS Επαναστάτες) δ. Πολιτικές συζητήσεις

3° news story: α. Πολίτες (Σύροι) β. Απώλεια ανθρώπινων ζωών

4° news story: α. Ανατολικό Χαλέπι, β. Κυβερνητικές δυνάμεις

5° news story: α. Εξαφανίσεις ανδρών β. Πολίτες (Σύροι)

6° news story: α. Περιοχή (του Χαλεπιού) β. Εκεχειρία γ. Αντιμαχόμενες δυνάμεις (Κυβέρνηση VS Επαναστάτες)

7° news story: α. Ανθρώπινα Δικαιώματα β. Έγκλημα πολέμου

- ΔΡΩΝΤΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ

Πολύ σημαντικό ‘στοιχείο’ των αφηγήσεων, συνιστούν και οι λεγόμενοι key-actors, ήτοι οι δρώντες της αφήγησης. Για το λόγο αυτό θα γίνει η καταγραφή όλων των δρώντων των αφηγήσεων, που εξετάζονται εδώ.

Οι δρώντες λειτουργούν –μέσα στις αφηγήσεις- ως πηγές, οι οποίες παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα γεγονότα της ιστορίας και λαμβάνουν ένα ρόλο αξιόπιστης πηγής λόγω αυτής της χρήσης τους από τον δημοσιογράφο, ο οποίος επιλέγει να παραθέσει τα γεγονότα της ιστορίας μέσω αυτών. Από την άλλη, μπορεί να λειτουργούν (και ή μόνο) ως αξιολογητές ενός γεγονότος δίνοντας την κρίση τους.

Πίνακας 8

	ΠΗΓΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ
1 ^ο news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights -Italian TV station -Activists -Russia (& Putin & Russian officials) -Opposition activist -Activist (Ahmad al-Masalmeh) -Al Jazeera (& Al Jazeera' s journalist Ahelbarra) 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Syrian Observatory for Human Rights -Activist (Ahmad al-Masalmeh) - Al Jazeera' s journalist Ahelbarra - Russian President Vladimir Putin - Syrian President Bashar al-Assad - Mohammad Javad Zarif, Iran's foreign minister, - Mohammed bin Jassim Al Thani, Qatar's foreign minister
2 ^ο news story	<ul style="list-style-type: none"> - Marwan Kabalan, an analyst at Doha Institute 	<ul style="list-style-type: none"> - Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Staffan de Mistura, UN peace envoy in Syria - Marwan Kabalan, an analyst at Doha Institute -Russian President Vladimir Putin --Syrian Observatory for Human Rights -Rebels -Turkey's President Recep Tayyip Erdogan -Al Jazeera's Hashem Ahelbarra
3 ^ο news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian army -UK-based Syrian Observatory for Human Rights -UN -Unicef (Geert Cappelaere, UNICEF regional director) -Rupert Colville, the UN rights office spokesperson -Lina al-Shami, an architect and well-known social media activist in Aleppo 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής -Syrian army -Unicef (&Geert Cappelaere, UNICEF regional director) - Rupert Colville, the UN rights office spokesperson - Lina al-Shami, an architect and well-known social media activist in Aleppo - Ibrahim Abu al-Laith, a spokesman for the White Helmets rescue service - Jan Egeland, UN special adviser for Syria - Abdulkafi al-Hamdo, a well-known social media activist in east Aleppo. - Zeid Ra'ad al Hussein, the UN human rights chief - Mevlut Cavusoglu, the Turkish foreign minister
4 ^ο news story	<ul style="list-style-type: none"> -Residents 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής

	<ul style="list-style-type: none"> - Syrian Observatory for Human Rights -Syrian state TV -Lieutenant-General Zaid al-Saleh, head of the Aleppo security committee -Russia's defence ministry -US state department (& John Kirby, state department spokesman) 	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights (& Rami Abdel Rahman, the network's director) -one driver -Lieutenant-General Zaid al-Saleh, head of the Aleppo security committee -Salim Abu al-Nassar, a dentist from Bustan al-Qasr in east Aleppo -Lina al-Shami, an architect and well-known social media activist from east Aleppo -US state department (&John Kirby, state department spokesman)
5 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -United Nations' human rights office -UN human rights spokesman Rupert Colville -UK-based Syrian Observatory for Human Rights - Aamaq news agency - US-led coalition 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής -UN human rights spokesman Rupert Colville -Feras Basha, a rebel commander in besieged Aleppo - US Ambassador to the United Nations Samantha Power - Aleppo-based journalist Zouhir al-Shimale
6 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights (&Syrian Observatory head Rami Abdel Rahman) - Foreign Ministry of Syria - Russian Foreign Minister Sergey Lavrov - Al Jazeera's Stefanie Dekker 	<ul style="list-style-type: none"> -Δημοσιογράφος-Αφηγητής - Syrian Observatory for Human Rights (&Syrian Observatory head Rami Abdel Rahman) - Russian Foreign Minister Sergey Lavrov -Al Jazeera's Stefanie Dekker -Rebels (& Yasser al-Youssef of the leading Nureddin al-Zinki faction) - Foreign Ministry of Syria
7 ^o news story	<ul style="list-style-type: none"> -Syrian Observatory for Human Rights - UN human rights chief Zeid Ra'ad al Hussein -Syrian military - 	<ul style="list-style-type: none"> - Δημοσιογράφος-Αφηγητής - UN human rights chief Zeid Ra'ad al Hussein - Paulo Pinheiro, chairman of the UN commission - European Union -European Union foreign ministers -Jean-Marc Ayrault, the French foreign minister -British Foreign Secretary Boris Johnson -residents

Η ανωτέρω παράθεση των πηγών και των αξιολογητών της αφήγησης οδηγεί σε κάποιες παρατηρήσεις, οι οποίες παρατίθενται ακολούθως:

Ο δημοσιογράφος-αφηγητής επιχειρεί να παραθέτει μέσα στις ειδησεογραφικές ιστορίες του τις αξιολογήσεις όλων των αντιμαχόμενων μερών, ώστε να γίνει μια σφαιρική προσέγγιση των γεγονότων και να προβληθούν οι γνώμες όλων, όσοι 'εμπλέκονται' στο εκάστοτε συμβάν. Για το λόγο αυτό, δίνει φωνή σε απλούς πολίτες και κατοίκους, οι οποίοι επηρεάζονται από το εκάστοτε συμβάν. Κάποιες φορές μέσα από μικρές ενσωματωμένες αφηγήσεις, παραθέτει την προσωπική ιστορία κάποιων προσώπων, όπως στην περίπτωση της 4^{ης} ειδησεογραφικής ιστορίας, όπου ενσωματώνεται το μήνυμα της Lina al-Shami, ακτιβίστριας στο Χαλέπι στις παραγράφους 16-17. Στο σημείο εκείνο της αφήγησης, ο αφηγητής προσθέτει το προσωπικό βίντεο-δημοσίευση της συγκεκριμένης κοπέλας από το λογαριασμό της στο twitter. Ακόμη, ο αφηγητής παραθέτει τις αξιολογήσεις πιο αντικειμενικών κριτών, όπως είναι ο ΟΗΕ ή το Συριακό Παρατηρητήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, προκειμένου να δώσει την πιο ουδέτερη και 'πολιτικώς ορθή' άποψη.

Ενδιαφέρον στην περίπτωση του Al-Jazeera έχει η 'αυτοαναφορικότητα', που χρησιμοποιούν κάποιες φορές μέσα στις αφηγήσεις τους οι δημοσιογράφοι. Όπως, συνέβη, στην περίπτωση της 1^{ης} αφήγησης, όπου χρησιμοποιείται ως πηγή και αξιολογητής ένας δημοσιογράφος του ίδιου του οργανισμού (επ' ονόματι Ahelbarra). Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στην 6^η αφήγηση.

- ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ-ΚΛΕΙΔΙΩΝ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΦΗΓΗΣΗ

Στο σημείο αυτό καλούμαστε να εξετάσουμε, τον τρόπο με τον οποίο οι λέξεις-κλειδιά εντάσσονται μέσα στην αφήγηση, ποιος ο ρόλος τους, δηλαδή, μέσα στην αφήγηση και ποια η σχέση τους με το κεντρικό συμβάν και τις κεντρικές έννοιες αυτής.

Οι λέξεις-κλειδιά καταγράφηκαν στον 1^ο πίνακα της ανάλυσης. Με βάση τη συγκεκριμένη καταγραφή, την καταγραφή των δρώντων της κάθε αφήγησης, αλλά και των κεντρικών συμβάντων και των κεντρικών εννοιών, γεννώνται τα ακόλουθα ερωτήματα: Πως εντάσσονται στο κείμενο της αφήγησης τα key-words; Πως σχετίζονται τα key-words με τον κεντρικό πυρήνα της αφήγησης (κεντρικό συμβάν &

κεντρικές έννοιες); Πως σχετίζονται τα key-words με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Αναφορικά με τα εν λόγω ερωτήματα, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

1. 1^ο news story:

- a. Παράγραφος 1^η: «Syrian Observatory for Human Rights» & Παράγραφος 3^η: α. Εννοείται «Syrian Observatory for Human Rights». Γράφεται ως «SOHR». β. «Human rights abuses»

Το Παρατηρητήριο, ως κύριος δρώντας της αφήγησης, έρχεται να ορίσει στην 2^η παράγραφο το κεντρικό συμβάν της αφήγησης, ήτοι τις διαμάχες, που καταγράφονται μεταξύ κυβερνητικών δυνάμεων και επαναστατών στην επαρχία Hama, δίπλα στη Δαμασκό, παρά τη συμφωνία για παύση πυρός.

Κατόπιν, στην 3^η παράγραφο, αφού προσδιορισθεί η ιδιότητα του παρατηρητηρίου από τον αφηγητή βάσει του σκοπού του («το Συριακό Παρατηρητήριο είναι ένα γραφείο, του οποίου η βάση είναι στη Μεγάλη Βρετανία και το οποίο καταγράφει παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων»), το Παρατηρητήριο χρησιμοποιείται ως πηγή και για ένα δεύτερο συμβάν, μία επίθεση αερίου σε μια επαναστατο-κρατούμενη περιοχή δίπλα στη Δαμασκό. Τα δύο συμβάντα αυτά είναι, που οδηγούν και στο συμπέρασμα του δημοσιογράφου-αφηγητή σχετικά με το μέλλον της συνθήκης, σύμφωνα με το οποίο –παρά τα ανωτέρω συμβάντα- η εκεχειρία φαίνεται να συνεχίζει να ισχύει.

Το Παρατηρητήριο τοποθετείται, συνεπώς, στο θεματικό πυρήνα της αφήγησης, αφού αξιολογείται από τον αφηγητή ως μία εξαιρετικά έγκυρη πηγή πληροφοριών. Αντίστοιχα, βρίσκεται πολύ κοντά στις δύο θεματικές ενότητες, την εκεχειρία και τις διαμάχες.

Αναφορικά με τη σχέση του συγκεκριμένου δρώντα με τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρατηρείται ότι –παρά τον πρωταγωνιστικό ρόλο, που λαμβάνει στην αφήγηση, η αναφορά στο Παρατηρητήριο δε σχετίζεται με έννοιες και ζητήματα αφορούντα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Βέβαια, στην παράγραφο 3 πληροφορούμαστε για μία επίθεση αερίου, ωστόσο δε φαίνεται αυτή να συνδέεται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

2. 2° news story:

a. Παράγραφος 2^η: «Syrian Observatory for Human Rights».

Δρών της αφήγησης, που λειτουργεί ως αξιολογητής αναφορικά με το μέλλον της συμφωνίας εκεχειρίας. Ειδικότερα, αξιολογεί ότι η εκεχειρία συνεχίζει να βρίσκεται σε ισχύ παρά τις καταγεγραμμένες παραβιάσεις εκ μέρους της συριακής κυβέρνησης και των συμμάχων της. Παράλληλα, η αξιολόγηση αυτή έρχεται να 'απαντήσει' κατά κάποιον τρόπο στην προειδοποίηση των επαναστατών για ακύρωση της συνθήκης σε περίπτωση συνέχισης παραβίασής της. Βρίσκεται, συνεπώς, το Παρατηρητήριο στο επίκεντρο της αφήγησης και σχετίζεται άμεσα η αξιολόγησή του με τις δύο κεντρικές θεματικές ενότητες, ήτοι την εκεχειρία και τις σχέσεις μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών.

Αν θέλουμε, τώρα, να δούμε τη σχέση του δρώντα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, δε φαίνεται εδώ να γίνεται κάποια σύνδεση με ζητήματα ή παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε άμεσα είτε έμμεσα. Γίνεται, μόνο αναφορά, όπως ειπώθηκε ήδη, στην τήρηση της συνθήκης εκεχειρίας, η οποία, βέβαια, είναι εκείνη, που θα διασφαλίσει τη μη παραβίαση και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.

3. 3° news story

a. Παράγραφος 2^η (και 3^η και 4^η): «The UN rights office spokesperson». Δρών της αφήγησης, που λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών και αξιολογητής αναφορικά με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης, ήτοι τις καταγγελίες για εκτελέσεις δεκάδων πολιτών από τις Συριακές δυνάμεις.

Ειδικότερα, αναφορικά με τις καταγγελίες επιβεβαιώνει (πηγή) τις εισβολές στα σπίτια του άμαχου πληθυσμού και την εκτέλεσή του, καθώς και τις εν ψυχρώ εκτελέσεις πολιτών σε μετακίνηση (παράγραφος 2^η). Παράλληλα, αναφέρει (πηγή) συγκεκριμένο περιστατικό εκτέλεσης 13 παιδιών και 11 γυναικών από κυβερνητικές δυνάμεις (παράγραφος 4^η). Τα γεγονότα αυτά έρχεται να χαρακτηρίσει ως «πλήρη κατάρρευση της ανθρωπότητας» (αξιολογητής).

Συνδέεται, συνεπώς, άμεσα με το κεντρικό συμβάν της αφήγησης, ενώ ταυτόχρονα σχετίζεται άμεσα με τις δύο κεντρικές θεματικές ενότητες, ήτοι τους Σύρους πολίτες και τις απώλειες ανθρωπίνων ζωών.

Αν θέλουμε, τώρα, να δούμε τη σχέση του δρόντα με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ δε γίνεται κάποια άμεση αναφορά σε παραβιαζόμενα δικαιώματα, η εκτεταμένη αναφορά στις εκτελέσεις πολιτών δημιουργεί ένα νοηματικό σύνδεσμο μεταξύ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προσβολής της ανθρώπινης ζωής, ως παραβίασης τέτοιου δικαιώματος.

- b. Παράγραφος 20^η (21^η, 22^η, 23^η): «The UN human rights chief». Δρόν της αφήγησης, που λειτουργεί ως αξιολογητής. Ως 2^{ος} εκπρόσωπος του γραφείου του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα, μέσα στην αφήγηση, ο Zeid Ra'ad al Hussein, έρχεται να προσφύγει στη διεθνή κοινότητα με αίτημα τον έλεγχο της μεταχείρισης των ανθρώπων, οι οποίοι φεύγουν από το ανατολικό Χαλέπι. Χαρακτηρίζει ως «σφαγείο» (μεταφορά) τη σύνθλιψη, που συνέβη στο Χαλέπι και ζητά τη διεθνή κινητοποίηση για την προστασία των κατοίκων του Χαλεπιού. Πρόκειται για ένα γεγονός, το οποίο έπεται του κυρίου συμβάντος της αφήγησης, συνιστά συνέπειά του και τίθεται με αυτόν τον τρόπο στο επίκεντρο της αφήγησης.
- Παράλληλα, ο Zeid Ra'ad al Hussein έρχεται να δηλώσει αρκετά άμεσα τη σύνδεση των συμβάντων με τα ανθρώπινα δικαιώματα, αφού ως ανώτατος επίτροπος για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ζητά την προστασία της μεταχείρισης των Σύρων προς διασφάλιση των δικαιωμάτων τους.
- c. Παράγραφος 26^η: «the UK-based Syrian Observatory for Human Rights (SOHR)». Δρόν, που λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών σχετικά με ένα δευτερεύον συμβάν της αφήγησης, εντασσόμενο στη 2^η υποενότητα της αφήγησης. Δίνει πληροφορίες αναφορικά με τις συνέπειες των κυβερνητικών επιθέσεων στο Ανατολικό Χαλέπι, οι οποίες συνέπειες προσμετρώνται σε ανθρώπινες απώλειες (463 πολίτες εκ των οποίων 62 παιδιά). Έτσι, το Παρατηρητήριο δε συνδέεται άμεσα με το κύριο συμβάν της αφήγησης, ωστόσο συνδέεται με τις δύο κεντρικές θεματικές ενότητες.

Εκείνο το οποίο πρέπει να παρατηρηθεί για όλο το news story συνολικά είναι ότι πρόκειται για μία αφήγηση, η οποία, όπως είδαμε, θέτει στο επίκεντρο της την έννοια της απώλειας της ανθρώπινης ζωής λόγω του πολέμου. Με την συμπερίληψη, επομένως, τριών δρόντων για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σώμα της αφήγησης, γίνεται μια άμεση και σαφής σύνδεση ανάμεσα στα

ανθρώπινα δικαιώματα και την απώλεια της ανθρώπινης ζωής ως προσβολή του δικαιώματος στη ζωή.

4. **4° news story**

- a. Παράγραφος 4^η, 5^η: «Syrian Observatory for Human Rights». Δρών της αφήγησης, ο οποίος λειτουργεί ως πηγή πληροφοριών και αξιολογητής όσον αφορά στο κεντρικό συμβάν, ήτοι την ‘πτώση’ των επαναστατο-κρατούμενων περιοχών του ανατολικού Χαλεπιού. Τοποθετείται, έτσι, στο επίκεντρο της αφήγησης, δίνοντας αρχικά τους αριθμούς των νεκρών από τις επιθέσεις των κυβερνητικών δυνάμεων στο ανατολικό Χαλέπι (πληροφορίες) και, ακολούθως, κρίνοντας ότι η μάχη για το Χαλέπι «πλησιάζει στο τέλος της» (αξιολόγηση).

Όσον αφορά στο συσχετισμό με τα ανθρώπινα δικαιώματα, παρατηρείται ότι - όπως και σε προηγούμενες ειδησεογραφικές ιστορίες- δε γίνεται κάποια άμεση συσχέτιση με κάποια προσβολή δικαιώματος. Ωστόσο, το γεγονός ότι μία οργάνωση για τα ανθρώπινα δικαιώματα ‘καταγγέλλει’ δημόσια τους θανάτους πολιτών δημιουργεί ένα νοηματικό σύνδεσμο μεταξύ ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τη μία και ενεργειών, οι οποίες προσβάλλουν το δικαίωμα στη ζωή, από την άλλη.

5. **5° news story**

- a. Παράγραφος 1^η: «Human rights office» & Παράγραφος 2^η: «The UN human rights spokesman». Κεντρικός δρών της αφήγησης, ο οποίος προσδιορίζει το κεντρικό συμβάν (λειτουργεί ως πηγή) και δίνει και μια αξιολόγηση (“worrying allegations”) σχετικά με τη σοβαρότητα αυτού. Ειδικότερα, το γραφείο του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα δίνει πληροφορίες σχετικά με την εξαφάνιση εκατοντάδων ανδρών μετά την είσοδό τους στο δυτικό κυβερνο-κρατούμενο Χαλέπι, ενώ ο εκπρόσωπος του κάνει λόγο για ανησυχητικές προβλέψεις δεδομένων των καταγεγραμμένων αυθαίρετων κρατήσεων, βασανιστηρίων και εξαφανίσεων εκ μέρους της συριακής κυβέρνησης (παράγραφος 3). Έτσι, το ίδιο το γραφείο του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα θέτει το επίκεντρο της αφήγησης στους εξαφανισμένους άνδρες και τα ανθρώπινα δικαιώματα ως κεντρική έννοια.

Σημασία έχει να σημειωθεί ότι η αυθαίρετες κρατήσεις, τα βασανιστήρια και οι εξαφανίσεις, που αναφέρει ο Colville συνιστούν παραβιάσεις δικαιωμάτων

και συγκεκριμένα παραβίαση του δικαιώματος στη μη αυθαίρετη κράτηση, του δικαιώματος μη υποβολής σε βασανιστήρια και της προστασίας από αναγκαστική εξαφάνιση.

Λίγο πιο κάτω στην αφήγηση, στην παράγραφο 22, ο Colville κάνει λόγο και για τη συμπεριφορά εκ μέρους των επαναστατών, οι οποίοι εμποδίζουν την έξοδο των πολιτών από το ανατολικό Χαλέπι. Μια συμπεριφορά, η οποία, όπως αναφέρει συνιστά πιθανό έγκλημα πολέμου.

Έτσι, ο Colville, ως ανώτατος επίτροπος και λειτουργός για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έρχεται να διαδραματίσει κεντρικό ρόλο μέσα στην αφήγηση και να συνδέσει τις εξαφανίσεις ανδρών, τα βασανιστήρια και την αυθαίρετη κράτηση, αν όχι άμεσα σίγουρα έμμεσα, με τα ζητήματα των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

b. Παράγραφος 7^η: «The UK-based Syrian Observatory for Human Rights».

Δρών της αφήγησης, ο οποίος λειτουργεί ως πηγή σε ένα προγενέστερο του κυρίου συμβάν της αφήγησης, ένα συμβάν το οποίο αφορά σε μία επίθεση στο ανατολικό Χαλέπι, η οποία οδήγησε σε μαζική 'έξοδο' 80.000 ανθρώπους. Επομένως, δε βρίσκεται πολύ κοντά στο κεντρικό συμβάν ούτε στο επίκεντρο της αφήγησης.

Όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα, τώρα, δε γίνεται κάποια συγκεκριμένη αναφορά σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Βέβαια, θα μπορούσε να υπάρξει κάποιος έμμεσος νοηματικός συσχετισμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τον 'εξαναγκασμό' των ανθρώπων να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και το δικαίωμα τους στη στέγη. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν είναι σαφές απ' τον αφηγηματικό λόγο.

c. Παράγραφος 15^η: Εννοείται «Syrian Observatory for Human Rights».

Γράφεται ως «Syrian Observatory». Για 2^η φορά μέσα στην αφήγηση, το παρατηρητήριο λειτουργεί ως πηγή, σχετικά με ένα άλλο γεγονός, το οποίο απομακρύνεται από το κεντρικό συμβάν της αφήγησης και αφορά στη θανάτωση 49 Σύρων στρατιωτών από τους τρομοκράτες στην Παλμύρα. Το συμβάν αυτό συνιστά το επίκεντρο της 2^{ης} υποενότητας της αφήγησης και ο συσχετισμός, που παρουσιάζει με τα ανθρώπινα δικαιώματα εντοπίζεται στην αναφορά στις ανθρώπινες απώλειες.

Εν όλω, η συγκεκριμένη ειδησεογραφική ιστορία είναι μία ιστορία, η οποία έχει θέσει στο αφηγηματικό της κέντρο τα ανθρώπινα δικαιώματα και κινείται αφηγηματικά γύρω από αυτά, παρόλο που εννοιολογικά αυτό δεν είναι πάντοτε ξεκάθαρο. Η ενσωμάτωση δύο δρώντων, οι οποίοι έχουν ως στόχο την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι οποίοι 'εντοπίζονται' στο μεγαλύτερο μέρος της αφήγησης, δημιουργεί μια νοηματική σύνδεση μεταξύ των ζητημάτων, που τίθενται στην αφήγηση, δηλαδή των εκτελέσεων, των αναγκαστικών εξαφανίσεων, των βασανιστηρίων, των αυθαίρετων κρατήσεων και της απώλειας της στέγης με την ιδέα των παραβάσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου.

6. 6^ο news story

- a. Παράγραφος 7^η: «Syrian Observatory for Human Rights». & Παράγραφος 8^η: Εννοείται «Syrian Observatory for Human Rights». Γράφεται ως «Syrian Observatory».

Δρών της αφήγησης, λειτουργεί ως αξιολογητής όχι αναφορικά με ζητήματα ή παραβιάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου, αλλά σχετικά με το κρίσιμο σημείο, στο οποίο βρίσκεται το Χαλέπι και το οποίο συνιστά το επίκεντρο της αφήγησης. Ειδικότερα, κάνει έναν υποθετικό συλλογισμό σχετικά με την τύχη της πολιορκίας, χωρίς –ωστόσο– να γίνει κάποια αναφορά, άμεση ή έμμεση στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Παρατηρητήριο λειτουργεί περισσότερο ως ειδήμων, που κρίνει 'πολεμικά' τη σημασία μίας κατάληψης μιας περιοχής για την εξέλιξη του εμφυλίου.

- b. Παράγραφος 23^η: Εννοείται «Syrian Observatory for Human Rights».

Γράφεται ως «Syrian Observatory». Προς το τέλος της αφήγησης, ο δρώντας εντάσσεται στο κείμενο λειτουργώντας ως πηγή αναφορικά με τις ανθρώπινες απώλειες, στις οποίες 'οδήγησε' η πιο πρόσφατη επίθεση στο Χαλέπι. Απομακρύνεται, έτσι, από το κεντρικό συμβάν της αφήγησης, εστιάζοντας, όμως, στο θεματικό κέντρο της υποενότητας στην οποία ανήκει. Παράλληλα, δεν αφορά σε κάποια από τις κεντρικές θεματικές ενότητες της ειδησεογραφικής ιστορίας.

Ωστόσο, όσον αφορά στο λόγο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σημειώνεται – για μια ακόμη φορά – ότι η αναφορά και καταγραφή των ανθρώπινων απωλειών, δημιουργεί το νοηματικό συσχετισμό μεταξύ των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων και της προσβολής της ανθρώπινης ζωής, ως παραβίασης τέτοιου δικαιώματος.

7. 7^ο news story:

- a. Τίτλος: «UN rights chief», Υπότιτλος: «UN human rights chief» & Παράγραφος 1^η: «top United Nations human rights official» & Παράγραφος 2^η: «UN human rights chief».

Ο ανώτατος επίτροπος για τα ανθρώπινα δικαιώματα του ΟΗΕ, Al Hussein, καθίσταται ήδη από τον τίτλο κεντρικός δρώντας της αφήγησης, ο οποίος λειτουργεί ως αξιολογητής και πρωταγωνιστής του κύριου συμβάντος, καθώς είναι αυτός, ο οποίος ζητά την έναρξη ειδικών ερευνών, προκειμένου να εξετασθούν οι πιθανές παραβάσεις, οι οποίες είναι πιθανόν ότι θα στοιχειοθετήσουν την κατηγορία του εγκλήματος πολέμου. Και, ενώ, δεν αποσαφηνίζεται για ποιες ακριβώς παραβιάσεις κάνει λόγο, από τον αφηγηματικό λόγο καθίσταται νοητό ότι αυτές σχετίζονται με παραβάσεις δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ειδικότερα, κάνει λόγο για βαριές ανθρώπινες απώλειες του πολέμου, οι οποίες κατ' αυτόν, μπορεί να στοιχειοθετούν έγκλημα πολέμου (παράγραφος 1^η).

- b. Παράγραφος 8^η: «UK-based Syrian Observatory for Human Rights».

Δρών της αφήγησης, λειτουργεί ως πηγή αναφορικά με ένα δευτερεύον & συμπληρωματικό γεγονός της αφήγησης, ένα γεγονός το οποίο έρχεται να συμπληρώσει και να στοιχειοθετήσει το κεντρικό συμβάν και αφορά στο βομβαρδισμό μίας κυβερνο-κρατούμενης περιοχής του ανατολικού Χαλεπιού. Συνάμα, καταγράφει την απώλεια 82 ζώων, ως μίας εκ των συνεπειών της συγκεκριμένης επίθεσης. Επομένως, δε βρίσκεται πολύ κοντά στο κεντρικό συμβάν. Όσον αφορά στο λόγο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, σημειώνεται ότι η αναφορά και καταγραφή των ανθρώπινων απωλειών, δημιουργεί το νοηματικό συσχετισμό μεταξύ των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της προσβολής της ανθρώπινης ζωής, ως παραβίασης τέτοιου δικαιώματος

- c. Παράγραφος 11^η: «rights council». Η συγκεκριμένη χρήση του όρου-κλειδιού, γίνεται προκειμένου να ενημερώσει ο αφηγητής ότι οι αποφάσεις του συμβουλίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι νομικά δεσμευτικές.

Η 7^η αφήγηση συνιστά συνολικά μία αφήγηση, η οποία αφορμάται από ένα γεγονός, το οποίο αφορά εξ ολοκλήρου στα ανθρώπινα δικαιώματα και στις παραβάσεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα εν καιρώ ένοπλης σύρραξης.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Μετά την ολοκλήρωση της ανάλυσης των 7 ειδησεογραφικών ιστοριών, κρίνεται σημαντικό να γίνουν ορισμένες γενικές παρατηρήσεις επί του συνόλου αυτών:

1. Η πλειοψηφία των αφηγήσεων αφορά στο Χαλέπι.
2. Τα κεντρικά συμβάντα των αφηγήσεων αφορούν, σε ποσοστό 57% σε ζητήματα καθαρά 'πολεμικά', όπως μία επίθεση, ένας βομβαρδισμός, μια επικείμενη στρατιωτική επιχείρηση, ενώ σε ποσοστό 43% σε ζητήματα, που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
3. Όσον αφορά στις κεντρικές θεματικές ενότητες των αφηγήσεων, οι περισσότερες εξ αυτών αφορούν σε ζητήματα του πολέμου (επιθέσεις, βομβαρδισμοί, εκχειρία) και κάποιες από αυτές αφορούν σε ζητήματα, που είναι κοντύτερα στα ανθρώπινα δικαιώματα (π.χ. απώλειες ανθρώπινων ζώων). Στην περίπτωση μίας αφήγησης, οι κεντρικές θεματικές ενότητες αφορούν αποκλειστικά σε ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (7^η αφήγηση).
4. Οι λέξεις-κλειδιά εντοπίζονται αποκλειστικά ως προσδιορίζουσες φορείς ή πρόσωπα, που δρουν για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και που λαμβάνουν ρόλο δρώντα (πηγής ή/και αξιολογητή) μέσα στην αφήγηση.
5. Ο δημοσιογράφος-αφηγητής δεν τοποθετείται αναφορικά με τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δε φαίνεται να παίρνει θέση. Ωστόσο, φαίνεται να αναγνωρίζει αυξημένο κύρος στις οργανώσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως διαφαίνεται από το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις τους δίνει κεντρικό ρόλο μέσα στην αφήγηση, όπως συμβαίνει στην 3^η και την 5^η αφήγηση και –κυρίως- όπως συμβαίνει στην τελευταία αφήγηση, η οποία περιστρέφεται αποκλειστικά γύρω από το πρόσωπο του ανώτατο επιτρόπου του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
6. Οι φορείς και τα πρόσωπα, που αναφέρονται ανωτέρω, χρησιμοποιούνται στην αφήγηση τόσο ως πηγές πληροφοριών αναφορικά με τα διάφορα συμβάντα όσο και ως αξιολογητές τους.

7. Όπως έχει ειπωθεί στο αντίστοιχο κεφάλαιο (4.7), το δικαίωμα στη ζωή είναι ένα από τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, ένα από τα δικαιώματα του ανθρώπου, το οποίο τίθεται στο σκληρό πυρήνα τους και προστατεύεται τόσο από το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και από το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο. Σε μεγάλο βαθμό στις αναλύσεις, οι οποίες αναλύθηκαν, η απώλεια της ζωής είναι ένα ζήτημα, το οποίο απασχολεί το λόγο των φορέων για τα ανθρώπινα δικαιώματα ακόμη και χωρίς να γίνεται άμεσα και ρητά ο συγκεκριμένος συσχετισμός.
8. Στις τρεις από τις επτά αφηγήσεις βλέπουμε, όπως προαναφέρθηκε, μια ειδικότερη εστίαση στα ανθρώπινα δικαιώματα και μια ανάδειξη ζητημάτων, όπως η ανάγκη προστασίας του άμαχου πληθυσμού προς προάσπιση των δικαιωμάτων του (3^η αφήγηση), οι εξαφανίσεις ανδρών, τα βασανιστήρια εις βάρος τους, οι αυθαίρετες κρατήσεις, η απώλεια της στέγης (5^η αφήγηση) και η απώλεια του δικαιώματος στη ζωή (7^η αφήγηση).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: Συμπεράσματα

Η αναλυτική μελέτη των ειδησεογραφικών ιστοριών, που έλαβε χώρα στο προηγούμενο κεφάλαιο, οδηγεί, ως είναι λογικό, στη διατύπωση ορισμένων συμπερασμάτων.

Συμπεράσματα Έρευνας:

1. Εντοπίζονται οι έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ένοπλες συρράξεις στις ειδησεογραφικές ιστορίες και κατ' επέκταση, στις δημοσιογραφικές αφηγήσεις.
2. Ο τρόπος, με τον οποίον εντάσσονται οι έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα στις δημοσιογραφικές αφηγήσεις, δε φανερώνει –σε μεγάλο βαθμό– μια ουσιαστική προσέγγιση ζητημάτων, που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
3. Σε ελάχιστες περιπτώσεις τα ανθρώπινα δικαιώματα συνιστούν το θεματικό πυρήνα των δημοσιογραφικών αφηγήσεων για τις ένοπλες συρράξεις.
4. Στην πλειοψηφία τους, οι αναφορές των δημοσιογράφων στις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γίνεται μέσα από την παράθεση των λόγων ή των κρίσεων οργάνωσης, που στόχο τους έχουν την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
5. Οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις των εφημερίδων τόσο του δυτικού κόσμου όσο και του αναπτυσσόμενου επιθυμούν να παρουσιάσουν κάθε γεγονός, που λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο μιας ένοπλης σύρραξης με πλουραλιστικό, σφαιρικό και αντικειμενικό τρόπο.
6. Οι αφηγήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις παρουσιάζουν και στις δύο εφημερίδες μια αρκετά μεγάλη ομοιομορφία στη δομή, το περιεχόμενο και τον τρόπο προσέγγισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γεγονός που οφείλεται –εν μέρει– στο γεγονός ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις συνιστούν διεθνή είδηση, στο ότι υπόκεινται στους συγκεκριμένους κανόνες περί δημοσιογραφικών αφηγήσεων και hard news stories (συγκεκριμένη ρηματική πρακτική), στους κανόνες περί δημοσιογραφικής δεοντολογίας και στις γενικότερες ιδιαιτερότητες του δημοσιογραφικού λόγου (κοινωνική πρακτική).

7. Οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις των εφημερίδων του αναπτυσσόμενου κόσμου φαίνεται να παρουσιάζουν μια μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και επαγρύπνηση όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις, σε σχέση με τις αφηγήσεις των εφημερίδων του δυτικού κόσμου, γεγονός, το οποίο μπορεί να οφείλεται στη γεωγραφική εγγύτητα των πρώτων στις ένοπλες συρράξεις, η οποία δημιουργεί και μια 'ιδεολογική' εγγύτητα.

Απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας

Βάσει των ανωτέρω συμπερασμάτων, η απάντηση στο κύριο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας είναι ότι ναι, οι δημοσιογράφοι προσεγγίζουν μέσα από το λόγο τους, τις αφηγήσεις τους, ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένοπλες συρράξεις.

Οι απαντήσεις στα δευτερεύοντα ερευνητικά ερωτήματα είναι οι ακόλουθες:

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα δε συνιστούν κεντρική έννοια και πυρήνα των αφηγήσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Οι δημοσιογράφοι δεν παίρνουν θέση αναφορικά με ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από τις αφηγήσεις τους.
- Οι δημοσιογραφικές αφηγήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις ένοπλες συρράξεις δε διαφέρουν από ειδησεογραφικό οργανισμό σε ειδησεογραφικό οργανισμό και από περιοχή δημοσίευσης σε περιοχή δημοσίευσης.

Επιβεβαίωση Ερευνητικής Υπόθεσης Εργασίας

Με βάση όλα τα παραπάνω εκτεθέντα, η ερευνητική υπόθεση της παρούσας εργασίας επιβεβαιώνεται:

Οι δημοσιογράφοι προσεγγίζουν μέσα από το λόγο τους, τις αφηγήσεις τους, ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένοπλες συρράξεις.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Με βάση τη θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση της γράφουσας, την ανάλυση του εξεταζόμενου υλικού και τα συμπεράσματα της παρούσας εργασίας, η συντάκτρια προτείνει τα ακόλουθα θέματα για μελλοντικές έρευνες:

- Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως διεθνής είδηση: Μια ποσοτική καταγραφή
- Πως η ελληνική ειδησεογραφία καλύπτει γεγονότα ενόπλων συρράξεων και πως εντάσσει σε αυτά έννοιες ανθρωπίνων δικαιωμάτων;
- Πως η διεθνής ειδησεογραφία καλύπτει γεγονότα ενόπλων συρράξεων και πως εντάσσει σε αυτά έννοιες ανθρωπίνων δικαιωμάτων;
- Πως ο διεθνής τύπος (διαδικτυακός ή/και έντυπος) καλύπτει ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων συγκριτικά με το πώς καλύπτει ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις ένοπλες συρράξεις;
- Δημοσιογραφικές αφηγήσεις και δικαίωμα στη ζωή.
- Αφηγήσεις για ανθρώπινα δικαιώματα από φορείς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε συγκριτική ανάλυση με τις αντίστοιχες αφηγήσεις από δημοσιογραφικούς οργανισμούς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Aitchison, Jean & Lewes, Diana M. "New Media Language". London & New York: Routledge, 2003.
2. Afundar, Ryan Clint & Caimol, Keena D. & Tobes, Adah Gwynne P. "Natural Law Theory Approach -A Written Report". College of Law, University of Eastern Philippines University Town, Northern Samar In Partial Fulfillment Of the Requirement for the Course Human rights law, July 2014.
3. Allen, Nathaniel & Lewis, Peter M. & Matfess, Hilary. «The Boko Haram insurgency, by the numbers». The Washington Post, 06/10/2014. [online] <<https://www.washingtonpost.com/blogs/monkey-cage/wp/2014/10/06/the-boko-haram-insurgency-by-the-numbers/>>
4. Al Jazeera English. "Corporate Profile". Aljazeera.com, 16/12/2012 [online] <<http://www.aljazeera.com/aboutus/2006/11/2008525185555444449.html>>(τελευταία πρόσβαση 12/05/2017)
5. Al Jazeera English,. "Amnesty: 75,000 refugees trapped on Syria-Jordan border". Aljazeera.com, 15/09/2016 [online] <http://www.aljazeera.com/news/2016/09/amnesty-75000-refugees-trapped-syria-jordan-border-160915134004556.html>
6. Al Nahed, Sumaya. "Covering Libya: A Framing Analysis of Al Jazeera and BBC Coverage of the 2011 Libyan Uprising and NATO Intervention". Middle East Critique, 24:3, 2015, p. 251-267, [online] <http://dx.doi.org/10.1080/19436149.2015.1050784>
7. Amnesty International. "Syria 2015/2016" . www.amnesty.org , (χ.χ.) [online] <<https://www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/syria/report-syria/>>
8. Apodaca, Clair. "The Whole World Could Be Watching: Human Rights and the Media". Journal of Human Rights, vol. 6, issue 2, 2007.
9. Armed Conflict Database. [online] <https://acd.iiss.org/en/createaccount>
10. Balabanova, Ekaterina. "The media and the human rights: The cosmopolitan promise". Routledge, 2014.
11. Bal, Mieke. "Narrative Theory. Critical Concepts in Literary and cultural studies". Routledge, 2004.
12. Bal, Mieke. "Narratology: Introduction to the theory of Narratology".

- University of Toronto Press, 1985.
13. Bar-On, Dan and Kassem, Fatma. "Storytelling as a Way to Work Through Intractable Conflicts: The German-Jewish Experience and Its Relevance to the Palestinian-Israeli Context". *Journal of Social Issues*, Vol. 60, No. 2, 2004, pp. 289-306 .
  14. Baroni, Raphaël. "*La tension narrative. Suspense, curiosité, surprise*". Paris: Seuil, 2007.
  15. Barthes, Roland. "Introduction to the structural analysis of narratives". *New Literary History*, Vol. 6, No. 2, On Narrative and Narratives, 1985, σελ.237-272.
  16. Barthes, Roland. "S/Z: An Essay". Hill and Wang, 1975.
  17. Bateman, John & Delin, Judy & Henschel, Renate. "Mapping the multimodal genres of traditional and electronic newspapers". *To appear in: Royce, T. & W. Bowcher. eds. (in preparation) New Directions in the Analysis of Multimodal Discourse*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
  18. Beitz, Charles. 'What Human Rights Mean'. *Daedalus On International Justice*, The MIT Press on behalf of American Academy of Arts & Sciences, Vol. 132, No. 1, 2003.
  19. Bell, Allan & Garrett (eds). "Approaches to media discourse". Oxford: Blackwell, 1998.
  20. Bell, Allan. "Telling Stories". Στο: "Media Texts, authors and readers: An author" των Graddol, David & Boyd- Barrett, Oliver. *Multilingua Matters Ltd*,1994.
  21. Bell, Allan. "The language of news media". Oxford Blackwell, 1991.
  22. Berning, Nora. "Narrative Means to Journalistic Ends: A Narratological Analysis of Selected Journalistic Reportages". *Springer Science and Business Media*, 2010.
  23. Black, Ian. "Report on Syria conflict finds 11.5% of population killed or injured". *The Guardian*, 11/02/2016. [online]
<<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/11/report-on-syria-conflict-finds-115-of-population-killed-or-injured>>
  24. Black, Ian. "Report on Syria conflict finds 11.5% of population killed or injured" ". *The Guardian.com*. 11.02. 2016.[online]
<https://www.theguardian.com/world/2016/feb/11/report-on-syria-conflict->

finds-115-of-population-killed-or-injured

25. Black, Ian. “Syrian regime document trove shows evidence of ‘industrial scale’ killing of detainees”. Theguardian.com, 21.01.2014 [online] <<http://www.theguardian.com/world/2014/jan/20/evidence-industrial-scale-killing-syria-war-crimes>>
26. Blattberg, Charles. “The Ironic Tragedy of Human Rights”. Στο «PATRIOTIC ELABORATIONS: ESSAYS IN PRACTICAL PHILOSOPHY», Κεφάλαιο 3ο. McGill-Queen's University Press, 2009.
27. Blommaert, Jan & Bulcaen, Chris. “Critical Discourse Analysis”. Annual Reviews of Anthropology, Vol. 29, 2000, σελ. 447-466.
28. Boardman, Mark. “The Language of Websites”. Routledge Intertext Series, 2005.
29. Brooks, Peter. “Reading for the plot: Design & Intention in Narrative”. New York: Vintage, 1985.
30. de Broucker, José. «Pratique de l'information et écritures journalistiques». CFPJ, 1995.
31. Bryan, Alexander. “The new digital storytelling: Creating Narratives With New Media”. Praeger, 2011.
32. Caerus, “Mapping the Conflict in Aleppo, Syria”. 2014 [online] <https://s3.amazonaws.com/fmg_static/aleppo/Caerus_AleppoMappingProject_FinalReport_02-13-14.pdf>
33. Caldas- Coulthard, Carmen Rosa & Coulthard, Malcolm. «Texts and Practices - Readings in Critical Discourse Analysis». New York: Routledge, 1996.
34. Cao, Jin & Mosco, Vincent & Shade Regan, Leslie. “Critical Studies in Communication and society”. Shanghai Translation Publishing House, 2014.
35. Cassese, Antonio. «Cassese's International Criminal Law». Oxford University Press, 2013.
36. CBS news. “8 massacres by Syria regime and 1 by rebels since April 2012, U.N. war crimes report shows”. www.cbsnews.com, 11/09/2013 [online] <<http://www.cbsnews.com/news/8-massacres-by-syria-regime-and-1-by-rebels-since-april-2012-un-war-crimes-report-shows/>>.
37. Cheran, R. “DIASPORA CIRCULATION AND TRANSNATIONALISM AS AGENTS FOR CHANGE IN THE POST CONFLICT ZONES OF SRI

- LANKA”. Department of Sociology and Centre for Refugee Studies, York University, Toronto, Canada, September 2003.
38. Crews, Brian. “Postmodernist Narrative: In Search of an Alternative”. *Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 12,1999, σελ. 19-36.
  39. Daly, Emma. “Por qué el periodismo es necesario”. *Esglobal*, 01/04/2014. [online] <https://www.esglobal.org/por-que-el-periodismo-es-necesario/>
  40. *Dean, Walter*. «The elements of journalism». American Press Institute [χ.χ.] [online] <<https://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials/what-is-journalism/elements-journalism/>>
  41. *Dean, Walter*. «What is the purpose of journalism?». American Press Institute [χ.χ.] [online] <<https://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials/what-is-journalism/purpose-journalism/>>
  42. *Dean, Walter*. “What makes journalism different than other forms of communication?”. American Press Institute [χ.χ.] [online] <<https://www.americanpressinstitute.org/journalism-essentials/what-is-journalism/elements-journalism/>>
  43. Delmas-Marty, Mireille. «Τρεις προκλήσεις για ένα παγκόσμιο δίκαιο». Νομική βιβλιοθήκη, 2000.
  44. Department of Peace and Conflict Research. “Definition of Armed Conflicts”. Uppsala Universitet, Definitions. [online] <http://www.pcr.uu.se/research/ucdp/definitions/>
  45. Dewdney, Nigel & VanEss–Dykema, Carol & MacMillan, Richard. «The Form is the Substance: Classification of Genres in Text». Washington, DC: U.S. Department of Defense, 2001.
  46. Donnelly, J. «International human rights». Boulder, Co.: Westview Press, 1998.
  47. Donnelly, J. “Universal Human Rights in theory and practice”. Cornell University Press, 2013.
  48. Dowling, Timothy C. “Russia at War: From the Mongol Conquest to Afghanistan, Chechnya, and Beyond”. ABC- CLIO, 2015 [online] <https://books.google.gr/books?id=KTq2BQAAQBAJ&pg=PA7&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false>
  49. Ehrlich, Susan. “The Discursive Reconstruction of Sexual Consent”. *Discourse Society*, 9: 149, 1998.

50. Equality and Human Rights Commission. “What are human rights?”. 23/01/2017 [online] <https://www.equalityhumanrights.com/en/human-rights/what-are-human-rights>
51. Engels, Frederick. «The Condition of the Working Class in England». Progress, 1973.
52. Entous, Adam & Nissenbaum, Dion. “10,000 Bodies: Inside Syrian President Bashar al-Assad's Crackdown”. Wall Street Journal, 2014 [online] < <http://www.wsj.com/articles/10-000-bodies-inside-syrian-president-bashar-al-assads-crackdown-1406315472>>
53. External Program. “International Protection of Human Rights”. University of London, [χ.χ.].
54. European Universities on Professionalization on Humanitarian Action (EUPRHA). «The State of Art of Humanitarian Action». European Universities on Professionalization on Humanitarian Action-Research Report, 2013.
55. Fairclough, Norman. “Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language”. Addison Wesley Publishing Company, 1995.
56. Fairlough, Norman. “Media Discourse”. Redwood Books, 1995.
57. Fairclough, N. L., & Wodak, R. “Critical discourse analysis”. Στο: “Discourse Studies. A multidisciplinary introduction”. London: Sage. Discourse as social interaction, Vol. 2. , 1997, σελ. 258-284.
58. Frances, Christie & Martin, J.R. “Genre & Institutions-Social Processes in the Workplace & the School”. London & New York: Continuum, 1997.
59. Fowler, R. “Language in the news. Discourse and ideology in the British press”. London: Routledge, 1991.
60. Fowler-Watt, Karen & Stuart, Allan (eds). “Journalism: New Challenges”. KNTJ Press and journalism, 2013.
61. Frus, Phyllis. “The politics and poetics of journalistic narrative”. Cambridge University Press, 1994.
62. Fulton, Helen Elizabeth & Huisman, Rosemary & Murphet, Julian & Dunn, Anne. “Narrative and Media”. Cambridge University Press, 2005.
63. Galtung & Ruge. «Structuring and Selecting News». Στο «The manufacture of news: social problems, deviance and the mass media». London: Constable, 1981.

64. Gans, H. J. "Deciding what's news. A study of CBS evening news, NBC nightly news, Newsweek, and Time". New York: Pantheon Books, 1979.
65. Genette, Gerald. "Narrative discourse: an essay in method". New York: Cornell University Press, 1983.
66. Gius, Evelyn. "Narration and Escalation. An Empirical Study of Conflict Narratives". DIEGESIS. Interdisciplinary E-Journal for Narrative Research /Interdisziplinäres E-Journal für Erzählforschung 5.1, 2016, p. 4-25.
67. Halliday, M. A. K. «Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning». London: Arnold, 1978.
68. Hartley, John. "Understanding News". London: Routledge, 1982.
69. H. de Vreese, Claes. "News framing: Theory and typology". Information Design Journal +Document Design 13, p. 51-62, 2005.
70. Hearn-Branaman, Jesse. "Official Enemies in Commercial and Soft Power Media: Agency and the Iran crisis in the United States, United Kingdom, Chinese, and Iranian news". Journalism Studies, Volume 18, Issue 4, 2017, σελ. 449-469.
71. Heinze, Eric & Freedman, Rosa. "Public awareness of human rights: distortions in the mass media". The International Journal of Human Rights, 14:4, 2010.
72. Heinprin, John. "Syria Massacres: UN Probe Finds 8 Were Perpetrated By Syria Regime, 1 By Rebels". Huffington Post, 09.11.2013 [online] <http://www.huffingtonpost.com/2013/09/11/syria-massacres_n_3905323.html>
73. Herman, David & Manfred, Jahn & Ryan, Marie-Laure. "Routledge Encyclopedia of Narrative Theory". London & New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2005.
74. Herman, Luc & Vernaek, Bart. "Handbook of Narrative Analysis". University of Nebraska Press, 2005.
75. Human Rights Watch. "Syria. Events of 2015". Human Rights Watch Organization, (χ.χ.) [online] <<https://www.hrw.org/world-report/2016/country-chapters/syria>>
76. Höijer, Birgitta & Nohrstedt, Stig Arne & Ottosen, Rune. "The Kosovo War in the Media - Analysis of a Global Discursive Order". Conflict &

- communication online, Vol. 1, No. 2, 2002 [online] < http://www.cco.regener-online.de/2002_2/pdf_2002_2/hoijer.pdf>
77. Hombach, Jean-Pierre. «Eminem The King of Hip Hop». Lulu.com, 2010.
78. Human Rights Watch. “Syria. Events of 2015”. Human Rights Watch Organization, (χ.χ.) [online] <<https://www.hrw.org/world-report/2016/country-chapters/syria>>
79. Human Rights Watch. “The legal prohibition against torture”. www.hrw.org 11.03.2003 < <https://www.hrw.org/news/2003/03/11/legal-prohibition-against-torture#laws>>
80. Hume, D. “A treatise of human nature”. Courier Corporation, 2003.
81. Icelandic Human Rights Centre. «Human Rights and Armed Conflict”. [online] [χ.χ.] <http://www.humanrights.is/en/human-rights-education-project/human-rights-concepts-ideas-and-fora/human-rights-in-relation-to-other-topics/human-rights-and-armed-conflict>
82. Iyengar, S. «Is anyone responsible? How television frames political issues». Chicago: University of Chicago Press, 1991.
83. International Council of Human Rights Policy. «Journalism, Media and the Challenge of Human Rights Reporting-Summary». Versoix, Switzerland, 2002.
84. International Council of Human Rights Policy, Panos South Asia & Tata Institute of Social Sciences. «Conflict, Media and Human Rights in South Asia». Report from a round table, 2011.
85. Iraq body Count Database. [online] <https://www.iraqbodycount.org/>
86. Jackson, Allison. “6,000 cases of women raped during Syrian conflict, human rights group says”. www.pri.org, 26.11.2013 [online] < <http://www.pri.org/stories/2013-11-26/6000-cases-women-raped-during-syrian-conflict-human-rights-group-says>>
87. Jackson, Michael. “The politics of storytelling violence, transgression and intersubjectivity”. Museum Iusculanum Press, 2002.
88. Jarvis, Jeff. “Is journalism storytelling?”. Buzzmachine. 08/12/2009 [online] <<http://buzzmachine.com/2009/12/08/is-journalism-storytelling>>
89. Johnson-Cartee, Karen S. “News Narratives and News Framing: Constructing Political Reality”. Rowman & Littlefield Publishers Inc., 2005.
90. Jones, Peter. «Rights». Palgrave Macmillan, 1994.

91. Kamileva, Kamelia. "Due Diligence: Defining 'Conflict-Affected' and 'High-Risk Areas'". Concept Note for a Side Event at the Business and Human Rights Forum, 2013.
92. Knox, John. "Visual-verbal communication on online newspaper home pages". Sage Publications, 2007.
93. Kohler Riessman, Catherine. "Narrative Analysis". Sage Publications, 1993.
94. Krane, Jim. "Al-Jazeera Says Its English-Language News Channel Will Launch November 15". The Post-Star, 1/11/2006 [online] <
http://poststar.com/news/al-jazeera-says-its-english-language-news-channel-will-launch/article_89c63833-6251-5415-82b7-00cb431924eb.html>
95. Kress, Gunther & van Leeuwen, Theo. "Reading Images: The Grammar of Visual Design". Routledge editions, 1996.
96. Labov, William & Waletzky. "Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience". Journal of Narrative and Life History. Volume 7(numbers 1-4), p. 3-38, 1997.
97. Landow, George P. "Hypertext 2.0". Baltimore & London: The John Hopkins University Press, 1997.
98. Landow, George. "Hypertext 3.0: Critical Theory and New Media in an Era of Globalization". [online] <
https://books.google.gr/books?hl=en&lr=&id=exzQDHI8rpQC&oi=fnd&pg=PR11&dq=media+narrative+theories&ots=yXyFQpH7JF&sig=fb5HEDdNwlAawJ0yLR1yRXSSI-o&redir_esc=y#v=onepage&q=media%20narrative%20theories&f=false>
99. Langley, W. «Encyclopedia of human rights issues since1945». West Port: Greenwood Press, 1999.
100. Lee, D. Y. W. «Genres, registers, text types, domains and styles: Clarifying the concepts and navigating a path through the BNC jungle». Language Learning and Technology, vol. 5, no. 3,2001, σελ. 37-72.
101. Lenzenini, Federico. "The Culturalization of Human Rights Law". OUP Oxford, 2012.
102. Lévi-Strauss, Claude. "Structure and Form: Reflection on a Work by Vladimir Propp". Στο "Anthropologie structurale". Paris: Plon, 1958.
103. Lévi-Strauss, Claude. «The structural Study of Myth». *The Journal of American Folklore*, Vol. 68, No. 270, 1955, σελ.428-444.

104. Levy, Titus. "Human Rights Storytelling and Trauma Narrative in Kazuo Ishiguro's *Never Let Me Go*". *Journal of Human Rights*, Volume 10, Issue 1, 2011, p. 1-16.
105. Liebliech, Amia & Tuval Mashiach, Rivka & Zilber, Tamar. "Narrative Research-Reading, Analysis and Interpretation". Sage Publications, 1998.
106. Livholts, Mona & Tamboukou, Maria. "Discourse and Narrative Methods". Sage: 2015.
107. Locke, Terry. "Critical Discourse Analysis". Continuum, 2004.
108. Loewenstein, Antony. «The New York Times' role in promoting war on Iraq». *The Sydney Morning Herald*, 23/03/2004. [online] <<http://www.smh.com.au/articles/2004/03/23/1079939624187.html>>
109. MacKinnon, Barbara. "Ethics: Theory and Contemporary Issues, Concise Edition". Cengage Learning, 2012.
110. *Master*. «About 2 millions and half killed and wounded since the beginning of the Syrian Revolution». *Syrian Observatory Human Rights*, 16/10/2015. [online] <<http://www.syriahr.com/en/?p=35137>>
111. *Master*. "About 60 thousand were killed in 2016 and we still wait for an international trial for the criminals". *Syrian Observatory For Human Rights*. 31/12/2016. [online] <<http://www.syriahr.com/en/?p=58114>>
112. Matheson, Donald. "Media Discourses: Analyzing media texts". Open University Press, 2005.
113. Mencher, Melvin. "News reporting and writing". The McGraw-Hill Companies, 2011.
114. Middleton, Melisande. «Social Responsibility in the Media». Center for International Media Ethics CIME, Oxford University PCMLP, 2011.
115. Mihelj, Sabina & Bajt Veronika & Pankov, Milos. "Television news, narrative conventions and national imagination". Sage Publications: *Discourse & Communication*, Vol 3, Issue 1, 2009, σελ. 57-78.
116. Mismetti Capua, Carlotta. "Afghans in the City of Asterix: social media storytelling". *Journalism.co.uk*, 4/10/2010 [online] <<https://www.journalism.co.uk/news-features/afghans-in-the-city-of-asterix-social-media-storytelling/s5/a540835/>>
117. Montgomery, Martin. "The discourse of broadcast news. A linguistic

- approach”. London & New York: Routledge, 2007.
118. Morrison, D. E., & Tumber, H. “Journalists at war: The dynamics of news reporting during the Falklands conflict”. London: Sage, 1988.
119. Moyn, Samuel. «The last utopia: Human Rights in History». Στο «The Old New Thing» του New Republic, 20/10/2010 [online] <<https://newrepublic.com/article/78542/the-old-new-thing-human-rights>>
120. Neiger, Motti & Tenenboim-Weinblatt, Keren. “Understanding Journalism Through a Nuanced Deconstruction of Temporal Layers in News Narratives”. *Journal of Communication*, issue 66, 2016, p. 139–160.
121. Neveu, Erik. “Revisiting Narrative Journalism as One of The Futures of Journalism. *Journalism Studies*, Taylor & Francis (Routledge), 2014, 15 (5), σελ.533-542.
122. Nickel, James (με τη βοήθεια των Pogge, Thomas & Smith, M.B.E. & Wenar, Leif). «Human Rights». *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, [Human Rights](#), 2013.
123. Nieman Foundation for Journalism at Harvard. “Narrative Journalism”. 2013. [online] <<http://nieman.harvard.edu/NiemanFoundation/ProgramsAndPublications/NarrativeJournalism.aspx>>
124. Nwankwo, Victoria Chioma. “THE ROLE OF THE MEDIA IN PROMOTING HUMAN RIGHTS: An analysis of the BBC documentary, ‘Chocolate: the bitter truth’”. School of Global Studies, University of Gothenburg, School of Business and Social sciences, Roehampton University, Department of Social Anthropology, Universitetet I Tromsø: MA Human Rights Practice, Dissertation, 2011.
125. Orend, Brian. «Human Rights: Concept and Context». Broadview Press, 2002.
126. O’Shaughnessy & Stadler. “Media & Society”. Oxford: OUP Higher Education Division, 2002.
127. Ozohu-Suleiman, Yakubu. “War journalism on Israel/Palestine: Does contra-flow really make a difference?”. *Sage Journal: “Media, War & Conflict”*, Vol. 7, issue 1, 2014, σελ. 85- 103.
128. Page, Ruth. “New Perspectives on Narrative and Multimodality”. Routledge Editions, 2012.

129. Parvaz, D. “Attack on UN convoy highlights aid delivery challenges”. Al Jazeera English, 23/09/2016 [online] <http://www.aljazeera.com/indepth/features/2016/09/humanitarian-aid-160922205749183.html>
130. Paul, Nora. «Online Journalism- Elements of Digital Storytelling». University of Minnesota- Institute for New Media Studies, (χ.χ.).
131. Péliissier, Nicolas & Eyriès, Alexandre. “Fictions du réel: Le journalisme narratif”. Cahiers de narratologie, vol 26, 2014.
132. Petrenz, Philipp & Webber, Bonnie. “Stable Classification of Text Genres”. Association for Computational Linguistics, Volume 37, Number 2, 2011.
133. Phelan, James & Rabinowitz, Peter J. (Eds). “A Companion to Narrative Theory”. Blackwell Publishing, 2005.
134. Phillips, Louise & Jorgensen W. Marianne. “Ανάλυση Λόγου. Θεωρία και Μέθοδος”. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2009.
135. Ponsford, Dominic. “NRS: Daily Mail most popular UK newspaper in print and online with 23m readers a month”. www.pressgazette.co.uk, 26/02/2015 [online] <<http://www.pressgazette.co.uk/nrs-daily-mail-most-popular-uk-newspaper-print-and-online-23m-readers-month/>>.
136. Postman, Neil. “Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of Show Business”. USA: Penguin Books, 1985.
137. Powers, S. & O’ Loughlin, B. “The Syrian data glut: Rethinking the role of information in conflict”. Media, War and Conflict, vol. 8, issue 2, 2015, p. 172-180 [online] <https://www.scopus.com/record/display.uri?origin=citedby&eid=2-s2.0-84938869354&noHighlight=false&relpos=2>
138. PSR: Physicians for social responsibility. “Casualty Figures after 10 years of the ‘War on Terror’. Iraq, Afghanistan, Pakistan”. Body Count, 1st International Edition, March 2015.
139. Revaz, Françoise et al. “Classer les ‘récits’ médiatiques: entre narrations ponctuelles et narrations sérielles”. Στο Aboubakr Chraïbi (Ed.), «Classer les récits : théories et pratiques», Paris: L’Harmattan, 2007, σελ. 59-82.

140. Revaz, Françoise. "Le récit dans la presse écrite". In: *Pratiques* 94, 1997, pp. 19-33.
141. Ricoeur, Paul. "Time and Narrative". University of Chicago Press, 1990.
142. Riessman, C. K. "Narrative Analysis". Newbury Park: Sage Publications, 1993.
143. Rimmon-Kenan, S. «Narrative fiction». London: Routledge, 1983.
144. Robertson, Alexa. "US, THEM AND TELEVISION NEWS NARRATIVES: constructing Europe in TV news broadcasts". Narrative, Identity and Order conference, University of Tampere, 13-15 September 2001.
145. Rodgers, Lucy & Gritten, David & Offer, James & Asare, Patrick. "Syria: The story of the conflict". BBC, 11/03/2016 [online] <<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868>>
146. Ryan, Marie-Laure & Emerson, Lori & Robertson, Benjamin. «The John Hopkins Guide to digital media». Baltimore: John Hopkins University Press, 2014.
147. Ryan, Marie-Laure. "Narrative across media: The languages of storytelling". Lincoln & London: University of Nebraska, 2004.
148. Ryan, Marie-Laure. "Narrative as virtual reality". Baltimore & London: The John Hopkins University Press, 2001.
149. Ryan, Marie-Laure & Thon, Jan-Noël (Eds.). "Storyworlds across Media: Toward a Media-Conscious Narratology". *Online Magazine of the Visual Narrative*, Vol 15, No 3, 2014.
150. Salmon, Christian. "Storytelling: Η μηχανή που κατασκευάζει ιστορίες και χειραγωγεί τα πνεύματα". Εκδόσεις Πολύτροπον, 2008.
151. Schaffer, Kay and Smith, Sidonie. «Human Rights, Storytelling, and the Position of the Beneficiary: Antjie Krog's "Country of My Skull"». *Modern Language Association*, Vol. 121, No. 5, 2006, p. 1577-1584. [online] <http://www.jstor.org/stable/25501628?seq=1#page_scan_tab_contents>
152. Scholes, Robert & Phelan, James & Kellogg, Robert. "The nature of Narrative". Oxford University Press, 2006.
153. School of Global Journalism and Communication (SWUPL). "International news reporting". China: Law Press, 2015.
154. Semetko, Holli A. & Valkenburg, Patti M. "Framing European

- Politics: A Content Analysis of Press and Television News”. *Journal of Communication*, Volume 50, Issue 2, 2000, σελ. 93–109.
155. Sepúlveda, Magdalena & van Banning, Theo. & Gudmundsdóttir, Gudrún & Chamoun, Christine. & van Genugten, Willem J.M. «Human rights reference handbook». Ciudad Colon, Costa Rica: University of Peace, 2004.
156. Shaw, Ibrahim. “Human Rights Journalism: Advances in Reporting Distant Humanitarian Interventions. Springer, 2011.
157. Shaw, Malcolm. «International Law». Leiden: Cambridge University Press, 2008.
158. Shenhav, Shaul R. “Once upon a time there was a nation: narrative conceptualization analysis. The concept of ‘nation’ in the discourse of Israeli Likud Party leaders”. *Discourse & Society*, Vol 15 (1), 2004, σελ. 81-104.
159. Shenhav, Shaul R. “Political Narratives and political reality”. *International Political Science Review*, Vol 27, No. 3, 2006, σελ. 245–262.
160. Shenhav, Shaul R. “Thin and thick narrative analysis. On the question of defining and analyzing political narratives”. *Narrative Inquiry*, 15:1, 2005, σελ.75-99.
161. Shenhav, Shaul R. «Concise narratives: a structural analysis of political discourse». *Discourse Studies*, Vol. 7 (3), 2005, σελ. 315-335.
162. Smith C.P. «Content analysis and narrative analysis». Στο «Handbook of research methods in social and personality psychology». New York, NY: Cambridge University Press, 2000.
163. Speak up, Speak Out. “Media, Journalism and Human Rights”. [χ:χ] [Online] <http://www.speakupspeakout.internews.org/?q=section-2-concepts-skills-and-tools/media-journalism-and-human-rights>
164. Sterling, Christofer. “Encyclopedia of Journalism”. Sage publications, 2009.
165. Stackpool-Moore, Lucy. “Narratives of human rights: universal concepts brought into focus through the lenses of life stories: HIV, stigma and law in Malawi”. PhD Thesis. SOAS, University of London, 2013.
166. Straubnaar, Joseph & LaRose, Robert. “Media Now: Understanding Media, Culture and Technology”. Tsingua University Press, 2004.

167. Strömbäck, Jesper. «In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism». Taylor and Francis Group, 2005.
168. Stubbs, Michael. "Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language". University Of Chicago Press, 1983.
169. Talbot, W. «*Which Rights Should be Universal?*». Oxford University Press, 2005.
170. Tenenboim-Weinblatt, K. "Fighting for the story's life : Non-closure in journalistic narrative". Sage Publications: Journalism, Volume 9, issue 1, 2008, σελ. 31-51.
171. Tenenboim-Weinblatt, K. & Hanitzsch, T. & Nagar, R. "Beyond peace journalism: Reclassifying conflict narratives in the Israeli news media". Journal of Peace Research, Volume 53, Issue 2, March 2016, Pages 151-165.
172. TEWELDEBIRHAN, SEBLE. «The role of media in the promotion of Human Rights in Ethiopia». Thesis for Master of Laws in Human Rights Law, Faculty of Law, 2011.
173. Tharoor, Ishaan. "How all sides are committing war crimes in Syria". Washington Post, 27.08.2014 [online] <<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2014/08/27/how-all-sides-are-committing-war-crimes-in-syria/>>
174. The Guardian News and Media Limited. "The Scott Trust: values and history". *The Guardian*, 26/07/2015 [online] <<https://www.theguardian.com/the-scott-trust/2015/jul/26/the-scott-trust.>>
175. Tierney, Brian. "The Idea of Natural Rights-Origins and Persistence". Northwestern Journal of International Human Rights, Volume 2, Issue 1, Spring 2004.
176. Tischler, Linda "Al Jazeera's (Global) Mission". Fast Company, 04/01/2006 [online] <<https://www.fastcompany.com/55936/al-jazeeras-global-mission>>
177. Toolan, Michael J. "Narrative. A critical Linguistic Introduction". Routledge, 1988.
178. Triandafyllidou, Anna & Wodak, Ruth & Kryzanowski, Michał. "The European Public Sphere and the Media". Palgrave Macmillan, 2009.

179. United Nations General Assembly-Human Rights Council. “Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic”. 13.08.2014.
180. United Nations General Assembly-Human Rights Council. “Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic”. 5.2.2015.
181. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. “What are human rights?”, 14/08/2014 [online] <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>
182. United Nations. «International Norms and Standards Relating to Disability, Part II. The International Human Rights System, 10.2 Human Rights in Times of Emergency». United Nations Enable. 6/5/2015 [online] < <http://www.un.org/esa/socdev/enable/comp210.htm>>
183. UN news center. “Syria: UN approves mechanism to lay groundwork for investigations into possible war crimes”. United Nations Organization, (χ.χ.) [online] < <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=55862#.WF0JQNLNzIU>>
184. Van Dijk, T. A. “Discourse & Power”. Palgrave Macmillan, 2008.
185. Van Dijk, T. A. “Discourse semantics and ideology”. *Discourse & Society*, 6(2), 243–289, 1995.
186. Van Dijk, T. A. “News analysis: Case studies of international and national news in the press”. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1988b.
187. Van Dijk, T. A. “News as discourse”. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1988a.
188. Van Dijk, T. A. “News, discourse, and ideology”. In: Thomasz Hanitzsch & Karin Wahl-Jorgensen (Eds.), *Handbook of Journalism Studies*. (pp. 191-204). Hillsdale, NJ: Erlbaum, 2008.
189. Vanoost, Marie. “Defining Narrative Journalism Through the Concept of Plot”. *DIEGESIS* 2, H. 2, 2013 [online] <https://www.diegesis.uni-wuppertal.de/index.php/diegesis/article/view/135/167>
190. Vanoost, Marie. “Journalisme narratif: proposition de définition, entre narratologie et éthique”. *Les Cahiers du journalisme*, vol 25, 2013.
191. Wertsch, James V. “The narrative organization of the collective memory”. *ETHOS*, Vol. 36, Issue 1, σελ. 120–135.
192. White, P.R.R. «Telling Media Tales - the news story as rhetoric»,

- unpublished PhD dissertation, Linguistics Department, University of Sydney, 1998 (unpublished).
193. Wodak, Ruth. "The discourse of politics in action-Politics as usual". Palgrave Macmillan, 2009.
  194. Wolfgang, Benedek. "Understanding Human Rights-Manual on Human Rights Education". European Training and Research Centre for Human Rights and Democracy (ETC), 2006.
  195. Yin, Robert K. "Case Study Research: Design and Methods". Sage Publications, 2009.
  196. Ytreberg, Espen. "Moving out of the converted pyramid: Narratives and descriptions in television news". Journalism studies, 2.3, 2001, σελ. 357-371.
  197. Zerba, Amy. "Narrative Storytelling: Putting the Story Back In Hard News to Engage Young Audiences". Newspaper Research Journal 29, No 3, Summer 2008.[online] <<http://search.proquest.com/openview/ceb538399ec7e957380081e8424291cd/1?pq-origsite=gscholar>>
  198. Zhongdang, Pan & Kosicki, Gerald M. "Framing Analysis: An Approach to News Discourse". Political Communication, Volume 10, pp. 55-75, 1993.
  199. Αρχάκης, Α. & Κονδύλη, Μ. «Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας». Αθήνα: Νήσος, 2004.
  200. Διακήρυξη για την Προστασία από την Αναγκαστική Εξαφάνιση, ΟΗΕ, 1992
  201. Κακαβούλια, Μαρία. «Αφηγηματικές τεχνικές στο Δημοσιογραφικό Λόγο». Περιοδικό Γλωσσολογία, 2001, 13, 71-102.
  202. Καλλιπολίτης Βασίλης (Συλλογικό Έργο). «Η θεωρία της αφήγησης». Εκδόσεις Εξάντας, 1991.
  203. Καστανάς, Ηλίας. «Παγκοσμιοποίηση της δικαιοσύνης και ανθρώπινα δικαιώματα». Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας, 1999, Τόμος 2, σελ. 235-252.
  204. Βοζγιεχόφσκι, Μπάρτοζ. «Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως Βάση της Πολυπολιτισμικής Κοινωνίας». Intellectum Περιοδική Έκδοση στοχασμού,

23/12/2012 [online] <http://www.intellectum.org/2012/12/23/human-rights-as-the-basis-of-a-multicultural-society/>

205. Ντούνης, Αντρέας. «Εισαγωγή στην κριτική ανάλυση λόγου». Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Μεθοδολογία και Εφαρμογές στην Κοινωνική Πολιτική, Φεβρουάριος 2011.
206. Παγκουρέλια, Ε. & Παπαδοπούλου, Μ. «Κριτική ανάλυση λόγου- Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου: Μια πρόταση συνδυαστικής αξιοποίησης για την ανίχνευση της ιδεολογία των σχολικών εγχειριδίων». Επιστήμες της Αγωγής, 2009.
207. Πολίτης, Π. «Γραπτός Δημοσιογραφικός Λόγος-Σημειώσεις». Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, 2005.
208. Στάμου, Α. Γ. «Η Κριτική Ανάλυση Λόγου. Συμπληρωματικές Σημειώσεις για το Μάθημα ‘Κοινωνιογλωσσολογία’». Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, 2005.
209. Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, ΟΗΕ, 1987.
210. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Ε. & Καϊάφα-Γκμπάντι, Μ. & Μπιτζιλέκης, Ν. & Παπαδαμάκης, Α. & Παπακυριάκου, Θ. & Νούσκαλης, Γ & Ναζίρης, Γ. «Τα εγκλήματα Πολέμου-Οι Διεθνείς Υποχρεώσεις της Ελλάδας και τα αναγκαία μέτρα προσαρμογής». Νομική Βιβλιοθήκη, 2006.
211. Τζιόβας, Δημήτρης. «Αφηγηματολογία του στρουκτουραλισμού». Στο «Μετά την αισθητική», Αθήνα: Οδυσσέας, 2003, σελ. 54-68.
212. Ψύλλα, Μαριάννα. “Το μήνυμα ως αντικείμενο ερμηνείας και ανάλυσης”. Στο “Μέθοδοι στην κοινωνιολογική έρευνας” (επιμέλεια: Παπαγεωργίου Γιώτα). Αθήνα: Εκδόσεις Τυποθήτω-Γιώργος Δαρδανός, 2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A. THE GUARDIAN NEWS STORIES

1° news story

[Shaheen, Kareem. “Children trapped in building under attack in Aleppo, doctor tells UN”. Theguardian.com, 13.12.2016 <
<https://www.theguardian.com/world/2016/dec/13/red-cross-urgent-plea-to-save-civilians-aleppo-syria>>]

Children trapped in building under attack in Aleppo, doctor tells UN

Spokesman describes ‘complete meltdown of humanity’ as troops loyal to Syrian president close in on last opposition-held areas

Kareem Shaheen in Istanbul

Tuesday 13 December 2016 13.46 GMT

Video - [Aleppo civilians paying brutal price, says UN – video](#) (υπότιτλος & hyperlink)

Children are reportedly trapped inside a building under attack in besieged [Aleppo](#), the UN’s children agency has said, amid reports that forces loyal to the regime of Bashar al-Assad are carrying out extrajudicial killings in areas of the city recently reclaimed from the Syrian opposition.

“According to alarming reports from a doctor in the city, many children, possibly more than 100, unaccompanied or separated from their families, are trapped in a building, under heavy attack in east Aleppo,” Unicef said in a statement. “We urge all parties to the conflict to allow the safe and immediate evacuation of all children.”

The UN’s human rights office said earlier there were reliable accounts that pro-Syrian regime forces have been entering homes in the last remaining rebel strongholds in eastern Aleppo and killing civilians on the spot.

Multiple sources told the UN that 82 civilians had been killed across four different neighbourhoods. “The reports we had are of people being shot in the street trying to flee and shot in their homes,” Rupert Colville, a UN spokesman, said. “There could be many more.”

Unverified accounts of extrajudicial killings by forces loyal to Assad, as well as mass detentions and arrests, have surfaced in recent days. In one image circulated by a pro-government parliamentarian, dozens of Syrian men and boys from east Aleppo stand in a detention camp in front of Syrian army soldiers.

The Turkish foreign ministry said it was horrified and outraged by what it described as a massacre of civilians, in serious breach of international law.

“We’re seeing the most cruel form of savagery in Aleppo, and the regime and its supporters are responsible for this,” foreign minister Mevlüt Çavuşoğlu said, adding that his country was negotiating with Russia to implement a ceasefire. “The wounded are not being let out and people are dying of starvation,” he told a news conference in Ankara.

Meanwhile, the Russian foreign minister, Sergei Lavrov, said Moscow was fed up of calls from the US to halt the fighting. “We are tired of hearing this whining from our American colleagues in the current administration,” he told journalists. The US was urging Russia to halt military action while doing nothing to separate moderate rebels from “terrorists” in Aleppo, he added.

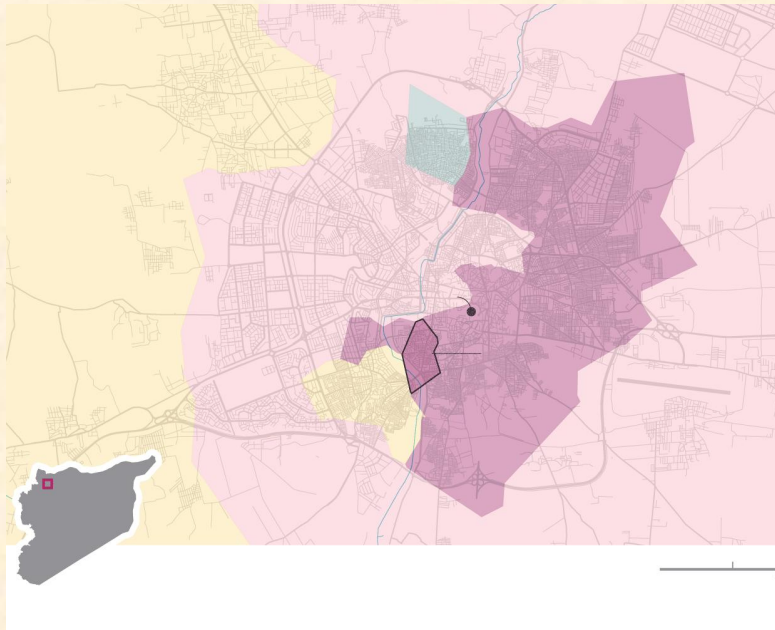
Video - [Voices from Aleppo: the situation is apocalyptic – video report](#) (βίντεο-hyperlink)

The Syrian Observatory for Human Rights said there were corpses abandoned in the streets with residents too terrified by the shelling to bury them. Real massacres were taking place in the city, the war monitor said. Jens Laerke, a UN spokesman, said it looked like there had been a “complete meltdown of humanity” in the city.

The Red Cross has urgently appealed for civilians in east Aleppo to be protected “before it is too late”, adding that it was ready to help with evacuations if an

agreement could be reached as Assad's forces closed in on remaining opposition enclaves.

“We need to act now,” said Pawel Krzysiek, the head of communications at the international committee of the Red Cross (ICRC), who is in Aleppo. “We need to depoliticise the process of protecting civilians. We need to put their lives first. And we need to do it now before it is not too late.”

Source: The Carter Center using software from Palantir Technologies, news reports, © OpenStreetMap contributors. Control as of 13 December 2016

Tens of thousands of civilians remain trapped in a shrinking patch of opposition territory in east Aleppo, weeks into an offensive led by Assad's military and Iranian-backed militias, and supported by Russian airpower, that has brought them within reach of a key victory in the war.

People in east Aleppo, who have issued distress calls and appeals to the international community to rescue them from retribution, continued to post farewell messages overnight and into Tuesday morning, predicting they would either die by the ongoing bombardment or be tortured and killed if they surrendered.

“Please just tell our stories to the world, please let my son be proud of his father,” said one resident of east Aleppo in a text message.

A doctor described the situation as “beyond a tragedy”, with corpses in the street and people attempting to flee to government-held areas as a result of hunger and cold.

“We are besieged from all sides and death is coming from the air,” he said. “Remember that there was once a city called Aleppo that the world erased from the map and from history. This is a farewell message [from a doctor] whose fate along with that of his companions is death or arrest at any moment.”

One resident said the airstrikes had subsided by Tuesday morning due to lower visibility and rain, offering a brief respite to civilians who were still on the move and seeking shelter in the rebel districts. Some of those attempting to find shelter away from the frontlines were carrying blood and IV drips as they marched through rebel-held districts, another resident said.

The Syrian army and its allies are in the “last moments before declaring victory” in Aleppo, a Syrian military source told Reuters, after rebel defences collapsed on Monday, leaving insurgents in a tiny, heavily bombarded pocket of ground.

The bombardment of rebel areas of the city continued nonstop on Monday during the day in what residents called a “doomsday” scenario.

“The battle in eastern Aleppo should end quickly. They [rebels] don’t have much time. They either have to surrender or die,” Lieut Gen Zaid al-Saleh, the head of the government’s Aleppo security committee, told reporters in the recaptured Sheikh Saeed district of the city.

The ICRC said: “Thousands of civilians’ lives are in danger as frontlines close in around them in eastern Aleppo. As the battle reaches new peaks and the area is plunged into chaos, thousands with no part in the violence have literally nowhere safe to run.

“A deepening humanitarian catastrophe and further loss of life can be averted only if the basic rules of warfare – and of humanity – are applied.”

Topics: Aleppo, [Syria](#), Middle East and North Africa [news](#).

[Graham-Harrison, Emma. “Syrian forces seize control of more than half of Aleppo's rebel districts”. Theguardian.com, 04.12.2016 <
<https://www.theguardian.com/world/2016/dec/03/syrian-forces-seize-control-of-more-than-half-of-aleppo>>]

Syrian forces seize control of more than half of Aleppo's rebel districts

UN envoy warns of terrible battle for full control of city from which tens of thousands have fled under heavy bombing

Emma Graham-Harrison
Sunday 4 December 2016 08.38 GMT

A Syrian soldier holds up the national flag as he patrols the east Aleppo neighbourhood of Tariq al-Bab. Photograph: Hassan Ammar/AP

Syrian government forces have taken control of more than half of Aleppo's rebel districts after fierce bombardments and ground advances forced tens of thousands to flee.

The UN envoy for Syria, Staffan de Mistura, said on Saturday he anticipated a “terrible battle” for complete control of the city.

Jets and artillery pounded besieged eastern districts as Syrian troops and allied fighters from Iraq, Iran and Lebanon pushed further into the city, securing parts of Tariq al-Bab and the airport road to the east of Aleppo, the Syrian Observatory for Human Rights said.

Some of the areas taken by government forces had been held by opposition fighters since 2012, as forces loyal to Bashar al-Assad undermined the stalemate that kept Aleppo divided for four years.

“The noose is tightening quickly,” Mohammed Abu Jaafar, a medical official in eastern Aleppo, told the Associated Press. “Our resources are also running low and beginning to disappear.”

Mistura said he feared the opposition would not be able to withstand the attacks for much longer, Reuters reported.

“The fact is that Aleppo is not going to stay that long,” he told a conference in Rome. “I was feeling it would be a terrible battle ending up by Christmas-New Year. I hope the battle will not take place, that there will be some type of formula.”

Around a quarter of a million people had stayed on in besieged Aleppo, but more than one in 10 fled last week, the UN estimated.

About 19,000 people went to Syrian government-controlled areas, around 10,000 to an enclave held by Kurdish troops, and 5,000 moved deeper into opposition-held areas. Nearly two-thirds of those displaced are children.

Those left in the opposition-held areas of the city have little hope of relief as winter intensifies, food stocks decline and new arrivals cram into the homes and buildings that remain standing.

“I left everything, even my clothes, it is so bad, and so cold,” said Fatema, whose tweets about life under siege with her three children have built up a following of nearly 200,000 people.

Their home was hit last week and they had to take shelter with friends. “Hello my friend, how are you. I am on the run now, I fear being killed. Please save us. Thank you,” Bana Alabed said in a short video shared by the Harry Potter author, JK Rowling.

The family fear they may have been targeted because their tweets have such a wide audience and, like many in the city, they believe it would be too dangerous to cross to areas under the control of a government known for harsh treatment of anyone it suspects of opposition.

The Russian foreign minister, Sergei Lavrov, said on Saturday that Moscow was ready for talks with the US about a complete withdrawal of rebels from Aleppo, but rebel groups have insisted they will fight to the death.

“I asked the factions, they said: ‘We will not surrender’,” Zakaria Malahifji, the head of the political office of the Aleppo-based Fastaqim faction, told Reuters. “The military commanders in Aleppo said: ‘We will not leave the city’.”

Since you’re here ...

... we've got a small favour to ask. More people are reading the Guardian than ever, but far fewer are paying for it. Advertising revenues across the media are falling fast. And unlike many news organisations, we haven't put up a paywall – we want to keep our journalism as open as we can. So you can see why we need to ask for your help. The Guardian's independent, investigative journalism takes a lot of time, money and hard work to produce. But we do it because we believe our perspective matters – because it might well be your perspective, too.

If everyone who reads our reporting, who likes it, helps to support it, our future would be much more secure.

[Become a supporter](#)

[Make a contribution](#)

Topics: [Aleppo Syria Middle East and North Africa news](#)

3o news story

[Reuters. “Syrian army recaptures part of rebel-held east Aleppo”. Theguardian.com, 27.11.2016 <<https://www.theguardian.com/world/2016/nov/27/syrian-army-recaptures-part-of-rebel-held-east-aleppo>>]

Syrian army recaptures part of rebel-held east Aleppo

Bashar al-Assad's army claims it has taken full control over the Hanano housing district, which is on the northeast frontline of the city's eastern sector

Reuters
Sunday 27 November 2016 01.13 GMT

Syrian pro-government forces walk past damaged houses as they approach the Baeedin district in eastern Aleppo, near Masaken Hanano. Photograph: George Ourfalian/AFP/Getty Images

The Syrian army has claimed control of an important district in rebel-held eastern Aleppo after fierce fighting, with rebels blaming intense air strikes and lack of hospitals for their collapsing frontline.

Government forces advanced with a ground and air assault on the edge of the besieged eastern half of the city, a move the rebels say is designed to split their most important urban stronghold in two.

Aleppo, which was Syria's biggest city before the start of a civil war that has killed hundreds of thousands of people, is divided between the government-held west and rebel-held east, where UN officials say at least 250,000 people are under siege.

Capturing all of Aleppo would be a major victory for Syrian president Bashar al-Assad after six and a half years of fighting.

The army said in a statement it had, alongside its allies, taken full control over the Hanano housing district, which is on the northeast frontline of the eastern sector.

“Engineering teams are removing mines and improvised explosive devices planted by terrorists in the squares and streets,” the statement said. The Syrian government calls all forces fighting against it terrorists.

An official in an Aleppo rebel group said a map circulated by pro-government media showing government forces in control of the Hanano area was largely accurate.

The Syrian Observatory for Human Rights, a monitoring organisation based in Britain, said the army had established control over Hanano, which was the first part of Aleppo taken over by armed opposition groups in 2012.

A renewed air assault on residential and frontline parts of east Aleppo began last Tuesday after a weeks-long pause in air strikes and shelling there.

“The revolutionaries are fighting fiercely but the volume of bombardments and the intensity of the battles, the dead and the wounded, and the lack of hospitals, are all playing a role in the collapse of these frontlines,” said an official from Jabha Shamiya, one of the biggest groups fighting against Assad in northern [Syria](#). Some of its members are fighting in Hanano.

He condemned the “international silence” and said the government and its allies were trying to exploit the period before the next US administration took over.

“The Iranians, Russians and regime know there is a vacuum and they are trying to exploit it using all means,” he said. “We are in touch with the friendly states but unfortunately Aleppo is being left to be slaughtered.”

Video - [Moment of impact: children’s hospital bombed in east Aleppo](#) (υπότιτλος & hyperlink)

Yasser al-Yousef, from the political office of the Nour al-Din al-Zinki rebel group, said insurgents had fought fiercely for more than 48 hours to defend Hanano and the southern front of east Aleppo from heavy government bombardment.

A Syrian state television reporter broadcast live from a part of Hanano on Saturday as government forces sought to establish full control over the area. Gunshots could be heard and behind him damaged buildings and rising smoke could be seen.

Rebels say much of Hanano has been empty of residents for some months.

Syrian state media said the army had secured the safe passage of at least 150 people out of Hanano, and showed pictures of people it said were evacuated residents in a reception centre.

In the 12 days since the renewed bombardment on east Aleppo, at least 201 civilians, including 27 children, have died in the besieged sector, the Observatory said. There were 134 rebel fighter deaths.

The monitor also documented 19 civilian deaths, including 11 children, and dozens of injuries as a result of rebel shelling of government-held west Aleppo. Rebel shelling into the Sheikh Maqsoud district, which is under the control of the Kurdish YPG militia, has killed three people, it said.

Syrian state news agency Sana said three people died and 15 were injured on Saturday when rebels fired rockets into government-held west Aleppo.

Since you're here ...

... we've got a small favour to ask. More people are reading the Guardian than ever, but far fewer are paying for it. Advertising revenues across the media are falling fast. And unlike many news organisations, we haven't put up a paywall – we want to keep our journalism as open as we can. So you can see why we need to ask for your help. The Guardian's independent, investigative journalism takes a lot of time, money and hard work to produce. But we do it because we believe our perspective matters – because it might well be your perspective, too.

If everyone who reads our reporting, who likes it, helps to support it, our future would be much more secure.

[Become a supporter](#) [Make a contribution](#)

Topics: Aleppo Syria Middle East and North Africa news

4° news story

[Shaheen, Kareem. “Aleppo siege is 'war of extermination', says injured doctor”.
Theguardian.com, 22.11.2016 <
<https://www.theguardian.com/world/2016/nov/22/aleppo-syria-siege-is-war-of-extermination-says-injured-doctor>>]

Aleppo siege is 'war of extermination', says injured doctor

Almost 150 civilians killed in past week, says Syrian Observatory for Human Rights,
as Assad forces' bombardment continues

Kareem Shaheen in Breirut
Tuesday 22 November 2016 14.34 GMT

Residents flee from airstrikes in Aleppo. Photograph: Anadolu Agency/Getty Images

Almost 150 civilians have been killed in a week of intense violence in the besieged eastern half of [Aleppo](#), activists said as violence continued to grip Syria's former industrial capital.

The latest casualty figures cap two months of unprecedented violence in Syria's largest city. More than 800 people have been killed since forces loyal to the regime of [Bashar al-Assad](#) announced a campaign to crush the opposition in the rebel-held eastern districts.

"This ferocious campaign is a war of extermination," said a doctor in eastern Aleppo, who was wounded earlier this month in an airstrike. "Everything is a target, whether human or tree or rock. Everything is being exterminated with the collusion of the United Nations. They all see and hear, but they will not answer, and they cannot stop this war machine."

He added: "We have nobody but God,."

The Syrian Observatory for Human Rights, a UK-based organisation, said on Tuesday that 141 civilians, including 18 children, had been killed in the last week of violence.

Moscow intervened last year in the conflict to shore up the Assad regime. Observers had predicted that the renewed assault on Aleppo would begin with the highly publicised arrival a week ago of an aircraft carrier belonging to Russia off the Syrian coast.

Those fears have been realised one week into the vaunted campaign, with relentless aerial bombardment that has reduced to rubble civilian homes and left the rebel-held east without any functioning hospitals for a quarter of a million people, including almost 100,000 children, according to UN estimates, who are still living there. The city has been besieged since July.

"I am more or less at my wits' end," said Stephen O'Brien, the UN's top humanitarian official, at a security council briefing on Monday, in a blistering condemnation of the international community's paralysis. "Shame on us all for not acting to stop the annihilation of eastern Aleppo and its people and much of the rest of [Syria](#) too."

The Observatory said on Tuesday that 834 civilians, including 176 children, had been killed over the past two months.

Casualty figures over the past three days have been difficult to come by because they are usually tracked by local hospitals, which have been put out of service by bombing.

Aleppo has been divided since 2012, with the west under government control and the east held by rebels. Its fate has long been seen as a bellwether for the momentum of the Syrian war, and forces loyal to Assad hope to deal a fatal blow to the rebellion by seizing the last major urban stronghold under opposition control.

Loyalist forces include thousands of Iranian-backed militias along with a contingent of Syrian government troops who have so far made limited incursions into the rebel-held east. That battle will likely result in numerous casualties and intense urban combat that would leave the neighbourhoods still standing in ruins.

Topics: [Aleppo Syria Middle East and North Africa Bashar al-Assad news](#)

5° news story

[Shaheen, Kareem & Graham-Harrison, Emma. “Russia and Assad to pound rebels as east Aleppo braces for attack”. Theguardian.com, 05.11.2016 <
<https://www.theguardian.com/world/2016/nov/05/russia-and-assad-prepare-pound-rebels-east-aleppo-braces-for-aerial-onslaught>>]

Russia and Assad to pound rebels as east Aleppo braces for attack

The Syrian regime’s offer of safe passage for civilians has been shunned – now they are preparing for a renewed aerial onslaught

[Kareem Shaheen](#) in Beirut & [Emma Graham-Harrison](#)

Saturday 5 November 2016 21.30 GMT

Syrian pro-government soldiers in al-Hamdaniyah east Aleppo. Between 200,000 and 300,000 civilians are still under siege in the highly contested region. Photograph: George Ourfalian/AFP/Getty Images

Besieged east Aleppo is braced for a fierce bombardment by Russian and Syrian aircraft as rebel forces intensify their efforts to break the siege using suicide attackers and heavy artillery.

The attacks have claimed dozens of lives in western Aleppo, normally far less dangerous than the rebel-held east, according to the Syrian Observatory for Human Rights.

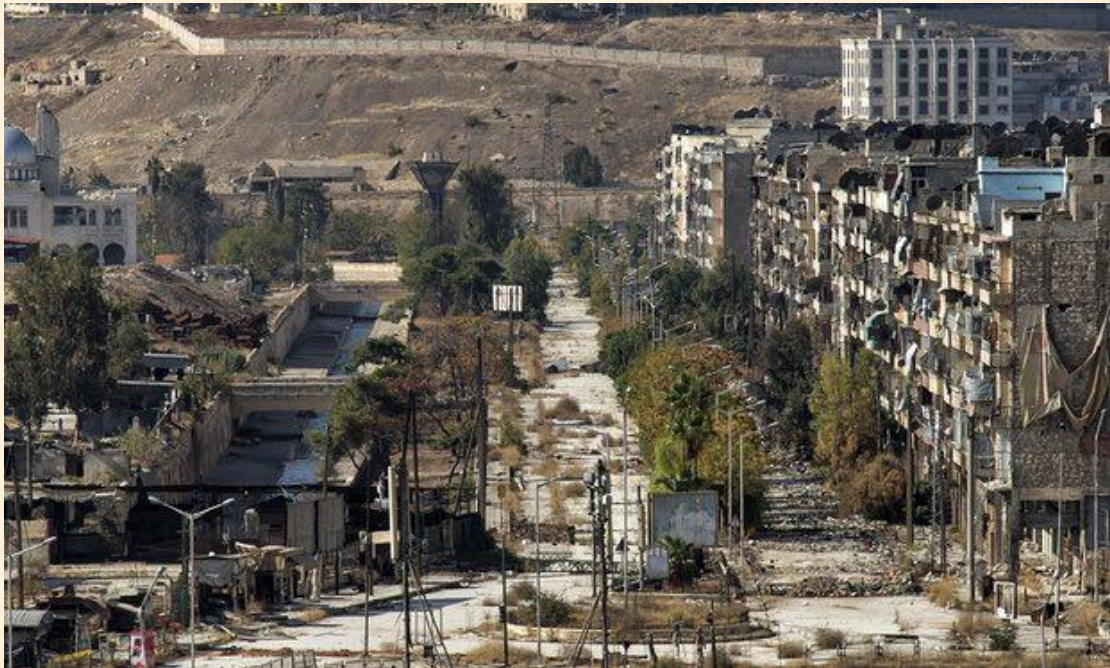
On the other side of the barricades there is a sense of apprehension in the shattered streets of east Aleppo, as hopes that the siege might be broken mingle with fear of the impending attacks.

“There has been movement, people have been going to the markets even though they are empty of food and vegetables, but they’re going out. Kids are coming to the side streets to play with their friends,” said Omar Arab, a local journalist in east Aleppo.

“When the bombing stops, they go out because they’re suffocating from the bombardment. But when the regime waits for a couple of days they make up for it by carrying out massacres.”

The assault on the west of the city came at the same time as a relative lull in air strikes inside heavily bombed eastern areas as the government of President Bashar al-Assad

and his supporters tried to tempt civilians in opposition-held areas to leave through “safe passage” corridors.

An empty street in rebel-held east Aleppo leads to a crossing point with the government-held neighbourhood of al-Masharka, one of several designated evacuation corridors. Photograph: Karam Al-Masri/AFP/Getty Images

Leaflets dropped from the air and text messages to residents of opposition-held areas urged them to leave during the break in hostilities, and warned that those who stay “will be annihilated”.

But even those who would like to leave the hungry and dangerous east are distrustful of promises from the government, which has imprisoned, murdered, tortured and caused the disappearance of tens of thousands of opponents since Syria slid into civil war.

Almost no one came through the corridors, which opposition fighters said were not actually safe. Now those living in the besieged areas are bracing for fresh attacks, with the arrival of a Russian frigate armed with cruise missiles adding to apprehension.

Among those preparing for an attack are doctors and other medical workers. Hospitals have been repeatedly targeted by government-led air strikes. The Syrian regime says

that rebels use them as military bases, turning medics and patients into human shields, a claim which doctors reject.

“It’s totally untrue. We’ve showed photos of the whole hospital, we even had American doctors here,” said Mohammad Abu Rajab, a hospital director, recently injured in a bombing.

The ruins of bombed hospitals have been extensively videoed and photographed, and none of the footage has ever included weapons or parts of them.

“They lie until people believe them. Weapons in the hospitals? What weapons? We are treating people, it has an operation room, an intensive care unit, beds, a patient wing.”

There are thought to be between 200,000 and 300,000 civilians still living under siege in east Aleppo, which has endured years of barrel bombing from government troops and more recently attacks with bunker-buster bombs, napalm and chemical weapons.

A Syrian pro-government soldier, south of al-Hamdaniya, in east Aleppo. Photograph: George Ourfalian/AFP/Getty Images

“We expect everything from Russia,” said one former official from Ahrar al-Sham, a hardline Islamist group also fighting in Aleppo. “There isn’t a type of weapon that

hasn't been used by either the Russians or the Assad regime, including chlorine gas. Do they have anything else?"

The UN's [Syria](#) envoy Staffan de Mistura warned last month that east Aleppo could be destroyed by Christmas, and called on the world to intervene to avoid "another Rwanda, another Srebrenica".

He offered to personally go to the city and escort out the jihadi factions that Russia and Assad's government say control the east, and insist are their main targets.

But while the push to break the siege has been led by Jabhat Fateh al-Sham, until recently allied to al-Qaida and which shares much of its world view, more moderate groups say that it does not control the city.

"The entire strength is with the Free Syrian Army in Aleppo, they are the ones in control in Aleppo, and they are from Aleppo," said Sharif al-Halabi, a spokesperson for Fastaqim, one of the main rebel factions in the city's east.

He said that the opposition still had the support of most people in the city, pointing out that they had chosen to stay as government troops tightened control of areas around Aleppo, even after the siege was briefly broken in the summer.

"Of course under bombardment people are going to be restless and complain, but the fact of the matter is the majority of those who live in the liberated areas are with the Free Syrian Army despite the siege."

Topics: [Aleppo](#) [The Observer](#) [Syria](#) [Middle East](#) and [North Africa](#) [Russia news](#)

6° news story

[Shaheen, Kareem. "Rebel fighters advance on Aleppo in attempt to break siege".
Theguardian.com, 28.10.2016 <
<https://www.theguardian.com/world/2016/oct/28/rebel-fighters-advance-on-aleppo-in-attempt-to-break-siege>>]

Rebel fighters advance on Aleppo in attempt to break siege

Opposition forces fire hundreds of rockets and artillery shells in opening salvo of battle

Kareem Shaheen in Beirut
Friday 28 October 2016 16.04 BST

Free Syrian Army fighters attack Isis positions in Aleppo on Thursday. Opposition fighters have fired hundreds of rockets and artillery shells at government-held territory in the latest attempt to break the siege of the city. Photograph: Anadolu Agency/Getty Images

Rebels outside [Aleppo](#) have launched the opening salvo of a battle aimed at breaking the siege of the opposition-controlled east of the city.

Opposition fighters fired hundreds of Katyusha and Grad rockets and artillery shells to lay the groundwork for an advance of rebel troops, who marched on territory controlled by the government of Bashar al-Assad from the west of Syria's former industrial capital

To our steadfast people in Aleppo, your brothers ... are determined to break the siege of Aleppo,” said a spokesman for Ahrar al-Sham, a powerful opposition group taking part in the offensive. “We are at the gates, and we will break the siege again.”

The offensive prompted the Russian defence ministry to ask President Vladimir Putin for permission to resume air strikes against the rebel-held east after 10 days in which the army said it had not struck, but a Kremlin spokesman said Putin did not believe for now it was necessary to restart the strikes.

A quarter of a million people are living under siege in eastern Aleppo. They have been subjected to a relentless aerial bombing campaign conducted by the Assad regime and its Russian allies, who have deployed weaponry including bunker-buster bombs.

Moscow has been accused of perpetrating war crimes in the ancient city, with observers drawing comparisons to Russia’s wars in Chechnya. Hundreds of civilians have been killed in the eastern neighbourhoods of the city in recent weeks as Assad and his allies have sought to press home their military advantage.

Rumours of a brewing rebel offensive have been circulating for weeks. Eastern Aleppo, under opposition control since 2012, was besieged in July. The siege was briefly broken by a rebel offensive, and then reimposed with the backing of Russian warplanes.

The offensive began in the early hours of Friday. By the early afternoon the rebels had seized a district known as Dahiyat al-Assad, and begun shelling adjacent neighbourhoods in an effort to push further towards the besieged east.

The aim appeared to be the creation of a corridor that would link rebel-held Aleppo to the surrounding countryside dominated by the opposition, though rebel commanders have not outlined their path for fear of compromising military operations.

The Syrian Observatory for Human Rights, a British-based war monitor, said more than 15 civilians had been killed and 100 wounded by rebel shelling of government-held western Aleppo. State media reported that five civilians were killed.

The operation began with an assault that deployed artillery, rockets, ground advances and suicide bombers and is believed to involve thousands of opposition fighters.

“All the factions are taking part,” said one journalist who was accompanying the ground troops.

Aleppo has emerged as a key focal point and symbol of the war. The conflict pits Syrian government forces and Iranian-backed militias from Iraq and Lebanon, supported by Russian fighter jets, against an array of rebel groups inside and outside the city. It is the last major urban stronghold in [Syria](#) that is partially under opposition control.

Among the factions that appear to be taking part in the battle to break the siege are Jabhat Fateh al-Sham, the former al-Qaida affiliate in Syria; the powerful Islamist group Ahrar al-Sham; and the Turkish-backed rebels the Sham Front.

Footage from the battlefield showed tanks and rebel fighters advancing on the ground under cloudy skies which they hope will reduce the visibility of Russian and Syrian warplanes, as well as soldiers firing mortars. Residents have also burned tyres to obscure their view.

The Syrian state news agency said that al-Qaida-linked terrorists had launched a wide assault west of Aleppo but that it had been repelled.

Jabhat Fateh al-Sham was also a key element in the rebel offensive to break the siege in August. Its role will complicate the battlefield – though the group claims to have severed its links to al-Qaida, few believe that that would mean a change in ideology or loyalty.

But it has emerged as a powerful fighting force against Assad and increasingly entrenched itself within the opposition, which has seen middling military support from its international backers.

Ceasefire efforts brokered by the US and Russia have in the past aimed to isolate the group from other rebel fighters, but those have failed.

Topics: [Aleppo Syria Middle East and North Africa news](#)

7° news story

[Grierson, Jamie. “Syria: Aleppo hospital hit by barrel bombs and cluster bombs, reports say”. Theguardian.com, 01.10.2016 <
<https://www.theguardian.com/world/2016/oct/01/-syriaairstrikes-major-offensive-against-rebel-held-areas-of-aleppo>>]

Syria: Aleppo hospital hit by barrel bombs and cluster bombs, reports say

Crucial facility in rebel-held district had already been bombed earlier in week in an assault described by UN chief as war crime

Jamie Grierson and agencies
Saturday 1 October 2016 14.56 BST

Volunteers carry an injured person on a stretcher following Syrian government forces airstrikes on the rebel-held neighbourhood of Heluk in Aleppo, on 30 September 2016. Photograph: Thaer Mohammed/AFP/Getty Images

The largest hospital in the rebel-held side of Aleppo has been devastated by barrel bombs, witnesses have said, as forces loyal to the Russia -backed government intensified their assault on the area with a major weekend offensive.

The crucial facility, known as M10, had already been put out of service before the latest attack, having suffered a heavy bombardment three days earlier, in an assault that the UN chief, Ban Ki-moon, denounced as a war crime.

With M10 and the second-largest hospital in the eastern part of the city now both out of use, only six operational hospitals remain in the region, according to the Syrian American Medical Society (Sams).

“Two barrel bombs hit the M10 hospital and there were reports of a cluster bomb as well,” Adham Sahloul of Sams said.

The recent surge in attacks in Aleppo from forces loyal to the Syrian president, Bashar al-Assad, have been some of the worst in the country’s five-year civil war . More than 220 people have died and residential buildings have been reduced to heaps of rubble.

Video - [Drone footage shows scale of destruction in eastern Aleppo](#) (υπότιτλος & hyperlink)

France condemned the bombing of M10, saying the shelling of healthcare structures and personnel in Aleppo constituted war crimes.

“Their perpetrators will be held to account,” foreign minister Jean-Marc Ayrault said in a statement. “France is mobilising at the Security Council as we speak to put a stop to this unacceptable tragedy,” he added.

The devastation continued as it emerged that the US secretary of state, John Kerry, complained to a group of Syrian civilians on the sidelines of New York’s United Nations general assembly last week that his diplomacy had not been backed by a serious threat of military force.

Russia appeared to respond to the reports, based on an audio recording of the meeting obtained by The New York Times, but with a warning. Russian foreign ministry spokeswoman Maria Zakharova said direct aggression by the US towards the Syrian government would lead to “frightening, tectonic shifts” in the Middle East.

The Syrian Observatory for Human Rights, a British-based monitoring group, said airstrikes also hit a smaller field hospital in the Sakhur neighbourhood on Saturday. “One person was killed and the field hospital is out of service,” said the Observatory head, Rami Abdel Rahman.

Russian warplanes were also involved in the attacks on Saturday as the army shelled the besieged old quarter in a major offensive.

The airstrikes focused on major supply lines into rebel-held areas – the Castello Road and Malah district – while fighting raged in the Suleiman al-Halabi neighbourhood, the frontline to the north of Aleppo’s old city.

An army source quoted in state media said its forces had made advances, which was denied by rebels, who said they had repelled a new assault.

“They are shelling the old city heavily after another failed attempt to gain ground. They have lost several fighters and we are steadfast,” said Abu Hamam, a rebel from the Failaq al-Sham group.

The army said it would press its advantage after retaking the strategic Handarat camp north of Aleppo on Thursday. On Friday, civil defence sources said airstrikes on rebel-held residential areas killed at least 30 people with the use of incendiary and phosphorous bombs causing extensive damage and fires.

The observatory said at least 20 were killed by sustained Russian and Syrian army strikes and artillery shelling on Friday and into the early hours of Saturday. State media added that rebel mortar attacks on government-held Midan and other areas in the city killed at least 20 people.

Medical charity Médecins Sans Frontières described the impact of Syrian and Russian bombardment of the east as a bloodbath.

More than 220 people have been killed in the east of the city since the government launched its offensive on 22 September. Residents of government-held neighbourhoods expressed relief that the rebels were being pushed back but said they feared retaliation. “We were happy when we heard about the army’s advance,” said Majed Abboud, a 32-year-old car dealer.

“But I’m afraid that with these ferocious clashes, there will be some kind of reaction from the armed groups,” he said. “They hit us with rockets and there were many casualties today [Friday] in Suleiman al-Halabi and al-Midan.”

Aleppo, Syria’s largest city and commercial hub before the civil war began in 2011, has been divided into government and opposition sectors for four years.

Topics: [Syria](#) [Russia](#) [Europe](#) [Middle East](#) and [North Africa](#) [Aleppo news](#)

B. AL JAZEERA NEWS STORIES

1° news story

[No writer. “Clashes erupt near Damascus despite truce”. Al Jazeera, 31.12.2016 <
<http://www.aljazeera.com/news/2016/12/clashes-erupt-damascus-truce-161230104906242.html>>]

Clashes erupt near Damascus despite truce

Sporadic fighting reported in different places but guns and bombs mostly silent since the onset of the nationwide truce.

31.12.2016

Video

Despite reports of intermittent fighting and anti-government protests across Syria, overall the nationwide ceasefire brokered by Russia and Turkey appears to be holding.

The Syrian Observatory for Human Rights (SOHR) reported fighting early on Friday between troops and rebels in the central province of Hama and near the capital, Damascus.

The SOHR, a UK-based information office which documents human-rights abuses in Syria, also reported an aerial attack on the rebel-held Wadi Barada valley near Damascus.

Mazen al-Shami, an opposition activist from the Damascus suburb of Douma, said minor clashes nearby left one rebel fighter wounded during the day.

Separately, Ahmad al-Masalmeh, an activist in Deraa province, accused government forces of opening fire on rebel-held areas.

Al Jazeera has learnt that five people have been killed in violence in the first 24 hours since the ceasefire took effect at 22:00 GMT.

Given that several past UN-backed attempts at halting the fighting in Syria have failed, it remains to be seen whether the current one, backed by Russia and Turkey, will succeed.

'Major breakthrough'

Al Jazeera's Hashem Ahelbarra, reporting from Turkey's Gaziantep near the Syria border, said periodic clashes in some parts of Syria were reported just hours after the ceasefire went into effect.

However, the fact that the truce is largely holding amounts to a "major breakthrough" and could pave the way for a final political settlement, he said.

"There are some sporadic clashes around Damascus in Wadi Barada and Deraa and in Aleppo, but activists operating on the ground say calm still prevails, which is a significant development," he said.

Russia and Iran provide crucial military support to Assad [Abd Doumany/AFP]

Russia announced on Thursday a deal it said had been accepted by seven of Syria's major rebel factions, though none of them immediately confirmed it, and one denied signing it.

As with the previous agreements, the current ceasefire excludes the Jabhat Fateh al-Sham, which earlier had links to al-Qaeda, and the Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) group.

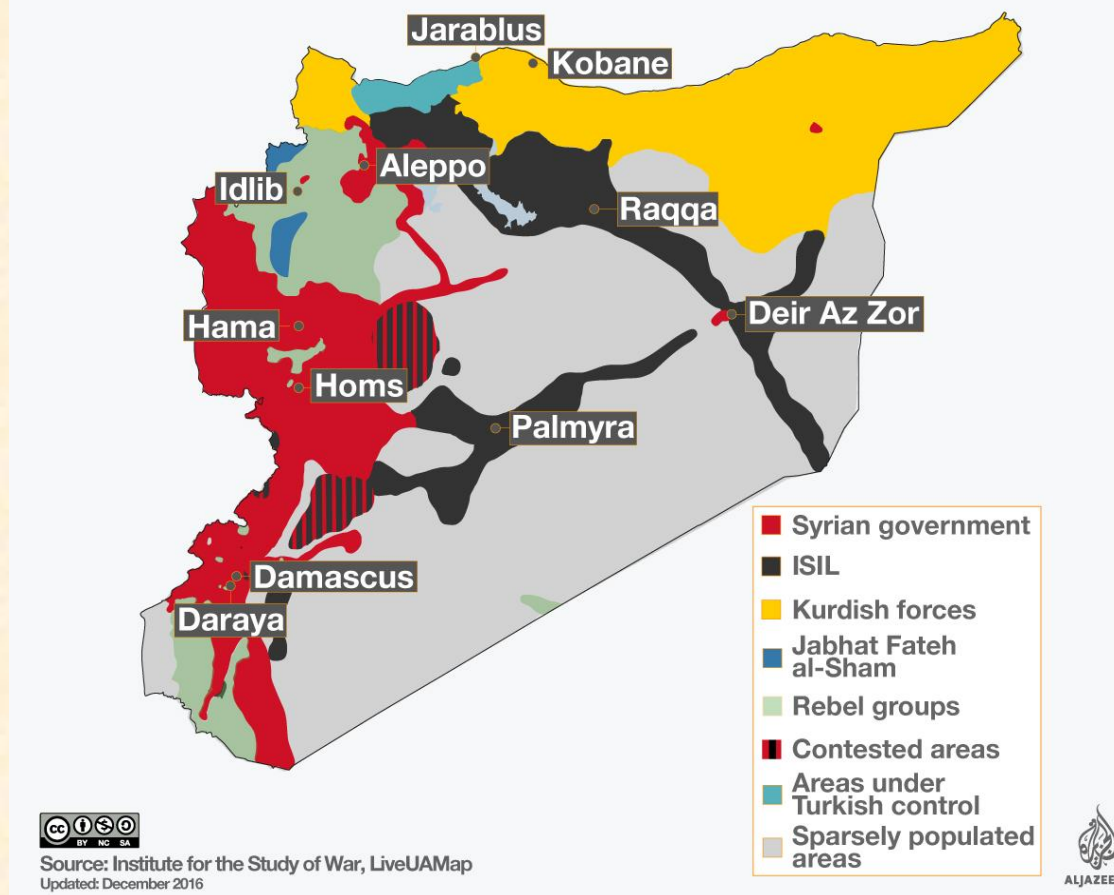
Assad-Putin conversation

Russian President Vladimir Putin said on Thursday that the ceasefire would be guaranteed by both his country and Turkey.

And on Friday Russian officials said Syrian President Bashar al-Assad had conveyed his commitment to observing the truce during a phone call with Putin.

Assad is reported to have agreed that the planned peace talks in Kazakhstan would be an "important step" in resolving the conflict.

Syria: Who controls what?

Assad also met a joint delegation from the European and Russian parliaments although it is not clear if the meeting took place before or after Thursday's deal was sealed.

Russia and Iran provide crucial military support to Assad, while Turkey has long served as a rear base and source of supplies for opposition factions.

Mohammad Javad Zarif, Iran's foreign minister, called the ceasefire a "major achievement" on Twitter on Friday.

"Let's build on it by tackling the roots of extremist terror," he said.

Qatar, which backs the Syrian rebels, also offered its full support to the ceasefire.

Nevertheless, Mohammed bin Jassim Al Thani, Qatar's foreign minister, called for continued dialogue and cautioned against fresh air strikes by the Syrian government.

The ceasefire deal followed a Russian-Turkish agreement earlier this month to evacuate the last rebels from eastern Aleppo after they were confined to a tiny enclave by a government offensive.

The retaking of all of Aleppo marked Assad's biggest military victory since the start of the 2011 uprising against his family's four-decade rule.

"The defeat of the terrorists in Aleppo is an important step towards ending the war," Assad told TG5, an Italian TV station, in a recent interview.

However, the capture of the city does not mean that the war has ended, he said, because "terrorists" are still in Syria.

The truce came on the heels of a Russian-Turkish evacuation deal for Aleppo [Abd Doumany/AFP]

2° news story

[No writer. "Rebels: Ceasefire 'void' if government bombing persists". Al Jazeera, 31.12.2016 <<http://www.aljazeera.com/news/2016/12/rebels-ceasefire-void-government-bombing-persists-161231084042659.html>>]

Rebels: Ceasefire 'void' if government bombing persists

Opposition groups warn they will cancel truce if government offensive persists in area northwest of Damascus.

31/12/2016

The ceasefire deal called for negotiations over a political solution to end the conflict that has killed more than 310,000 people [EPA]

Syrian rebel groups warned they would consider a ceasefire deal brokered by Russia and Turkey "null and void" if government forces and their allies continued to violate it.

Clashes and air strikes persisted in some areas since the ceasefire began on Friday, though the Syrian Observatory for Human Rights, a UK-based monitoring group, said on Saturday that the truce was still largely holding.

"Continued violations by the regime and bombardment and attempts to attack areas under the control of the revolutionary factions will make the agreement null and void," a statement signed by a number of rebel groups said on Saturday.

It said government forces and their allies had been trying to press advances, particularly in an area northwest of Damascus.

Al Jazeera's Hashem Ahelbarra, reporting from Turkey's Gaziantep near the Syria border, said it was a delicate moment for the ceasefire.

"They [Syrian rebel groups] have sent an urgent appeal to the UN and to Turkey, who is the key player in the ceasefire, to negotiate with the Russians and try to stop the Syria government from fighting, warning that if the fighting continues there will be no option but to resume the fighting," he said.

"The terms of the ceasefire insist that the moment it comes in to effect there should be no military operation, no party should take advantage of it. But the Syria opposition would need that guarantee that the guns must fall silent across Syria."

Russia, which supports Syrian President Bashar al-Assad, has urged the UN to give its blessing to the fragile ceasefire, the third truce this year seeking to end nearly six years of war in Syria.

Russia and Turkey, which backs the armed opposition to Assad, brokered the ceasefire agreement in the hope of preparing the way for peace talks in Kazakhstan in the new year.

Video: 'Inside Story - What are President Putin's plans for Syria?'

In their statement, the rebels said it appeared the government and the opposition had signed two different versions of the ceasefire deal, one of which was missing "a number of key and essential points that are non-negotiable", but did not say what those were.

"There is a different interpretation on this ceasefire between Syrian opposition groups on the one hand and the Russians and other parties on the other," Marwan Kabalan, an analyst at Doha Institute, told Al Jazeera.

There was confusion over which groups in the opposition are included in the ceasefire. The Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL, also known as ISIS) group, which has made enemies of all sides in the conflict, is not included.

"The opposition said the ceasefire includes all Syrian factions excluding ISIL, whereas the Russians said it would exclude all UN-designated terrorist organisations including al-Nusra Front," said Kabalan. "This [difference] is a ticking bomb that will

jeopardise the whole process as the Syrian forces will go after al-Nusra and that will put the Syrian opposition factions in a very difficult position."

The ceasefire deal calls for negotiations over a political solution to end the conflict that has killed more than 310,000 people and forced millions to flee.

Talks in Astana

Russian President Vladimir Putin said on Friday that he would now reduce Moscow's military contingent in Syria, which has been fighting to bolster the government since last year.

But he added that Russia would continue to fight "terrorism" and maintain its support for the government.

Turkey's President Recep Tayyip Erdogan said Ankara would continue the operation it began in August targeting ISIL and Kurdish fighters.

Despite backing opposite sides in the conflict, Turkey and Russia have worked increasingly closely on Syria, brokering a deal this month to allow the evacuation of tens of thousands of civilians and rebel fighters from Aleppo.

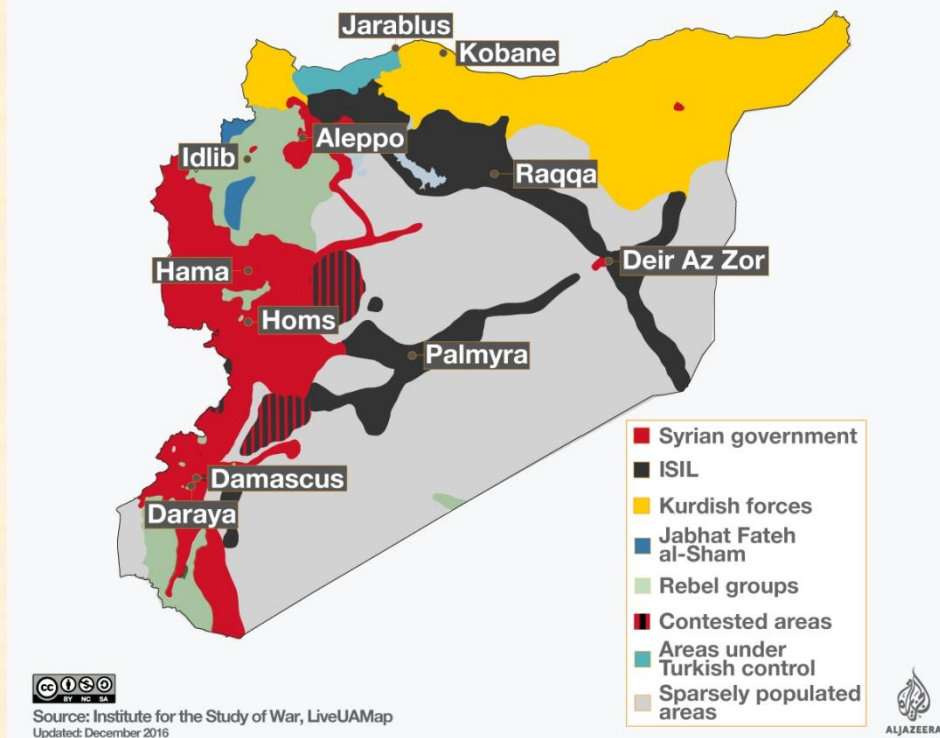
UN peace envoy Staffan de Mistura has said he hoped the agreement would "pave the way for productive talks", but also reiterated he wants negotiations mediated by his office to continue next year.

The council held closed-door consultations on the text early Friday and Russia later amended the draft at the request of several member states.

The latest draft of the resolution, a copy of which was seen by AFP news agency, includes a reference to the talks being led by de Mistura.

Source: Al Jazeera and news agencies

Syria: Who controls what?

3° news story

[No writer. "‘Civilians killed’ as battle for Aleppo nears end". Al Jazeera, 14.12.2016
<<http://www.aljazeera.com/news/2016/12/civilians-killed-spot-battle-aleppo-nears-161213133240891.html>>]

'Civilians killed' as battle for Aleppo nears end

Reports of civilians summarily executed and trapped in buildings as Assad troops near takeover of Syria's biggest city.

14/12/2016

Video

Pro-government forces have reportedly executed scores of civilians in Aleppo, including women and children, according to the UN, as the battle for Syria's largest city nears its end.

Forces loyal to President Bashar al-Assad have in some cases entered homes and killed those inside, and in others "caught and killed on the spot" fleeing civilians, Rupert Colville, the UN rights office spokesperson, said on Tuesday.

He called the situation "a complete meltdown of humanity".

Colville said government forces on Monday killed 82 civilians - including 13 children and 11 women - in the neighbourhoods of Bustan al-Qasr, al-Kalleseh, al-Firdous and al-Salheen - taken over that day by government forces.

Fears have been growing for thousands of trapped civilians as the rebels make a desperate last stand in their remaining pocket of territory in the former opposition stronghold of east Aleppo.

After weeks of heavy fighting, government forces were poised on Tuesday to take full control of Aleppo, dealing the biggest blow to Syria's rebellion in more than five years of civil war.

The Syrian army said on Tuesday evening it could declare full control over east Aleppo "at any moment" as it advanced against rebels holed up in just a handful of neighbourhoods.

About 80,000 civilians are now trapped in the few square miles of east Aleppo that remain under opposition control.

In an alarming statement made on Tuesday, UNICEF said that nearly 100 unaccompanied children were trapped in a building under heavy attack in east Aleppo, citing an unnamed doctor in the city.

"According to alarming reports from a doctor in the city, many children, possibly more than 100, unaccompanied or separated from their families, are trapped in a building under heavy attack in east Aleppo," said Geert Cappelaere, UNICEF regional director.

Scenes of carnage

Witnesses described scenes of carnage in previously opposition-held areas, with bodies lying amid the rubble of eastern Aleppo's streets as desperate residents sat on pavements with nowhere to shelter.

"Our fate is sealed. Why would we hide? It won't do us any good. We will either die or be captured," said Ibrahim Abu al-Laith, a spokesman for the White Helmets rescue service.

Jan Egeland, UN special adviser for Syria, said the past 24 hours had been the most dramatic so far in "the bloody, bitter, horrific battle for Aleppo".

He gave warning that those responsible would be held accountable for the bloodshed.

Lina al-Shami, an architect and well-known social media activist based in Aleppo, says dozens of people are trapped in the rubble and that civil defence forces can do nothing to extract them.

"I know I may die or get arrested by this criminal regime, but I have to let the world know what is happening here in Aleppo," she told Al Jazeera by Skype on Tuesday.

"We are facing genocide. There are people lying injured in the streets, still alive under the wreckage, and civil defence can't do anything to help them."

Video – “Lina al-Shami, an architect and activist in east Aleppo, speaks to Al Jazeera” (περιγραφή)

Citizens and social media activists across Aleppo's remaining opposition-held districts sent out "last messages" on social media late on Monday night as the bombing intensified and government forces continued to advance.

"Don't believe any more in United Nations ... don't believe any more in the international community. They are satisfied that we are being killed, that we are facing ... the most horrible massacre in [recent] history," said Abdulkafi al-Hamdo, a well-known social media activist in east Aleppo.

<https://www.pscp.tv/w/1YpKkqXYjbNJj> (twitter)

Zeid Ra'ad al Hussein, the UN human rights chief, appealed on Tuesday to the international community to demand that Syria allow monitoring of its treatment of people fleeing eastern Aleppo.

He gave warning that populations of other opposition-held towns could face the same fate.

"The crushing of Aleppo, the immeasurably terrifying toll on its people, the bloodshed, the wanton slaughter of men, women and children, the destruction - and we are nowhere near the end of this cruel conflict," Zeid said in a statement.

"What is happening with Aleppo could repeat itself in Douma, in Raqqa, in Idlib. We cannot let this continue."

All-out offensive

Syria's army said it had taken 98 percent of the territory once held by opposition fighters in east Aleppo, after launching an all-out offensive last month to seize control of the entire city.

Scores of men who fled from the city's east to the west have been detained by the Syrian authorities and forced into military conscription, reports say.

The government assault has been backed by heavy artillery fire and air strikes, with at least 463 civilians, including 62 children, killed in eastern Aleppo since mid-November, according to the UK-based Syrian Observatory for Human Rights (SOHR).

Video

Another 130 people, including 40 children, have been killed in the city's western districts by opposition rocket fire.

Diplomatic efforts to end the conflict have repeatedly failed, with the latest talks between Russia and the US on a ceasefire to allow the evacuation of civilians making no breakthrough.

Russia, a crucial Assad ally, launched an air war in support of his forces last year, while the US and other Western nations backed the opposition.

Turkey, which has also supported opposition forces in Syria, said on Tuesday it would intensify talks with Russia on a ceasefire.

Video - Qatar FM: The fall of Aleppo won't end the Syrian war (περιγραφή)

Today, tomorrow, every day, we will intensify our talks with Russia and other countries so we can find a solution to this humanitarian tragedy," Mevlut Cavusoglu, the Turkish foreign minister, said.

"Our efforts continue in particular for civilians to be able to leave and for a ceasefire."

The UN estimates that nearly 400,000 people have been killed since the Syrian conflict began in March 2011, and more than half the population has been displaced.

Additional reporting by Dylan Collins

Syrian soldier with the national flag inside Aleppo's Umayyad Mosque [Reuters/Omar Sanadiki]

Source: Al Jazeera and news agencies

4° news story

[No writer. "Rebel-held east Aleppo nears collapse". Al Jazeera, 13.12.2016 <
<http://www.aljazeera.com/news/2016/12/rebel-held-east-aleppo-nears-collapse-161212195346604.html>>]

Rebel-held east Aleppo nears collapse

Syrian government supporters in the city's west celebrate as rebel lines fall amid reports of summary executions.

13/12/2016

Government supporters celebrate the Syrian army's gains against the rebels in Aleppo [Omar Sanadiki/Reuters]

The Syrian army and its allied militias are pushing deeper into east Aleppo as rebel lines collapse and their last urban stronghold looks closer than ever to falling.

The fighters withdrew from at least six more east Aleppo neighbourhoods on Monday in the face of government advances, including al-Salheen, al-Firdous and Bustan al-Qasr, once one of the most fortified districts under opposition control.

Residents told Al Jazeera that government forces summarily executed dozens of civilians over alleged connections to opposition fighters. The figure could not be independently verified by Al Jazeera.

The Syrian Observatory for Human Rights said at least 60 people were killed by gunfire or shelling on Monday as government forces pushed into Aleppo's remaining opposition-held districts.

"The battle of Aleppo has reached its end. It is just a matter of a small period of time, no more, no less ... it's a total collapse," said Rami Abdel Rahman, the UK-based monitoring network's director.

Syrian refugees in the Turkish border city of Gaziantep and the city of Istanbul, held solidarity protests on Monday night in support of the people in east Aleppo, as the government stepped up its bombardment.

Syrian state TV reported that pro-government forces were in control of 99 percent of what once was opposition-held Aleppo.

The pro-government TV network Alikbariyah Syria broadcast footage of celebrations in the streets of west Aleppo, as people handed out chocolates and congratulated each other on "the victory".

"The joy of the people and the army are one," said one driver, wearing military fatigues.

Earlier in the day, Lieutenant-General Zaid al-Saleh, head of the Aleppo security committee, announced in the recently recaptured neighbourhood of Sheikh Saeed that the government push to retake the entire city was in its final stages.

"The battle in east Aleppo should end quickly. They [opposition fighters] don't have much time. They either have to surrender or die," he said.

President Bashar al-Assad's government's takeover of the entire city would mark its greatest victory since the war began in 2011.

Dire conditions

Opposition fighters and tens of thousands of civilians are now confined to just a handful of neighbourhoods in the city's southeast, including the Sukkari and Mashhad districts.

Salim Abu al-Nassar, a dentist from Bustan al-Qasr in east Aleppo, put out a video appeal on social media after fleeing to al-Ansari neighbourhood, calling for a ceasefire and describing the dire conditions in the small portion of the city left in opposition control.

Civilians are confined to a handful of Aleppo neighbourhoods [Reuters/Abdalmhman Ismail]

"Within eight kilometres square, we have over 80,000 human beings ... everyone is piled on top of each other ... This area may witness a real massacre if [the army] decides to move here," he said.

"This may be my last call. I hope someone will listen somewhere around the world and relate that to their government so they can stop the shelling, the war, this madness. We hope to live. We love life. I hope we can meet again."

Lina al-Shami, an architect and well-known social media activist from east Aleppo, also put out a "last message" on Twitter.

Video

Syria's state TV said on Sunday that more than 70,000 of eastern Aleppo's estimated 275,000 residents had fled in recent days, mostly to government-held western Aleppo districts.

Scores of men who fled from the east to the west have been detained by the Syrian authorities and forced into military conscription, reports say.

Russia's defence ministry said on Monday that 728 Syrian fighters had laid down their weapons over the past 24 hours and relocated to western Aleppo.

The Russia-backed ground offensive, which began on November 26, followed an intensive aerial bombing campaign that knocked out most of the medical facilities, targeted civil defence and municipal vehicles and blocked roads with rubble.

The eastern Aleppo area has also been cut off from outside assistance since July by a government siege.

Opposition fighters captured the eastern half of Aleppo, Syria's largest city and former commercial capital, in 2012.

Delayed ceasefire

The US state department said on Monday that Russia told the US it wanted a ceasefire in east Aleppo delayed for several days, a proposal the agency said was unacceptable in view of the continued attacks on civilians.

"Rather than accepting the US proposal for an immediate cessation, the Russians informed us that a cessation could not start for several days, meaning that the assault by the regime and its supporters will continue until any agreement will go into effect," John Kirby, state department spokesman, said in response to a question about weekend talks in Geneva.

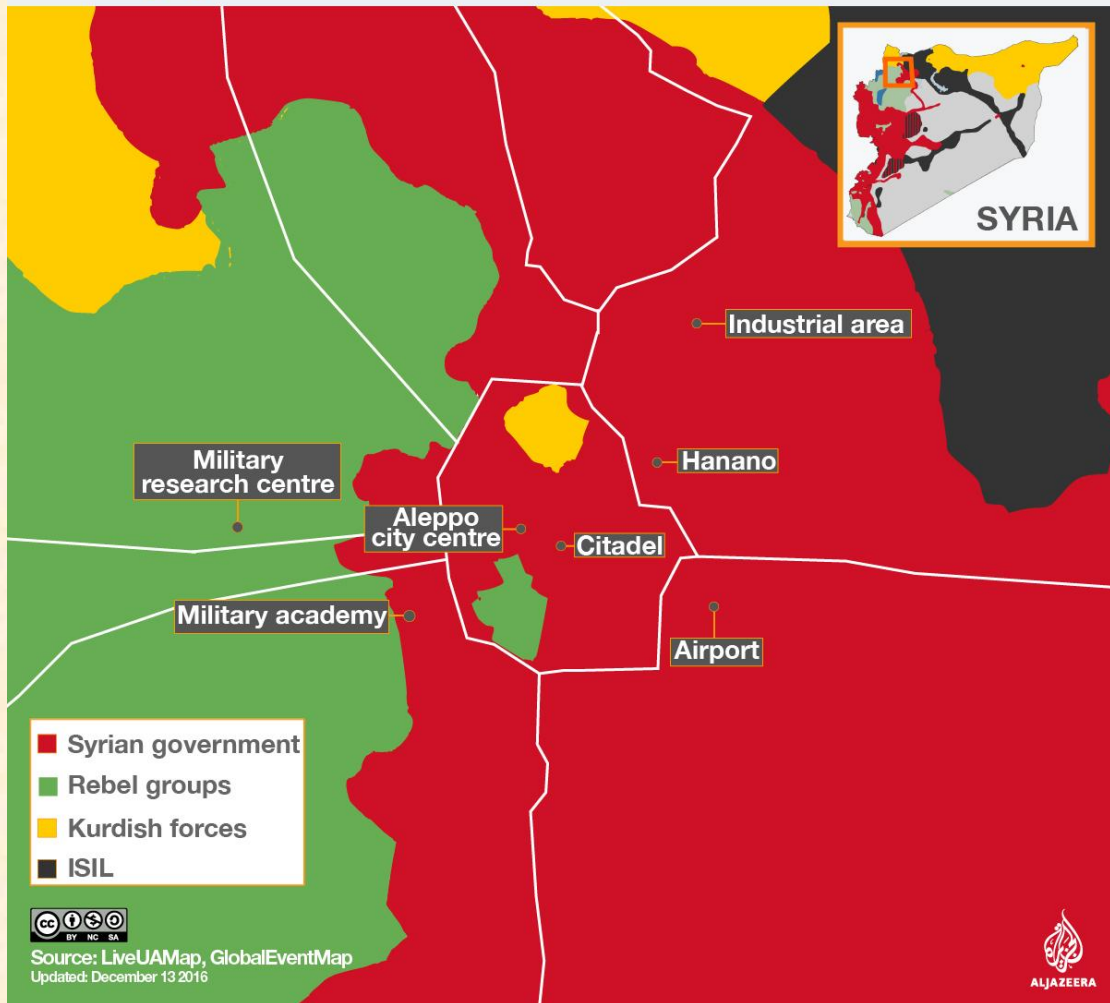
"Given the dire situation in Aleppo and the reports of continued attacks on civilians and infrastructure, this was just simply not acceptable."

Kirby said US and Russian officials were continuing their talks in the Swiss city, although there was for now an unbridgeable gap between their positions.

"Our teams are still trying to work this out," he said. "While we would still like to get there ... I think we're certainly at an impasse right now."

Additional reporting by Dylan Collins

Aleppo: Who controls what

Source: Al Jazeera and news agencies

5° news story

[No writer. "Hundreds of men from east Aleppo go 'missing'. Al Jazeera, 09.12.2016
<<http://www.aljazeera.com/news/2016/12/hundreds-men-east-aleppo-missing-161209111507380.html>>]

Hundreds of men from east Aleppo go 'missing'

UN says men reported to have disappeared after crossing into government-held parts of divided city.

09/12/2016

UN fears for fate of the missing given the government's record of 'arbitrary detention, torture and disappearances' [Reuters]

Hundreds of men from eastern Aleppo have gone missing after leaving rebel-held areas, the United Nations' human rights office said on Friday, voicing deep concern over their fate at the hands of government forces.

UN human rights spokesman Rupert Colville told a news briefing the office had heard "worrying allegations that hundreds of men have gone missing after crossing into government-controlled areas" of Aleppo.

"Given the terrible record of arbitrary detention, torture and disappearances, we are of course deeply concerned," he said.

Colville said family members had reported losing contact with the men, who are between the ages of 30 and 50, after they fled opposition-held areas of Aleppo about a week ago.

Video: Residents flee as Syrian army 'suspends' attacks in Aleppo

His comments came as Syrian government artillery bombarded the fast-shrinking rebel enclave in the heart of Aleppo on Friday.

The army has recaptured 85 percent of the eastern part of the city which the rebels had held since summer 2012.

The assault has prompted a mass exodus from east Aleppo where at least 80,000 people have fled their homes, according to the UK-based Syrian Observatory for Human Rights.

Despite losing more than two-thirds of their territory over the past few weeks, rebels remained defiant.

"This is a war of attrition - just because we pulled out of the eastern areas because of heavy air strikes, it doesn't mean the war is over," said Feras Basha, a rebel commander in besieged Aleppo.

"This doesn't mean this is our end. We have been defending our territory."

On Friday, the UN General Assembly voted 122 to 13 to demand an immediate cessation of hostilities in Syria, humanitarian aid access throughout the country and an end to all sieges, including in Aleppo.

Thirty-six countries abstained in the vote on the Canadian-drafted resolution on the nearly six-year-old Syrian conflict. Russia, Iran and China opposed the resolution.

General Assembly resolutions are non-binding but can carry political weight.

"This is a vote to stand up and tell Russia and Assad to stop the carnage," US Ambassador to the United Nations Samantha Power told the General Assembly before the vote.

Slaughter in Palmyra

Near the historic city of Palmyra, meanwhile, 49 Syrian soldiers were killed in an advance by Islamic State of Iraq and the Levant (ISIL) fighters, the Syrian Observatory said.

ISIL advanced along several fronts around Palmyra in central Syria, driving back government forces.

The group's Amaq news agency distributed video showing what it says were Syrian soldiers fleeing their positions in the badlands west of Palmyra.

The Syrian government, backed by Russian forces, recaptured Palmyra from ISIL in March, to great fanfare. The fighters destroyed numerous monuments dating back to Roman times during their hold of the city.

A US-led coalition air strike destroyed a fleet of 168 oil tankers near Palmyra being used by ISIL to ferry illicit fuel in Syria, the coalition said Friday.

The coalition said it is systematically targeting the oil infrastructure used by ISIL, and Thursday's strike resulted in estimated lost revenue of more than \$2m.

"Stopping or severely hampering (ISIL's) cash flow degrades their ability to fund the war effort in Iraq and Syria and terrorist attacks around the world," the coalition said in a statement.

'Civilians stopped from leaving'

Back in Aleppo, some 150,000 civilians are believed to remain in the "ever-shrinking" opposition-held districts of the city, Colville said, also citing reports that rebels had prevented some civilians from fleeing to safety, which would be a potential war crime.

Video: Aleppo onslaught: Rebels lose control of key areas

"Some of the civilians who are attempting to flee are reportedly being blocked by armed opposition groups," Colville told reporters in Geneva.

"During the last two weeks, Fateh al-Sham Front [formerly al-Nusra Front] and the Abu Amara Battalion are alleged to have abducted and killed an unknown number of civilians who requested the armed groups to leave their neighbourhoods, to spare the lives of civilians."

In addition, the groups had reportedly "demanded that activists inform them of civilians attempting to leave, along with the names of those who participated in protests against the presence of the Jabhat Fateh al-Sham group and other groups affiliated with them" in several neighbourhoods a few weeks ago, Colville said.

Speaking in Germany after talks with US Secretary of State John Kerry, Russian Foreign Minister Sergey Lavrov said military experts and diplomats would meet on Saturday in Geneva to work out details of a rebel exit from Aleppo's eastern neighbourhoods, along with civilians who wanted to leave the city.

Aleppo, once Syria's bustling commercial hub, has been largely divided between a government-held west and a rebel-controlled east since 2012. But government forces are now reported to be in control of about 75 percent of the east after a relentless three-week ground and air assault.

"The bombardment and shelling is ... unbelievable," Aleppo-based journalist Zouhir al-Shimale told Al Jazeera. "We have become useless. There's nothing we can do. We can't even leave."

Source: Al Jazeera and news agencies

6° news story

[No writer. "Syria's army tightens grip on key Aleppo district". Al Jazeera, 06.12.2016 <http://www.aljazeera.com/news/2016/12/syria-army-tightens-grip-key-aleppo-district-161206115323754.html>>]

Syria's army tightens grip on key Aleppo district

Syrian forces close in on crucial Shaar district as Damascus and Russia pledge to "destroy" rebels who don't leave.

06/12/2016

Video

Syrian forces were on the verge of seizing a key rebel-held district of east Aleppo on Tuesday as Damascus and ally Moscow warned that rebels who failed to leave the city peacefully would be destroyed.

After retaking control of about two-thirds of opposition-held east Aleppo over the past week, forces loyal to President Bashar al-Assad advanced on the large residential district of Shaar. With the capture of Shaar, the army would hold nearly 70 percent of east Aleppo, four years after rebels first seized it and divided the ancient city.

In Damascus, the Foreign Ministry said in a statement carried on the state SANA news agency that the government would not allow rebels a chance to "regroup and repeat their crimes" in Aleppo.

On Monday, Russia and China blocked a draft resolution at the UN Security Council demanding a seven-day truce in Aleppo to evacuate the sick and wounded, and to provide humanitarian aid workers time to get food and medicine in.

Russia, a main backer of the Syrian government supporting the government's offensive in the city, has repeatedly blocked action in the Security Council over Syria.

"Those who refuse to leave nicely will be destroyed," Russian Foreign Minister Sergey Lavrov told reporters in Moscow, speaking of the Syrian rebels. "There is no other way."

The Britain-based Syrian Observatory for Human Rights, a monitoring group, said if Shaar district is retaken rebel forces will be reduced to a "war of attrition" with the army.

Video

It is the most important neighbourhood in the heart of east Aleppo, and is on the brink of falling," Syrian Observatory head Rami Abdel Rahman told AFP news agency, adding that regime forces were already in control of a third of the district.

The government's rapid gains have left opposition fighters scrambling to defend the shrinking enclave they still control in Aleppo's southeastern districts.

"The frontlines are moving. Yesterday, the Syrian government and its allies made significant headway in the east, reaching about 800 metres away from the old citadel

that the government holds as well, and almost practically cutting what is left of the rebel-held area in half," Al Jazeera's Stefanie Dekker said, reporting from Gaziantep along the Turkey-Syria border.

The international community has also struggled over how to respond, despite widespread concern over the fate of tens of thousands of civilians still in rebel-held areas, many of whom have been left with little-to-no shelter.

'Attempt to buy time'

Russia had announced talks with the United States in Geneva for Tuesday or Wednesday with the intent of organising a full rebel withdrawal from Aleppo leading to a ceasefire.

But the government in Damascus on Tuesday said it would not agree to a ceasefire in Aleppo unless it guarantees a full withdrawal of rebel factions from the city.

"Syria will not leave its citizens in east Aleppo to be held hostage by terrorists, and will exert every effort to liberate them," said the foreign ministry statement.

"It therefore rejects any attempt by any side to reach a ceasefire in east Aleppo that would not include the exit of all terrorists."

Lavrov accused Washington, which has backed rebel groups against Assad, of backtracking.

"It looks like an attempt to buy time for the rebels to have a breather, take a pause and replenish their reserves," Lavrov told journalists, adding that Moscow had the impression that "a serious discussion with our American partners isn't working out".

Washington, for its part, accused Moscow of stalling for time after Russia and China blocked the UN Security Council resolution calling for a seven-day ceasefire.

The rebels have so far rejected any talk of leaving the city, with Yasser al-Youssef of the leading Nureddin al-Zinki faction describing the proposal as "unacceptable".

Key battleground

The loss of Aleppo would be the biggest blow yet to opposition forces in Syria's nearly six-year civil war, which erupted in March 2011 with popular protests calling for Assad's ousting.

At least 400,000 people have been killed since violence began and millions have been forced from their homes.

Aleppo, once Syria's celebrated commercial and cultural hub, has been a key battleground of the war and suffered some of its worst violence.

The most recent offensive has left more than 341 people dead in east Aleppo, including 44 children, the Syrian Observatory says.

Rebel fire into the government-held west of the city has killed 81 people, including 31 children, in the same period.

Tens of thousands of east Aleppo residents have also fled to different parts of the city, including to government-held areas in the west and other rebel neighbourhoods.

Increasing bombardment of the neighbouring opposition-held province of Idlib has also left dozens dead in recent days.

Video - East Aleppo resident: 'They are trying to exterminate my neighbourhood' (περιγραφή)

Source: Al Jazeera News and Agencies

7° news story

[No writer. "UN rights chief denounces Aleppo raids as 'war crimes'". Al Jazeera, 21.10.2016 < <http://www.aljazeera.com/news/2016/10/rights-chief-denounces-aleppo-raids-war-crimes-161021091847078.html>>]

UN rights chief denounces Aleppo raids as 'war crimes'

UN human rights chief Zeid Ra'ad al Hussein says the situation in Syria's Aleppo should be referred to the ICC.

21/10/2016

Zeid Ra'ad al Hussein called for major powers to put aside their differences regarding Aleppo [Denis Balibouse/Reuters]

The siege and bombing of eastern Aleppo in Syria constitute "crimes of historic proportions" that have caused heavy civilian casualties amounting to "war crimes", according to the top United Nations human rights official.

Zeid Ra'ad al Hussein's comments on Friday came during a special session of the UN human rights council called by Britain to set up a special inquiry into violations, especially in Aleppo's rebel-held east where an estimated 275,000 civilians are besieged by a Syrian government offensive backed by Russia.

In a video speech, Zeid said Aleppo is a "slaughterhouse" and called for major powers to put aside their differences and refer the situation in Syria to the prosecutor of the International Criminal Court (ICC).

"Armed opposition groups continue to fire mortars and other projectiles into civilian neighbourhoods of western Aleppo, but indiscriminate air strikes across the eastern part of the city by government forces and their allies are responsible for the overwhelming majority of civilian casualties," Zeid told the session.

The "collective failure of the international community to protect civilians and halt this bloodshed should haunt every one of us", he added.

Once Syria's largest city, Aleppo has been roughly divided between government control in the west and rebel control in the east since mid-2012.

Hundreds of civilians have been killed or wounded in Syrian and Russian air strikes since the collapse of the latest ceasefire and the announcement by President Bashar al-Assad's government last month of a major ground offensive to retake the city.

Another 82 people have died in rebel fire on government-held neighbourhoods in the west, according to the UK-based Syrian Observatory for Human Rights.

Paulo Pinheiro, chairman of the UN commission of inquiry on Syria, also addressed the special session and said that the panel would continue to document war crimes in the northern city.

Pinheiro also appealed to the government to provide information on violations.

While rights council resolutions are non-binding, Russia is expected to push back against any draft strongly condemning Assad's government.

The session, also supported by France, Germany and the United States, as well as Turkey, is aiming to adopt a resolution later on Friday.

Earlier this week, the European Union strongly condemned Russia and the Syrian government for causing "untold suffering" and suggested their actions in the city may amount to "war crimes".

"The deliberate targeting of hospitals, medical personnel, schools and essential infrastructure, as well as the use of barrel bombs, cluster bombs, and chemical weapons, constitute a catastrophic escalation of the conflict ... and may amount to war crimes," European Union foreign ministers said in a joint statement.

On Monday, France announced that it would ask the ICC to investigate possible war crimes committed in Aleppo.

"France is committed as never before to saving the population of Aleppo," Jean-Marc Ayrault, the French foreign minister, told radio on Monday.

British Foreign Secretary Boris Johnson also gave his backing to French calls for an ICC investigation into alleged war crimes in the city.

The Syrian military said on Thursday that a unilateral ceasefire backed by Russia had come into force to allow people to leave besieged eastern Aleppo, but rebels rejected the move saying they are preparing a counter-offensive to break the blockade.

Al-Mayadeen TV aired live footage on Friday from Aleppo's Castello Road showing bulldozers clearing the area, as well as buses and ambulances parked on the roadside to take evacuees.

But residents in the besieged area said there were no guarantees that evacuees will not be arrested by government forces.

Rebels said the goal of Moscow and Assad is to empty opposition-held areas of civilians so they can take over the whole city.

Later on Friday, the UN said medical evacuations from eastern Aleppo had not begun on Friday as it had hoped, as a lack of security guarantees and "facilitation" prevent aid workers taking advantage of the pause in the bombing announced by Russia.

Source: Al Jazeera News And News Agencies